

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

Жиглей І.В.

**ОБЛІК ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

Навчальний посібник

**Житомир
Державний університет "Житомирська політехніка"
2019**

УДК 657(075):339.9

Ж 68

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Державного університету «Житомирська політехніка»
(протокол № 6 від 31.05.2019 р.)*

Рецензенти:

Д.е.н., професор М.В. Корягін

Львівський торговельно-економічний університет

Д.е.н., професор С.О. Левицька

Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне

Д.е.н., доцент Л.П. Якимова

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Ж 68

Жиглей І.В. Облік зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. для студ. закладів вищ. освіти екон. спец. – Житомир: Державний університет "Житомирська політехніка", 2019. – 400 с.

ISBN 978-966-683-525-6

Навчальний посібник «Облік зовнішньоекономічної діяльності» складений з урахуванням вимог нового валютного законодавства, що вступило в дію в 2019 р. В основу викладення матеріалу покладено діючу практику викладання, що робить можливим використання його закладами вищої освіти України різних рівнів акредитації. Призначений для студентів відповідних спеціальностей, викладачів, бухгалтерів та інших практикуючих фахівців економічного спрямування.

УДК 657(075):339.9

ЗМІСТ

Передмова	6
ТЕМА 1. ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ОПЕРАЦІЙ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННІ	
1.1. Операції в іноземній валюті та пов'язані з ними поняття...	8
1.2. Оцінка операцій в іноземній валюті відповідно до нормативних документів з бухгалтерського обліку та оподаткування.....	13
1.3. Курсові різниці: поняття, порядок визначення та відображення в обліку та оподаткуванні.....	21
<i>Питання для самоконтролю</i>	27
<i>Тестові завдання</i>	28
<i>Вправи для роботи в аудиторії та самостійної роботи студента</i>	38
ТЕМА 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ІНОЗЕМНОЇ ВАЛЮТИ	
2.1. Загальні засади здійснення операцій з торгівлі іноземною валютою.....	46
2.2. Бухгалтерський облік та оподаткування операцій з купівлі іноземної валюти.....	50
2.3. Бухгалтерський облік та оподаткування операцій з продажу іноземної валюти.....	56
<i>Питання для самоконтролю</i>	59
<i>Тестові завдання</i>	60
<i>Вправи для роботи в аудиторії та самостійної роботи студента</i>	66

ТЕМА 3. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ КОНТРАКТИ Й ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	71
3.1. Значення, зміст та структура зовнішньоекономічного контракту.....	71
3.2. Бухгалтерський облік і валютний нагляд за зовнішньоекономічними договорами.....	95
<i>Питання для самоконтролю</i>	102
<i>Тестові завдання</i>	103
<i>Вправи для роботи в аудиторії та самостійної роботи студента</i>	112
ТЕМА 4. ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ	115
4.1. Загальні засади здійснення експортних операцій та митного оформлення вантажів.....	115
4.2. Бухгалтерський облік та оподаткування операцій з експорту товарів.....	128
4.3. Бухгалтерський облік та оподаткування операцій з експорту послуг.....	141
<i>Питання для самоконтролю</i>	149
<i>Тестові завдання</i>	150
<i>Вправи для роботи в аудиторії та самостійної роботи студента</i>	164
ТЕМА 5. ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ	177
5.1. Бухгалтерський облік, оподаткування та митне оформлення операцій з імпорту товарів.....	177
5.2. Бухгалтерський облік та оподаткування операцій з імпорту послуг.....	198
<i>Питання для самоконтролю</i>	207
<i>Тестові завдання</i>	208
<i>Вправи для роботи в аудиторії та самостійної роботи студента</i>	219

ТЕМА 6. ОБЛІК ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЙ.....	230
6.1. Особливості відкриття та використання рахунків в банках в іноземній валюті.....	230
6.2. Основні форми розрахунків за зовнішньоекономічними операціями та їх відображення в бухгалтерському обліку.....	237
<i>Питання для самоконтролю</i>	283
<i>Тестові завдання</i>	285
<i>Вправи для роботи в аудиторії та самостійної роботи студента</i>	298
ТЕМА 7. ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ ЗА ВІДРЯДЖЕННЯМИ ЗА КОРДОН.....	304
7.1. Нормативне забезпечення службових відряджень в межах України та за кордон.....	304
7.2. Бухгалтерський облік операцій з видачі авансу на відрядження за кордон.....	306
7.3. Бухгалтерський облік та оподаткування операцій із затвердження витрат за відрядженнями за кордон.....	316
<i>Питання для самоконтролю</i>	326
<i>Тестові завдання</i>	327
<i>Вправи для роботи в аудиторії та самостійної роботи студента</i>	336
Додатки	344
Список рекомендованої літератури	392
Термінологічний покажчик	397

ПЕРЕДМОВА

В умовах стрімкого розвитку глобалізаційних процесів Україна не може стояти осторонь таких процесів та замикатись на внутрішньому ринку. Зовнішньоекономічна діяльність є однією з пріоритетних для українських підприємств. Все більша частка українських підприємств вступають у різного роду господарські відносини з іноземними контрагентами. Відповідно, значна кількість українських підприємств стикається в своїй діяльності з необхідністю відображення операцій, виражених в іноземній валюті, з особливостями оподаткування таких операцій, митного оформлення вантажів, що переміщуються через митний кордон України, транскордонним переміщенням та переказом валютних цінностей, а також з особливостями валютного нагляду за такими операціями. Складність полягає, зокрема, в тому, що така діяльність регулюється значною кількістю нормативних документів – від кодексів та законів до постанов, інструкцій та наказів Національного банку України, Державної фінансової служби, Міністерства фінансів України, Кабінету міністрів України, а також міжнародними правовими нормами, ратифікованими Україною. Хоча слід відмітити, що 2019 рік охарактеризувався значним оновленням валютного законодавства: введенням в дію Закону України «Про валюту і валютні операції», який став основою для нової ліберальної системи валютного регулювання, а також з прийняттям восьми основних постанов Правління Національного банку, які замінили попередню базу з 56 нормативно-правових актів у сфері валютного регулювання. Окрім того, в 2020 р. Міжнародною торговою палатою планується до видання нова редакція Правил тлумачення торговельних термінів Інкотермс, що частково також враховано в цьому виданні. Запропонований навчальний посібник узагальнює методичні рекомендації, нормативні акти та окремі публікації з питань організації та ведення бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності.

Хоча слід зазначити, що як валютне, митне, податкове законодавство, так і бухгалтерський облік – це бурхливий океан, вода якого ніколи не застоюється, течії змінюються, і тим, хто в нього потрапляє, слід бути постійно уважним, щоб в ньому не потонути, готовим для пошуку нової інформації, впровадження нових правил та вчасного подання необхідної інформації контролюючим та наглядовим органам. Тому жоден підручник з бухгалтерського обліку не є панацеєю, але є гарною базою для засвоєння основних правил, які стануть підґрунтям для формування професійних компетенцій фахівців, зокрема, з обліку зовнішньоекономічної діяльності.

В ході підготовки навчального посібника автором покладено в основу послідовність викладення матеріалу, прийняту в більшості ЗВО України. Кожна тема містить ґрунтовний теоретичний матеріал з наведенням практичних прикладів і завершується питаннями для самоконтролю, тестовими завданнями та вправами для роботи в аудиторії та самостійної роботи студента. Наведені в навчальному посібнику приклади є умовними, але відображають особливості зовнішньоекономічної діяльності.

Такий формат подачі матеріалу дозволяє його засвоїти в аудиторії під керівництвом викладача, що значно пришвидшує процес набуття відповідних компетенцій. Адже правильно побудована та вміло викладена лекція виступає найкращим засобом передачі знань. Переваги лекцій, що супроводжуються подальшими практичними заняттями, полягають у тому, що вони підвищують рівень підготовки, сприяють систематичності та рівномірності роботи студентів протягом навчального семестру. Це стосується, зокрема, викладання курсу «Облік зовнішньоекономічної діяльності». Проте, за високого рівня самоорганізації відповідні компетенції можна набути і в результаті індивідуальної та самостійної роботи студента, чому також сприятиме матеріал даного навчального посібника.

В даному посібнику висвітлено 7 тем, що розкривають базові положення оцінки операцій, виражених в іноземній валюті, а також основні аспекти найбільш поширених в Україні видів зовнішньоекономічної діяльності юридичних осіб. Усі лекції пов'язані між собою, а тому при опрацюванні навчального посібника необхідно переходити до вивчення нової теми в тому випадку, якщо добре засвоєна попередня.

Навчальний посібник складений відповідно до навчальної програми дисципліни «Облік зовнішньоекономічної діяльності», містить список рекомендованої літератури, термінологічний покажчик, що робить його зручним у використанні.

Важливим є те, що форма та зміст лекцій відповідають рівню розвитку слухачів, які здобувають кваліфікацію бакалавр. Вони є доступними і, є сподівання, зацікавляють студентів більш поглиблено вивчати предмет, підвищують мотивацію майбутнього фахівця.

Автор сподівається, що запропонований матеріал допоможе зацікавленому читачеві самостійно орієнтуватись у складних проблемах сучасного бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності, грамотно, всебічно та обґрунтовано приймати рішення в цій сфері.

З вдячністю моїм студентам та колегам за творче натхнення та професійну мотивацію,

доктор економічних наук, професор Ірина Вікторівна Жиглей

ТЕМА 1

Загальні підходи до оцінки операцій в іноземній валюті в бухгалтерському обліку та оподаткуванні

- 1.1. Операції в іноземній валюті та пов'язані з ними поняття
- 1.2. Оцінка операцій в іноземній валюті відповідно до нормативних документів з бухгалтерського обліку та оподаткування
- 1.3. Курсові різниці: поняття, порядок визначення та відображення в обліку та оподаткуванні

Питання для самоконтролю

Тестові завдання

Вправи для роботи в аудиторії та самостійної роботи студента

1.1. Операції в іноземній валюті та пов'язані з ними поняття

Вивчаючи курс «Облік зовнішньоекономічної діяльності», доведеться зіткнутись з близькими за значенням поняттями «операції з валютними цінностями», «валютні операції» та «операції в іноземній валюті».

Основним нормативним документом, що визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про операції в іноземних валютах, є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» (далі - П(С)БО 21, додаток Б), відповідно до якого:

– **валюта звітності** – грошова одиниця України;

– **іноземна валюта** – валюта інша, ніж валюта звітності;

– **операція в іноземній валюті** – господарська операція, вартість якої визначена в іноземній валюті або яка потребує розрахунків в іноземній валюті.

В той же час, в процесі свого функціонування суб'єкт господарювання знаходиться в правовому полі, яке регулює різні сфери його діяльності, та

Ваш словничок:

- ✓ валюта звітності
- ✓ іноземна валюта
- ✓ операція в іноземній валюті
- ✓ валютні цінності
- ✓ валютні операції
- ✓ резиденти
- ✓ нерезиденти

оперує різними дотичними поняттями між якими слід розуміти відмінності.

Так, *Закон України «Про валюту і валютні операції»* визначає поняття іноземної та національної валюти:

– **іноземна валюта:**

а) грошові знаки грошових одиниць іноземних держав у вигляді банкнот, казначейських білетів, монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави або групи іноземних держав, а також вилучені або такі, що вилучаються з обігу, але підлягають обміну на грошові знаки, що перебувають в обігу;

б) кошти на рахунках у банках та інших фінансових установах, виражені у грошових одиницях іноземних держав і міжнародних розрахункових (клірингових) одиницях (зокрема у спеціальних правах запозичення), що належать до виплати в іноземній валюті;

в) електронні гроші, номіновані у грошових одиницях іноземних держав та (або) банківських металах;

– **національна валюта (гривня):**

а) грошові знаки грошової одиниці України - гривні у вигляді банкнот, монет, у тому числі обігових, пам'ятних та ювілейних монет, і в інших формах, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території України, а також вилучені або такі, що вилучаються з обігу, але підлягають обміну на грошові знаки, що перебувають в обігу;

б) кошти на рахунках у банках та інших фінансових установах, виражені у гривні;

в) електронні гроші, номіновані у гривні.

В питаннях, пов'язаних з банківськими операціями та митними процедурами, поширеним є поняття **валютних цінностей**.

Валютні цінності – це матеріальні об'єкти, визначені законодавством України про валютне регулювання як засоби валютно-фінансових відносин (*Закон України «Про Національний банк України»*).

Валютні цінності – національна валюта (гривня), іноземна валюта та банківські метали (*Закон України «Про валюту і валютні операції»*).

Валютні цінності – це:

– *валюта України* – грошові знаки у вигляді банкнотів, казначейських білетів, монет та в інших формах, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території України, а також вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обмінові на грошові знаки, які перебувають в обігу;

– *іноземна валюта* – іноземні грошові знаки у вигляді банкнотів, казначейських білетів, монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави, а також

вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обмінові на грошові знаки, які перебувають в обігу;

– *платіжні документи та цінні папери* (акції, облігації, купони до них, векселі (тратти), боргові розписки, акредитиви, чеки, банківські накази, депозитні сертифікати, інші фінансові та банківські документи), виражені у валюті України, в іноземній валюті або банківських металах;

– *банківські метали* – золото, срібло, платина, метали платинової групи, доведені (афіновані) до найвищих проб відповідно до світових стандартів, у зливках і порошках, що мають сертифікат якості, а також монети, вироблені з дорогоцінних металів (*Митний кодекс України*).

Якщо узагальнити все наведене, можна визначити, що **валютні цінності** – це валюта України та іноземна валюта, платіжні документи та інші цінні папери, виражені у валюті України, в іноземній валюті або монетарних металах, та монетарні (банківські) метали.

Закон України «Про валюту і валютні операції» визначає таке поняття, як **валютна операція** – операція, що має хоча б одну з таких ознак:

– операція, пов'язана з переходом права власності на валютні цінності та (або) права вимоги і пов'язаних з цим зобов'язань, предметом яких є валютні цінності, між резидентами, нерезидентами, а також резидентами і нерезидентами, крім операцій, що здійснюються між резидентами, якщо такими валютними цінностями є національна валюта;

– торгівля валютними цінностями;

– транскордонний переказ валютних цінностей та транскордонне переміщення валютних цінностей.

При цьому **транскордонне переміщення валютних цінностей** – ввезення, пересилання на митну територію України, вивезення, пересилання з митної території України або транзит через митну територію України банківських металів, готівкової валюти.

Транскордонний переказ валютних цінностей – рух певної суми коштів в Україну або за її межі з метою захування цих коштів на рахунок отримувача або видачі йому в готівковій формі.

Таким чином, до валютних операцій можуть відноситись і операції, виражені в національній валюті, а до операцій в іноземній валюті – лише ті, які виражені в іноземній валюті. В той же час до операцій в іноземній валюті належать й ті, які не пов'язані з рухом валютних цінностей, але виражені в іноземній валюті (наприклад, бартерна операція у зовнішньоекономічній діяльності).

Така операція, яка не є валютною, в той час як є операцією в іноземній валюті. Співвідношення валютних операцій та операцій в іноземній валюті наведено на рис. 1.1.

Кожна країна світу має національну грошову одиницю, якій присвоєно міжнародний цифровий та літерний код.

Національні банки відповідних країн розробляють і затверджують Класифікатори іноземних валют, що регулюють режим застосування кожної валюти і поділяють її на ступені конвертованості.

Відповідно до українського Класифікатора іноземних валют та банківських металів (Додаток В) валюти поділені на три групи:

1) конвертовані валюти, які широко використовуються для здійснення платежів за міжнародними операціями, валюти країн – членів Європейського Союзу та банківські метали (1 група);

2) конвертовані валюти, які широко не використовуються для здійснення платежів за міжнародними операціями (2 група);

3) неконвертовані валюти (3 група).

Цифрові та літерні коди відображаються у відповідних виписках банку, які відображають рух валюти на рахунках в банку.

Суб'єктами валютних операцій є резиденти та (або) нерезиденти, які здійснюють валютні операції:

– **резиденти:**

а) фізичні особи (громадяни України, іноземні громадяни, особи без громадянства), які мають постійне місце проживання на території України, у тому числі ті, які тимчасово перебувають за межами України;

б) фізичні особи-підприємці, зареєстровані згідно із законодавством України;

в) юридичні особи та інші суб'єкти господарювання з місцезнаходженням на території України, які здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства України;

г) дипломатичні, консульські, торговельні та інші офіційні представництва України за кордоном, що мають імунітет і дипломатичні привілеї, а також філії та представництва підприємств і організацій України за кордоном, що не здійснюють підприємницької діяльності відповідно до законодавства України;

Рис. 1.1. Співвідношення валютних операцій та операцій в іноземній валюті

г) відокремлені підрозділи юридичних осіб, а саме філії, представництва, відділення або інші відокремлені підрозділи, що не мають статусу юридичної особи та здійснюють підприємницьку діяльність від імені юридичної особи на території України;

– *нерезиденти*:

а) фізичні особи (іноземні громадяни, громадяни України, особи без громадянства), які мають постійне місце проживання за межами України, у тому числі ті, які тимчасово перебувають на території України;

б) юридичні особи та інші суб'єкти господарювання з місцезнаходженням за межами України, які створені та діють відповідно до законодавства іноземної держави, у тому числі ті, частки участі в яких належать резидентам;

в) розташовані на території України іноземні дипломатичні, консульські, торговельні та інші офіційні представництва, міжнародні організації та їх філії, що мають імунітет і дипломатичні привілеї, а також представництва інших організацій, що не здійснюють підприємницької діяльності відповідно до законодавства України;

г) відокремлені підрозділи юридичних осіб, що розташовані за межами України та здійснюють підприємницьку діяльність відповідно до законодавства іноземної держави;

г) інші особи, які не є резидентами.

Національний банк України за наявності ознак нестійкого фінансового стану банківської системи, погіршення стану платіжного балансу України, виникнення обставин, що загрожують стабільності банківської та (або) фінансової системи держави, має право запровадити також такі заходи захисту:

1) обов'язковий продаж частини надходжень в іноземній валюті у межах, передбачених нормативно-правовими актами Національного банку України (див. тему 2);

2) встановлення граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів (див. тему 3);

3) встановлення особливостей здійснення операцій, пов'язаних із рухом капіталу;

4) запровадження дозволів та (або) лімітів на проведення окремих валютних операцій;

5) резервування коштів за валютними операціями тощо.

Правління Національного банку України має право запровадити заходи захисту на строк не більше шести місяців та продовжувати строк дії попередніх заходів захисту на строк не більше шести місяців. Загальний строк дії заходів захисту не може перевищувати 18 місяців протягом 24 місяців, починаючи з дня першого запровадження відповідного заходу захисту.

1.2. Оцінка операцій в іноземній валюті відповідно до нормативних документів з бухгалтерського обліку та оподаткування

В Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» одним із основних принципів бухгалтерського обліку і фінансової звітності є *принцип єдиного грошового вимірника*, сутність якого полягає в тому, що вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій підприємства у його фінансовій звітності здійснюються в єдиній грошовій одиниці.

Таким чином, операції в іноземній валюті повинні бути відображені в облікових регістрах як в національній грошовій одиниці України, так і у валюті розрахунків і платежів за кожною іноземною валютою окремо.

Для переведення іноземної валюти в національну, з метою бухгалтерського обліку та оподаткування, використовується *валютний курс* – встановлений Національним банком України курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни.

Цей же курс, відповідно до ЗУ «Про Національний банк України», називається *офіційним валютним курсом* – курс валюти, офіційно встановлений Національним банком України як уповноваженим органом держави.

Визначення валютних курсів називається *валютним котируванням*. У світовій практиці розрізняють пряме та зворотне котирування (рис. 1.2).

Ваш словничок:

- ✓ принцип єдиного грошового вимірника
- ✓ валютний курс
- ✓ офіційний валютний курс
- ✓ валютне котирування
- ✓ монетарні статті
- ✓ немонетарні статті
- ✓ історична (фактична) собівартість
- ✓ справедлива вартість

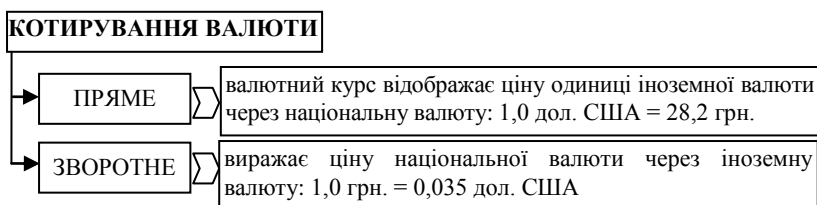

Рис. 1.2. Види котирування іноземної валюти

У разі *прямого котирування* зазначають, скільком національним грошовим одиницям дорівнює одиниця (1, 10, 100, 1000 од.) іноземної валюти. У разі *зворотного котирування* – навпаки, скільком одиницям іноземної валюти дорівнює одиниця (1, 10, 100, 1000 од.) національної валюти.

В офіційній практиці в Україні, як правило, використовується *пряме котирування*, тобто офіційне котирування гривні до іноземних валют Національний банк України встановлює як суму в гривні за 10, 100, 1000 і 10000 одиниць іноземної валюти.

При визначенні та записі валютних курсів розрізняють **валюту котирування** і **базу котирування** (приклад 1.1).

Валютою котирування є та іноземна валюта, курс якої визначають.

Базою котирування є валюта, з якою порівнюють дану грошову одиницю.

На практиці частіше за все базою котирування є долар США. Однак для окремих валют – англійського фунта стерлінгів (GBP), євро (EUR), австралійського (AUD) і новозеландського доларів (NZD), долар США завжди є валютою котирування.

Офіційний курс гривні до іноземних валют встановлює Національний банк України.

Офіційний курс гривні до іноземних валют та банківських металів установлюється:

1) щоденно – для вільно конвертованих валют (1-а група Класифікатора іноземних валют та банківських металів), для іноземних валют інших країн, які є головними зовнішньоекономічними партнерами України (додаток В), і для банківських металів;

Приклад 1.1

У записі 1 USD = 28,2 UAH долар США є базою котирування, а гривня – валютою котирування.

Корисні посилання

<http://www.bank.gov.ua/control/uk/allinfo>

- 2) один раз на місяць – для інших іноземних валют;
- 3) один раз на місяць повторно – для спеціальних прав запозичення.

Офіційний курс гривні до іноземних валют та банківських металів починає діяти наступного робочого дня після дня встановлення¹.

Офіційний курс гривні до іноземних валют та банківських металів, установлений на останній робочий день тижня або на передсвятковий день, діє протягом наступних вихідних або святкових днів.

Офіційний курс гривні до іноземних валют та банківських металів, установлений в останній робочий день тижня або в передсвятковий день, починає діяти в перший робочий день наступного тижня чи в перший післясвятковий робочий день (приклад 1.2).

Приклад 1.2			
Травень ц.р.			
Дата	День	Курс, грн. / дол.	
		встановлений	діючий
07	Чт	21,025503	
08	Пт	20,722460	21,0 5503
09	Сб	--	20,022460
10	Нд	--	20,722460
11	Пн	--	20,722460
12	Вт	20,589862	20,722460
13	Ср	20,637560	20,589862

Як видно з таблиці, курс, встановлений НБУ 7 травня, починає діяти 8 травня. Курс, встановлений 8 травня, поширюється на святкові, вихідні та неробочі дні 9, 10, 11 травня та на перший робочий день 12 травня

Офіційний курс гривні до іноземних валют, зазначених в п. 2, встановлюється в останній робочий день місяця та починає діяти з першого числа наступного календарного місяця і діє до кінця цього місяця.

Як вже зазначалось раніше, операції в іноземній валюті слід відображати в бухгалтерському обліку у валюті звітності, тобто перераховувати суму в іноземній валюті у гривні із застосуванням валютного курсу. Оскільки валютний курс постійно змінюється, постає питання: **валютний курс на яку саме дату необхідно визначати?** Відповідь на це питання залежить від того, про які статті бухгалтерського обліку йдеться та на яку дату слід здійснити переоцінку.

¹ Порядок встановлення офіційного курсу гривні до іноземних валют та курсу банківських металів може бути змінено відповідною постановою НБУ

Оцінка операцій в іноземній валюті на дату первісного визнання.

Операції в іноземній валюті під час первісного визнання відображаються у валюті звітності шляхом перерахунку суми в іноземній валюті із застосуванням валютного курсу на початок дня дати здійснення операції (дати визнання активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів і витрат) (приклад 1.3).

Підприємство може операції з безготівкових розрахунків в іноземній валюті відображати у валюті звітності у сумі, визначеній у документах банку, з урахуванням особливостей застосування банком валютного курсу на дату здійснення операції, у разі якщо це не суперечить вимогам податкового і митного законодавства в частині застосування валютного курсу.

Для визначення валютного курсу, що використовується в подальшому для оцінки (переоцінки), відповідні статті бухгалтерського обліку поділяються на монетарні та немонетарні.

Монетарні статті – статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи й зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів.

Немонетарні статті – статті інші, ніж монетарні статті балансу.

Таким чином, всі грошові кошти та їх еквіваленти – це, однозначно, монетарні активи.

Всі матеріальні та нематеріальні активи – це однозначно немонетарні активи. До них же належать статті власного капіталу, адже вони не є зобов'язаннями, а, отже, за визначенням, включаються до немонетарних статей.

Складнощі виникають при класифікації дебіторської та кредиторської заборгованості. В цьому випадку слід повернутись до визначення монетарних активів та з'ясувати, чи будуть такі отримані або сплачені грошові кошти або їх еквіваленти при погашенні такої заборгованості (приклад 1.4).

Приклад 1.3

12 травня на поточний валютний рахунок зараховано 1000 дол. США, придбані на валютному ринку. В обліку слід буде відобразити суму 1000 дол. США/20722,46 грн.

Приклад 1.4

12 травня підприємство-резидент експортувало продукції на суму 5000 дол. США. За умовами контракту, 4000 дол. США погашається грошовими коштами на умовах наступної оплати, а 1000 дол. США – бартерною поставкою.

В обліку така операція буде відображена:

Д 362 К 701 5000 дол. США/103612,3 грн. (курс 20,72246 грн./дол.США)

Але при цьому заборгованість, відображена на рахунку 362, буде поділена на 2 складові:

1) 362.1 «Розрахунки з іноземними покупцями / монетарна заборгованість» в сумі 4000 дол. США (курс 20,72246 грн./дол.США).

2) 362.2 «Розрахунки з іноземними покупцями / немонетарна заборгованість» в сумі 1000 дол. США (курс 20,72246 грн./дол.США).

Оцінка немонетарних статей в іноземній валюті на дату здійснення господарських операцій та на дату балансу.

Немонетарні статті, відображені в балансі за первісною собівартістю, на дату здійснення господарських операцій та на дату балансу не переоцінюються та відображаються за курсом їх первісного визнання (за історичною або справедливою вартістю).

Згадаємо, що **історичною (фактичною) собівартістю** є оцінка активів підприємства, виходячи з витрат на їх виробництво або придбання (приклад 1.5).

Приклад 1.5

20 лютого ц.р. ТзОВ «Полісся» одержало по імпорту товари на суму 1000 дол. США. Курс НБУ 20 лютого ц.р. становив 27,357992 грн./дол. США.

На дату складання звітності (31.03 ц.р.) курс НБУ склав 23,442625 грн./дол. США. Як відобразити цю статтю в балансі?

20.02 ц.р.

Д-т 28 К-т 632 – 1000 дол. США / 27357,99 грн.

31.03 ц.р.

В балансі вартість товару відобразатиметься за історичною вартістю, тобто в сумі 27357,99 грн., не зважаючи на суттєве падіння курсу долара.

Справедлива вартість – це сума, за якою може бути здійснений обмін активу або оплата зобов'язання в результаті операції між інформованими, заінтересованими і незалежними сторонами.

До немонетарних статей також належить:

1) сума авансу (попередньої оплати) в іноземній валюті, надана іншим особам у рахунок платежів для придбання немонетарних активів (запасів, основних засобів, нематеріальних активів тощо) і отримання робіт і послуг, при включенні до вартості цих активів (робіт, послуг);

2) сума авансу (попередньої оплати) в іноземній валюті, одержана від інших осіб у рахунок платежів для поставлення готової продукції, інших активів, виконання робіт і послуг.

Таким чином, сума авансу (попередньої оплати) в іноземній валюті, надана іншим особам у рахунок платежів для придбання немонетарних активів (запасів, основних засобів, нематеріальних активів тощо) і отримання робіт і послуг, при включенні до вартості цих активів (робіт, послуг) перераховується у валюту звітності із застосуванням валютного курсу на початок дня дати сплати авансу (приклад 1.6).

Приклад 1.6

На валютний рахунок ТзОВ «Полісся» 20 лютого ц.р. надійшов аванс в сумі 1000 дол. США, а поставка здійснена 10 квітня ц.р.

Операції, пов'язані з заборгованістю за авансами одержаними, будуть відображені наступним чином:

Журнал реєстрації господарських операцій ТзОВ «Полісся» за лютий-квітень ц.р.

№ о п.	Операція	Д-т	К-т	Сума	
				дол.	грн.
<i>20.02.ц.р.</i>					
1	Надійшов аванс	316	681	1000	27357,99
<i>31.03.ц.р.</i>					
2	Дата балансу	Сальдо 681		1000	27357,99
<i>10.04.ц.р.</i>					
3	Відвантажено продукцію	362	702	1000	27357,99
4	Проведено взаємозалік	681	362	1000	27357,99

У разі здійснення авансових платежів в іноземній валюті постачальникові частинами та одержання частинами від постачальника немонетарних активів (робіт, послуг), вартість одержаних активів (робіт, послуг) визнається за сумою авансових платежів із застосуванням валютних курсів, виходячи з послідовності здійснення авансових платежів (приклад 1.7).

Приклад 1.7

20 лютого ц.р. ТзОВ «Полісся» перерахувало 1000 дол. нерезиденту в рахунок майбутньої поставки товару контрактною вартістю 6000 дол. 10 березня було перераховано ще 2000 дол., а 10 квітня – залишок в сумі 3000 дол.

Товари в повному обсязі одержано 25 квітня.

Операції, пов'язані з заборгованістю за авансами виданими, будуть відображені наступним чином:

**Журнал реєстрації господарських операцій ТзОВ «Полісся»
за лютий-квітень ц.р.**

№ оп.	Операція	Д-т	К-т	Сума	
				дол.	грн.
<i>20.02.ц.р.</i>					
1	Перераховано аванс (курс 27,357992)	371	312	1000	27357,99
<i>10.03.ц.р.</i>					
2	Перераховано аванс (курс 22,897045)	371	312	2000	45794,09
<i>31.03.ц.р.</i>					
3	Дата балансу (1000x27,357992 + 2000x22,897045)	Сальдо 371		3000	73152,08
<i>10.04.ц.р.</i>					
4	Перераховано аванс (курс 23,510335)	371	312	3000	70531,01
<i>25.04.ц.р.</i>					
5	Одержано товари (1000x27,357992+ 2000x22,897045 + 3000x23,510335)	28	632	6000	143683,09
6	Проведено взаємозалік заборгованостей	632	371	6000	143683,09

Сума авансу (попередньої оплати) в іноземній валюті, одержана від інших осіб у рахунок платежів для поставлення готової продукції, інших активів, виконання робіт і послуг, при включенні до складу доходу звітного періоду перераховується у валюту звітності із застосуванням валютного курсу на початок дня дати одержання авансу.

У разі одержання від покупця авансових платежів в іноземній валюті частинами та відвантаження частинами покупцеві немонетарних активів (робіт, послуг) дохід від реалізації активів (робіт, послуг) визнається за сумою авансових платежів із застосуванням валютних курсів, виходячи з послідовності одержання авансових платежів.

Оцінка монетарних статей в іноземній валюті на дату здійснення господарських операцій та на дату балансу.

Монетарні статті в іноземній валюті відображають в бухгалтерському обліку та оподаткуванні за поточним офіційним курсом НБУ:

- 1) на дату здійснення кожної операції з цією статтею;
- 2) на дату балансу.

Відповідно, у випадку зміни курсу між датами здійснення операцій та/або датою балансу виникає різниця в оцінці монетарних статей, яку певним чином слід відобразити в бухгалтерському обліку (приклад 1.8).

Приклад 1.8

На валютний рахунок ТзОВ «Полісся» надійшли придбані 20 лютого ц.р. американські долари в сумі 1000 дол. США. Курс НБУ 20 лютого ц.р. становив 27,357992 грн./дол. США.

На дату складання звітності (31.03 ц.р.) курс НБУ склав 23.442625 грн./дол. США. Як відобразити цю статтю в балансі?

20.02 ц.р.

Д-т 312 К-т 334 1000 дол. США / 27357,99 грн.

31.03 ц.р.

В балансі розмір коштів на поточному рахунку слід відобразити за курсом на дату складання звітності, тобто в сумі 23442,63 грн.

Таким чином, різниця в оцінці складає:

23442,63 - 27357,99 = -3915,36 грн.

Оцінка валютних статей відповідно до П(С)БО 21 здійснюється за правилами, наведеними в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1. Порядок оцінки статей, виражених в іноземній валюті

Зміст операцій	Який валютний курс використовувати для перерахунку		На дату балансу
	На дату здійснення операції		
	Базовий підхід	Альтернативний підхід	
Первісна оцінка операцій в іноземній валюті	Курс на початок дня дати здійснення операції	Для безготівкових розрахунків можна використовувати курс, зазначений в документах банку (якщо це не суперечить вимогам податкового та митного законодавства)	–
Дата переоцінки монетарних статей		Залишки монетарних статей, за якими протягом дня здійснювались операції, можуть бути оцінені в кінці дня за курсом на кінець дня дати здійснення операції	Курс на кінець дня дати балансу

Даний порядок було розроблено для ситуації, коли протягом одного робочого дня валютний курс встановлювався двічі, як це було, зокрема, у 2014 р. При цьому у випадку наявності альтернативних варіантів обраний підприємством варіант повинен бути закріплений в Наказі про облікову політику та використовуватись послідовно протягом всього періоду його дії.

В 2019 р., як вже зазначалось вище, відповідно до *Положення про встановлення офіційного курсу гривні до іноземних валют та курсу банківських металів*, офіційний курс гривні до конвертованих іноземних валют (1 група Класифікатора іноземних валют та банківських металів) встановлюється щоденно та починає діяти наступного робочого дня після дня встановлення.

Офіційний курс гривні до іноземних валют та банківських металів, установлений на останній робочий день тижня або на передсвятковий день, діє протягом наступних вихідних або святкових днів.

Офіційний курс гривні до іноземних валют та банківських металів, установлений в останній робочий день тижня або в передсвятковий день, починає діяти в перший робочий день наступного тижня чи в перший післясвятковий робочий день. У зв'язку з цим курс на початок дня та курс на початок дня на момент видання підручника співпадають.

1.3. Курсові різниці: поняття, порядок визначення та відображення в обліку та оподаткуванні

Як вже було розглянуто в попередньому пункті, у випадку зміни курсу між датами здійснення операцій та/або датою балансу виникає різниця в оцінці монетарних статей. Така різниця, відповідно до П(С)БО 21, має назву курсової.

Курсова різниця – це різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти, в якій виражені монетарні статті, при різних офіційних валютних курсах.

Ваш словничок:
курсова різниця

Курсові різниці виникають лише по монетарних статтях та класифікуються залежно від виду діяльності, в ході якої вони виникають, та від типу змін, що відбулися на валютному ринку (рис. 1.3).

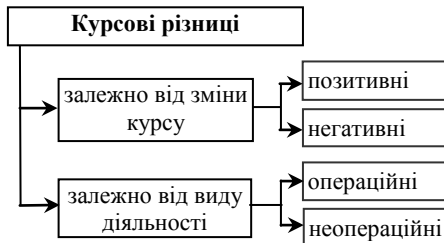

Рис. 1.3. Класифікація курсових різниць

Ці дві ознаки, а також статті, за якими здійснюється перерахунок, впливають на відображення курсових різниць в бухгалтерському обліку (табл. 1.2).

Таблиця 1.2. Рахунки бухгалтерського обліку, призначені для відображення курсових різниць

Вид діяльності та статті, що підлягають переоцінці, відносно балансу	Зміна валютного курсу	
	Збільшення	Зменшення
Операційна діяльність (активні рахунки)	714 «Дохід від операційної курсової різниці»	945 «Втрати від операційної курсової різниці»
Неопераційна діяльність (активні рахунки)	744 «Дохід від неопераційної курсової різниці»	974 «Втрати від неопераційної курсової різниці»
Операційна діяльність (пасивні рахунки)	945 «Втрати від операційної курсової різниці»	714 «Дохід від операційної курсової різниці»
Неопераційна діяльність (пасивні рахунки)	974 «Втрати від неопераційної курсової різниці»	744 «Дохід від неопераційної курсової різниці»

Таким чином, курсові різниці від перерахунку грошових коштів в іноземній валюті та інших монетарних статей про операційну діяльність відображаються у складі інших операційних доходів (витрат).

Курсові різниці від перерахунку монетарних статей про інвестиційну і фінансову діяльність відображаються у складі інших доходів (витрат), за винятком наступних випадків:

1. Курсові різниці, які виникають внаслідок перерахунку зобов'язань засновників при формуванні статутного капіталу, відображаються у складі додаткового капіталу (що відображається на субрахунку 425 «Інший додатковий капітал»).

2. Курсові різниці, які виникають щодо дебіторської заборгованості або зобов'язань за розрахунками із господарською одиницею за межами України, погашення яких не плануються і не є ймовірними в найближчій перспективі, відображаються у складі іншого додаткового капіталу та відображаються в іншому сукупному доході (що відображається на субрахунку 423 «Накопичені курсові різниці»).

Згідно Податкового кодексу України з метою оподаткування визначення курсових різниць від перерахунку операцій, виражених в іноземній валюті, а також заборгованості та іноземної валюти здійснюється за Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

При цьому прибуток (додатне значення курсових різниць) враховується у складі доходів платника податку, а збиток (від'ємне значення курсових різниць) враховується у складі витрат платника податку (приклади 1.9-1.11).

Приклад 1.9

На валютний рахунок ТзОВ «Полісся» надійшли 20 лютого ц.р. американські долари в сумі 1000 дол. США як аванс з експортної поставки. Курс НБУ 20 лютого ц.р. становив 27.357992 грн./дол. США.

На дату складання звітності (31.03 ц.р.) курс НБУ склав 23.442625 грн./дол. США. Як відобразити ці статті в балансі? Як наслідки будуть відображені в бухгалтерському обліку та оподаткуванні?

Експортна поставка здійснена 10 квітня ц.р. Курс на цю дату – 23.510335 грн./дол. США. Як відобразити ці операції в бухгалтерському обліку та оподаткуванні?

20.02 ц.р.

Д 312 К 681 – 1000 дол. США / 27357,992 грн.

1000 дол. США x 27,357992 грн./ дол. США = 27357,992 грн.

31.03 ц.р.

Кошти на валютному рахунку – стаття монетарна, тому повинна бути відображена за поточним валютним курсом, тобто за курсом 23,442625 грн./ дол. США в сумі 23442,625 грн.

1000 дол. США x 23,442625 грн./ дол. США = 23442,625 грн.

31.03 ц.р.

Відповідно, виникає курсова різниця по рахунку 312 «Кошти на рахунку в банку в іноземній валюті». Оскільки рахунок активний, а курс НБУ зменшився, то курсова різниця – негативна. Оскільки вона виникла в результаті операційної діяльності, то відобразатиметься на рахунку 945 «Втрати від операційної курсової різниці»

1000 дол. США x (27,357992 – 23,442625) грн./ дол. США = 3915,367 грн.

Д 945 К 312 – 3915,367 грн.

31.03

З метою оподаткування повинні бути відображені витрати

Витрати – 3915,367 грн.

31.03 ц.р.

Розрахунки за авансами одержаними – стаття немонетарна, оскільки погашення такої заборгованості передбачається шляхом поставки товару, а руху грошових коштів – не передбачається.

Відповідно, залишок по рахунку 681 буде відображено в балансі за історичною вартістю, визначеною за курсом на дату виникнення цієї заборгованості (20.02 ц.р.) – 27,357992 грн./дол. США в сумі 27357,992 грн.

10.04 ц.р.

Відображено дохід від експортної поставки

Д 362 К 702 – 1000 дол. США / 27357,992 грн.

10.04 ц.р.

Закрито розрахунки за авансами

Д 681 К 362 – 1000 дол. США / 27357,992 грн.

Приклад 1.10

Експортна поставка здійснена 10 лютого ц.р. Курс на цю дату – 24.956198 грн./дол. США. На валютний рахунок ТзОВ «Полісся» надійшли 20 лютого ц.р. американські долари в сумі 1000 дол. США як виручка за експортну поставку. Курс НБУ 20 лютого ц.р. становив 27.357992 грн./дол. США. Як відобразити ці операції в бухгалтерському обліку та оподаткуванні?

На дату складання звітності (31.03 ц.р.) курс НБУ склав 23.442625 грн./дол. США. Як відобразити валютні статті в балансі? Як наслідки будуть відображені в бухгалтерському обліку та оподаткуванні?

10.02 ц.р.

Відображено дохід від експортної поставки

Д 362 К 702 – 1000 дол. США / 24356,198 грн.

1000 дол. США x 24,956198 грн./дол. США = 24356,198 грн.

20.02 ц.р.

На валютний рахунок одержано виручку від експортної поставки

Д 312 К 362 - 27357,992 грн

20.02 ц.р.

Оскільки обидві статті є монетарними рахунками, сума відображається за поточним валютним курсом

Д 312 К 362 – 1000 дол. США / 27357,992 грн.

1000 дол. США x 27,357992 грн./дол. США = 27357,992 грн.

20.02 ц.р.

Відповідно, виникає курсова різниця по рахунку 362 «Розрахунки з іноземним покупцем». Оскільки це рахунок активний, а курс збільшився, виникає позитивна курсова різниця. Оскільки вона виникла внаслідок операційної діяльності, то відображається на рахунку 714 «Дохід від операційної курсової різниці».

Д 362 К 714 – 2401,794 грн.

1000 дол. x (27,357992 – 24,956198) грн./дол. США = 2401,794 грн.

20.02 ц.р.

З метою оподаткування повинні бути відображені витрати

Доходи – 2401,794 грн.

31.03 ц.р.

На дату складання звітності в балансі підприємства повинна бути відображена єдина стаття – це рахунок 312 «Рахунки в банку в іноземній валюті», сума на якому становить 1000 дол. США та обліковується за курсом 27,357992 грн./дол. США. Оскільки на дату складання звітності курс НБУ склав 23,442625 грн./дол. США, виникає негативна операційна курсова різниця в сумі:

$1000 \times (27,357992 - 23,442625) = 3915,367$ грн.

Д 945 К 312 – 3915,367 грн.

Приклад 1.11

20 лютого ц.р. ТзОВ «Полісся» одержало імпорتنі товари на суму 1000 дол. США. Курс НБУ 20 лютого ц.р. становив 27.357992 грн./дол. США.

На дату складання звітності (31.03 ц.р.) заборгованість не погашено. Курс НБУ склав 23.442625 грн./дол. США. Як відобразити цю статтю в балансі? Як наслідки будуть відображені в бухгалтерському обліку та оподаткуванні?

Заборгованість погашено 10 квітня ц.р. валютою, придбаною цього ж дня. Курс на цю дату – 23.510335 грн./дол. США. Як відобразити ці операції в бухгалтерському обліку та оподаткуванні?

20.02 ц.р.

Оприбутковано імпорتنі товари на підставі митної декларації (курс НБУ склав 27,357992 грн./дол. США)

Д 28 К 632 – 1000 дол. США / 27357,992 грн.

31.03 ц.р.

Рахунок 28 – немонетарна стаття, тому перерахунку не підлягає.

Рахунок 632 – монетарна стаття, у зв'язку з чим підлягає перерахунку з визначенням курсових різниць: $1000 \times (27,357992 - 23,442625) = 3915,367$ грн.

Д 632 К 714 – 3915,367 грн. – доходи з метою оподаткування

10.04 ц.р.

Погашено заборгованість перед іноземним контрагентом курсу 23,510335:

Д 632 К 312 – 1000 дол. США / 23510,335 грн.

Відображено курсову різницю по заборгованості перед іноземним постачальником $1000 \times (23,510335 - 23,442625) = 67,71$

Д 945 К 632 – 67,71 грн. - витрати з метою оподаткування

Розрахунок курсових різниць необхідно оформити розрахунком бухгалтерії, зразок якого до прикладу 1.11 наведено нижче (зразок 1.1).

Зразок 1.1

ТзОВ «Полісся»

Розрахунок бухгалтерії від 10.04 ц.р.

Розрахунок курсової різниці на дату погашення заборгованості перед «Іноземним контрагентом» за контрактом № 2002:

- курс НБУ 10.04 ц.р. 23,510335 грн./дол. США;
- курс НБУ 31.03 ц.р. 23,442625 грн./дол. США;
- $1000 \text{ дол.} \times (23,510335 - 23,442625) \text{ грн./дол. США} = 67,71 \text{ грн.}$

Бухгалтер _____ Осіпчук О.К.

Узагальнена інформація про оцінку монетарних та немонетарних статей, виражених в іноземній валюті, в бухгалтерському обліку, відображено на рис. 1.4.

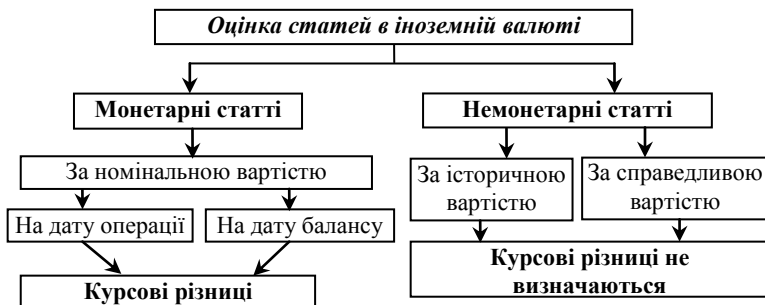

Рис. 1.4. Порядок оцінки статей, виражених в іноземній валюті

Відповідно до цього, можна виділити чотири періоди, за які здійснюється перерахунок заборгованості в іноземній валюті для визначення курсових різниць. Це періоди між:

- датою первісної оцінки операції в бухгалтерському обліку і датою здійснення наступної операції;
- датою первісної оцінки операції в бухгалтерському обліку та/або датою здійснення наступної операції і датою складання бухгалтерської звітності за звітний період;
- датою складання бухгалтерської звітності за попередній звітний період і датою здійснення наступної операції;
- датою складання бухгалтерської звітності за попередній звітний період і датою складання бухгалтерського звіту за звітний період.

При цьому слід врахувати, що на дату балансу перерахунку підлягає повна вартість монетарної статті, а у випадку здійснення наступної операції можливі альтернативні варіанти:

- 1) перерахунок лише тієї частини монетарної статті, що задіяна в операції;
- 2) перерахунок всієї монетарної статті.

Обраний підприємством варіант повинен бути закріплений в Наказі про облікову політику та використовуватись послідовно протягом всього періоду його дії.

Питання для самоконтролю

1. Який нормативний документ визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про операції в іноземних валютах?

2. Як співвідносяться між собою поняття «валютні цінності», «іноземна валюта» та «валюта звітності»?

3. Як співвідносяться між собою поняття «операції в іноземній валюті» та «валютні операції»?

4. Що таке Класифікатор іноземних валют та яку інформацію він містить?

5. Яким є літерний та цифровий код: Гривні? Долара США? Євро?

6. В чому полягає принцип єдиного грошового вимірника?

7. Що таке валютний курс?

8. Що таке валютне котирування? Які його види існують?

9. Як часто встановлюється офіційний курс гривні до іноземних валют? Коли він починає діяти?

10. В чому різниця між монетарними та немонетарними статтями? Назвіть приклади.

11. Яким чином оцінюються монетарні статті на дату первісного визнання?

12. Яким чином оцінюються немонетарні статті на дату первісного визнання?

13. Як часто необхідно здійснювати переоцінку монетарних статей?

14. Як часто необхідно здійснювати переоцінку немонетарних статей?

15. Що називається курсовою різницею?

16. Яким чином класифікуються курсові різниці?

17. На яких рахунках бухгалтерського обліку відображаються курсові різниці?

18. Яким чином виникнення курсових різниць оформлюються документально з метою відображення в бухгалтерському обліку?

19. Яким чином курсові відображаються з метою оподаткування?

Тестові завдання

I. Питання першого рівня складності: альтернативні тестові завдання
<i>Зазначте варіант правильної відповіді</i>
1. Немонетарні статті – це всі статті пасиву балансу. а) Так б) Ні
2. Вільноконвертована валюта – національна валюта, яка вільно і необмежено обмінюється на інші іноземні валюти. а) Так б) Ні
3. До валютних цінностей відносять іноземну валюту, платіжні документи та інші цінні папери, банківські метали. а) Так б) Ні
4. Вільноконвертована валюта – це національна валюта, що функціонує в межах країни і служить засобом платежу за товари, послуги. а) Так б) Ні
5. Для оцінки валютного курсу в Україні офіційно застосовується метод прямого котирування. а) Так б) Ні
6. Монетарні статті в іноземній валюті на дату балансу відображаються з використанням валютного курсу на дату балансу. а) Так б) Ні
7. Операції в іноземній валюті не здійснюються українськими підприємствами. а) Так б) Ні
8. До вільноконвертованих валют відносяться долари США, канадські долари, національні валюти країн ЄС, Швейцарії, Швеції та Японії. а) Так б) Ні
9. Чи належать банківські метали до валютних цінностей згідно ЗУ «Про НБУ»? а) Так б) Ні
10. Кожна валюта має різний ступінь конвертованість? а) Так б) Ні
11. Банківські метали не є валютними цінностями. а) Так б) Ні
12. В Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» в Україні одним із принципів бухгалтерського обліку і фінансової звітності є принцип єдиного грошового вимірника. а) Так б) Ні
13. Якщо на дату балансу або на дату здійснення розрахунків валютний курс змінився, по всіх статтях, виражених в іноземній валюті, виникають курсові різниці. а) Так б) Ні
14. Іноземна валюта – грошова одиниця України. а) Так б) Ні
15. Немонетарні статті підлягають переоцінці на дату балансу. а) Так б) Ні

16. Валютні операції не включають операції, об'єктом яких виступає національна валюта в розрахунках між резидентами. а) Так б) Ні
17. Операціями в іноземній валюті вважаються господарські операції, вартість яких виражена в іноземній валюті, або господарські операції, що потребують розрахунків в іноземній валюті. а) Так б) Ні
18. Транскордонне переміщення валютних цінностей – це рух певної суми коштів в Україну або за її межі з метою зарахування цих коштів на рахунок отримувача або видачі йому в готівковій формі. а) Так б) Ні
19. Транскордонний переказ валютних цінностей – ввезення, пересилання на митну територію України, вивезення, пересилання з митної території України або транзит через митну територію України банківських металів, готівкової валюти. а) Так б) Ні
20. Курсові різниці залежно від виду діяльності, в ході якої вони виникають, поділяються на операційні та неопераційні. а) Так б) Ні
21. Юридичні особи та інші суб'єкти господарювання з місцезнаходженням на території України, які здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства України – це резиденти. а) Так б) Ні
22. Курсові різниці залежно від виду діяльності поділяються на позитивні та негативні. а) Так б) Ні
23. Немонетарні статті – статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи і зобов'язання, які будуть одержані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей чи їх еквівалентів. а) Так б) Ні
24. Юридичні особи та інші суб'єкти господарювання з місцезнаходженням за межами України, які створені та діють відповідно до законодавства іноземної держави, у тому числі ті, частки участі в яких належать резидентам – це резиденти. а) Так б) Ні
25. Іноземна валюта – валюта інша, ніж валюта звітності. а) Так б) Ні
26. Курсові різниці визначаються тільки за монетарними статтями. а) Так б) Ні
27. Монетарні статті відображаються на дату балансу за історичною або справедливою вартістю, по якій вони зараховані на баланс. а) Так б) Ні
28. До немонетарних статей відноситься статутний капітал. а) Так б) Ні

29. Неопераційні курсові різниці – це різниці, що виникають внаслідок перерахунку статей балансу, відображення яких обумовлено здійсненням фінансової та операційної діяльності. а) Так б) Ні
30. Кожна грошова одиниця має свій цифровий код. а) Так б) Ні
31. Валютний курс – це відношення курсу грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни. а) Так б) Ні
32. До валютних операцій належить торгівля валютними цінностями. а) Так б) Ні
33. Валюта звітності – це грошова одиниця України. а) Так б) Ні
34. Чи визначаються курсові різниці на дату складання балансу по статті балансу «Основні засоби»? а) Так б) Ні
35. Дохід від неопераційної курсової різниці відображається на рахунок 744. а) Так б) Ні
36. Згідно П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» операції в іноземній валюті під час первісного визнання відображаються у валюті звітності шляхом перерахунку суми в іноземній валюті із застосуванням валютного курсу на дату здійснення операції (дата визнання активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів і витрат). а) Так б) Ні
II. Питання другого рівня складності: тестові завдання з множинним запитом
<i>Зазначте варіант правильної відповіді</i>
1. В якій валюті визначаються курсові різниці? а) гривнях; б) доларах; в) євро; г) будь-якій валюті
2. Валюта звітності це – а) національна валюта, яка вільно і необмежено обмінюється на інші іноземні валюти; б) грошова одиниця України; в) національна валюта, що функціонує в межах країни і служить засобом платежу; г) іноземна валюта
3. Класифікатор іноземних валют передбачає поділ валют на: а) 2 групи; б) 3 групи; в) 4 групи; г) 5 груп

<p>4. До валютних цінностей належать:</p> <ul style="list-style-type: none">а) валюта України та іноземна валюта;б) платіжні документи та цінні папери як в національній, так і в іноземній валюті;в) банківські (монетарні) метали;г) всі вищезгадані варіанти
<p>5. Залежно від зміни курсу курсові різниці бувають:</p> <ul style="list-style-type: none">а) операційні;б) неопераційні;в) позитивні;г) нейтральні
<p>6. Офіційний курс національної грошової одиниці встановлюється:</p> <ul style="list-style-type: none">а) Міністерством фінансів України;б) Міністерством доходів і зборів;в) Національним банком України;г) Кабінетом міністрів України
<p>7. Які з перелічених статей балансу є монетарними?</p> <ul style="list-style-type: none">а) статутний капітал;б) основні засоби, придбані за іноземну валюту;в) грошові кошти на поточному рахунку в іноземній валюті;г) податкові зобов'язання
<p>8. Поняття монетарних статей визначає:</p> <ul style="list-style-type: none">а) Митний Кодекс України;б) Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність»;в) П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»;г) Господарський кодекс України
<p>9. Національна валюта, що функціонує в межах країни і служить засобом платежу за товари, послуги, а також може бути вільно використана у розрахунках з нерезидентами, якщо це обумовлено договором – це:</p> <ul style="list-style-type: none">а) валюта з обмеженою конвертованістю;б) вільноконвертована валюта;в) валютний курс;г) валюта
<p>10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 має назву:</p> <ul style="list-style-type: none">а) вплив валютних курсів;б) вплив змін валютних курсів;в) дохід;г) вплив інфляції
<p>11. Яким П(С)БО регулюється облік валютних операцій?</p> <ul style="list-style-type: none">а) П(С)БО 15;б) П(С)БО 24;в) П(С)БО 8;г) П(С)БО 21

<p>12. Курсові різниці залежно від виду діяльності поділяються на:</p> <ul style="list-style-type: none">а) операційні та неопераційні;б) позитивні та негативні;в) операційні та позитивні;г) неопераційні та негативні
<p>13. Відношення курсу грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни?</p> <ul style="list-style-type: none">а) офіційний курс;б) курсова різниця;в) валюта звітності;г) валютний курс
<p>14. Види курсових різниць залежно від зміни курсу?</p> <ul style="list-style-type: none">а) операційні і неопераційні;б) прямі і непрямі;в) позитивні і негативні;г) власні і позикові
<p>15. Валютний курс – це:</p> <ul style="list-style-type: none">а) грошова одиниця України;б) установлений Національним банком України курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни;в) валюта інша, ніж валюта звітності;г) всі відповіді правильні
<p>16. Валютними цінностями вважають:</p> <ul style="list-style-type: none">а) іноземну валюту;б) національну валюту;в) банківські кошти;г) всі відповіді правильні
<p>17. Немонетарні статті – це</p> <ul style="list-style-type: none">а) це статті балансу про грошові кошти, а також про активи й зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій сумі грошей;б) статті інші, ніж монетарні статті балансу;в) немає правильної відповіді;г) всі відповіді правильні
<p>18. Банківські метали – це</p> <ul style="list-style-type: none">а) золото, срібло, платина, метали платинової групи, доведених до найвищих проб відповідно до світових стандартів, у зливках і порошках, які мають сертифікат якості, а також монети, вироблені з дорогоцінних металів.б) золото, срібло, платина, метали платинової групи, доведених до найвищих проб відповідно до світових стандартів.в) обидві відповіді правильні
<p>19. До монетарних статей відносяться:</p> <ul style="list-style-type: none">а) заборгованість по розрахунках за авансами;б) основні засоби;в) кредиторська заборгованість за бартерними операціями;г) фінансові інвестиції в іноземній валюті, якщо їх повернення у валюті гарантоване законодавством країни перебування

<p>20. Монетарні статті – це</p> <p>а) статті балансу лише про активи й зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів.</p> <p>б) статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи й зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів.</p> <p>в) статті балансу лише про грошові кошти, які будуть отримані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів.</p> <p>г) статті інші, ніж немонетарні статті балансу</p>
<p>21. Згідно класифікатора іноземних валют та банківських металів золото відносяться до.</p> <p>а) 1 групи;</p> <p>б) 2 групи;</p> <p>в) 3 групи;</p> <p>г) 4 групи</p>
<p>22. Внаслідок чого виникають курсові різниці?</p> <p>а) в наслідок постійної зміни офіційного курсу іноземних валют (курсу НБУ);</p> <p>б) в наслідок постійної зміни комерційного курсу іноземних валют;</p> <p>в) в наслідок постійної зміни курсу іноземних валют на ВРУ;</p> <p>г) всі відповіді правильні</p>
<p>23. Офіційний національний курс встановлюється?</p> <p>а) державою;</p> <p>б) комерційним банком;</p> <p>в) НБУ;</p> <p>г) Міжнародною валютною біржою</p>
<p>24. Що таке іноземна валюта?</p> <p>а) грошова одиниця України;</p> <p>б) валюта інша ніж валюта звітності;</p> <p>в) національна валюта яка вільно і необмежено обмінюється;</p> <p>г) національна валюта яка функціонує в межах країни</p>
<p>25. Курсові різниці визначаються:</p> <p>а) тільки за монетарними статтями;</p> <p>б) тільки за немонетарними статтями;</p> <p>в) за монетарними і немонетарними статтями;</p> <p>г) за монетарними статтями та деякими немонетарними статтями</p>
<p>26. Коли здійснюється визначення курсових різниць за монетарними статтями в іноземній валюті?</p> <p>а) на дату проведення розрахунків;</p> <p>б) на дату балансу;</p> <p>в) на дату проведення розрахунків і на дату балансу;</p> <p>г) перерахунок не здійснюється</p>

27. Витрати від операційної курсової різниці відображаються на рахунку а) 945; б) 974; в) 944; г) 714
28. Облік доходів від неопераційних курсових різниць ведеться по рахунку: а) 945; б) 974; в) 714; г) 744
29. На дату балансу здійснюється перерахунок: а) всіх статей балансу; б) монетарних статей балансу; в) немонетарних статей балансу; г) правильної відповіді не запропоновано
III. Питання третього рівня складності.
Тестові завдання відкритого типу: твердження з невідомою змінною
<i>Доповнити твердження, вписавши правильну відповідь у відповідному відмінку</i>
1. Відповідно до П(С)БО 21 грошова одиниця України – це _____
2. Відповідно до П(С)БО 21 валюта інша, ніж валюта звітності – це _____ валюта
3. Господарська операція, вартість якої визначена в іноземній валюті або яка потребує розрахунків в іноземній валюті – це _____
4. Грошові знаки грошових одиниць іноземних держав у вигляді банкнот, казначейських білетів, монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави або групи іноземних держав, а також вилучені або такі, що вилучаються з обігу, але підлягають обміну на грошові знаки, що перебувають в обігу – це _____
5. Відповідно до ЗУ «Про валюту і валютні операції» кошти на рахунках у банках та інших фінансових установах, виражені у грошових одиницях іноземних держав і міжнародних розрахункових (клірингових) одиницях (зокрема у спеціальних правах запозичення), що належать до виплати в іноземній валюті – це _____
6. Відповідно до ЗУ «Про валюту і валютні операції» електронні гроші, номіновані у грошових одиницях іноземних держав та (або) банківських металах – це _____

7. Відповідно до ЗУ «Про валюту і валютні операції» грошові знаки грошової одиниці України – гривні у вигляді банкнот, монет, у тому числі обігових, пам'ятних та ювілейних монет, і в інших формах, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території України, а також вилучені або такі, що вилучаються з обігу, але підлягають обміну на грошові знаки, що перебувають в обігу – це _____
8. Відповідно до ЗУ «Про валюту і валютні операції» кошти на рахунках у банках та інших фінансових установах, виражені у гривні – це _____
9. Відповідно до ЗУ «Про валюту і валютні операції» електронні гроші, номіновані у гривні – це _____
10. Матеріальні об'єкти, визначені законодавством України про валютне регулювання як засоби валютно-фінансових відносин – це _____
11. Ввезення, пересилання на митну територію України, вивезення, пересилання з митної території України або транзит через митну територію України банківських металів, готівкової валюти – це _____
12. Рух певної суми коштів в Україну або за її межі з метою зарахування цих коштів на рахунок отримувача або видачі йому в готівковій формі – це _____
13. Юридичні особи та інші суб'єкти господарювання з місцезнаходженням на території України, які здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства України – це _____
14. Юридичні особи та інші суб'єкти господарювання з місцезнаходженням за межами України, які створені та діють відповідно до законодавства іноземної держави, у тому числі ті, частки участі в яких належать резидентам – це _____
15. Встановлений Національним банком України курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни – це _____
16. Визначення валютних курсів – це _____
17. Статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи й зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів – це _____
18. Статті інші, ніж монетарні статті балансу – це _____
19. Різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти, в якій виражені монетарні статті, при різних офіційних валютних курсах – це _____

IV. Питання четвертого рівня складності.	
Тестові завдання на відповідність	
<i>Встановіть відповідність у вигляді комбінації цифр і букв</i>	
<i>1. Встановіть відповідність між термінами та їх визначеннями:</i>	
Термін	Визначення
1. Валютний курс	А. Різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах
2. Курсова різниця	Б. Іноземні грошові знаки у вигляді банкнот, монет, казначейських білетів, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави
3. Іноземна валюта	В. Фізичні особи, які мають постійне проживання на території України, а також ті, що тимчасово знаходяться за її межами
4. Резиденти	Г. Встановлений Національним банком України курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни
<i>2. Встановіть відповідність між термінами та їх визначеннями:</i>	
Термін	Визначення
1. Валюта звітності	А. Валюта інша, ніж валюта звітності
2. Іноземна валюта	Б. Статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи й зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів
3. Монетарні статті	В. Статті інші, ніж монетарні статті балансу
4. Немонетарні статті	Г. Грошова одиниця України
<i>3. Встановіть відповідність між термінами та їх визначеннями:</i>	
Термін	Визначення
1. Валютний курс	А. Різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах
2. Монетарні статті	Б. Статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи й зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій сумі грошей або їх еквівалентів
3. Курсова різниця	В. Установлений НБУ курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни

<i>4. Встановіть відповідність між термінами та їх визначеннями</i>	
Термін	Визначення
1. Вільноконвертована валюта	А. Національна валюта, що функціонує в межах країни і служить засобом платежу за товари, послуги та з інших розрахунків, якщо це обумовлено договором
2. Іноземна валюта	Б. Грошова одиниця України
3. Валюта з обмеженою конвертованістю	В. Національна валюта, яка вільно і необмежено обмінюється на інші іноземні валюти
4. Валюта звітності	Г. Валюта інша, ніж валюта звітності
<i>5. Встановіть відповідність між термінами та їх визначеннями</i>	
Термін	Визначення
1. Операційна діяльність	А. Операції пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції, що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу
2. Основна діяльність	Б. Основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною або фінансовою діяльністю
3. Інвестиційна діяльність	В. Здійснення операцій, які призводять до зміни розміру та складу власного і позикового капіталу підприємства
4. Фінансова діяльність	Г. Придбання і реалізація тих необоротних активів, а також фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів
<i>6. Встановіть відповідність між термінами та їх визначеннями</i>	
Термін	Визначення
1. Іноземна валюта	А. Національна валюта, що функціонує в межах країни і служить засобом платежу за товари, послуги та з іншими розрахунків, якщо це обумовлено договором
2. Валюта з обмеженою конвертованістю	Б. Грошова одиниця України
3. Валютний курс	В. Валюта інша, ніж валюта звітності
4. Валюта звітності	Г. Відношення курсу грошової одиниці України до грошової одиниці країни

Вправи для роботи в аудиторії та самостійної роботи студента²

У ВПРАВАХ 1.1-1.22 НЕОБХІДНО:

- *скласти розрахунки бухгалтерії на визначення курсових різниць;*
- *скласти журнал реєстрації господарських операцій з відображенням операцій на рахунках бухгалтерського обліку та зазначенням необхідних сум*

Вправа 1.1

8 лютого ц.р. ТзОВ «Полісся» придбало у іноземного постачальника товар на суму 5000 дол. США.

10 березня ц.р. частина цієї заборгованості в сумі 2000 дол. США погашена коштами з поточного валютного рахунку.

Залишок цієї заборгованості в сумі 3000 дол. США погашено 20 квітня ц.р.

Вправа 1.2

8 березня ц.р. ТзОВ «Полісся» придбало у іноземного постачальника товар на суму 1300 дол. США.

12 березня ц.р. ТзОВ «Полісся» відвантажило на експорт продукцію в сумі 1900 дол. США.

Яким чином слід відобразити кредиторську та дебіторську заборгованість 31 березня ц.р.?

Вправа 1.3

Відповідно до умов контракту на придбання імпортного товару ТзОВ «Полісся» 17.02. ц.р. сплатило аванс іноземному постачальнику у сумі 7000 дол. США.

Товар отримано 22.02.ц.р. на суму 7700 дол. США

Залишок боргу сплачено 05.03.ц.р.

Вправа 1.4

21.03 ц.р. на валютний рахунок ПАТ «Франко» надійшло 1500 дол. США як аванс під експортну поставку. 15.05 ц.р. здійснено відвантажено товар на експорт на всю суму.

² У вправах слід використовувати курси, зазначені в Додатку А.

Вправа 1.5

На валютний рахунок ПАТ «Франко» 10.03 ц.р. надійшло 5000 євро в якості авансу під експортну поставку деревини. 15.04 ц.р. деревину було експортовано на всю суму попереднього авансу

Вправа 1.6

08 березня ц.р. ТзОВ «Амур» відвантажило іноземному покупцю – фірмі «Lout» - продукцію на суму 5000 дол.США. Кошти від покупця надійшли на валютний рахунок 23 березня ц.р.

Вправа 1.7

10.01 ц.р. укладено договір між українською фірмою «Корона» і німецькою фірмою «Irys», який передбачає, що «Корона» має відвантажити обладнання на суму 3000 дол. США на умовах попередньої оплати.

Авансові платежі від фірми «Irys» були одержані:

20.02.ц.р. – в сумі 1500 дол. США.

24.02.ц.р. – в сумі 1000 дол. США.

27.02.ц.р. – в сумі 500 дол. США.

Товар на суму 3000 дол. США було відвантажено 08.03 ц.р.

Вправа 1.8

ТзОВ «Мрія» 09.06 ц.р. уклало експортний договір з німецькою фірмою «Viktor» на поставку товару контрактною вартістю 50000 дол. США.

Товар вартістю 25000 дол. США відвантажено фірмі «Viktor» 15.06 ц.р.

Валютна виручка в повному обсязі 50000 дол. США зареєстрована на валютний рахунок ТзОВ «Мрія» 24.06 ц.р.

25.06 ц.р. фірмі «Viktor» відвантажено решту товару.

Вправа 1.9

20.03 ц.р. укладено договір між українською фірмою «Корона» і німецькою фірмою «Irys», який передбачає, що «Irys» має відвантажити товар на суму 5000 дол. США на умовах попередньої оплати.

Кошти для розрахунків були на валютному рахунку фірми «Корона» з попереднього періоду. Авансові платежі фірмою «Корона» були сплачені:

20.04.ц.р. – в сумі 2500 дол. США.

24.04.ц.р. – в сумі 1000 дол. США.

27.04.ц.р. – в сумі 1500 дол. США.

Товар на суму 5000 дол. США було одержано 08.05 ц.р.

Вправа 1.10

10.01 ц.р. укладено договір між українською фірмою «Мрія» і німецькою фірмою «Viktor», який передбачає, що «Мрія» має відвантажити товар на суму 20000 дол. США на умовах попередньої оплати.

Авансові платежі від фірми «Viktor» були одержані:

20.02.ц.р. – в сумі 5000 дол. США.

24.02.ц.р. – в сумі 12000 дол. США.

27.03.ц.р. – в сумі 3000 дол. США.

Товар фірмою «Мрія» було відвантажено:

22.02.ц.р. – в сумі 2000 дол. США.

03.03.ц.р. – в сумі 12000 дол. США.

30.03.ц.р. – в сумі 6000 дол. США.

Вправа 1.11

20.03 ц.р. укладено договір між українською фірмою «Франко» і чеською фірмою «Lout», який передбачає, що «Lout» має відвантажити товар на суму 25000 дол. США на умовах часткової попередньої оплати.

Кошти для розрахунків були на валютному рахунку фірми «Франко» з попереднього періоду. Авансові платежі фірмою «Франко» були сплачені:

20.04.ц.р. – в сумі 5000 дол. США.

24.05.ц.р. – в сумі 11000 дол. США.

27.06.ц.р. – в сумі 9000 дол. США.

Товар фірмою «Франко» було одержано:

26.04.ц.р. – в сумі 5000 дол. США.

03.05 ц.р. - в сумі 5000 дол. США.

28.05.ц.р. – в сумі 5000 дол. США.

05.06 ц.р. – в сумі 5000 дол. США.

30.06.ц.р. – в сумі 5000 дол. США.

Вправа 1.12

Експортна поставка вартістю 1500 дол. США здійснена 01.02.ц.р.

20.02. ц.р. на валютний рахунок ТзОВ «Фіалка» надійшли американські долари в сумі 1500 дол. США як виручка за експортну поставку.

Вправа 1.13

На валютний рахунок ТзОВ «Орхідея» надійшли 10.02. ц.р. американські долари в сумі 3000 дол. США як аванс з експортної поставки. Експортна поставка здійснена 08.04.ц.р.

Вправа 1.14

28.01.ц.р. з валютного рахунку ТзОВ «Фіалка» перераховано американські долари в сумі 2050 дол. США як аванс під імпорتنу поставку.

22.02.ц.р. надійшов товар від іноземного постачальника на суму 2050 дол. США.

Вправа 1.15

Контракт № 10-01

м. Житомир 10.01.ц.р.

Фірма «Рінгдейл», Ірландія, надалі – Продавець, в особі директора Девіда Уінхема, з одного боку, і ТзОВ «Полісся», Україна, надалі – Покупець, в особі директора Астахова Анатолія Володимировича, діючого на підставі Статуту, з іншого боку, уклали Контракт про нижченаведене:

1. Предмет контракту, кількість та якість товару

Продавець поставляє Покупцю на умовах DAP - Житомир, Україна (Інкотермс 2010) товар в кількості та за цінами згідно додатку, зазначений в додатку до даного Контракту. Додаток є невід'ємною частиною даного Контракту.

...

5. Умови платежів

Платежі за товар, що поставляється, здійснюються шляхом перерахування коштів з рахунку Покупця на рахунок Продавця. Покупець здійснює авансовий платіж в розмірі 100 % від загальної вартості товару, зазначеного в додатку до даного Контракту.

**Додаток №1 до Контракту №10-01
від 15 лютого ц.р.**

15 лютого ц.р. м. Житомир, Україна

№ з /п No.	Опис / Description	Кількість, шт. / Q-ty, pcs.	Ціна за од. / Unit price, EUR	Загальна вартість / Total price, EUR
Устаткування для гарячого зміцнення склотари для склотарного виробництва / Equipment for hot end coating for glass container production:				
1	Дозуючий мембранний насос P123-352T3 / Dosing diaphragm pump P123-352T3	2	1 660,00	3 320,00
2	Регулятор температури (термостат) ESCNR2MT-50 / Temperature regulator ESCNR2MT-50	2	350,00	700,00
3	Датчик температури (термопара) TP-401P-1-300 / Temperature sensor TP-401-1-300	2	120,00	240,00
4	Штуцер з нержавіючої сталі з різьбленням KPM 10x1-6 / Steel stub pipe with thread KPM10x1-6	2	9,00	18,00
Загальна сума DAP - Житомир, Україна EUR:				4 278,00

Авансові платежі були здійснені:

20.02 ц.р. – в сумі 278 ЄВРО (кошти були на рахунку з попереднього періоду)

25.02 ц.р. – в сумі 2500 ЄВРО (кошти були придбані в цей же день)

28.02 ц.р. – в сумі 1500 ЄВРО (кошти були придбані в цей же день)

Товар було одержано 05.03.ц.р.

Вправа 1.16

Контракт № 20-01

м. Житомир 20.01.ц.р.

Фірма «Рінгдейл», Ірландія, надалі – Покупець, в особі директора Деvida Уінхема, з одного боку, і ТзОВ «Полісся», Україна, надалі – Продавець, в особі директора Астахова Анатолія Володимировича, діючого на підставі Статуту, з іншого боку, уклали Контракт про нижченаведене:

1. Предмет контракту, кількість та якість товару

Продавець поставляє Покупцю на умовах DAP - Житомир, Україна (Інкотермс 2010) товар в кількості та за цінами згідно додатку, зазначений в додатку до даного Контракту. Додаток є невід'ємною частиною даного Контракту.

...

5. Умови платежів

Платежі за товар, що поставляється, здійснюються шляхом перерахування коштів з рахунку Покупця на рахунок Продавця. Покупець здійснює авансовий платіж в розмірі 100 % від загальної вартості товару, зазначеного в додатку до даного Контракту.

Додаток №1 до Контракту №20-01
від 15 лютого ц. р.
15 лютого ц.р. м. Житомир, Україна

№ з/п / No.	Код по каталогу / Catalogue code	Опис / Description	Кількість, шт. / Q-ty, pcs.	Ціна за од. / Unit price, EUR	Загальна вартість / Total price, EUR
Пневмоклапани для пресового устаткування / Pneumatic valves for press equipment:					
1	D3573C4604	Електромагнітний пневмоклапан G1/2 CF4 RH SIL PRESS SW 24 VDC / PNEUMATIC VALVE G1/2 CF4 RH SIL PRESS SW 24 VDC	1	499,260	499,26
Частини пневмоклапанов і пневмосистем для склотарного виробництва / Pneumatic systems parts and valves for glass container production:					
2	W6076A4929	Електромагнітний 5-лінійний 2-ходовий пневмоклапан ISO3 SOL 24VDC W/COIL M12 / PNEUMATIC VALVE 5/2 WAY-VALVE ISO3 SOL 24VDC W/COIL M12	10	179,678	1 796,78
3	D365H97	Картридж 3/2 НЗ NW14 3 LEG TYPE (поршневий розподільник), червоний корпус CARTRIDGE 3/2 NC NW14 3 LEG TYPE BODY RED	140	29,710	4 159,40
Транспортні витрати DAP / DAP transportation charges					157,00
Виробник продукції TM ROSS - РОСС ЕВРОПА ГмбХ / The TM ROSS manufacturer is ROSS EUROPA GmbH					
Загальна сума DAP - Житомир, Україна / Total amount DAP – Zhitomir, Ukraine, EUR:					6 612,44

Авансові платежі були одержані:

20.02.ц.р. – в сумі 612,44 ЄВРО

25.02. ц.р – в сумі 2500 ЄВРО

28.02. ц.р. – в сумі 3500 ЄВРО

Товар було відвантажено 05.03.ц.р.

Вправа 1.17

ТзОВ «Полісся» уклало з болгарською фірмою «Флора» експортний контракт № 10/01 від 20-го березня ц.р. на поставку продукції вартістю 10 000 дол. США з умовою її оплати через 30 днів після укладання контракту. Поставка відбулась 20-го березня.

Кошти на валютний рахунок від фірми «Флора» були одержані, відповідно до виписки банку, 11-го квітня ц.р. В виписці зазначений курс на початок дня.

Вправа 1.18

ТзОВ «Полісся» уклало угоду з польською фірмою «Остін» на поставку імпорتنних товарів, контрактна вартість яких 50 000 дол. США.

Оприбуткування товарів було здійснено 5-го травня ц.р.

Кошти, які були на рахунку підприємства з попереднього періоду, перераховані з рахунку 16-го травня ц.р. (в виписці зазначений курс на початок дня).

Вправа 1.19

5-го березня ц.р. на поточний валютний рахунок ТзОВ «Полісся» зараховано короткострокову позику банку в сумі 10000 дол. США (вся валюта була продана).

Погашено позику 16-го квітня ц.р. (за рахунок коштів, які були придбані того ж дня).

Вправа 1.20

09-го березня ц.р. на ТзОВ «Полісся» було оприбутковано імпорتنний товар в сумі 1300 дол. США. 16-го березня ц.р. було експортовано продукцію в сумі 1900 дол. США.

04 квітня ц.р. було придбано 1000 дол. США та перераховано в рахунок погашення заборгованості за імпорتنний товар. Залишок заборгованості (300 дол. США) перераховано в рахунок погашення заборгованості за імпорتنний товар 05 травня ц.р. коштами, придбаними в цей же день.

Виручка за експорт, проведений 16.03, одержана від покупця 18.09. ц.р.

Вправа 1.21

ТЗОВ «Полісся» 1-го червня ц.р. перерахувало канадській фірмі «Сирена» аванс за товар в сумі 30000 дол. США.

12-го червня ТЗОВ «Полісся» отримало передоплату від чеської фірми «Арінур» за товар в сумі 20000 дол. США.

14-го червня ц.р. надійшли товари від німецької фірми «Вела» за контрактною вартістю 45000 дол. США.

17-го червня перераховано 45000 дол. США німецькій фірмі «Вела» за товар.

13-го липня ц.р. надійшли товари від канадської фірми «Сирена».

11-го серпня ц.р. відвантажено товар чеській фірмі «Арінур».

Вправа 1.22

30.06 на балансі фірми «Оксана» було 20 000 дол. США на валютному рахунку в банку; 15 000 дол. США розрахунків за авансами, одержаними 20.05 від польської фірми «Зденек»; 8000 дол. США заборгованості перед німецькою фірмою «Шварц» за товари, одержані 11.05.

10.07 – одержано аванс від «Зденек» в сумі 3000 дол. США.

15.07 – відвантажено товар польській фірмі «Зденек» на суму 30 000 дол. США. Залишок заборгованості в сумі 12000 дол. США погашено 20.08.

21.07 – сплачено німецькій фірмі «Шварц» 18 000 дол. США. Товар одержано 02.10 на суму 10 000 дол. США.

Тема 2

Бухгалтерський облік та оподаткування операцій з купівлі-продажу іноземної валюти

- 2.1. Загальні засади здійснення операцій з торгівлі іноземною валютою
- 2.2. Бухгалтерський облік та оподаткування операцій з купівлі іноземної валюти
- 2.3. Бухгалтерський облік та оподаткування операцій з продажу іноземної валюти

Питання для самоконтролю

Тестові завдання

Вправи для роботи в аудиторії та самостійної роботи студента

2.1. Загальні засади здійснення операцій з торгівлі іноземною валютою

При здійсненні зовнішньоекономічної діяльності у підприємств виникає необхідність здійснювати торгівлю валютними цінностями, зокрема, іноземною валютою.

Торгівля валютними цінностями – операції з купівлі, продажу або обміну валютних цінностей, що здійснюються як у готівковій формі (для банківських металів – із фізичною поставкою), так і безготівковій формі (для банківських металів – без фізичної поставки);

Структура валютного ринку України, загальний порядок та умови торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України визначається *«Положенням про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України»*, відповідно до якого торгівля

Ваш словничок:

- ✓ валютний ринок України;
- ✓ валютні операції пов'язані з рухом капіталу;
- ✓ міжнародний валютний ринок;
- ✓ купівля іноземної валюти;
- ✓ поточні торговельні операції;
- ✓ поточні нетоварні операції;
- ✓ продаж іноземної валюти;
- ✓ обмін іноземної валюти;
- ✓ валютний дериватив;
- ✓ форвардний контракт;
- ✓ ф'ючерсний контракт

валютними цінностями здійснюється на валютному ринку України та на міжнародних валютних ринках.

Валютний ринок України – це сукупність відносин у сфері торгівлі валютними цінностями в Україні між суб'єктами валютного ринку України, між суб'єктами ринку та їх клієнтами (включаючи банки-нерезиденти), між суб'єктами ринку і НБУ, а також між НБУ і його клієнтами.

Міжнародний валютний ринок – це сукупність відносин у сфері торгівлі іноземною валютою та банківськими металами за межами України між банками та іноземними контрагентами.

Торгівлю іноземною валютою та/або банківськими металами на валютному ринку України дозволяється здійснювати виключно Національному банку та суб'єктам ринку (банки, небанківські фінансові установи та оператори поштового зв'язку, що отримали ліцензію НБУ) або через таких суб'єктів.

Торгівля іноземною валютою передбачає, зокрема, операції з купівлі, продажу та обміну іноземної валюти.

Купівля іноземної валюти – це операція з купівлі іноземної валюти за гривні.

Продаж іноземної валюти – це операція з продажу іноземної валюти за гривні.

Обмін іноземної валюти – це операція з купівлі (продажу) однієї іноземної валюти за іншу іноземну валюту.

Валютний дериватив – це стандартний документ, що засвідчує право та/або зобов'язання купити, продати та/або обміняти іноземну валюту на визначених у цьому документі умовах у майбутньому.

Деривативами є: форвардний контракт; ф'ючерсний контракт; опціон.

Форвардний валютний контракт – стандартний документ, який засвідчує зобов'язання особи придбати (продати) іноземну валюту у визначений час та на визначених умовах у майбутньому з фіксацією цін такого продажу під час укладення такого договору.

Ф'ючерсний валютний контракт – стандартний документ, який засвідчує зобов'язання придбати (продати) іноземну валюту у визначений час та на визначених умовах у майбутньому, з фіксацією цін на момент укладення зобов'язань сторонами контракту.

За умовами проведення типи валютних операцій, що можуть бути передбачені договором, відображені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1. *Типи валютних операцій, що можуть бути передбачені договором*

№	Типи валютних операцій	Зміст валютних операцій
1	Валютна операція на умовах «тод»	валютна операція за договором, умови якого передбачають виконання цієї операції в день укладення договору
2	Валютна операція на умовах «том»	валютна операція за договором, умови якого передбачають виконання цієї операції в перший робочий день після дня укладення договору
3	Валютні операції на умовах «своп»	валютні операції за договором, умови якого передбачають купівлю (продаж, обмін) іноземної валюти зі зворотним її продажем (купівлею, обміном) на певну дату в майбутньому з фіксацією умов цих операцій (курсів, обсягів, дат валютування тощо) під час укладення договору
4	Валютна операція на умовах «спот»	валютна операція за договором, умови якого передбачають виконання цієї операції на другий робочий день після дня укладення договору
5	Валютна операція на умовах «форвард»	валютна операція за форвардним договором, умови якого передбачають виконання цієї операції (з поставкою валюти за договором) пізніше ніж на другий робочий день після дня укладення договору

Торгівля валютними цінностями здійснюється виключно через уповноважені установи, якими відповідно до Закону України «Про валюту і валютні операції» є банки, небанківські фінансові установи та оператори поштового зв'язку, які отримали безстрокову ліцензію Національного банку України.

Суб'єкти ринку мають право здійснювати купівлю, продаж іноземної валюти виключно на валютному ринку України.

УВАГА! Купувати та продавати іноземну валюту юридичним особам, минаючи уповноважені банки, не дозволяється.

Для здійснення таких операцій підприємство укладає договір з банком та сплачує йому за надання цієї послуги комісійну винагороду.

Торгівля іноземною валютою здійснюється для забезпечення поточних неторговельних валютних операцій; поточних торговельних валютних операцій; а також операцій, пов'язаних з рухом капіталу.

Поточними торговельними операціями в іноземній валюті є такі розрахунки:

- між юридичними особами-резидентами і юридичними особами-нерезидентами при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності за торговельними операціями;
- між юридичними особами-резидентами на території України, за умови наявності індивідуальної ліцензії Національного банку України;
- між юридичними особами-нерезидентами та юридичними особами-резидентами через юридичних осіб-резидентів посередників відповідно до договорів (контрактів, угод), що укладені відповідно до чинного законодавства України;
- операції на валютному ринку України;
- оплата товарів (робіт, послуг) з використанням чеків та пластикових карток.

Поточними неторговельними операціями є такі розрахунки:

- виплата готівкової іноземної валюти та платіжними документами в іноземній валюті на витрати, пов'язані з відрядженнями;
- здійснення обмінних операцій з іноземною валютою та платіжними документами в іноземній валюті;
- виплата готівкової іноземної валюти за чеками та пластиковими картками фізичним особам (резидентам та нерезидентам);
- купівля платіжних документів в іноземній валюті фізичними особами (резидентами та нерезидентами);
- виплата авторських гонорарів і платежів за користування авторськими правами;
- перерахування коштів на проведення міжнародних виставок, конгресів, симпозіумів, конференцій та інших міжнародних зустрічей;
- оплата праці нерезидентів, які згідно з укладеними трудовими угодами (контрактами) працюють в Україні;
- перерахування коштів в іноземній валюті за навчання, лікування, патентування, сплату митних платежів, членських внесків;
- платежі з відшкодування витрат судових, арбітражних, нотаріальних, правоохоронних органів;
- виплата готівкової іноземної валюти за переказами з-за кордону (пенсії, аліменти, оплата праці, спадщина, допомога родичів тощо);
- переказ за межі України коштів в іноземній валюті (пенсії, аліменти, оплата праці, спадщина, допомога родичам тощо);

– інші виплати та перекази в іноземній валюті, що не суперечать чинному законодавству України.

До **валютних операцій, що пов'язані з рухом капіталу**, належать:

- прями інвестиції, тобто вкладення в статутний капітал підприємства з метою отримання доходу і прав на участь в управлінні підприємством;
- портфельні інвестиції, тобто придбання цінних паперів;
- переведення в оплату споруд та іншого нерухомого майна;
- надання і отримання відстрочки платежу за експортом та імпортом на термін, що перевищує 365 днів, а також надання і отримання фінансових кредитів на такий же термін.

З метою забезпечення розрахунків за вищезазначеними операціями у підприємств виникає необхідність купувати та продавати іноземну валюту.

2.2. Бухгалтерський облік та оподаткування операцій з купівлі іноземної валюти

Резиденти та нерезиденти здійснюють валютні операції з купівлі безготівкової іноземної валюти в разі наявності зобов'язань або інших підстав для проведення таких операцій, що підтверджуються відповідними документами, які подаються для здійснення купівлі до банків.

Уповноважені установи самостійно, на підставі своїх внутрішніх документів, приймають рішення про необхідність подання, вид та перелік документів, пов'язаних зі здійсненням валютної операції.

При цьому вони мають право вимагати від резидентів перекладу українською мовою складених іноземною мовою документів, у т. ч. рахунку (інвойсу), крім викладених англійською мовою.

Документи-підстави для придбання валюти за поточними торговельними операціями:

- договір із нерезидентом;
- митна декларація, якщо товар ввезено на територію України (окрім тимчасово ввезених);
- акт здавання-приймання виконаних робіт (наданих послуг), імпорт прав інтелектуальної власності;
- документи, передбачені для документарної та/або вексельної форми розрахунків.

Документи-підстави для придбання валюти за неторговельними операціями:

а) розрахунки витрат:

– на відрядження за межі України;
– на експлуатаційні витрати для транспортних засобів, що виконують рейси за межі України;

– для оплати праці працівників-нерезидентів, які згідно з укладеними договорами (контрактами) працюють в Україні;

– на перерахування страхових виплат особам, які виїхали на постійне місце проживання за межі України;

– на перерахування пенсій відповідно до угод про здійснення платежів соціального характеру, укладених Україною з відповідними країнами, угод між Пенсійним фондом України та відповідними фондами іноземних країн;

– для здійснення та виплати міжнародних поштових переказів та оплати міжнародних поштових відправлень з післяплатою відповідно до угод між Українським державним підприємством поштового зв'язку «Укрпошта» та поштовими службами іноземних країн;

б) документи, які мають силу договору і використовуються згідно з міжнародною практикою з метою:

– оплати видачі охоронних документів на використання об'єктів промислової власності та підтвердження їх чинності;

– оплати за використання творів зарубіжних авторів та інших прав інтелектуальної власності;

– повернення резидентом благодійної допомоги в розмірі невикористаного залишку або в разі нецільового використання цієї допомоги за умови, що кошти, які надійшли в Україну як благодійна допомога, були повністю продані на валютному ринку України (якщо повернення передбачено договором);

– оплати відшкодування витрат судових, арбітражних, нотаріальних, правоохоронних органів іноземних країн, сплати мита, митних зборів та інших обов'язкових платежів відповідно до законодавства іноземних країн;

– переказування коштів міжнародним організаціям за проведення на території України заходів під їх егідою;

в) копії угод про здійснення платежів соціального характеру, укладених Україною з відповідними країнами, угод між Пенсійним фондом України

та відповідними фондами іноземних країн (надаються під час першого звертання до уповноваженого банку);

г) копії угод між Українським державним підприємством поштового зв'язку «Укрпошта» та поштовими службами іноземних країн (надаються під час першого звертання до уповноваженого банку);

г) копії постанови виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України та його управлінь в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, відділень у районах і містах обласного значення та її робочих органів;

д) копії документа про умови вступу до міжнародної організації або іншої юридичної особи - нерезидента у разі сплати вступного внеску або копії документа, який засвідчує вступ резидента до міжнародної організації або іншої юридичної особи - нерезидента, у разі сплати членського внеску. Для сплати вступного та членського внесків одночасно - документ, що підтверджує обов'язок сплатити ці внески одночасно;

е) за операціями з повернення коштів у разі відкриття банками-нерезидентами розрахункових документів:

– вказівки банку-нерезидента щодо повернення коштів, перерахованих ним на користь клієнта уповноваженого банку. Вказівка має бути засвідчена підписом відповідального працівника валютного підрозділу та відбитком його особистого штамп або штамп цього підрозділу, або печатки уповноваженого банку;

– виписки (довідки) уповноваженого банку про фактичне надходження та зарахування іноземної валюти на рахунок клієнта уповноваженого банку. Виписка має бути засвідчена підписом відповідального працівника валютного підрозділу та відбитком його особистого штамп або штамп цього підрозділу, або печатки уповноваженого банку;

– платіжного доручення клієнта на перерахування коштів за реквізитами, зазначеними банком-нерезидентом. Уповноважений банк здійснює купівлю іноземної валюти в обсязі, що не перевищує фактично зараховану на рахунок клієнта суму;

є) інші документи:

– виконавчі документи, що видані на виконання рішень, передбачених Законом України «Про виконавче провадження»

– копія позовної заяви до суду або господарського суду в Україні за позовами, що подаються в іноземній валюті, із зазначенням ціни позову для сплати державного мита;

– укладені трудові договори (контракти) з нерезидентами.

Для купівлі іноземної валюти на валютному ринку України підприємство подає до уповноваженого банку **Заяву на купівлю іноземної валюти або банківських металів**. Заява подається в довільній формі. Реквізити заяви визначаються в договорі банківського рахунку або іншому договорі, укладеному між банком і клієнтом (приклад заяви наведено в додатку Д).

За різної ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України НБУ коригує строки придбання іноземної валюти. В окремих випадках існувала вимога щодо резервування коштів в національній валюті, призначених для придбання іноземної валюти, на спеціальному рахунку в банку, на термін від 6 днів до 1 дня (за умови відсутності вимоги НБУ щодо надання висновків/документів/інформації, яка надіслана на адресу уповноваженого банку та містить заборону здійснювати надалі окремі операції клієнта та/або інших учасників фінансової операції).

При цьому обсяг коштів у гривнях повинен бути достатній для здійснення операцій з купівлі зазначеного в заяві обсягу іноземної валюти, перерахованого за курсом валютного ринку України гривні до іноземної валюти в день зарахування коштів у гривнях на цей рахунок з урахуванням комісійної винагороди банку та інших обов'язкових платежів, але не нижче ніж офіційний курс гривні до іноземної валюти, установлений Національним банком України на цей день.

Перерахування таких сум слід відображати проводкою Д 315 К 311. При цьому сума визначається як добуток суми валюти, яку необхідно придбати, і діючого ринкового курсу з додаванням комісійної винагороди (операція 1 прикладу 2.1).

В день перерахування з цього рахунку коштів для купівлі іноземної валюти здійснюється перерахунок суми в національній валюті, необхідної для придбання відповідної кількості іноземної валюти за курсом валютного ринку України, що діяв на дату фактичного придбання.

Якщо сума, розрахована за курсом валютного ринку України в день фактичного придбання не перевищує суми, зарезервованої на спеціальному рахунку в банку, кошти перераховуються зі спеціального

рахунку на рахунок валютного ринку України, що відображається на підприємстві проводкою Д 333 К 315 (операція 3 прикладу 2.1).

У разі зміни курсу іноземної валюти в день здійснення операції з купівлі іноземної валюти уповноваженим банком дозволяється додатково зараховувати кошти в гривнях на спеціальний рахунок в банку у сумі, якої не вистачає для виконання заяви клієнта про купівлю іноземної валюти: Д 315 К 311 (операція 2 прикладу 2.1). Якщо клієнт не має можливості перерахувати додаткову суму гривень на купівлю іноземної валюти та згоден на придбання меншої суми іноземної валюти, то банк здійснює купівлю іноземної валюти на суму меншу, ніж зазначена в заяві про купівлю іноземної валюти.

У випадку, якщо курс зменшився, залишок коштів повертається на поточний рахунок клієнта, що відображається проводкою: Д 311 К 315.

Придбану іноземну валюту підприємствам необхідно зарахувати на баланс за офіційним валютним курсом НБУ (Д-т 312 К-т 333) (операція 4 прикладу 2.1).

Вартість іноземної валюти, визначена за валютним курсом грошової одиниці України до іноземної валюти на дату здійснення господарської операції або на дату складання балансу, відповідно до п. 4 П(С)БО 15, називається **балансовою вартістю іноземної валюти**.

Балансова вартість іноземної валюти:

- 1) не є доходом (п. 6.8 П(С)БО 15);
- 2) не відноситься до складу витрат (п. 9.6 П(С)БО 16).

Враховуючи, що курс валютного ринку України, за яким фактично купується іноземна валюта, та курс НБУ, за яким іноземна валюта обліковується, в більшості випадків відрізняється, виникає фінансовий результат у вигляді доходів або витрат: інформація про доходи від купівлі іноземної валюти, зокрема, позитивна різниця між ціною купівлі іноземної валюти та її балансовою вартістю, узагальнюється на субрахунку **711** «Доходи від купівлі-продажу іноземної валюти»; інформація про витрати при купівлі іноземної валюти, зокрема, негативна різниця між ціною купівлі іноземної валюти та її балансовою вартістю узагальнюється на субрахунку **942** «Витрати на купівлю-продаж іноземної валюти» (операція 6 прикладу 2.1).

Ваш словничок:

- ✓ балансова вартість іноземної валюти

Комісійна винагорода банку включається до складу адміністративних витрат (операція 5 прикладу 2.1).

Приклад 2.1

ТзОВ «Полісся» 26.03 ц.р. подало до КБ «Аваль» заяву на купівлю 1000 дол. США. Комісійна винагорода складає 0,1 %.

Журнал реєстрації господарських операцій ТзОВ «Полісся» за березень ц.р.

№ оп.	Операція	Д-т	К-т	Сума	
				дол.	грн.
<i>26.03.ц.р.</i>					
1	Заява на купівлю валюти, виписка банку Зараховано гривні на рахунок 2900 для придбання валюти $1000 \times 23,55 + 23550 \times 0,1/100 = 23573,55$	315	311	–	23573,55
<i>27.03.ц.р.</i>					
2	Витиска банку Зараховано на рахунок 2900 кошти, яких не вистачає для придбання 1000 дол. у зв'язку зі зміною курсу $1000 \times 23,6 + 23600 \times 0,1/100 - 23573,55 = 50,05$	315	311	–	50,05
3	Витиска банку Перераховано кошти з рахунку 2900 на біржу	333	315	–	23623,60
4	Витиска банку. Зараховано на валютний рахунок придбану валюту за курсом НБУ $1000 \times 23,500799$	312	333	1000	23500,80
5	Довідка бухгалтерії Відображено витрати на сплату комісійної винагороди	92 685	685 333	– –	23,60 23,60
6	Розрахунок бухгалтерії Відображено позитивну різницю між фактичним курсом купівлі та курсом НБУ $(23,6 - 23,500799) \times 1000 = 99,2$ грн.	942	333	–	99,20

При придбанні та використанні іноземної валюти НБУ виставляє певні вимоги:

1) придбана та зарахована на спеціальний рахунок підприємства іноземна валюта повинна бути використана відповідно до контракту або інших документів протягом **10-ти робочих днів** з дня її зарахування на поточний рахунок підприємства. В іншому випадку банку доведеться продати валюту протягом подальших 5 робочих днів на підставі доручення клієнта, яке обов'язково міститься у цій заяві (окрім валюти не 1-ї групи класифікатора валют). При цьому, якщо в результаті продажу виникне додатна курсова різниця (різниця в грошових коштах, витрачених на

придбання валюти та отриманих в результаті її продажу), вона повинна бути перерахована до держбюджету;

2) якщо після оплати залишились кошти, сума яких перевищує один біржовий лот, останні можуть бути зараховані на поточний рахунок клієнта. Залишок коштів повинен бути проданий на найближчих біржових торгах на валютному ринку України.

Придбана іноземна валюта є монетарною статтею, яка в подальшому підлягає перерахуванню курсових різниць.

2.3. Бухгалтерський облік та оподаткування операцій з продажу іноземної валюти

Як зазначалось вище, операції з іноземною валютою в Україні є суворо регламентованими. У ряді випадків, в різні періоди в різному розмірі, іноземна валюта підлягає обов'язковому продажу. Зокрема:

1) обов'язковий продаж у повному обсязі іноземної валюти, придбані на валютному ринку України і не використані за призначенням протягом 10-ти робочих днів;

2) обов'язковий продаж у повному обсязі готівкової іноземної валюти, отриманої в ряді випадків на території митниць, вокзалів, аеропортів та портів при наданні окремих послуг нерезидентам-фізичним особам, а також отримана при сплаті державного мита.

3) якщо діє норма НБУ – може бути введено чи відмінено обов'язковий продаж надходжень в іноземній валюті у вигляді валютної виручки резидентів від продажу товарів за зовнішньоекономічними договорами у певному розмірі³ (в 2019 р. ця норма складала до лютого – 50 %, на момент видання посібника – 30 % і поширювалась на надходження в російських рублях та в іноземній валюті 1-ї групи Класифікатора іноземних валют та банківських металів. Такий продаж повинен був бути здійснений не пізніше ніж на наступний робочий день після дня зарахування таких надходжень на розподільчий рахунок)⁴.

³ Даний розмір може змінюватись НБУ залежно від ситуації на грошово-кредитному ринку України або ж взагалі може бути відмінено

⁴ Виручка резидентів від продажу товарів за зовнішньоекономічними договорами надходить на розподільчий валютний рахунок в банку, для обліку якого призначено рахунок 316 «Спеціальні рахунки в банку в іноземній валюті».

Обов'язковий продаж іноземної валюти здійснюється уповноваженими банками самостійно, без розпорядження клієнта-підприємства.

Для ініціативного продажу іноземної валюти з поточного валютного рахунку підприємство повинно подати до уповноваженого банку заяву про продаж іноземної валюти або банківських металів (додаток Е).

В бухгалтерському обліку перерахування валютних коштів на продаж відображається проводкою:

Д 334 К 312 (у випадку ініціативного продажу) або

Д 334 К 316 (у випадку обов'язкового продажу).

Сума в даній операції визначається в іноземній валюті та паралельно в національній валюті за курсом НБУ (операція 3 приклада 2.2).

Зарахування на поточний рахунок коштів, одержаних від продажу іноземної валюти, відображається проводкою: Д 311 К 334. Сума визначається в національній валюті як добуток суми проданої іноземної валюти та курсу валютного ринку України. Як правило, банк самостійно отримує комісійну винагороду з отриманої виручки, відповідно, дана сума буде відображена за мінусом утриманої банком комісійної винагороди (операція 4 приклада 2.2).

Утримана банком комісійна винагорода визначається або у відсотках до ринкової вартості валюти, або в фіксованій сумі в національній валюті. Комісійна винагорода банку у зв'язку з продажем іноземної валюти відображається у складі адміністративних витрат (операція 5 приклада 2.2).

Враховуючи, що курс валютного ринку України, за яким фактично продається іноземна валюта, та курс НБУ, за яким іноземна валюта обліковується, в більшості випадків відрізняється, виникає фінансовий результат у вигляді доходів або витрат: інформація про доходи від продажу іноземної валюти, зокрема, позитивна різниця між ціною продажу іноземної валюти та її балансовою вартістю узагальнюється на субрахунок **711** «Доходи від купівлі-продажу іноземної валюти»; інформація про витрати при продажі іноземної валюти, зокрема, негативна різниця між ціною продажу іноземної валюти та її балансовою вартістю узагальнюється на субрахунок **942** «Витрати на купівлю-продаж іноземної валюти» (операція 6 приклада 2.2).

Приклад 2.2

25.02 ц.р. на валютний рахунок ТзОВ «Полісся» надійшла передплата в сумі 1000 дол. США. Наступного дня було здійснено обов'язковий продаж іноземної валюти. Комісійна винагорода в розмірі 0,1 % від суми договору утримується банком з виручки від реалізації валюти.

Журнал реєстрації господарських операцій ТзОВ «Полісся» за лютий ц.р.

№ оп.	Операція	Д-т	К-т	Сума	
				дол.	грн.
<i>25.02 ц.р.</i>					
1	Виписка банку Зараховано передоплату на розподільчий валютний рахунок (1000 x 28,291218)	316	681	1000	28291,22
<i>26.02 ц.р.</i>					
2	Розрахунок бухгалтерії. Визначено курсову різницю по коштах на розподільчому рахунку на дату їх продажу 1000x(28,291218-28,046032)	945	316	–	245,19
3	Виписка банку Перераховано 50 % валюти для обов'язкового продажу 500 x 28,046032	334	316	500	14023,02
4	Виписка банку. Зараховано на поточний рахунок гривневий еквівалент реалізованої валюти за вирахуванням комісійної банку 500 x 30,7– 15350x 0,001	311	334	–	15334,65
5	Виписка банку. Нараховано і списано комісійну банку 500 x 30,7 x 0,001	92 685	685 334	– –	15,35 15,35
6	Розрахунок бухгалтерії Відображено різницю між сумою, вирученою від продажу інвалюти, і балансовою вартістю валюти на дату продажу 500x(30,7-28,046032)	334	711	–	1326,98
7	Виписка банку. Залишок валютних коштів зараховано на поточний валютний рахунок 500 x 28,046032	312	316	500	14023,02

Операції з придбання однієї іноземної валюти за іншу іноземну валюту розглядаються як дві одночасно здійснені операції: продаж та придбання відповідної іноземної валюти.

Питання для самоконтролю

1. Що таке договір, яким супроводжується будь-яка операція у зовнішньоекономічній діяльності? Назвіть види договорів.
2. Яка інформація наводиться в Положенні про договірну політику підприємства?
3. Назвіть етапи укладання зовнішньоекономічного договору (контракту).
4. Назвіть та охарактеризуйте істотні умови зовнішньоекономічного договору (контракту).
5. Якою мовою укладаються зовнішньоекономічні договори (контракти)?
6. Що таке оферта?
7. Що таке специфікація?
8. Що таке Інкотермс?
9. Що регулюють правила Інкотермс?
10. Назвіть обставини, що належать до форс-мажорних.
11. На яких рахунках в бухгалтерському обліку відображаються договірні зобов'язання?
12. Назвіть органи валютного нагляду та їх агентів.
13. Які граничні строки НБУ встановив для розрахунку за операціями з експорту та імпорту товарів?
14. Який розмір пені тягне за собою порушення резидентами зазначених строків розрахунків, як вона відображається в бухгалтерському обліку?
15. Протягом скількох календарних днів платник податків зобов'язаний сплатити нараховану суму пені за прострочення строків розрахунків?

Тестові завдання

I. Питання першого рівня складності: альтернативні тестові завдання
<i>Зазначте номер правильної відповіді</i>
1. Купівля, продаж, обмін іноземної валюти, здійснення операцій з валютними деривативами – це визначення поняття «валютна операція» а) Так б) Ні
2. При надходженні виручки від нерезидента обов'язковому продажу підлягає 60 % одержаної валюти. а) Так б) Ні
3. Придбана іноземна валюта в обліку повинна відображатися за курсом НБУ? а) Так б) Ні
4. Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про операції в іноземній валюті визначає П(С)БО 21? а) Так б) Ні
5. Оплата товарів (робіт, послуг) з використанням чеків та пластикових карток належить до поточних неторговельних операцій. а) Так б) Ні
6. Кошти юридичних осіб-резидентів зараховуються на поточні рахунки в іноземній валюті через розподільчі рахунки? а) Так б) Ні
7. Придбана валюта повинна бути використана протягом 10 робочих днів? а) Так б) Ні
8. П(С)БО 21 називається «Вплив на валютні курси»? а) Так б) Ні
9. Здійснення обмінних операцій з іноземною валютою та платіжними документами в іноземній валюті належить до поточних неторговельних операцій. а) Так б) Ні
10. Операції в іноземній валюті не здійснюються підприємствами всередині України без індивідуальної ліцензії НБУ. а) Так б) Ні
11. Для купівлі іноземної валюти на валютному ринку України підприємство подає до уповноваженого банку Заяву на купівлю іноземної валюти або банківських металів. а) Так б) Ні
12. Купувати та продавати іноземну валюту юридичним особам, минаючи уповноважені банки, не дозволяється а) Так б) Ні
13. Валютна операція за договором, умови якого передбачають виконання цієї операції в день укладення договору – валютна операція на умовах «тод» а) Так б) Ні
14. Валютна операція за договором, умови якого передбачають виконання цієї операції на другий робочий день після дня укладення договору - валютна операція на умовах «том» а) Так б) Ні

15. Для придбання іноземної валюти за торговельними операціями до банку подавати договір із нерезидентом не обов'язково а) Так б) Ні
16. Для придбання іноземної валюти з метою видачі авансу на закордонне відрядження до банку обов'язково слід подати кошторис-розрахунок витрат на відрядження: а) Так б) Ні
17. Для купівлі іноземної валюти до банку достатньо подати лише Заяву про купівлю іноземної валюти або банківських металів а) Так б) Ні
II. Питання другого рівня складності: тестові завдання з множинним запитом
<i>Зазначте номер правильної відповіді</i>
1. Операція з купівлі (продажу) однієї іноземної валюти за іншу іноземну валюту – це: а) продаж іноземної валюти б) купівля іноземної валюти в) обмін (конвертація) іноземної валюти г) валютний дериватив
2. Стандартний документ, який засвідчує зобов'язання особи придбати (продати) іноземну валюту у визначений час та на визначених умовах у майбутньому з фіксацією цін такого продажу під час укладення такого договору – це: а) валютний дериватив; б) заява на купівлю валюти; в) форвардний договір; г) заява на продаж валюти
3. Стандартний документ, що засвідчує право та/або зобов'язання купити, продати та/або обміняти іноземну валюту на визначених у цьому документі умовах у майбутньому – це: а) валютний дериватив; б) заява на купівлю валюти; в) форвардний договір; г) заява на продаж валюти
4. Сукупність відносин у сфері торгівлі іноземною валютою в Україні між суб'єктами ринку, між суб'єктами ринку та їх клієнтами (у тому числі банками-нерезидентами), між суб'єктами ринку і Національним банком, а також Національним банком і його клієнтами - це: а) Національний банк України; б) валютний ринок України; в) форвардний договір; г) валютний дериватив
5. Купувати та продавати іноземну валюту юридичні особи можуть: а) в обмінних пунктах уповноважених банків б) через уповноважені банки в) лише через НБУ г) через відділення зв'язку

<p>6. Валютна операція за договором, умови якого передбачають виконання цієї операції в перший робочий день після дня укладення договору – це валютна операція на умовах:</p> <p>а) «тод»; б) «том»; в) «своп»; г) «спот»</p>
<p>7. Валютні операції за договором, умови якого передбачають купівлю (продаж, обмін) іноземної валюти зі зворотним її продажем (купівлею, обміном) на певну дату в майбутньому з фіксацією умов цих операцій (курсів, обсягів, дат валютування тощо) під час укладення договору – це валютна операція на умовах:</p> <p>а) «тод»; б) «том»; в) «своп»; г) «спот»</p>
<p>8. Якою бухгалтерською проводкою слід відображати негативний фінансовий результат при придбанні іноземної валюти?</p> <p>а) Д 974 К 333; б) Д 942 К 333; в) Д 942 К 334; г) Д 945 К 333</p>
<p>9. Якою бухгалтерською проводкою слід відображати позитивний фінансовий результат при придбанні іноземної валюти?</p> <p>а) Д 333 К 714; б) Д 333 К 711; в) Д 334 К 711; г) Д 334 К 714</p>
<p>10. Якою бухгалтерською проводкою слід відображати негативний фінансовий результат при продажі іноземної валюти?</p> <p>а) Д 974 К 333; б) Д 942 К 333; в) Д 942 К 334; г) Д 945 К 333</p>
<p>11. Який економічний зміст такої бухгалтерської проводки: Д 334 К 714</p> <p>а) відображена курсова різниця від перерахунку грошових коштів в іноземній валюті, спрямованих на продаж; б) відображена курсова різниця від перерахунку монетарних статей фінансової діяльності; в) відображена курсова різниця від перерахунку грошових коштів на поточному рахунку в іноземній валюті; г) відображена курсова різниця, яка виникла на кредитному рахунку в іноземній валюті</p>

<p>12. Протягом скількох робочих днів повинна бути використана придбана іноземна валюта?</p> <p>а) 5; б) 15; в) 10; г) 1</p>
<p>13. Відповідно до Закону України «Про валюту і валютні операції» уповноваженими установами (за умови наявності ліцензії НБУ) є:</p> <p>а) банки; б) небанківські фінансові установи; в) оператори поштового зв'язку; г) всі відповіді правильні</p>
<p>14. Визначіть суму національної валюти, яку слід перерахувати на валютний ринок України для придбання 1000 дол. США, за умови, що курс ВРУ – 27,7 грн./дол., курс НБУ – 27,6 грн./дол. (комісія банку 0,1 %):</p> <p>а) 27727,7 грн.; б) 27700 грн.; в) 27600 грн.; г) 27627,6 грн.; д) 27672,3 грн.</p>
<p>15. Визначіть суму, за якою будуть оцінені придбані на валютному ринку України 1000 дол. США, за умови, що курс ВРУ – 27,7 грн./дол., курс НБУ – 27,6 грн./дол. (комісія банку 0,1 %):</p> <p>а) 27727,7 грн.; б) 27700 грн.; в) 27600 грн.; г) 27627,6 грн.; д) 27672,3 грн.</p>
<p>16. Визначіть суму національної валюти, яку слід перерахувати на валютний ринок України для придбання 1000 дол. США, за умови, що курс ВРУ – 27,7 грн./дол., курс НБУ – 27,8 грн./дол. (комісія банку 0,1 %, утримується банком самотійно):</p> <p>а) 27700 грн.; б) 27800 грн.; в) 27727,7 грн.; г) 27672,3 грн.; д) 27772,2 грн.</p>
<p>17. Визначіть суму комісійної винагороди банку, сплаченої за придбання 1000 дол. США, за умови, що курс ВРУ – 27,7 грн./дол., курс НБУ – 27,6 грн./дол. (комісія банку 0,1 %):</p> <p>а) 27,7 грн.; б) 277 грн.; в) 27,6 грн.; г) 276 грн.; д) 100 грн.</p>

<p>18. Визначіть суму комісійної винагороди банку, сплаченої за продаж 1000 дол. США, за умови, що курс ВРУ – 27,7 грн./дол., курс НБУ – 27,8 грн./дол. (комісія банку 0,1 %):</p> <p>а) 27,7 грн.; б) 277 грн.; в) 27,8 грн.; г) 278 грн.; д) 100 грн.</p>
<p>III. Питання третього рівня складності</p>
<p><i>Доповнити твердження, вписавши правильну відповідь у відповідному відмінку</i></p>
<p>1. Операції з купівлі, продажу або обміну валютних цінностей, що здійснюються як у готівковій формі (для банківських металів – із фізичною поставкою), так і безготівковою формі (для банківських металів – без фізичної поставки) – це _____</p>
<p>2. Сукупність відносин у сфері торгівлі валютними цінностями в Україні між суб'єктами валютного ринку України, між суб'єктами ринку та їх клієнтами (включаючи банки-нерезиденти), між суб'єктами ринку і НБУ, а також між НБУ і його клієнтами – це _____</p>
<p>3. Сукупність відносин у сфері торгівлі іноземною валютою та банківськими металами за межами України між банками та іноземними контрагентами – це _____</p>
<p>4. Операція з купівлі (продажу) однієї іноземної валюти за іншу іноземну валюту – це _____</p>
<p>5. Стандартний документ, який засвідчує зобов'язання особи придбати (продати) іноземну валюту у визначений час та на визначених умовах у майбутньому з фіксацією цін такого продажу під час укладення такого договору – це _____</p>
<p>6. Стандартний документ, який засвідчує зобов'язання придбати (продати) іноземну валюту у визначений час та на визначених умовах у майбутньому, з фіксацією цін на момент укладення зобов'язань сторонами контракту – це _____</p>
<p>7. Валютна операція за договором, умови якого передбачають виконання цієї операції в день укладення договору – це _____</p>
<p>8. Валютна операція за договором, умови якого передбачають виконання цієї операції в перший робочий день після дня укладення договору – це _____</p>
<p>9. Валютні операції за договором, умови якого передбачають купівлю (продаж, обмін) іноземної валюти зі зворотним її продажем (купівлею, обміном) на певну дату в майбутньому з фіксацією умов цих операцій (курсів, обсягів, дат валютування тощо) під час укладення договору – це _____</p>
<p>10. Валютна операція за договором, умови якого передбачають виконання цієї операції на другий робочий день після дня укладення договору – це _____</p>
<p>11. Валютна операція за форвардним договором, умови якого передбачають виконання цієї операції (з поставкою валюти за договором) пізніше ніж на другий робочий день після дня укладення договору – це _____</p>
<p>12. Вартість іноземної валюти, визначена за валютним курсом грошової одиниці України до іноземної валюти на дату здійснення господарської операції або на дату складання балансу – це _____</p>

IV. Питання четвертого рівня складності. Тестові завдання на відповідність	
<i>Встановіть відповідність у вигляді комбінації цифр і букв</i>	
<i>1. Встановіть відповідність</i>	
Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків
1. Отримано валютну виручку на транзитний рахунок	А. Д 334 К 312
2. Перераховано іноземну валюту для продажу	Б. Д 92 К 685
3. Нараховано комісійну винагороду банку	В. Д 316 К 362
4. Зараховано на валютний рахунок придбану валюту	Г. Д 312 К 333
<i>2. Встановіть відповідність</i>	
Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків
1. Відображено витрати від продажу іноземної валюти	А. Д 334 К 711
2. Зараховано на поточний рахунок кошти в національній валюті від продажу іноземної валюти	Б. Д 942 К 334
3. Зараховано передоплату на транзитний валютний рахунок	В. Д 311 К 334
4. Відображено дохід від продажу іноземної валюти	Г. Д 316 К 681
<i>3. Встановіть відповідність</i>	
Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків
1. Відображено позитивну курсову різницю по готівці в іноземній валюті	А. Д 302 К 312
2. Видано готівкову валюту підзвітній особі на відрядження	Б. Д 302 К 714
3. Отримано іноземну валюту з валютного рахунку в касу	В. Д 945 К 302
4. Відображено негативну курсову різницю по готівці в іноземній валюті	Г. Д 372 К 302

Вправи для роботи в аудиторії та самостійної роботи студента⁵

У ВПРАВАХ 2.1-2.10 НЕОБХІДНО:

- *заповнити заяву на купівлю (продаж) іноземної валюти;*
- *скласти журнал реєстрації господарських операцій;*
- *вказати первинні документи, якими оформлюються наведені операції;*
- *здійснити необхідні розрахунки*

Вправа 2.1

Відповідно до контракту № 32 з болгарською фірмою «Флора» від 02.02 ц.р. ТзОВ «Полісся» 10.03 ц.р. перерахувало ПрАТ КБ «Приватбанк» кошти для придбання 10 000 дол. США для оплати одержаної по імпорту продукції. Іноземна валюта була придбана в мінімальні строки, передбачені чинним законодавством. Відповідно до заяви на купівлю валюти у випадку підвищення курсу придбання валюти банк може додатково використати кошти з гривневого поточного рахунку ТзОВ «Полісся».

Згідно умов договору про розрахунково-касове обслуговування, комісійна винагорода банку за операції купівлі валюти становить 0,1 % від суми угоди та сплачується в національній валюті одночасно з перерахуванням грошових коштів для придбання іноземної валюти.

Вправа 2.2

16-го березня ц.р. ТзОВ «Полісся» перерахувало АТ «ОТП Банк» з поточного рахунку національну валюту для купівлі 5000 дол. США з метою придбання імпорتنих товарів відповідно до контракту № 3 від 5-го січня ц.р. з італійською фірмою «Zanussi». Іноземна валюта була придбана в мінімальні строки, передбачені чинним законодавством.

Відповідно до заяви на купівлю валюти у випадку підвищення курсу придбання валюти банк повинен придбати меншу кількість іноземної валюти.

Комісійна винагорода банку склала 0,2 % від суми угоди та сплачується в національній валюті одночасно з перерахуванням грошових коштів для придбання іноземної валюти.

⁵ У вправах слід використовувати курси, зазначені в Додатку А.

Вправа 2.3

Відповідно до контракту з угорською фірмою «Кос» від 10.01 ц.р. ТзОВ «Полісся» 17.04 ц.р. перерахувало ПрАТ КБ «Приватбанк» кошти для придбання 50 000 дол. США для оплати одержаних по імпорту товарів. Іноземна валюта була придбана в мінімальні строки, передбачені чинним законодавством. Відповідно до заяви на купівлю валюти у випадку підвищення курсу придбання валюти банк може додатково використати кошти з гривневого поточного рахунку ТзОВ «Полісся».

Згідно умов договору про розрахунково-касове обслуговування, комісійна винагорода банку за операції купівлі валюти становить 0,2 % від суми угоди та сплачується в національній валюті одночасно з перерахуванням грошових коштів для придбання іноземної валюти.

Вправа 2.4

18-го травня ц.р. ТзОВ «Полісся» перерахувало з поточного рахунку національну валюту для купівлі 56 000 дол. США з метою придбання імпортних товарів відповідно до контракту № 8 від 23-го квітня ц.р. з французькою фірмою «Франк». Іноземна валюта була придбана в мінімальні строки, передбачені чинним законодавством.

Відповідно до заяви на купівлю валюти у випадку підвищення курсу придбання валюти банк повинен придбати меншу кількість іноземної валюти.

Комісійна винагорода банку склала 0,1 % від суми угоди та сплачується в національній валюті одночасно з перерахуванням грошових коштів для придбання іноземної валюти.

Вправа 2.5

У зв'язку з браком коштів на поточному рахунку підприємства керівництво ТзОВ «Полісся» 20-го квітня ц.р. прийняло рішення про реалізацію 10 000 євро, що знаходяться на поточному валютному рахунку з попереднього звітного періоду.

Комісійна винагорода банку становить 0,05 % від суми угоди та утримується банком самостійно.

Вправа 2.6

20-го березня ц.р. на розподільчий валютний рахунок ТзОВ «Полісся» надійшла валютна виручка в розмірі 2 млн. євро від польської фірми «Престиж»(продукція була відвантажена 10-го березня ц.р.). Банком було здійснено обов'язковий продаж валюти відповідно до чинного законодавства, а залишок коштів зараховано на поточний валютний рахунок.

За умовами договору на розрахунково-касове обслуговування банк самостійно знімає комісійну винагороду в розмірі 0,1 % від суми угоди.

Вправа 2.7

ТзОВ «Полісся» 26-го березня ц.р. отримало на розподільчий валютний рахунок виручку в розмірі 20 000 дол. США як аванс від американської фірми «Рольф». Банком було здійснено обов'язковий продаж валюти відповідно до чинного законодавства, а залишок коштів зараховано на поточний валютний рахунок.

За договором на розрахунково-касове обслуговування банк утримав комісійну винагороду в сумі 10 грн.

Вправа 2.8

ТзОВ «Полісся» 16-го березня ц.р. перерахувало з поточного рахунку кошти для придбання 7000 дол. США. Але валютні кошти не використані за призначенням і 30-го березня були реалізовані банком.

Комісійна винагорода банку по операціях купівлі-продажу валюти становить 0,3 % від суми угоди.

Вправа 2.9

25.10 ц.р. підприємство «Корона» оприбуткувало товари за імпортомним контрактом на суму 20000 дол. США.

Для виконання зобов'язань було вирішено придбати долари за наявні на балансі євро (залишок на 30.09 ц.р. – 19000 євро). 01.11 ц.р. уповноваженому банку перераховано 16000 євро. Комісійна винагорода банку по операціях купівлі-продажу валюти становить 0,3 % від суми угоди та банк утримує її самостійно.

06.11 ц.р. зобов'язання перед постачальником погашені.

Вправа 2.10

На підставі представлених первинних документів слід відобразити господарські операції в системі бухгалтерського обліку

ЖИТОМИРСЬКА Ф ВАТ ВТБ Банк, м. Житомир
ПП «Казка»
 /Найменування одержувача валютних коштів/
ПОВІДОМЛЕННЯ
 «30» січня 2019 р.

Повідомляю, що на Ваш рахунок поступила сума
 /Найменування валюти/ 449,82 EUR
 Платник JSI JODEIT GMBR
 Призначення платежу : контракт 2018-0104/DE від 01.04.18 інв. 1150117, Д-007/ 13,77
 Кошти зараховані на розпод. рах. №26033501000543 інв. 1230117 Д-013/ 436,05

Підпис банку _____

Виконавець	260	Івашко І.О.
Банк	311346	Житомирська філія ВАТ ВТБ Банк
Рахунок	26033501000543.978 EUR	ЄДРПОУ 2885305897
Назва		ПП «Казка»

Виписка/Особовий рахунок за 30/01/19

Тип	Документ	Банк	Рахунок	ЄДРПОУ	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
07*01	260_9		39006901197854	13579556	-	449,82	-	8141,11
КОРЕСПОНДЕНТ: ЖИТОМИРСЬКА Ф ВАТ ВТБ Банк, м. Житомир					ПРИЗНАЧЕННЯ: Надходження валютних коштів по контракту 2018-0104/DE від 01.04.18			
Проводок 1					0,00	449,82	0,00	8141,11
Вхідний 15/01/19					-	0,00	-	0,00
Вихідний 30/01/19					-	449,82	-	8141,11
Курс НБУ на 30/01/19 = 1809,8599 за 100 EUR								

Виконавець	260							Івашко І.О.
Банк	311346							Житомирська філія ВАТ ВТБ Банк
Рахунок	26033501000543.978 EUR							ЄДРПОУ 2885305897
Назва								ПП «Казка»
Виписка/Особовий рахунок за 02/02/19								
Тип	Документ	Банк	Рахунок	ЄДРПОУ	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
00'03	REVAL_1		6204790118016	13579556	-	-	-	82,75
КОРЕСПОНДЕНТ: Результат по валютним операціям (філія)					ПРИЗНАЧЕННЯ: Переоцінка еквівалента валютного залишку. Залишок 449,82 EUR Курс НБУ для EUR 1828,2570 за 100 EUR			
Проводок 1					-	-	-	82,75
Тип	Документ	Банк	Рахунок	ЄДРПОУ	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
07'01	260_47		29003901197856	13579556	49,82		8223,86	
КОРЕСПОНДЕНТ: Вільний продаж Євро					ПРИЗНАЧЕННЯ: Вільний продаж			
Проводок 1					449,82	0,00	8223,86	0,00
Проводок 2					449,82	0,00	8141,11	0,00
Вхідний 30/01/19					-	449,82	-	8223,86
Вихідний 02/02/19					-	0,0	-	0,00
Курс НБУ на 30/01/19= 1809,8599 за 100 EUR								
Курс НБУ на 02/02/19= 1828,2570 за 100 EUR								

Виконавець	244							Ковальчук О.О.
Банк	311346							Житомирська філія ВАТ ВТБ Банк
Рахунок	26033501000543.980 UAH							ЄДРПОУ 2885305897
Назва								ПП «Казка»

Виписка/Особовий рахунок за 02/02/19

Тип	Документ	Банк	Рахунок	ЄДРПОУ	Дебет	Кредит
07'01	260_40		290079001905	13579556	-	4825,90
КОРЕСПОНДЕНТ: ЖИТОМИРСЬКА Ф ВАТ ВТБ Банк, м. Житомир / гривня за продану іноземну валюту/					ПРИЗНАЧЕННЯ: Гривня за вільний продаж 449,82 Євро/ курс 1861,69 / Комісія 0,2%	
Проводок 1					0,00	8357,51
Вхідний 30/01/19					-	100,00
Вихідний 02/02/19					-	8457,51

Тема 3

Зовнішньоекономічні контракти й особливості відображення інформації в системі бухгалтерського обліку

- 3.1. Значення, зміст та структура зовнішньоекономічного контракту
3.2. Бухгалтерський облік і валютний нагляд за зовнішньоекономічними договорами

Питання для самоконтролю

Тестові завдання

Вправи для роботи в аудиторії та самостійної роботи студента

3.1. Значення, зміст та структура зовнішньоекономічного контракту

Основними видами зовнішньоекономічної діяльності є: експорт, імпорт, бартер (товарообмінна операція), операції з давальницькою сировиною. За специфікою використання такі операції можна поділити на: постачання (купівлю-продаж), комісію, консигнацію, комплексне будівництво, виробничу кооперацію (рис. 3.1).

Будь-яка операцій у ЗЕД супроводжується попереднім укладанням договору, без якого є неможливим не переміщення вантажу через митний кордон України, не здійснення розрахунків з іноземним контрагентом.

Будь-який договір є правочином, але не всякий правочин є договором. Договором є лише дво- чи багатосторонні правочини, а до **правочинів** належать також і дії однієї особи, спрямовані на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків (наприклад, заповіт).

Ваш словничок:

- ✓ цивільно-правовий договір
- ✓ зовнішньоекономічний договір (контракт)
- ✓ договір поставки
- ✓ Інкотермс
- ✓ специфікація

Цивільно-правовим договором є домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.

Відповідно до ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність», **зовнішньоекономічний договір (контракт)** – матеріально оформлена домовленість двох або більше суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних контрагентів, спрямована на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності.

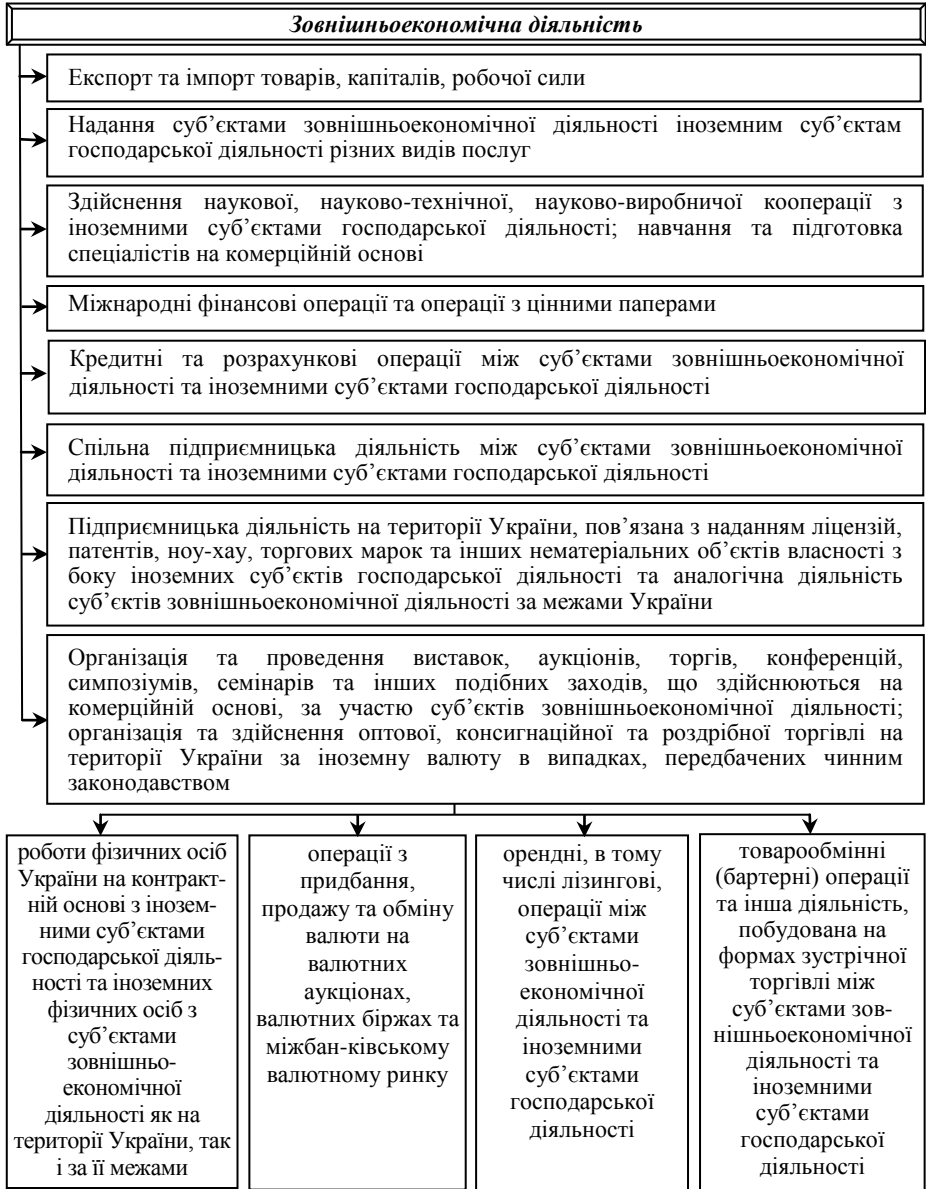

Рис. 3.1. Види зовнішньоекономічної діяльності підприємств

У міжнародній торговій практиці існують різноманітні договори. Їх зміст залежить від операції, яку мають намір здійснити контрагенти, але, не дивлячись на всю різноманітність таких правочинів, в основі кожної з них лежать положення класичного договору купівлі-продажу.

Договір купівлі-продажу товарів у матеріально-речовій формі в міжнародній комерційній практиці називається контрактом. Він є комерційним документом, який оформлює зовнішньоторговельний договір і в якому міститься письмова домовленість сторін про поставку товару: 1) зобов'язання продавця передати певне майно у власність покупця та зобов'язання покупця прийняти це майно та сплатити за нього певну грошову суму, або 2) зобов'язання сторін виконати умови товарообмінного (бартерного) договору.

Регулювання порядку укладання договору купівлі-продажу та ті права і зобов'язання продавця та покупця, які виникають з такого договору, уніфіковано в Конвенції ООН «Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів» (м. Відень, 1980 р.).

Регулювання порядку укладання договору купівлі-продажу, права і зобов'язання продавця та покупця, які виникають з такого договору, визначені й рядом вітчизняних нормативних документів, зокрема: Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність», Положенням про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів).

На рівні підприємств рекомендовано складати Положення про договірну політику підприємства, в якому, зокрема, наводиться інформація щодо осіб, відповідальних за організацію договірної політики; перелік осіб, які візують договір, беручи тим самим на себе відповідальність за наслідки його виконання; відповідальність особи, яка підписує договір без наявності на ньому обов'язкових віз; перелік осіб, відповідальних за контроль за його виконанням з розмежуванням їх повноважень. Окрім того, в ньому може наводитись інформація щодо розроблених на підприємстві типових форм договорів; обов'язкових реквізитів візи; журнал реєстрації договорів; графік руху договорів; символіка (щодо обробки документів) тощо. Складові Положення про договірну політику обираються підприємством самостійно.

На підприємстві укладанням договорів можуть займатися одночасно декілька структурних підрозділів (рис. 3.2).

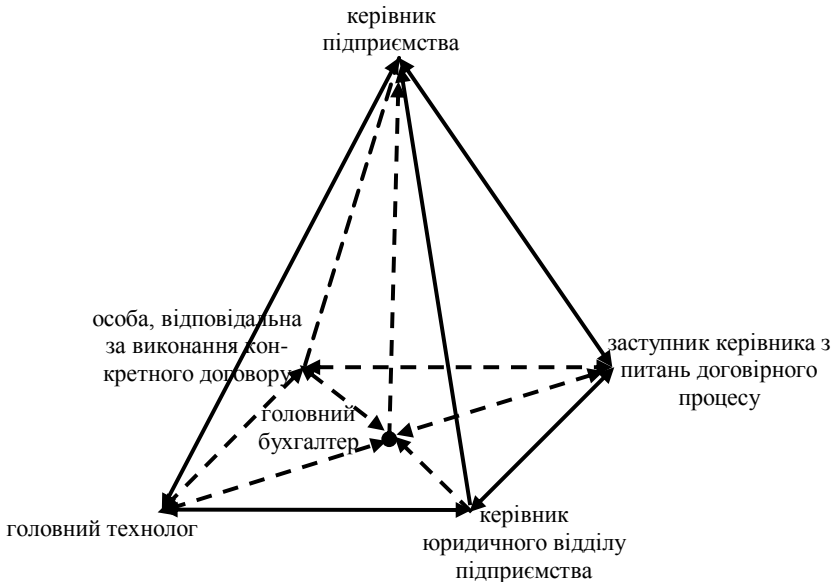

Рис. 3.2. Інформаційні потоки в управлінні договірним процесом⁶

В Україні чинним законодавством встановлена як письмова, так і електронна форма зовнішньоекономічних договорів (контрактів). Тому визначення договору, передбачене чинним законодавством, потребує оновлення. Зокрема, у випадку експорту послуг (крім транспортних) зовнішньоекономічний договір (контракт) можна укласти шляхом прийняття публічної пропозиції про угоду (оферти), або шляхом обміну електронними повідомленнями, або в інший спосіб, зокрема, виставляючи рахунок (інвойс) за надані послуги, у т. ч. в електронному вигляді.

Оферта – пропозиція про укладання договору, що містить його істотні умови. Вона має містити істотні умови договору і виражати намір особи, яка її зробила, вважати себе зобов'язаною у разі її прийняття.

Ваш словничок:

- ✓ оферта
- ✓ акцепт

⁶ Романчук К.В. Бухгалтерський облік операцій в іноземній валюті: порядок визнання та методи оцінки. Дис... канд. екон. наук: 08.06.04. – Житомир: Житомирський державний технологічний університет, 2006. – 236 с.

Під **акцептом** розуміють згоду адресата, дану у встановлений строк, укласти договір на умовах, запропонованих offerentом. Акцепт повинен бути повним і безумовним (рис. 3.3).

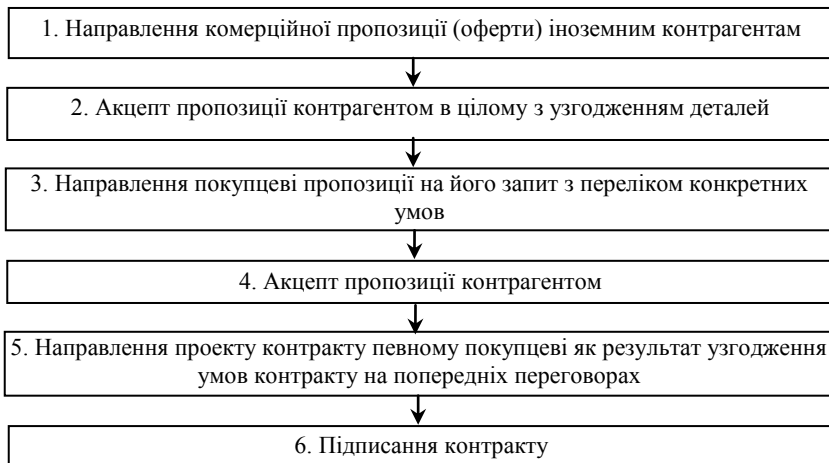

Рис. 3.3. *Етапи укладання зовнішньоекономічного договору (контракту)*

Окрім того, договір може бути підписаний в результаті участі:

- у торгах шляхом подання тендеру організаторам торгів;
- у торгово-промислових виставках, ярмарках різних рівнів;
- у рекламних компаніях, видання каталогів тощо, в т.ч. через Інтернет.

Поняття договору в цивільному праві складається з двох груп тісно пов'язаних елементів. Одна з них характеризує юридичну конструкцію договору, інша – його істотні характеристики. Тільки в сукупності цих елементів цивільно-правовий договір як визначене соціальне явище реалізує себе в умовах сучасного суспільства.

Повноваження представника на укладення зовнішньоекономічного договору (контракту) може впливати з доручення, статутних документів, договорів та інших підстав.

Дії, які здійснюються від імені іноземного суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності України, уповноваженим на це належним чином, вважаються діями цього іноземного суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.

Однією з найбільш поширених форм договорів є **договір поставки**, за яким одна сторона (постачальник) зобов'язується передати (поставити) у зумовлені строки другій стороні (покупцеві) товар, а покупець зобов'язується прийняти вказаний товар і сплатити за нього певну грошову суму (відповідно до Господарського кодексу України).

Відповідно до Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів) зовнішньоекономічний договір повинен містити 13 істотних умов, зокрема:

1. Назва, номер договору (контракту), дата та місце його укладення.
2. Преамбула.
3. Предмет договору.
4. Кількість та якість товару.
5. Базисні умови поставки товарів
6. Ціна та загальна вартість договору.
7. Умови платежів.
8. Умови приймання-передачі товару.
9. Упаковка та маркування.
10. Форс-мажорні обставини.
11. Санкції та рекламації.
12. Врегулювання спорів у судовому порядку.
13. Місцезнаходження (місце проживання), поштові та платіжні реквізити сторін.

Далі розглянемо кожну з умов більш детально (зразок 3.1).

Назва контракту визначає вид правовідносин, **номер** визначається відповідно до правил, прийнятих на підприємстві, і у подальшому проставляється на упаковках товару, у митній декларації, у товаросупровідних та інших документах. **Дата** свідчить про день виникнення у сторін взаємних прав і обов'язків, а зазначення **місяця укладання** контракту визначає правове поле законодавства країни, якій сторони підпорядкували свої відносини.

Зразок 3.1

КОНТРАКТ
№ 05-15/02-2017

CONTRACT
NO. 05-15/02-2017

15 лютого 2017 р. м. Житомир, Україна | February 15, 2017 Zhytomyr, Ukraine

Преамбула повинна містити: 1) повне найменування сторін-учасників зовнішньоекономічної операції, під якими вони офіційно зареєстровані, із зазначенням країни; 2) скорочене визначення сторін як контрагентів («Продавець», «Покупець», «Замовник», «Постачальник»); 3) особа, від імені якої укладається зовнішньоекономічний договір (контракт); 4) найменування документів, якими керуються контрагенти при укладанні договору (контракту) (установчі документи тощо).

Зразок 3.1 (продовження)

Підприємство впровадження інновацій «ГЛАСС-ПРОДУКТ» Сп. з о.о. (Przedsiębiorstwo innowacyjno-wdrożeniowe «GLASS-PRODUKT» Sp. z o.o.), Польща, в особі пана Веслава Качмарського, Голова Правління, що діє на підставі Статуту, далі «Продавець», з одного боку, і

Приватне Підприємство «Полісся», Україна, в особі Івана Петренка, Директора, що діє на підставі Статуту, далі «Покупець», з іншого боку, а разом – Сторони, уклали цей контракт про наступне:

Innovations plantation enterprise «GLASS-PRODUKT» Sp. z o.o. (Przedsiębiorstwo innowacyjno-wdrożeniowe «GLASS-PRODUKT» Sp. z o.o.), Poland, represented by Mr. Wieslaw Kaczmarewski, Chairman of the Board, acting on the basis of the Statutes, hereinafter referred to as the «Seller», on one part, and

Private enterprise «Polissya», Ukraine, represented by Ivan Petrenko, Director, acting on the basis of the Statute, hereinafter referred to as the «Buyer», on the other part, both hereinafter called as Parties, have concluded the present Contract as follows:

Предметом поставки є визначені родовими ознаками продукція, виробі з найменуванням, зазначеним у стандартах, технічних умовах, документації до зразків (еталонів), прейскурантах чи товарознавчих довідниках. Предметом поставки також можуть бути продукція і виробі, визначені індивідуальними ознаками.

Таким чином, зазначається, який товар (роботи, послуги) один з контрагентів зобов'язаний поставити (надати) іншому (точне найменування, марка, сорт або кінцевий результат роботи, що виконується).

Якщо товар (робота, послуга) потребує більш детальної характеристики або номенклатура товарів (робіт, послуг) досить велика, то все це зазначається у додатку (специфікації), який має бути невід'ємною частиною договору (контракту), про що робиться відповідна відмітка в тексті договору (контракту).

Зразок 3.1 (продовження)**1. ПРЕДМЕТ КОНТРАКТУ**

1.1. Продавець продав, а Покупець купив на умовах DAP - Житомир, Україна (Інкотермс 2010) обладнання і деталі для склотарного виробництва, названі «Товар», в кількостях і за цінами згідно Специфікації.

1.2. Специфікація Товару наведена в Додатку № 1, який є невід'ємною частиною даного Контракту.

1. SUBJECT OF CONTRACT

1.1. The Seller has sold and the Buyer has bought on DAP - Zhytomyr, Ukraine - terms (Incoterms 2010), equipment and units for glass container production, referred to as «Goods», in quantities and prices according to the Specification.

1.2. The Goods Specification is stipulated in Addendum #1, which makes an integral part of the present Contract.

Специфікація – це документ, який додається до договору поставки і є його невід'ємною частиною. У ній вказують дані, що характеризують предмет договору (включаючи найменування частин, вузлів і деталей певного виробу, їх кількість, матеріал, масу тощо), асортимент (номенклатуру) товару, його ціну, строки поставки й інші умови.

Водночас правило про визначення кількості товарів, що підлягають поставці, у специфікації не є обов'язковою вимогою і виконується за домовленістю сторін.

Зразок 3.1 (продовження)

Додаток №1 до Контракту №05-15/02-2017 від 15 лютого 2017

15 лютого 2017р. м. Житомир, Україна

Addendum #1 to Contract #05-15/02-2017 dated February 15, 2017.

February 15, 2017 Zhytomyr, Ukraine

№ з /п / No.	Опис / Description	К-сть, шт. / Q-ty, pcs.	Ціна за одиницю / Unit price, EUR	Загальна вартість / Total price, EUR
Обладнання для гарячого зміцнення склотари для склотарного виробництва / Equipment for hot end coating for glass container production:				
1.	Дозуючий мембранний насос P123-352T3 / Dosing diaphragm pump P123-352T3	2	1 660,00	3 320,00
2.	Регулятор температури (термостат) ESCNR2MT-50 / Temperature regulator ESCNR2MT-50	2	350,00	700,00
3.	Датчик температури (термопара) TP-401P-1-300 / Temperature sensor TP-401-1-300	2	120,00	240,00
4.	Штуцер з нержавіючої сталі з різьбленням KPM 10x1-6 / Steel stub pipe with thread KPM10x1-6	2	9,00	18,00
Загальна сума DAP - Житомир, Україна / Total amount DAP - Zhytomyr, Ukraine, EUR				4 278,00

Зверніть увагу, в даному зразку дата специфікації збігається з датою контракту. Але в практиці зовнішньоекономічної діяльності доволі часто бувають ситуації, що в контракті зазначається загальна сума, поставки по якій здійснюються протягом певного періоду часу дії контракту. В такому випадку специфікації можуть складатись і пізніше, безпосередньо перед здійсненням поставки, наприклад:

Зразок 3.1 (продовження)

Додаток № 2 до Контракту №05-
15/02-2017 від 15 лютого 2017
05 червня 2017р. м. Житомир, Україна

Addendum #2 to Contract #05-15/02-
2017 dated February 15, 2017.
June 05, 2017 Zhytomyr, Ukraine

У розділі **Кількість та якість товару (обсяги виконання робіт, надання послуг)** визначається, залежно від номенклатури, одиниця виміру товару, прийнята для товарів такого виду (у тонах, кілограмах, штуках тощо), його загальна кількість та якісні характеристики. У тексті договору (контракту) про виконання робіт (надання послуг) визначаються конкретні обсяги робіт (послуг) та термін їх виконання.

Для спрощення складання в подальшому первинних документів при визначенні кількості товарів, робіт, послуг слід керуватися Класифікатором системи позначень одиниць вимірювання та обліку.

Базисні умови поставки товарів (приймання-здавання виконаних робіт або послуг) в міжнародних угодах купівлі-продажу склалися в результаті розвитку міжнародної торгівлі і є свого роду зведенням загальноновизнаних торгових звичаїв і правил. Для договору поставки товарів найбільш використовуваними міжнародними звичаями є Міжнародні правила тлумачення комерційних термінів (правила Інкотермс, підготовлені Міжнародною торговою палатою).

У випадку укладення договору (контракту) про виконання робіт (надання послуг) у цьому розділі визначаються умови та строки виконаних робіт (послуг).

Інкотермс – це міжнародні правила, визнані урядовими органами, юридичними особами та підприємцями усього світу як тлумачення найбільш застосовуваних в міжнародній торгівлі термінів. Вони є умовами поставки в договорі купівлі-продажу товарів (при чому як в зовнішньоекономічних, так і в контрактах між резидентами всередині країни).

При згоді правил Інкотермс у договорі сторонам потрібно вказати конкретну їх редакцію. Наразі останньою є редакція 2010 р. (правила «Інкотермс-2010»), але в 2020 р. планується їх оновлена редакція.

Правила Інкотермс визначають переважно обов'язки сторін при доставці товару від продавця до покупця. Вони регулюють питання перевезення, страхування, моменту передання ризиків втрати або пошкодження товару і розподілу витрат.

Увага! Правила Інкотермс не регламентують перехід права власності на товар або можливі наслідки порушення всього договору поставки.

Предметом угоди повинні виступати товари (продукція), виражені в матеріальній формі. Відповідно, правила Інкотермс не поширюються, зокрема, на операції з передачі майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності (нематеріальні активи). Наприклад, вони не охоплюють поставку програмного забезпечення.

Кожен термін Інкотермс є абрєвіатурою з трьох букв. Правилами Інкотермс-2010 передбачено використання 11 умов поставки (табл. 3.1).

Таблиця 3.1. Міжнародні правила інтерпретації комерційних термінів «Інкотермс-2010»

Термін	Вид транспорту	Значення терміну	
		англомовне	українське
1	2	3	4
Категорія Е (відвантаження)			
EXW	Будь-який	EX Works (... named place)	Франко ⁷ завод (... назва місця)
Категорія F (основне перевезення не сплачене продавцем)			
FCA	Будь-який	Free Carrier (...named place)	Франко перевізник (...назва місця)
FAS	Морський та внутрішній водний	Free Alongside Ship (... named port of shipment)	Франко вздовж борта судна порту відвантаження
FOB		Free On Board (... named port of shipment)	Франко борт порту відвантаження

⁷ Термін «Франко» показує, до якого пункту транспортні витрати покриваються за рахунок постачальника за даної ціни.

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4
Категорія D (доставка)			
Категорія C (основне перевезення сплачене продавцем)			
CFR	Морський та внутрішній водний	Cost and Freight (... named port of destination)	Вартість та фрахт (... назва порту призначення)
CFI		Cost, Insurance and Freight (... named port of destination)	Вартість, страхування та фрахт (... назва порту призначення)
CIP	Будь-який	Carriage and Insurance Paid To (... named place of destination)	Фрахт/перевезення та страхування сплачені до (...назва місця призначення)
CPT		Carriage Paid To (... named place of destination)	Фрахт/перевезення сплачені до (...назва місця призначення)
DAT	Будь-який	Delivered At Terminal (... named terminal of destination)	Поставка на терміналі (... назва терміналу)
DAP		Delivered At Point (... named point of destination)	Поставка в пункті (... назва пункту)
DDP		Delivered Duty Paid (... named place of destination)	Поставка зі сплатою мита (... назва місця призначення)

Як видно з таблиці, умови розміщені в напрямі зростання витрат для продавця (і, відповідно, зменшення їх для покупця).

Більш детальний опис умов Інкотермс 2010 та 2020 наведено в додатках Ж і З.

Основне, що регулюють правила Інкотермс, – це перехід ризиків втрати чи пошкодження товару, а також витрат сторін зовнішньоекономічного договору, пов'язаних із поставкою товарів. Саме тому місце поставки товару для кожного з термінів Інкотермс має ключове значення (приклади 3.1, 3.2).

Приклад 3.1

В договорі зазначено:

Продавець продав, а Покупець купив товар на умовах FCA, Kyiv, 45, Volodymyrska str., Warehouse № 2, Ukraine, Incoterms 2010.

Інтерпретація зазначених умов:

Ризики поставки товару переходять до покупця на складі № 2 у місті Києві на вул. Володимирській, 45.

Приклад 3.2

В договорі зазначено:

Продавець продав, а Покупець купив товар на умовах FCA, Київ, 45, Volodymyrska str., Warehouse № 2, Ukraine, Incoterms 2010.

Право власності на товар переходить в момент поставки товару покупцю.

Інтерпретація зазначених умов:

Право власності на товар переходить до покупця на складі № 2 у місті Києві на вул. Володимирській, 45

Окрім цього, правила Інкотермс допомагають визначити інші функції (обов'язки) сторін зовнішньоекономічної угоди, а саме – на кого покладений обов'язок:

- підготовки товаросупровідних та інших документів, необхідних для зовнішньоекономічної угоди;
- укладання додаткових контрактів на перевезення або страхування товару;
- надання повідомлень про поставку товару або його неприйняття;
- інспекції товару, перевірки його якості, кількості, розмірів, ваги;
- здійснення митних формальностей при експорті або імпорті.

Якщо є потреба зв'язати між собою момент переходу права власності з умовами Інкотермс, то про це слід чітко зазначити в договорі виходячи із права, яке застосовується сторонами до того чи іншого контракту.

У випадку необхідності, сторони можуть внести певні уточнення у діючі правила Інкотермс (приклад 3.3).

Приклад 3.3

В договорі можуть бути зазначені умови «EXW», «EXW завантажено» і «EXW завантажено на ризик продавця».

Інтерпретація зазначених умов:

У випадку зазначення умови «EXW» продавець повинен лише надати товар у розпорядження покупця.

У випадку зазначення умови «EXW завантажено» мається на увазі, що продавець ще повинен завантажити товар на транспортний засіб покупця та понести відповідні витрати на завантаження.

У випадку зазначення умови «EXW завантажено на ризик продавця» продавець несе не лише витрати на завантаження товару на транспортний засіб, а й ризик втрати товару під час завантаження.

У випадку морських та річкових перевезень вибір між термінами категорії F і термінами категорії C залежить від спроможності експортера або імпортера укласти договір на перевезення товару, що вирішується під

час переговорів – якщо кращі можливості у експортера, доцільно вибрати умови категорії С, якщо в імпортера – F.

Аналогічно вибір між термінами CFR та CIF залежить від домовленостей продавця та покупця про страхування товару та їх можливості домовитися щодо вигідних тарифів у своїй країні.

В договорі, який розглядається, вище перелічені умови об'єднані в розділі Предмет контракту.

В розділі Ціна та загальна вартість договору зазначається:

- ціна одиниці виміру товару;
- загальна вартість товарів або вартість виконаних робіт (наданих послуг);
- валюта контракту.

Якщо згідно з договором (контрактом) поставляються товари різної якості та асортименту, цінові показники можуть бути зазначені в додатках (специфікаціях), а окремим пунктом договору (контракту) зазначається його загальна вартість.

У ЗЕД договорах ціни, як правило, визначаються в іноземній валюті за згодою всіх сторін.

Увага! Ціна має бути прямо вказана або в основному тексті договору, або в специфікації. Інакше договір вважатиметься неукладеним, оскільки сторони не досягли згоди за всіма його істотними умовами.

Зразок 3.1 (продовження)

2. ЦІНА І ЗАГАЛЬНА ВАРТІСТЬ КОНТРАКТУ

2.1. Ціни розуміються як DAP - Житомир, Україна і включають вартість пакування, маркування, консервування, навантаження на транспорт, страхування і транспортування вантажу.

2.2. Всі податки, митні збори, ПДВ та інші збори, що виникли у зв'язку з виконанням даного Контракту, що стягаються на території України, сплачуються Покупцем, а поза територією України – Продавцем. Оформлення митних процедур в Україні здійснюється Покупцем.

2.3. Загальна вартість Контракту становить: **4278,00 EUR** (Чотири тисячі двісті сімдесят вісім Євро, 00 центів).

2. PRICES AND TOTAL VALUE OF THE CONTRACT

2.1. The prices are understood to be DAP - Zhytomyr, Ukraine and including the cost of packing, marking, goods preservation, loading of the goods on the transport, insurance and transportation of the goods.

2.2. All taxes, custom duties, VAT and other fees connected with the execution of the present Contract on the territory of Ukraine are to be paid by the Buyer, ex-territory of Ukraine – by the Seller. The Buyer affects the custom clearance in Ukraine.

2.3. The total value of the present contract is: **4278,00 EUR** (Four thousands two hundred seventy-eight Euro, 00 cents).

Розділ **Умови платежів** визначає спосіб, порядок та строки фінансових розрахунків та гарантії виконання сторонами взаємних платіжних зобов'язань. Залежно від обраних сторонами умов платежу в тексті договору (контракту) вказуються:

- валюта платежу;
- спосіб фінансових розрахунків;
- строки та порядок фінансових розрахунків (умови банківського переказу до або після відвантаження товару, або умови документарного акредитиву або інкасо (з гарантією)). При цьому в зовнішньоекономічних контрактах важливо чітко визначити, за чий рахунок відбувається оплата комісійних винагород, які утримують банки-нерезиденти за перерахування валютних коштів, – за рахунок їх відправника або одержувача. Це необхідно для того, щоб у підприємства-резидента не виникла ситуація з недотриманням валютної виручки⁸;

- гарантії виконання сторонами взаємних платіжних зобов'язань (умови за гарантією (вид гарантії: на вимогу, умовна), умови та термін дії гарантії, можливість зміни умов договору (контракту) без зміни гарантії).

Увага! Зверніть увагу на поняття валюта ціни (в пункті ціна та загальна вартість договору) та валюта платежу (в пункті умови платежів).

Відповідно до Інструкції про порядок валютного нагляду банків за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів,

- **валюта платежу** – будь-яка валюта, в якій згідно з умовами договору здійснюється оплата товару;

- **валюта ціни** – будь-яка валюта, в якій згідно з умовами договору встановлюється ціна товару.

Така відмінність пов'язана з можливістю використовувати у ЗЕД-договорах валютно-цінові застереження, до яких відносять валютні, комбіновані, індексні застереження.

⁸ Виручка вважатиметься отриманою у повному обсязі при оплаті резидентом комісійних винагород, утриманих банками-нерезидентами, якщо це передбачено зовнішньоекономічним договором та/або підтверджено відповідним банківським документом. Підтвердження не потрібно, якщо оплата комісійної винагороди передбачена договором і за кожним окремим платежем не перевищує 50 євро (чи еквівалента цієї суми)

Валютні застереження – це спеціальні умови, що передбачають перегляд суми платежу в тій самій пропорції, в якій передбачається зміна курсу валюти платежу відносно валюти застереження.

При цьому методі валюта платежу ставиться в залежність від стійкішої валюти застереження. Іншими словами, відповідно до валютних застережень сума платежу підлягає перегляду пропорційно зміні курсу валюти платежу відносно валюти ціни або іншої стабільної валюти, тобто валюти застереження.

Для регулювання суми платежу залежно від зміни товарних цін, валютних курсів застосовуються **комбіновані валютно-цінові застереження**. Якщо ціни і курси змінюються в одному напрямі, то сума зобов'язань перераховується на найбільший відсоток відхилення. Якщо напрями їх динаміки не збігаються, то сума платежу змінюється на різницю між такими відхиленнями.

У міжнародній практиці можуть застосовуватися **індексні застереження**. Це спеціальні умови, які запроваджуються у контракті з метою страхування експортерів від інфляційного ризику. Згідно з індексним застереженням ціна товару, вказана у тексті контракту, додається до індексу цін на аналогічні товари або на найнеобхідніші товари, які складають «споживчий кошик».

Таким чином, індексне застереження передбачає, що ціна товару та сума платежу зміняться згідно зі зміною до моменту платежу певного індексу цін, обумовленого в контракті порівняно з моментом укладення угоди.

У тому випадку, якщо за умовами договору валюта ціни відрізняється від валюти платежу, у ньому слід чітко прописати, який курс (НБУ, банку країни нерезидента тощо) і на яку дату (оформлення митної декларації, отримання або перерахування платежу тощо) повинен застосовуватися для перерахунку однієї валюти в іншу.

Якщо в договорі не буде відомостей, що дозволяють однозначно визначити крос-курс перерахунку однієї валюти в іншу, то банк використовує:

а) офіційний курс гривні до іноземних валют, установлений НБУ на дату платежу, якщо однією з валют є гривня;

Ваш словничок:

- ✓ валютні застереження
 - ✓ комбіновані валютно-цінові застереження
 - ✓ індексні застереження
- рекламація

б) курс, який склався на Московській міжбанківській валютній біржі або встановлений центральним банком країни СНД або Балтії на дату платежу, якщо одна з валют є валютою країни СНД або Балтії, а інша – не є гривнею;

в) курс на останню дату публікації в «FINANCIAL TIMES», яка передусє даті платежу, - в усіх інших випадках.

Зразок 3.1 (продовження)

3. УМОВИ ПЛАТЕЖУ

3.1. Оплата товару, що підлягає доставці за даним Контрактом, здійснюється в Євро (EUR) таким чином:

- **100 %** загальної вартості Контракту – авансовий платіж – повинен бути переведений на рахунок Продавця за 7 (сім) днів до поставки Товару Покупцю.

3.2. Часткова / дострокова оплата дозволяється.

3.3. Комісійні банк сплачуються таким чином: в країні Покупця – Покупцем, в країні Продавця – Продавцем.

4. ГАРАНТІЇ

4.1. Продавець гарантує високу якість Товару, повністю відповідає умовам Контракту.

4.2. Гарантійний термін - 12 місяців з дня отримання Товару Покупцем.

4.3. Протягом терміну дії гарантії, Продавець зобов'язується за свій рахунок відремонтувати або замінити будь-який Товар, який виявиться дефектним протягом гарантійного терміну.

4.4. Дефектний Товар повертається Продавцю після поставки нового за рахунок Продавця.

3. TERMS OF PAYMENT

3.1. Payment for the Goods to be delivered under the present Contract is to be effected in Euro (EUR) as follows:

- **100%** of the total value of the Contract – pre-payment – shall be paid to the Sellers account by wire transfer for 7 (seven) days before shipment of the Goods to the Buyer.

3.2. Partial / preschedule payment shall be allowed.

3.3. Bank fees shall be paid in the following way: in the Buyer's country by the Buyer, in the Seller's country by the Seller.

4. GUARANTEES

4.1. The Seller guarantees the high quality of the Goods as well there full correspondence to the conditions of the Contract.

4.2. The guarantee period is 12 months from the date of receipt of the Goods.

4.3. During the period of guarantee the Seller undertakes to repair or replace at his own cost any faulty item, which is found defective during the guarantee period.

4.4. The faulty item will be returned to the Seller after delivery of new element for the Seller's costs.

В розділі **Умови приймання-передачі товару (робіт, послуг)** зазначаються:

- строки фактичної передачі товару;
- місце фактичної передачі товару;
- перелік товаросупровідних документів.

Приймання-здавання товару проводиться:

- за кількістю – згідно з товаросупровідними документами,
- за якістю – згідно з документами, що засвідчують якість товару.

Під час укладання ЗЕД-договорів слід пам'ятати про граничні строки розрахунків за експортно-імпортними операціями, передбачені українським законодавством (див. п. 3.3).

5. УМОВИ ПОСТАВКИ

5.1. Товар повинен бути поставлений на умовах DAP - Житомир, Україна протягом 4 (чотирьох) тижнів з дати даного Контракту.

5.2. Часткова / дострокова поставка дозволяється.

5.3. Поставка вважається закінченою в момент надання Товару в розпорядження Покупця відповідно до умов DAP - Житомир, Україна (Інкотермс-2010).

5.4. Продавець забезпечує поставку наступними оригінальними документами про відвантаження:

- Інвойс,
 - Товарно-транспортна накладна,
 - Пакувальний лист,
 - Технічна документація,
 - Експортна декларація з відміткою митниці країни Продавця про виконання митних процедур,
 - Сертифікат походження, виданий Торговою палатою країни походження,
 - Сертифікат якості, виданий Продавцем.
- Зазначені документи Продавець передає Покупцю. Непередання зазначених

Зразок 3.1 (продовження) 5. DELIVERY TERMS

5.1. The Goods are to be delivered on DAP - Zhytomyr, Ukraine - terms by air within 4 (four) weeks from the date of the Contract.

5.2. Partial / preschedule shipments shall be allowed.

5.3. The shipment is to be understood as completed at the moment of the acceptance of the Goods by the Buyer in accordance with the DAP - Zhytomyr, Ukraine – terms (Incoterms-2010).

5.4. The Seller will supply with the delivery the originals of shipping documents as follows:

- Invoice,
- Way-bill,
- Packing List,
- Technical documentation,
- Export declaration with a mark of customs house of the country of the Seller about performance of customs clearings,
- Certificate of Origin, issued by the Camber of Commerce of the country of origin,
- Certificate of Quality issued by the

документів Покупцю є істотним порушенням умов даного Контракту.

5.5. Протягом 24 годин після проходження митних процедур в країні Продавця Продавець надсилає Покупцю факсом або електронною поштою інформацію про Товар і копії таких документів:

- копію товарно-транспортної накладної,
- копію інвойсу з відміткою митниці країни Продавця про виконання митних процедур,
- копію експортної декларації з відміткою митниці країни Продавця про виконання митних процедур,
- кількість місць,
- габаритні розміри (см),
- вага брутто і нетто.

5.6. Вантажоодержувачем за даним Контракту є: Приватне підприємство «Полісся», оф. 20, 10, вул. Шевченка, Житомир, Україна.

5.7. Відправником вантажу за даним Контрактом є: «ГЛАСС-ПРОДУКТ» Сп. з о.о., вул. Святого Антонієго 116/120, 97200 Томашов Мазовецький, Польща.

Seller.

The above mentioned documents the Seller is to hand over to the Buyer. If the Seller fails to submit the documents to the Buyer it will be considered as a substantial violation of the conditions of the present Contract.

5.5. Within 24 hours after custom clearances on the Seller's territory, the Seller should send to the Buyer by fax or by E-mail the information about the goods and the copies of the following documents:

- copy of the way-bill,
- copy of the invoice with a mark of customs house of the country of the Seller about performance of customs clearings,
- copy of the Export declaration with a mark of customs house of the country of the Seller about performance of customs clearings,
- number of cases,
- overall dimensions (cm),
- Net/Gross weight.

5.6. The consignee under the present contract is: Private enterprise «Polissya», of. 20, 10, Shevchenko str., Zhytomyr, Ukraine.

5.7. The Consignor under the present contract is: «GLASS-PRODUKT» Sp. z o.o., Swietego Antoniego str. 116/120, 97200 Tomaszow Mazowiecki, Poland.

Розділ **Упаковка та маркування** містить відомості про:

- упаковку товару (ящики, мішки, контейнери тощо),
- нанесене на упаковку маркування (найменування продавця та покупця, номер договору (контракту), місце призначення, габарити, спеціальні умови складування і транспортування та інше),
- умови повернення упаковки (за необхідності).

Зразок 3.1 (продовження)

6. УПАКОВКА ТА МАРКУВАННЯ

6.1. Товар повинен відвантажуватися в упаковці, що відповідає характеру Товару, що постачається. Упаковка повинна охороняти вантаж від усялякого роду пошкоджень при його транспортуванні.

6.2. Продавець зобов'язаний скласти докладний пакувальний список на кожне місце, в якому зазначено:

- перелік упакованих предметів та їх кількість, тип (модель),
- фабричний номер та номер за специфікацією контракту,
- вага бруто і нетто,
- номер контракту.

6.3. Продавець несе відповідальність за будь-якого роду псування Товару внаслідок його неякісного пакування або консервації або неповної інструкції зі зберігання.

6.4. Ящики маркуються з 3-х сторін. На кожне місце наноситься незмивною фарбою таке маркування (англійською або російською мовою):

- Контракт №,
- Продавець,
- Покупець,
- Місце №,
- Вага нетто/брутто (кг),
- Розміри (см): (довжина * ширина * висота).

6. PACKING AND LABELING

6.1. The Goods should be packed in adequate packing suitable for the type of the Goods delivered. Packing is to secure full safety to the equipment during transportation.

6.2. The Seller is to issue a detailed packing list for each case with indication of:

- name and quantity of the packed articles, their type or model,
- the serial and Contract Specification's number,
- net and gross weights,
- Contract number.

6.3. The Seller is responsible for any damage to the equipment resulting from the inadequate packing or conservation or the improper storage instruction.

6.4. All the cases are to be marked on three sides. Each case should bear the following marking made in indelible paint (in English or Russian language):

- Contract #,
- Seller,
- Buyer,
- Case #,
- Net/Gross weight (kg),
- Dimensions (cm): (length * height * width).

Розділ **Форс-мажорні обставини** містить відомості про те, за яких випадків умови договору можуть бути не виконані сторонами.

Сторони звільняються від виконання зобов'язань на строк дії цих обставин або можуть відмовитися від виконання договору частково чи повністю без додаткової фінансової відповідальності.

Підтвердженням форс-мажорних обставин є сертифікат Торгово-промислової палати про форс-мажорні обставини (ТТП відповідної країни, на території якої з'явилися ці обставини). В ньому мають зазначатися дати настання й закінчення дії непереборної сили.

Увага! Документи, видані уповноваженими органами іноземних держав у встановленій формі, визнаються чинними в Україні в разі їх легалізації, якщо іншого не передбачено законом або міжнародним договором України. Оскільки Україна ратифікувала Конвенцію, що скасовує вимогу щодо легалізації іноземних офіційних документів 1961 р., документи, видані країнами, що є її учасниками, не потребують легалізації. Окрім цього, не потребують легалізації документи, надані в країні, з якими укладено двосторонні міжнародні договори про надання правової допомоги (щодо відміни легалізації офіційних документів, виданих уповноваженими органами договірних сторін).

Сторони самостійно вказують у форс-мажорному застереженні про те, у яких випадках умови договору можна не виконувати, а також про обов'язковість сповіщення з визначенням строків дії та наслідки настання форс-мажорних обставин (звільнення від виконання зобов'язань на строк дії цих обставин або відмову від виконання договору, частково чи повністю, без додаткової фінансової відповідальності).

До форс-мажорних обставин належать, зокрема, загроза війни, збройний конфлікт, військові дії, блокади, акти тероризму, безлади, масові заворушення, страйк, аварія, ембарго та інші міжнародні санкції, валютні обмеження, заборона експорту/імпорту або інші дії держав, які унеможливають виконання контрагентами своїх зобов'язань, пожежі, повені та інші стихійні лиха чи сезонні природні явища (наприклад, замерзання моря, проток, портів, закриття шляхів, проток, каналів, перевалів) тощо, що визначено *ЗУ «Про торгово-промислові палати в Україні»*.

Зразок 3.1 (продовження)

7. ФОРС-МАЖОР

7.1. Якщо поставка Товару буде повністю або частково неможлива внаслідок форс-мажору, Продавець зобов'язаний проінформувати Покупця негайно факсом. Про відновлення нормальних обставин Покупець повинен дізнатися негайно. На вимогу Покупця Продавець надає підтвердження про Форс-мажор.

7.2. Належним доказом наявності обставин Форс-мажору та їх тривалості будуть служити довідки, що видаються Торговою палатою держави країни, що заявляє про такі обставини.

7.3. У разі Форс-мажору дата угоди відкладається на відповідний термін. У разі якщо виконання Контракту в результаті Форс-мажору відкладається на термін більший ніж 3 (три) місяці, обидві сторони повинні спільно розглянути можливість продовження Контракту і узгодити нові умови в залежності від обставин, що склалися.

7. FORCE MAJEURE

7.1. If the shipment will completely or partly be prevented out of reasons of a Force Majeure, the Seller is obligated to inform the Buyer immediately by Fax. The re-establishment of the normal circumstances is to be communicated immediately to the Buyer. Upon request of the Buyer, the Seller has to furnish proof of the Force Major.

7.2. A chamber of commerce of the respective country announcing about the said circumstances should confirm the facts contained in the notification.

7.3. In case of a Force Majeure the dates agreed upon will be postponed by an equal period. Should the performance of the Contract be delayed for reasons of Force Majeure by more than 3 (three) months, both parties will check together the possibilities to continue the contract and will agree upon new conditions with respect to the new given circumstances.

Розділ **Санкції та рекламації** містить інформацію про:

- розміри штрафних санкцій у зв'язку з невиконанням або неналежним виконанням одним із контрагентів своїх зобов'язань (у відсотках від вартості недопоставленого товару (робіт, послуг) або суми неоплачених коштів),
- строки виплати штрафів – від якого терміну вони встановлюються та протягом якого часу діють,
- їх граничний розмір,
- строки, протягом яких можуть бути заявлені рекламації,
- права та обов'язки сторін договору (контракту) при цьому,
- способи врегулювання рекламацій.

Зразок 3.1 (продовження)

8. САНКЦІЇ ТА РЕКЛАМАЦІЇ

8.1. У разі несвоєчасної поставки Товару, Продавець повинен сплатити Покупцю штраф в розмірі 0,5% від загальної вартості поставки за кожен день затримки, але не більше 5%

8. SANCTIONS AND COMPLAINTS

8.1. In case the Goods are not delivered in time the Seller shall pay to the Buyer the fine of 0.5% of the total amount of the Contract for every day of delay, but not more than 5% total of the total contract amount.

Слід зазначити, що **рекламація** – це претензія, яка виставляється покупцем на ім'я продавця у зв'язку з невідповідністю якості чи кількості товару, що постачається за умовами договору.

В розділі **Врегулювання спорів у судовому порядку** договору визначаються:

- умови та порядок вирішення спорів у судовому порядку щодо тлумачення, невиконання та/або неналежного виконання договору;
- визначення назви суду або чітких критеріїв визначення суду будь-якою зі сторін залежно від предмета та характеру спору;
- погоджений сторонами вибір матеріального і процесуального права, яке буде застосовуватися цим судом, та правил процедури судового врегулювання.

Таким чином, контрагентам потрібно ще і визначитися з правом, яким вони керуватимуться в межах угоди, що укладається. Ці питання врегульовані Законом України «Про міжнародне приватне право».

Сторони можуть обрати як право України, так і право будь-якої іншої держави (приклад 3.4).

Приклад 3.4

Якщо в договорі вказано, що його сторони керуються правом Французької Республіки, то при його укладенні, виконанні, внесенні змін, вирішенні договірних спорів слід орієнтуватися, передусім, на Французький Цивільний Кодекс 1804 року (Кодекси Наполеона).

Якщо договірні відносини сторін підпорядковані праву України, тоді вимоги до змісту ЗЕД-контракту і порядку його укладення не відрізнятимуться від вимог, які зазвичай пред'являються до договорів поставки, укладених між українськими суб'єктами господарювання.

Зокрема, якщо контрагенти не закріпили відповідних положень щодо права держави, яким вони керуватимуться, їм необхідно орієнтуватися на право країни, що є:

- продавцем – у контракті купівлі-продажу;
- наймодавцем – у контракті майнового найму;
- ліцензіаром – у ліцензійному контракті про використання виняткових або аналогічних прав;
- охоронцем – у контракті зберігання;
- комітентом (консигнантом) – у контракті комісії (консигнації);
- довірительом – у контракті доручення;
- перевізником – у контракті перевезення;
- експедитором – у контракті транспортно-експедиторного обслуговування;
- страхувальником – у контракті страхування;
- кредитором – у контракті кредитування;
- дарувальником – у контракті дарування;
- поручителем – у контракті доручення;
- заставником – у контракті застави.

Зразок 3.1 (продовження)

9. АРБИТРАЖ

9.1. Всі суперечки і розбіжності, які можуть виникнути, не обумовлені в цьому Контракті, повинні бути по можливості вирішені шляхом переговорів між сторонами.

9.2. Спори і розбіжності, які не можуть бути дозволені шляхом переговорів, передаються на розгляд і вирішення в Міжнародний комерційний арбітражний суд при ТПП України відповідно до застосовуваної в зазначеному арбітражі процедури. Арбітражний суд складається з одноособового арбітра. Правом, що регулює цей Контракт, є матеріальне право України.

9.3. Рішення Арбітражу є остаточними і обов'язковими для обох сторін.

9. ARBITRATION

9.1. All disputes and differences, which may arise out of the present Contract, will be settled as far as possible by means of negotiations between the Parties.

9.2. Disputes and disagreements which may not be resolved by negotiations, are left also the sanction in the International commercial arbitration court at industrial business and trade association of Ukraine according to procedure used in the specified arbitration. The arbitration court consists of the personal arbitrator. The right, regulating the present Contract, is the substantive law of Ukraine.

9.3. The Award of the Arbitration is final and binding upon both parties.

До **Реквізитів сторін** відноситься: місцезнаходження (місце проживання), повні поштові реквізити контрагентів; повні платіжні реквізити (№ рахунку, назва та місцезнаходження банку) контрагентів договору.

За домовленістю сторін у договорі можуть визначатися додаткові умови: страхування, гарантії якості, умови залучення субвиконавців договору, агентів, перевізників, визначення норм навантаження (розвантаження), умови передачі технічної документації на товар, збереження торгових марок, порядок сплати податків, митних зборів, різного роду захисні застереження, з якого моменту договір починає діяти, кількість підписаних примірників договору, можливість та порядок внесення змін до договору тощо.

Окрім того, слід чітко відрізнити такі поняття, як роботи та послуги, для виконання яких також слід укладати зовнішньоекономічні договори. Відповідно до ЦКУ, послуги: 1) не мають матеріально вираженого результату або цей результат невід'ємний від самої дії або діяльності; 2) споживаються в процесі виконання певної дії або виконання певної діяльності; 3) інтерес замовника – процес виконання дії. В свою чергу роботи: 1) мають матеріально виражений результат; 2) цей результат передається замовнику; 3) інтерес замовника – матеріальний результат дії виконавця (приклади 3.5, 3.6).

Приклад 3.5

Українська компанія уклала контракт про технічну підтримку зарубіжного інтернет-магазину. Що це: робота чи послуга?

В даному випадку це послуга, оскільки: 1) немає матеріально вираженого результату; 2) мета сторін – дія; 3) техпідтримка «споживається» у процесі її виконання.

Приклад 3.6

Українська компанія уклала контракт, предметом якого є доопрацювання сайту (наприклад, додавання функціоналу сайту, де розташований інтернет-магазин). Що це: робота чи послуга?

В даному випадку це робота, оскільки: 1) матеріально вираженим результатом є ті модулі, які будуть вбудовані в структуру сайту; 2) результат не споживається в процесі доопрацювання сайту; 3) інтерес замовника становить не процес виконання доопрацювання, а самі модулі сайту.

Дана відмінність суттєво впливає на форму договору, що укладається.

Увага! Контракт складається паралельно 2-ма мовами. Підписується кожна сторінка контракту. Додаток (специфікація) повинен бути підписаний так само, як і договір, і тими ж особами.

Договір поставки може укладатися на 1 рік, на строк більше 1 року (довгостроковий договір) або на інший строк. Якщо в договорі строк його дії не визначений, він вважається укладеним на 1 рік.

Увага! Від строків дії договору необхідно відрізнити строки поставки товару.

При укладенні ЗЕД-договору важливо також пам'ятати про обмеження, які можуть установлювати в межах своїх повноважень Верховна Рада, Кабмін та інші органи державної влади.

Договір (контракт) може бути визнано недійсним у судовому порядку, якщо він не відповідає вимогам законів України або міжнародних договорів України.

3.2. Бухгалтерський облік і валютний нагляд за зовнішньоекономічними договорами

В бухгалтерському обліку відображення договірних зобов'язань ведеться як на балансових рахунках, так і поза балансом. Коли договір попадає безпосередньо в баланс через його об'єкт, на облік процесів постачання (реалізації) впливають істотні та звичайні умови (див. рис. 3.4).

Методика обліку відповідних операцій буде розкрита в наступних темах. Облік специфічних форм договорів, таких як деривативи (форвардні і ф'ючерсні контракти, опціони) ведеться на позабалансовому рахунку 03 «Контрактні зобов'язання».

Але окрім обліку, важливим є питання валютного нагляду, який в частині зовнішньоекономічних операцій здійснюється, передусім, на макрорівні. Зокрема, Законом України «Про валюту і валютні операції» передбачено, що Національний банк України має право встановлювати граничні строки розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів.

За виконанням зовнішньоекономічних договорів в Україні здійснюється валютний нагляд через органи валютного нагляду та агентів валютного нагляду з метою встановлення відповідності здійснюваних валютних операцій валютному законодавству з урахуванням ризик-орієнтованого підходу.

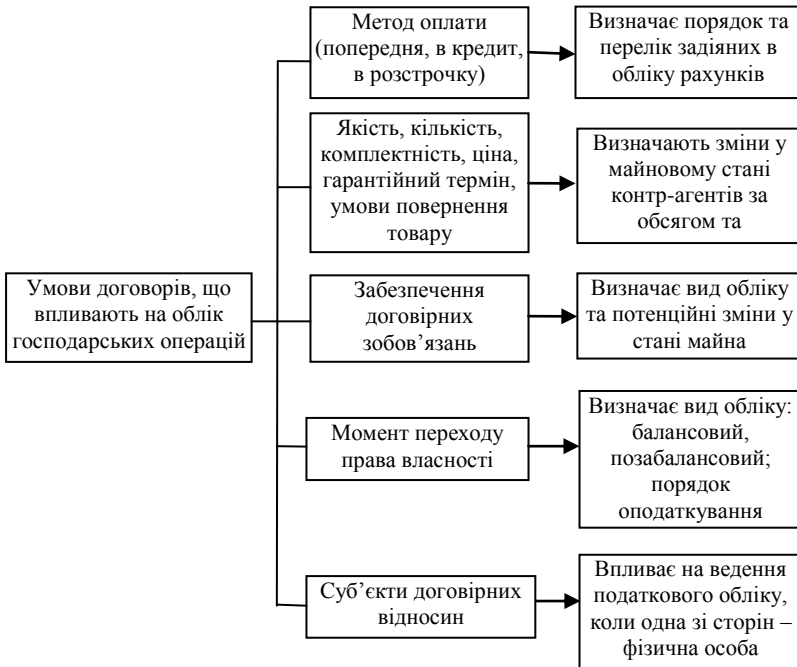

Рис. 3.4. Умови договорів, що впливають на облік господарських операцій

Валютний нагляд здійснюється без втручання у відповідні валютні операції та діяльність суб'єктів таких операцій, крім випадків запобігання агентами валютного нагляду проведенню валютних операцій, що не відповідають вимогам валютного законодавства.

Органами валютного нагляду є Національний банк України та центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову і митну політику (Державна фіскальна служба).

Національний банк України у визначеному ним порядку здійснює валютний нагляд за уповноваженими установами.

Державна фіскальна служба здійснює валютний нагляд за дотриманням резидентами (крім уповноважених установ) та нерезидентами вимог валютного законодавства.

Ваш словничок:

- ✓ органи валютного нагляду
- ✓ агенти валютного нагляду

Уповноважені установи (банки, небанківські фінансові установи та оператори поштового зв'язку, які отримали ліцензію НБУ) є **агентами валютного нагляду**, підзвітними Національному банку України.

У разі виявлення порушень валютного законодавства органи валютного нагляду мають право вимагати від агентів валютного нагляду та інших осіб, які є об'єктом таких перевірок і допустили такі порушення, дотримання вимог валютного законодавства та застосовувати заходи впливу, передбачені законом.

У разі виявлення агентом валютного нагляду порушення суб'єктом валютної операції валютного законодавства агент валютного нагляду запобігає проведенню такої валютної операції та інформує про таку валютну операцію орган валютного нагляду у порядку, встановленому Національним банком України.

Зокрема, в 2019 році НБУ встановив граничні строки розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів строком в 365 календарних днів. Відповідно, розрахунки за експортно-імпортними операціями повинні здійснюватись не пізніше 365 календарних днів з дати першої операції у наведених в табл. 3.2 випадках.

Таблиця 3.2. *Тимчасові обмеження строків розрахунків у зовнішньоекономічній діяльності*

Зарахування на валютний рахунок резидента виручки за експорт товарів (робіт, послуг)	Надходження товарів (робіт, послуг) за імпортом на умовах відстрочки поставки
не пізніше 365 календарних днів з дати	
митного оформлення продукції, що експортується, а в разі експорту робіт, послуг, прав інтелектуальної власності та (або) інших немайнових прав – з дня оформлення у письмовій формі (у паперовому або електронному вигляді) акта, рахунка (інвойсу) або іншого документа, що засвідчує їх надання	здійснення авансового платежу (попередньої оплати)

В інших випадках дане обмеження не діє (рис. 3.5).

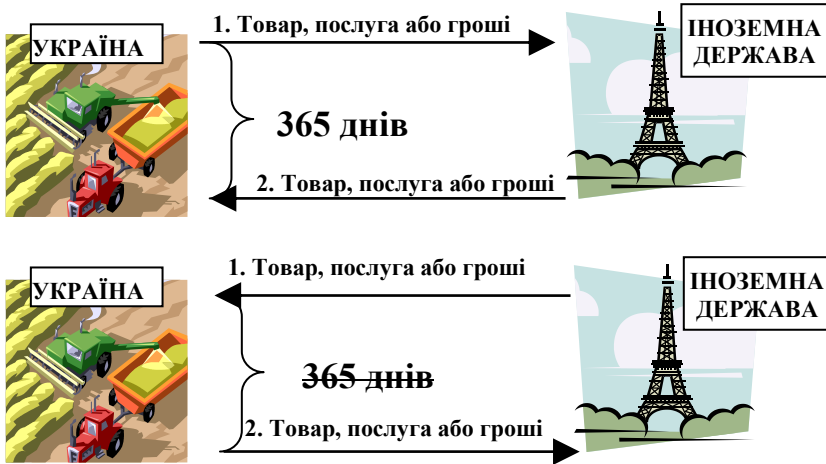

Рис. 3.5. Випадки, коли діє/не діє обмеження строків розрахунків

Але окрім обмеження на законодавчому рівні, не слід забувати про строки поставок, передбачені в ЗЕД-договорі, порушення яких тягнуть за собою також фінансові наслідки (табл. 3.3).

Таблиця 3.3. Обмеження строків розрахунків на макро- та мікрорівні

Вид операції	I подія	II подія	Обмеження строків розрахунків	
			державою	контрагентами
ІМПОРТ	Одержання товарів, робіт, послуг	Погашення заборгованості перед нерезидентом	--	+
	Сплата авансу нерезиденту	Одержання товарів, робіт, послуг	365 днів	+
ЕКСПОРТ	Відвантаження товарів, виконання робіт, надання послуг	Одержання оплати від нерезидента	365 днів	+
	Одержання авансу від нерезидента	Відвантаження товарів, виконання робіт, надання послуг	--	+

Порушення резидентами вищезазначених строків розрахунків тягне за собою нарахування пені в розмірі 0,3 % суми неoderжаних грошових коштів за договором (вартості недопоставленого товару) за кожний календарний день прострочення. Пеня нараховується у національній валюті (у разі здійснення розрахунків за зовнішньоекономічним договором (контрактом) у національній валюті) або в іноземній валюті, перерахованій у національну валюту за курсом Національного банку України, встановленим на день виникнення заборгованості (приклад 3.7).

Приклад 3.7

ТзОВ «Полісся» 30.12 м.р. відвантажило продукцію вартістю 15000 дол. США на експорт. Виручка надійшла на транзитний валютний рахунок 30.06 ц.р. Розрахувати розмір пені та відобразити операції в обліку, якщо розрахунок ДФС здійснила 10.07 ц.р.

Розв'язок:

Строк закінчення розрахунків закінчився 01.06 ц.р. (180 днів)

Кількість днів прострочення платежу – 29.

Сума недоотриманої виручки – 15000 дол. США.

Сума пені = 15000 дол. США x 0,3 % / 100 % x 29 днів x 21,971761 грн./дол. США = 28673,15 грн.

Журнал реєстрації господарських операцій ТзОВ «Полісся» за липень ц.р.

№ оп.	Операція	Д-т	К-т	Сума	
				дол.	грн.
<i>10.07.ц.р.</i>					
1	Повідомлення-рішення ДПС про застосування штрафних санкцій. Нараховано пеню за прострочення строків розрахунків за ЗЕД- операціями	948	642	--	28673,15
2	Платіжне доручення, виписки банку. Перераховано пеню до бюджету	642	311	--	28673,15

Увага! Вимоги щодо граничних строків розрахунків не поширюються на експорт послуг (крім транспортних і страхових), прав інтелектуальної власності, авторських та суміжних прав.

Відлік законодавчо встановленого строку розрахунків банк починає з наступного календарного дня після дня оформлення митної декларації (МД) або підписання акта (іншого документа). Банк знімає експортну операцію резидента з валютного нагляду після зарахування виручки за цією операцією на поточний рахунок останнього.

В свою чергу при розрахунку розміру пені день виникнення порушення – перший день після закінчення встановленого законодавством строку розрахунків за експортною, імпоротною операцією або строку,

встановленого відповідно до раніше одержаних за цією операцією висновків.

Загальний розмір нарахованої пені не може перевищувати суми неодержаних грошових коштів за договором (вартості недопоставленого товару).

Граничні строки розрахунків зупиняються і пеня за їх порушення в цей період не сплачується у разі прийняття до розгляду судом, Міжнародним комерційним арбітражним судом чи Морською арбітражною комісією при ТПП України позовної заяви резидента про стягнення з нерезидента заборгованості, яка виникла внаслідок недотримання нерезидентом строків, передбачених експортно-імпортними контрактами, з подальшим позитивним рішенням на користь резидента: ухвалення судом рішення про задоволення позову про стягнення відповідної заборгованості за ЗЕД-контрактом.

У разі якщо виконання договору зупиняється у зв'язку з виникненням форс-мажорних обставин, перебіг строку розрахунків та нарахування пені зупиняється на весь період дії форс-мажорних обставин та поновлюється з дня, наступного за днем закінчення дії таких обставин.

Підтвердженням виникнення та закінчення дії форс-мажорних обставин є відповідна довідка уповноваженої організації (органу) країни розташування сторони зовнішньоекономічного договору (контракту) або третьої країни відповідно до умов цього договору (контракту).

У разі прийняття до розгляду судом, міжнародним комерційним арбітражем позовної заяви резидента про стягнення з нерезидента заборгованості, що виникла внаслідок недотримання нерезидентом строку, передбаченого зовнішньоекономічним договором (контрактом), або прийняття до провадження уповноваженим органом відповідної країни документа про стягнення такої заборгованості з боржника-нерезидента на користь резидента в позасудовому (досудовому) примусовому порядку строк, встановлений відповідно до цієї статті, зупиняється з дня прийняття до розгляду такої заяви (прийняття до провадження відповідного документа) і пеня за порушення строку в цей період не нараховується.

У разі ухвалення судом, міжнародним комерційним арбітражем рішення про відмову в позові повністю чи частково в частині майнових вимог або про відмову у відкритті провадження у справі чи про залишення позову без розгляду, а також у разі визнання документа про стягнення заборгованості з боржника-нерезидента таким, що не підлягає виконанню,

недійсним, незаконним тощо та (або) закриття (припинення) провадження без зарахування грошових коштів на рахунки резидентів у банках України за таким документом строк, встановлений відповідно до цієї статті, поновлюється і пеня за його порушення нараховується за кожний день прострочення, включаючи період, на який цей строк було зупинено.

У разі ухвалення судом, міжнародним комерційним арбітражем рішення про задоволення позову сплаті підлягає лише пеня, нарахована до дня прийняття позовної заяви до розгляду судом, міжнародним комерційним арбітражем.

Якщо ж суд приймає негативне для резидента рішення (про відмову в позові повністю або частково, припинення або закриття провадження у справі, залишення позову без розгляду), пеня за порушення встановлених термінів сплачується за весь період прострочення, включаючи період судового розгляду справи.

У разі визначення грошового зобов'язання органом валютного нагляду, платник податків зобов'язаний сплатити нараховану суму грошового зобов'язання протягом 10 календарних днів, що настають за днем отримання податкового повідомлення-рішення, крім випадків, коли протягом такого строку такий платник податків розпочинає процедуру оскарження рішення органу валютного нагляду.

Питання для самоконтролю

1. Що таке договір, яким супроводжується будь-яка операція у зовнішньоекономічній діяльності? Назвіть види договорів.
2. Яка інформація наводиться в Положенні про договірну політику підприємства?
3. Назвіть етапи укладання зовнішньоекономічного договору (контракту).
4. Назвіть та охарактеризуйте істотні умови зовнішньоекономічного договору (контракту).
5. Якою мовою укладаються зовнішньоекономічні договори (контракти)?
6. Що таке оферта?
7. Що таке специфікація?
8. Що таке Інкотермс?
9. Що регулюють правила Інкотермс?
10. Назвіть обставини, що належать до форс-мажорних.
11. На яких рахунках в бухгалтерському обліку відображаються договірні зобов'язання?
12. Назвіть органи валютного нагляду та їх агентів.
13. Які граничні строки НБУ встановив для розрахунку за операціями з експорту та імпорту товарів?
14. Який розмір пені тягне за собою порушення резидентами зазначених строків розрахунків, як вона відображається в бухгалтерському обліку?
15. Протягом скількох календарних днів платник податків зобов'язаний сплатити нараховану суму пені за прострочення строків розрахунків?

Тестові завдання

I. Питання першого рівня складності: альтернативні тестові завдання
<i>Зазначте варіант правильної відповіді</i>
1. Відповідно до Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів) ЗЕД договір повинен містити 13 обов'язкових істотних умов: а) Так б) Ні
2. Під акцептом розуміють згоду адресата, дану у встановлений строк, укласти договір на умовах, запропонованих оферентом. а) Так б) Ні
3. Зовнішньоекономічний договір (контракт) – це домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків. а) Так б) Ні
4. Цивільно-правовим договором є матеріально оформлена домовленість двох або більше суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних контрагентів, спрямована на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності. а) Так б) Ні
5. Зовнішньоекономічний договір укладається однією мовою – українською. а) Так б) Ні
6. Рекламация – це претензія, яка пред'являється покупцем продавцю у зв'язку з невідповідністю якості чи кількості товару, що постачається за умовами договору. а) Так б) Ні
7. Оферта – це пропозиція про укладання договору, що містить його істотні умови. а) Так б) Ні
8. При укладанні зовнішньоекономічного контракту підписується, як правило, лише остання сторінка. а) Так б) Ні
9. Укладання всіх видів зовнішньоекономічних договорів регулюється Конвенцією ООН «Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів»? а) Так б) Ні
10. Будь-який договір є правочином, і будь-який правочин є договором. а) Так б) Ні
11. Розділ договору «Форс-мажорні обставини» містить відомості про те, за яких випадків умови договору (контракту) можуть бути не виконані сторонами (стихійні лиха, військові дії, ембарго, втручання з боку влади та інше) а) Так б) Ні
12. Чи регулюють правила «Інкотермс» право власності на товар? а) Так б) Ні
13. В ЗЕД-договорі валюта платежу та валюта ціни можуть відрізнитись. а) Так б) Ні

14. Чи відображаються в бухгалтерському обліку на балансових рахунках договірні зобов'язання в момент укладання договорів? а) Так б) Ні
15. В контракті купівлі-продажу обов'язковою умовою є перехід права власності на товар від продавця до покупця. а) Так б) Ні
16. Приймання-здавання товару проводиться за ЗЕД-договором проводиться і за якістю, і за кількістю. а) Так б) Ні
17. Для таких операцій, як експорт товару, укладання договору не є обов'язковим. а) Так б) Ні
18. Направлення пропозиції на укладання ЗЕД контракту називається акцепт. а) Так б) Ні
19. Франко – показує, до якого пункту транспортні витрати покриваються за рахунок постачальника (продавця). а) Так б) Ні
20. У преамбулі зазначається повне найменування сторін договору – учасників зовнішньоекономічної операції. а) Так б) Ні
II. Питання другого рівня складності: тестові завдання з множинним запитом
<i>Зазначте варіант правильної відповіді</i>
1. До істотних (обов'язкових) умов ЗЕД договору не відносять: а) кількість та якість товару; б) умови приймання- передачі товару; в) форс-мажорні обставини; г) страхування
2. Пропозиція про укладання договору, що містить його істотні умови – це: а) акцепт; б) оферта; в) форс-мажор; г) контракт
3. Інкотермс – це: а) назва П(С)БО; б) міжнародні правила інтерпретації комерційних термінів в) назва розділу договору; г) тлумачний словник
4. В якому році була остання редакція Інкотермс? а) 2000; б) 2005; в) 2010; г) 2015

<p>5. На якому рахунку відображають такі угоди як форвардні, ф'ючерсні та опціони?</p> <p>а) 03 «Контрактні зобов'язання»; б) 08 «Бланки суворого обліку»; в) 60 «Короткострокові позики»; г) 51 «Довгострокові векселі видані»</p>
<p>6. Що зазначається в умові договору – преамбулі?</p> <p>а) ціна та вартість договору; б) предмет договору; в) повна назва сторін, що є учасниками зовнішньоекономічної операції; г) кількість та якість товару</p>
<p>7. На скільки груп поділяється правила «Інкотермс»?</p> <p>а) 5; б) 2; в) 4; г) 3</p>
<p>8. Що показує термін «франко»?</p> <p>а) в які строки відбувається передача товарів; б) яка валюта контракту; в) до якого пункту транспортні витрати покриває постачальник; г) правильна відповідь відсутня</p>
<p>9. Оферта – це</p> <p>а) згода адресата, дану у встановлений строк, укласти договір на умовах, запропонованих оферентом; б) пропозиція про укладання договору, що містить його істотні умови; в) це приписи закону до договору; г) всі відповіді вірні</p>
<p>10. Грошова одиниця, в якій здійснюється розрахунки за зовнішньоторговельним договором –це:</p> <p>а) платіж у розстрочку; б) валюта контракту; в) валюта платежу; г) акредитив</p>
<p>11. Згідно з умовою FOB «Інкотермс-2010» очистку товару від мита на експорт здійснює:</p> <p>а) продавець; б) покупець; в) за домовленістю; г) згідно з умовами контракту</p>

<p>12. Умова CFR «Інкотермс-2010» потребує від продавця:</p> <ul style="list-style-type: none">а) отримання за свій рахунок експортної ліцензії або іншого дозволу державних органів;б) отримання за свій рахунок експортної та імпоротної ліцензії, або іншого дозволу державних органів;в) отримання за свій рахунок імпоротної ліцензії та дозволу на транзитні перевезення;г) отримання за рахунок покупця експортної та імпоротної ліцензії
<p>13. Назвіть базові умови, за якими покупець проводить митну очистку товару в країні експорту:</p> <ul style="list-style-type: none">а) EXW;б) EXW, FCA;в) EXW, CIF;г) FCA, FAS
<p>14. Назвіть базові умови, за якими продавець проводить митну очистку товару в країні імпорту:</p> <ul style="list-style-type: none">а) DDP, DAT;б) DDP, DAP;в) DDP, CIP;г) FCA, FOB
<p>15. Предметом договору є:</p> <ul style="list-style-type: none">а) зовнішньоекономічні зв'язки;б) товар який повинні поставити з вказівкою сорту, марки;в) послуга;г) правильні відповіді Б і В
<p>16. Матеріально оформлена угода двох або більш суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних контрагентів, направлена на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав і обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності – це:</p> <ul style="list-style-type: none">а) оферта;б) Інкотермс;в) зовнішньоекономічний договір;г) акцепт
<p>17. Терміни Інкотермс групи E:</p> <ul style="list-style-type: none">а) обов'язки продавця вважаються виконаними у момент відвантаження товару покупцю на своєму підприємстві;б) обов'язки продавця вважаються виконаними після того, як він передав товар перевізнику. При цьому договір із перевізником укладає покупець;в) продавець зобов'язаний сплатити транспортні витрати, пов'язані з доставкою товару, ризик доставки товару несе покупець;г) до обов'язку продавця входить доставка товару в країну покупця

<p>18. Терміни Інкотермс групи F:</p> <p>а) обов'язки продавця вважаються виконаними у момент відвантаження товару покупцю на своєму підприємстві;</p> <p>б) обов'язки продавця вважаються виконаними після того, як він передав товар перевізнику. При цьому договір із перевізником укладає покупець;</p> <p>в) продавець зобов'язаний сплатити транспортні витрати, пов'язані з доставкою товару, ризик доставки товару несе покупець;</p> <p>г) до обов'язку продавця входить доставка товару в країну покупця</p>
<p>19. Терміни Інкотермс групи D:</p> <p>а) обов'язки продавця вважаються виконаними у момент відвантаження товару покупцю на своєму підприємстві;</p> <p>б) до обов'язків продавця входить доставка товару в країну покупця;</p> <p>в) обов'язки продавця вважаються виконаними після того, як він передав товар перевізнику. При цьому договір із перевізником укладає покупець;</p> <p>г) продавець зобов'язаний сплатити транспортні витрати, пов'язані з доставкою товару, ризик доставки товару несе покупець</p>
<p>20. ЗЕД-контракт підписується на :</p> <p>а) кожній сторінці;</p> <p>б) тільки на останній;</p> <p>в) на першій та останній;</p> <p>г) правильна відповідь відсутня</p>
<p>21. Для підтвердження настання форс-мажорних обставин необхідно отримати:</p> <p>а) довідку торгово-промислової палати країни в якій це відбулося;</p> <p>б) довідку бухгалтерії;</p> <p>в) пред'явлення договору, де зазначені можливі форс-мажорні обставини;</p> <p>г) правильна відповідь відсутня.</p>
<p>22. Згода адресанта, дана у встановлений строк, укласти договір на запропонованих умовах – це:</p> <p>а) акцепт;</p> <p>б) оферта;</p> <p>в) форс-мажор;</p> <p>г) контракт</p>
<p>23. В розділі «Умови приймання-передачі товарів» зовнішньоекономічного договору визначається:</p> <p>а) ціна одиниці товару;</p> <p>б) спосіб платежу;</p> <p>в) місце фактичної передачі товару;</p> <p>г) вид транспорту</p>
<p>24. Документ, який додається до договору поставки, є його невід'ємною частиною, в якому зазначаються дані, що характеризують предмет договору (найменування частин, вузлів і деталей певного виробу, їх кількість, матеріал, масу тощо), асортимент (номенклатуру) товару, його ціну, строки поставки й інші умови – це:</p> <p>а) Інкотермс;</p> <p>б) інвойс;</p> <p>в) специфікація;</p> <p>г) форс-мажор</p>

<p>25. Спеціальні умови, що передбачають перегляд суми платежу в тій самій пропорції, в якій передбачається зміна курсу валюти платежу відносно валюти застереження - це:</p> <ul style="list-style-type: none">а) спосіб фінансових розрахунків;б) валютні застереження;в) специфікація;г) Інкотермс
<p>26. До видів ЗЕД підприємств відносять:</p> <ul style="list-style-type: none">а) імпорт та експорт товарів;б) міжнародні фінансові операції;в) кредитні та розрахункові операції між суб'єктами ЗЕДг) усі відповіді правильні
<p>27. Виручка за експорт товарів підлягає зарахуванню на валютний рахунок резидента протягом:</p> <ul style="list-style-type: none">а) 180 днів з моменту митного оформлення товарів;б) 365 днів з моменту митного оформлення товарів;в) 60 днів з моменту митного оформлення товарів;г) 90 днів з моменту митного оформлення товарів
<p>28. Якщо строки розрахунків у зовнішньоекономічній діяльності не додержані, яку пеню повинно сплатити підприємство до бюджету:</p> <ul style="list-style-type: none">а) 3%;б) 0,003%;в) 0,03%;г) 0,3%
<p>29. Обмеження строків розрахунків в іноземній валюті стосується операцій, при яких:</p> <ul style="list-style-type: none">а) першою подією є надання послуг нерезиденту, а другою – одержання виручки;б) першою подією є одержання виручки за експорт товару, а другою – відвантаження товару;в) першою подією є одержання імпортного товару, а другою – сплата валютної виручки;г) першою подією є одержання бартерної поставки від нерезидента, а другою – надання послуг нерезиденту в рахунок зустрічної поставки
<p>30. У випадку прострочення строків розрахунків в іноземній валюті відповідно до Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» стягується:</p> <ul style="list-style-type: none">а) пеня з резидента до бюджету;б) пеня з контрагента-нерезидента;в) штраф до бюджету;г) нічого не стягується

<p>31. В бухгалтерському обліку нарахування санкцій за прострочення строків розрахунків в іноземній валюті відображається кореспонденцією рахунків:</p> <p>а) Д 948 К 685; б) Д 948 К 642; в) Д 377 К 715; г) Д 948 К 641</p>
<p>III. Питання третього рівня складності. Тестові завдання відкритого типу: твердження з невідомою змінною</p>
<p><i>Доповнити твердження, вписавши правильну відповідь у відповідному відмінку</i></p>
<p>1. _____ – показує до якого пункту транспортні витрати покриваються за рахунок постачальника (продавця)</p>
<p>2. _____ – це згода адресата, дана у встановлений строк, укласти договір на умовах запропонованих оферентом</p>
<p>3. _____ – обставини, що виникли внаслідок прийняття рішень законодавчого або нормативно-правового характеру, що виникли внаслідок стихійного лиха, у тому числі пожежі, повені, посухи, заморозків, граду, землетрусу, військових дій або суспільних збурень, а також з інших обставин, які не могли бути керованими стороною договору (контракту), включаючи втрату врожаю або його частини внаслідок несприятливих погодних умов, раптового припинення поставки води, тепла, електроенергії, нафтопродуктів чи газу, не пов'язаного з несплатою їх вартості</p>
<p>4. Претензія, яка виставляється покупцем на ім'я продавця у зв'язку з невідповідністю якості чи кількості товару, що постачається за умовами договору – це _____</p>
<p>5. У _____ зазначається повне найменування сторін – учасників зовнішньоекономічної операції, під якими вони офіційно зареєстровані</p>
<p>6. _____ – матеріально оформлена угода двох або більше суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних контрагентів, спрямована на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності</p>
<p>7. _____ – це дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав і обов'язків</p>
<p>8. Міжнародні правила, визнані урядовими органами, юридичними особами та підприємцями усього світу як тлумачення найбільш застосовуваних в міжнародній торгівлі термінів – це _____</p>

IV. Питання четвертого рівня складності. Тестові завдання на відповідність	
<i>Встановіть відповідність у вигляді комбінації цифр і букв</i>	
<i>1. Встановіть відповідність між термінами та їх визначення.</i>	
Термін	Визначення
1. Франко	А. Претензія, яка пред'являється покупцем продавцю у зв'язку з невідповідністю якості чи кількості товару, що поставляється (постачається) за умовами договору
2. Оферта	Б. Показує до якого пункту транспортні витрати покриваються за рахунок постачальника (покупця) за даної ціни
3. Рекламация	В. Згода прийняти умови, що містяться у пропозиції укласти договір
4. Акцепт	Г. Пропозиція певній стороні укласти угоду з урахуванням викладених умов. Може мати письмову або усну форму
<i>2. Встановіть відповідність між термінами та їх визначення</i>	
Термін	Визначення
1. Преамбула	А. Визначається, який товар (роботи, послуги) один з контрагентів зобов'язаний поставити (здійснити) іншому із зазначенням точного найменування, марки, сорту або кінцевого результату роботи, що виконується
2. Умови платежів	Б. Зазначається повне найменування сторін - учасників зовнішньоекономічної операції, та найменування документів, якими керуються контрагенти при укладенні договору (контракту) (установчі документи тощо)
3. Предмет договору (контракту).	В. Визначається, залежно від номенклатури, одиниця виміру товару, прийнята для товарів такого виду (у тонах, кілограмах, штуках тощо), його загальна кількість та якісні характеристики
4. Кількість та якість	Г. Визначає валюту платежу, спосіб, порядок та строки фінансових розрахунків та гарантії виконання сторонами взаємних платіжних зобов'язань
<i>3. Встановіть відповідність між групами Інкотермс</i>	
Термін	Визначення
1. Група Е	А. Основне перевезення не оплачене
2. Група С	Б. Місце відправлення
3. Група F	В. Доставка
4. Група D	Г. Основне перевезення сплачено

<i>4. Встановіть відповідну характеристику до обов'язкових умов зовнішньоекономічного договору</i>	
Умови договору	Характеристика
1. Умови платежів	А. Встановлює порядок застосування штрафних санкцій, відшкодування збитків та пред'явлення рекламаций у зв'язку з невиконанням або неналежним виконанням одним із контрагентів своїх зобов'язань
2. Санкції та рекламаций	Б. Відомості про те, за яких випадків умови договору можуть бути не виконані сторонами
3. Преамбула	В. Визначає валюту платежу, спосіб, порядок та строки фінансових розрахунків та гарантії виконання сторонами взаємних платіжних зобов'язань
4. Форс-мажорні обставини	Г. Зазначається повне найменування сторін – учасників зовнішньоекономічної операції, під якими вони офіційно зареєстровані, із зазначенням країни, скорочене визначення сторін як контрагентів
<i>5. Встановіть відповідність торговими термінами правил Інкотермс</i>	
Група	Визначення
1. Група Е	А. Згідно з цими умовами продавець сам укладає договір перевезення, оплачує перевезення до зазначеного в контракті місця приймання товару покупцем, а також сповіщає покупця про деталі відправлення й передбачуваний час прибуття вантажу в погоджене місце для його прийняття
2. Група F	Б. Регламентує зобов'язання продавця й покупця при здійсненні постачання тільки за умов франко завод, при цьому зобов'язання продавця вважаються виконаними після того, як він передав товар покупцю на своєму підприємстві
3. Група С	В. Відповідно до цих умов продавець вважає, що він виконав свої зобов'язання після того, як передав товар перевізнику відповідно до інструкцій, отриманих від покупця
4. Група D	Г. Є найбільш привабливими для покупця, тому що продавець зобов'язаний доставити товар у зазначене місце, беручи на себе витрати й ризики з доставки товару

Вправи для роботи в аудиторії та самостійної роботи студента⁹

Вправа 3.1

В контракті ціна визначена в доларах США, а платіж передбачено в євро з прив'язкою до курсу НБУ.

Розрахуйте суму платежу, якщо вартість товару визначена в сумі 45000 дол. США, а платіж здійснюється 10.08.ц.р.

Вправа 3.2

В контракті ціна визначена в євро, а платіж передбачено в доларах США з прив'язкою до курсу НБУ.

Розрахуйте суму платежу, якщо вартість товару визначена в сумі 50000 євро, а платіж здійснюється 20.09.ц.р.

Вправа 3.3

В контракті ціна визначена в доларах США, а платіж передбачено в євро з прив'язкою до курсу НБУ.

Розрахуйте суму платежу, якщо вартість товару визначена в сумі 25000 дол. США, а платіж здійснюється 08.03.ц.р.

Вправа 3.4

В контракті ціна визначена в євро, а платіж передбачено в доларах США з прив'язкою до курсу НБУ.

Розрахуйте суму платежу, якщо вартість товару визначена в сумі 100000 євро, а платіж здійснюється 12.05.ц.р.

Вправа 3.5

Поясніть обов'язки підприємства-резидента за наступних умов.

Згідно контракту, укладеного між британською фірмою «Ховард» та українським підприємством «Синтез» останнє постачає на склад у Лондоні товар на умовах DDP-Лондон. Вартість поставки 7000 дол. США.

Товар відвантажено зі складу в Києві 12.09.ц.р., митна декларація оформлена 13.09.ц.р., а товаросупровідні документи підписані закордонним контрагентом у Лондоні 10.10.ц.р. Оплата за товар надійшла на валютний рахунок ТОВ «Синтез» 17.10.ц.р.

⁹ У вправах слід використовувати курси, зазначені в Додатку А.

Вправа 3.6

Поясніть обов'язки підприємства-резидента за наступних умов.

Згідно контракту, укладеного між британською фірмою «Ховард» та українським підприємством «Синтез» останнє постачає на склад у Лондоні товар на умовах EXW-Київ. Вартість поставки 5000 дол. США.

Фірма «Ховард» забрала товар зі складу в Києві 12.09.ц.р. на умовах відстрочення платежу. Митна декларація оформлена 13.09.ц.р. Оплата за товар надійшла на валютний рахунок ТОВ «Синтез» 17.10.ц.р.

Вправа 3.7

Розрахувати витрати резидента при здійсненні експортної поставки товару на умовах: EXW, CPT, DDP, FOB, FAS за умови, що поставка відбулась 10.10.ц.р.

Контрактна вартість товару – 15 000 дол. США, облікова вартість – 120 000 грн.

Витрати до кордону України: на пакування товару – 4000 грн., на транспортування – 5000 грн., на страхування – 1000 грн., на навантаження – 1200 грн., експортне мито – 5 %.

Витрати за кордоном: на транспортування – 2000 дол. США, на страхування – 500 дол. США, на розвантаження – 200 дол. США.

Вправа 3.8

Розрахувати витрати резидента при здійсненні імпортої поставки товару на умовах: EXW, CPT, DDP, FOB, FAS за умови, що поставка відбулась 10.10.ц.р.

Контрактна вартість товару – 15 000 дол. США.

Витрати за кордоном: на транспортування – 2000 дол. США, на страхування – 500 дол. США, на навантаження – 200 дол. США.

Витрати в Україні: на транспортування – 5000 грн., на страхування – 1000 грн., на розвантаження – 1200 грн., імпортне мито – 10 %.

Вправа 3.9

Розрахувати розмір пені за прострочення строків розрахунків в іноземній валюті, відобразити в обліку операції з нарахування та сплати пені:

Ситуація 1. ТОВ «Морфей» на підставі митної декларації від 05.02.ц.р. експортувало шкіряне жіноче взуття на суму 30 000 євро. На дату проведення перевірки, 17.08.н.р., виручка на рахунок підприємства не надійшла.

Ситуація 2. Підприємством «Смеш» на підставі митної декларації від 03.02.ц.р. експортовано товар на суму 10 тис. дол. США. На дату проведення перевірки, 18.03.н.р. виручка на рахунок підприємства не надійшла.

Ситуація 3. Підприємство 02.04.ц.р. сплатило аванс нерезиденту в сумі 36000 дол. США. На дату проведення перевірки 18.05.н.р. товар від нерезидента не отримано.

Ситуація 4. Підприємство 12.01.ц.р. сплатило аванс нерезиденту в сумі 32000 дол. США. На дату проведення перевірки 10.03.н.р. товар від нерезидента не отримано.

Ситуація 5. Підприємством «Стілл» на підставі митної декларації від 13.03.ц.р. експортовано товар на суму 45 тис. дол. США. На дату проведення перевірки, 28.03.ц.р. виручка на рахунок підприємства не надійшла.

Ситуація 6. Строк закінчення розрахунків в іноземній валюті щодо експорту товару вартістю 5 000 дол. США закінчився 01.06 ц.р., а фактично виручка від нерезидента надійшла на валютний рахунок 15.06 ц.р.

Ситуація 7. Строк закінчення розрахунків в іноземній валюті щодо розрахунків з імпорту товару після перерахування авансу нерезиденту в сумі 15 000 дол. США закінчився 25.12.ц.р., а фактично товар від нерезидента надійшов 30.12.ц.р.

Ситуація 8. 31.11.м.р. ТОВ «Мрія» відвантажило іноземному покупцю товар на загальну суму 6000 дол., 27.01.ц.р. надійшло 4000 дол. на валютний рахунок ТОВ «Мрія», ще 1500 дол. США надійшла 14.03.ц.р., останній платіж в сумі 500 дол. США надійшов 10.12 ц.р.

Тема 4

Облік та оподаткування експортних операцій

- 4.1. Загальні засади здійснення експортних операцій та митного оформлення вантажів
- 4.2. Бухгалтерський облік та оподаткування операцій з експорту товарів
- 4.3. Бухгалтерський облік та оподаткування операцій з експорту послуг

Питання для самоконтролю

Тестові завдання

Вправи для роботи в аудиторії та самостійної роботи студента

4.1. Загальні засади здійснення експортних операцій

Експорт – це один з видів зовнішньоекономічної діяльності, передбачений *Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність»*.

Відповідно до *Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність»*:

експорт (експорт товарів) – продаж товарів українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб'єктам господарської діяльності (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт товарів;

експорт капіталу – вивезення за межі України капіталу у будь-якій формі (валютних коштів, продукції, послуг, робіт, прав інтелектуальної власності та інших немайнових прав) з метою одержання прибутків від виробничої та інших форм господарської діяльності.

Основним документом, що регламентує діяльність підприємств при переміщенні вантажів через митний кордон України, є *Митний кодекс України*.

Відповідно до *Митного кодексу України експорт* – це митний режим, відповідно до якого товари вивозяться за межі митної території України для вільного обігу без зобов'язання про їх повернення на цю територію та без встановлення умов їх використання за межами митної території України.

Ваш словничок:

- ✓ експорт (експорт товарів);
- ✓ експорт капіталу;
- ✓ митний режим експорт

Уряди країн намагаються стимулювати власного товаровиробника до експорту продукції, заохочуючи шляхом надання субсидій, податкових пільг, кредитів під незначні відсотки, юридичної, політичної та іншої підтримки.

Виходу підприємства на зовнішній ринок передуює вивчення попиту на зовнішньому ринку на товар, призначений для експорту, рівня конкуренції на ринку, рівня та тенденції зміни цін, вимог споживачів з метою удосконалення технології виробництва товарів.

На цій основі встановлюють сегменти ринку, в межах яких вивчають форми та методи торгівлі, види та засоби реклами, що застосовуються конкурентами.

Після вивчення внутрішнього ринку розробляються та реалізуються заходи з виходу на зовнішній ринок: план розробки, освоєння та випуску продукції; вибір форм та методів виходу на зовнішній ринок; проведення рекламної кампанії; пошук та вибір контрагента; розробка комерційної пропозиції; проведення переговорів; укладання договору (контракту) (див. тему 3); реалізація контракту.

Ваш словничок: ✓ митна територія України;✓ митний кордон України;✓ митне оформлення;✓ декларування;✓ уповноважена особа (представник);✓ митний брокер;✓ агент з митного оформлення;✓ реєстр митних брокерів

Будь-яка юридична особа може здійснювати експорт товарів (робіт, послуг) у випадку виконання певних вимог:

– можливість здійснення експортних операцій повинна бути передбачена її установчими документами;

– контракт на експорт товарів (робіт, послуг) має бути укладений у письмовій або електронній формі (за наявності *цифрових підписів*) і відповідати всім вимогам, встановленим ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність», Положенням про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів);

– при визначенні предмету експортного контракту повинні бути враховані такі обмеження, як квотування та ліцензування експорту, визначені законодавством України;

– особа, що здійснює операції з експорту товарів, повинна бути зареєстрована в реєстрі ДФС по обліку суб'єктів, що здійснюють операції з товарами (додатки К, Л).

Вивезення товарів за межі митної території України в режимі експорту передбачає:

- 1) подання митному органу документів, що засвідчують підстави та умови вивезення товарів за межі митної території України;
- 2) сплату податків і зборів, встановлених на експорт товарів;
- 3) дотримання експортером вимог, передбачених чинним законодавством.

Товари та інші предмети, що переміщуються через митний кордон України, підлягають митному оформленню.

Митна територія України – це територія України, зайнята сушею, територіальне море, внутрішні води і повітряний простір, а також території вільних митних зон, штучні острови, установки і споруди, створені у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України, становлять митну територію України.

Межі митної території України є **митним кордоном України**.

Митне оформлення – виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення.

Митні формальності відрізняються залежно від виду переміщення вантажу (рис. 4.1).

Рис. 4.1. Митні формальності та їх види

Метою митного оформлення є забезпечення дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, а також забезпечення статистичного обліку вивезення товарів за межі митної території України.

Операції митного оформлення, порядок їх здійснення, а також форми митних декларацій та інших документів, що застосовуються під час митного оформлення товарів і транспортних засобів, визначаються Митним кодексом України.

При цьому залежно від наявності перевізника, відправника, одержувача, а також договору на перевезення товари переміщуються у різних видах відправлень (табл. 4.1).

Таблиця 4.1. Види відправлень міжнародних вантажів

<i>№ з/п</i>	<i>Вид відправлення</i>	<i>Характеристика відправлення</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
1	Вантажні відправлення	товари, що надходять в Україну на адресу осіб або відправляються ними за межі України, або переміщуються транзитом через митну територію України, крім товарів, що належать громадянам та переміщуються ними у ручній поклажі, супроводжуваному та несупроводжуваному багажі
2	Супроводжуваний багаж	товари, що належать громадянам і переміщуються через митний кордон України у багажних відділеннях транспортних засобів, якими прямують ці громадяни, з оформленням багажних або інших перевізних документів
3	Несупроводжуваний багаж	товари, що відправляються їх власниками - громадянами з оформленням багажних або інших перевізних документів та переміщуються через митний кордон України окремо від цих громадян
4	Ручна поклажа (незарєєстрований багаж)	багаж пасажира, який під час перевезення перебуває за згодою перевізника в салоні повітряного судна під контролем пасажира і засвідчується спеціальною биркою
5	Міжнародні поштові відправлення	упаковані та оформлені відповідно до вимог актів Всесвітнього поштового союзу та Правил надання послуг поштового зв'язку листи, поштової картки, бандеролі, спеціальні мішки з позначкою «М», дрібні пакети, відправлення з оголошеною цінністю, поштові посилки, згруповані поштові відправлення з позначкою «Консигнація», відправлення міжнародної прискореної пошти «EMS», які приймаються для пересилання за межі України, доставляються в Україну або переміщуються через територію України транзитом операторами поштового зв'язку)

Продовження табл. 4.1

1	2	3
6	Міжнародні експрес-відправлення	належним чином упаковані міжнародні відправлення з документами чи товарним вкладенням, які приймаються, обробляються, перевозяться будь-яким видом транспорту за міжнародним транспортним документом з метою доставки одержувачу прискореним способом у визначений строк

Митне оформлення товарів та інших предметів здійснюється поетапно (див. рис. 4.2).

Митне оформлення розпочинається з моменту подання митному органу декларантом або уповноваженою ним особою митної декларації або документа, який відповідно до законодавства її замінює, та документів, необхідних для митного оформлення, а в разі електронного декларування – з моменту отримання митним органом від декларанта або уповноваженої ним особи електронної митної декларації або електронного документа, який відповідно до законодавства замінює митну декларацію.

Всі вантажі, що переміщуються через митний кордон України, повинні бути задекларовані.

Декларування – заявлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення.

При застосуванні письмової форми декларування можуть використовуватися як електронні документи, так і документи на паперовому носії.

Законодавством України передбачено три варіанти декларування товарів при ввезенні або вивезенні товарів з митної території України. Таким чином, декларування може проводитися:

- 1) підприємствами або громадянами, які є власниками товарів та транспортних засобів;
- 2) громадянами, які уповноважені власниками зазначених товарів та транспортних засобів на здійснення декларування нотаріально завіреними дорученнями;
- 3) іншою юридичною чи фізичною особою, що діє на підставі договору з власником цих товарів (митним брокером).

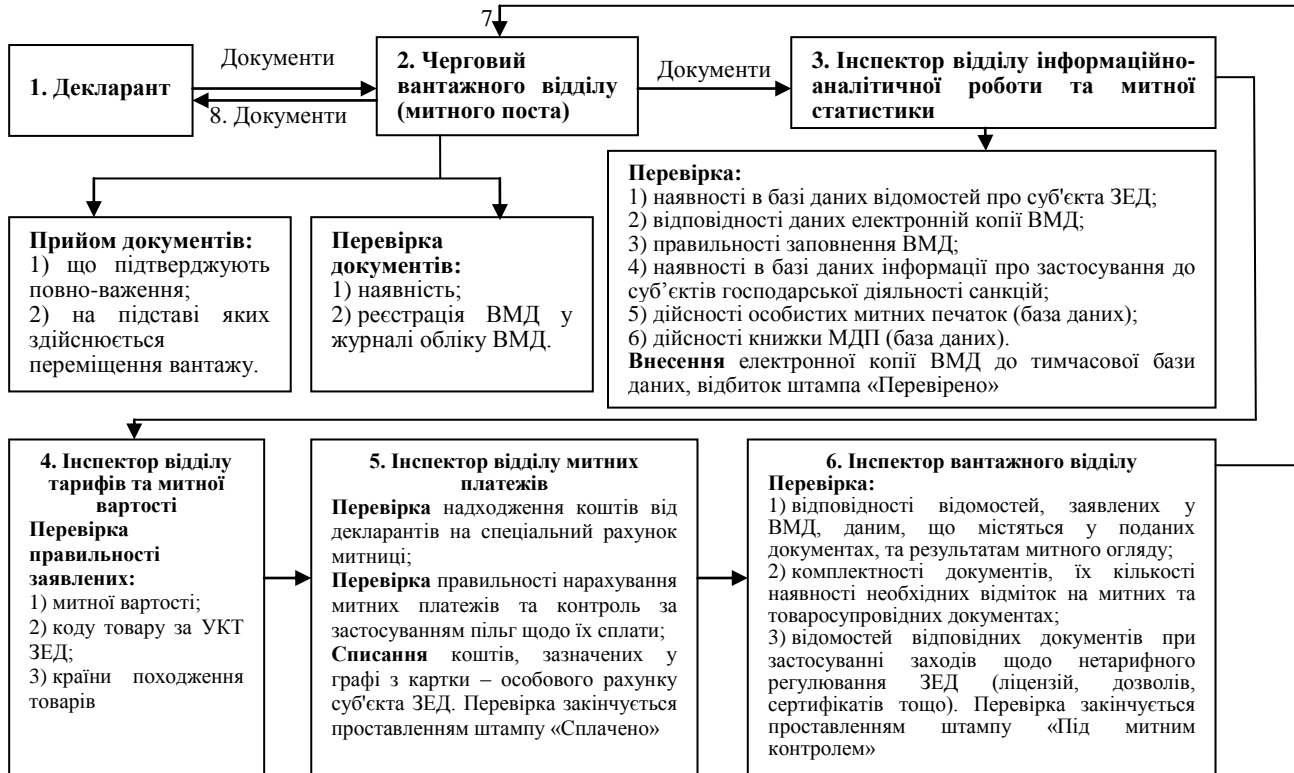

Рис. 4.2 Порядок митного оформлення вантажів

Декларант – особа, яка самостійно здійснює декларування або від імені якої здійснюється декларування.

Уповноважена особа (представник) – особа, яка на підставі договору або належно оформленого доручення, виданого декларантом, наділена правом вчиняти дії, пов'язані з проведенням митних формальностей, щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення від імені декларанта.

Митний брокер – це підприємство (обов'язково резидент України), що надає послуги з декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України.

Агент з митного оформлення – це фізична особа – резидент, що перебуває в трудових відносинах з митним брокером і безпосередньо виконує в інтересах особи, яку представляє митний брокер, дії, пов'язані з пред'явленням органу доходів і зборів товарів, транспортних засобів комерційного призначення, а також документів, потрібних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення.

Підприємства можуть бути декларантами за умови перебування їх на обліку в митних органах України.

Декларант виконує всі обов'язки та несе в повному обсязі відповідальність незалежно від того, чи є він власником товарів та транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України,

Митний брокер обов'язково повинен отримати Дозвіл на здійснення митної брокерської діяльності в спеціальному центральному органі виконавчої влади в галузі української митної справи, якою є Державна фіскальна служба України та Адміністрація Державної прикордонної служби України. Дозвіл надається безоплатно протягом 23 робочих днів з дня подання Заяви про надання дозволу на провадження митної брокерської діяльності. В результаті після одержання Дозволу підприємство реєструється в реєстрі митних брокерів України.

Реєстр митних брокерів – програмно-інформаційний комплекс автоматизованої системи центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, призначений для накопичення, систематизації і зберігання відомостей про митних брокерів.

Митний брокер має повне право виконувати свої функції з митного декларування вантажів і транспортних засобів у будь-якому митному органі країни. Оскільки проведення декларантом на митниці операцій з

декларування транспортних засобів, товарів або інших предметів відбувається без передачі декларанту права власності на об'єкти декларування, то між декларантом і резидентом України (експортером) укладається договір у письмовій формі, за яким останній доручає декларанту провести за обумовлену в договорі винагороду декларування (рис. 4.3).

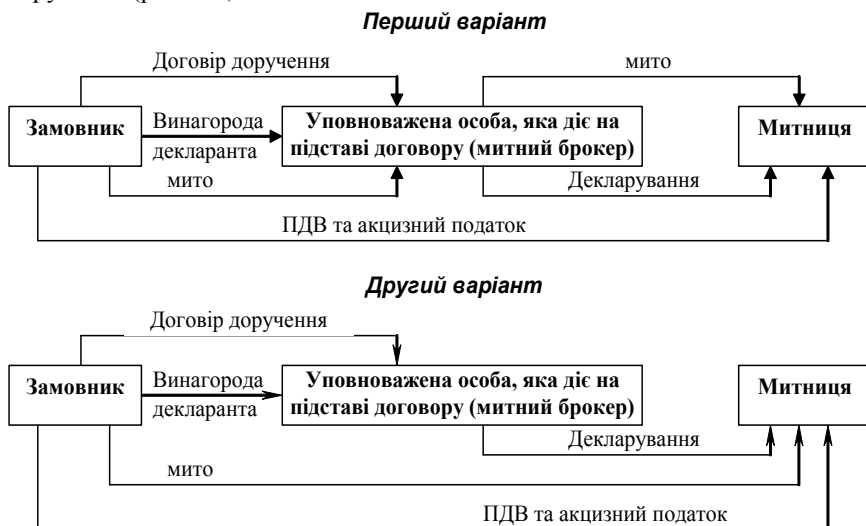

Рис. 4.3. Можливі взаємовідносини при митному оформленні товарів на підставі договору

Як вже зазначалось вище, для декларування товарів митному органу слід надати документи, що засвідчують підстави та умови переміщення товарів через митний кордон, а також їх митну вартість.

Митною вартістю товарів є вартість, що використовується для митних цілей (зокрема, нарахування митних платежів), яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари.

Митною вартістю товарів, що вивозяться за межі митної території України, є ціна товару, зазначена у рахунку-фактурі чи рахунку-проформі.

Ваш словничок:

- ✓ митна вартість товарів;
- ✓ митна вартість товарів, що вивозяться за межі митної території;
- ✓ контрактна вартість;
- ✓ фактурна вартість;
- ✓ рахунок-фактура;
- ✓ Carnet TIR;
- ✓ митна декларація

Окрім митної, розрізняють також контрактну та фактурну вартість товару.

Контрактна вартість – це продажна вартість експортних товарів у валюті контракту відповідно до базисних умов поставки.

Фактурна вартість – це вартість товарів та інших предметів, яка фактично сплачена, підлягає сплаті або повинна бути компенсована зустрічними поставками товарів. Фактурна вартість товару відображається в бухгалтерському обліку і служить для визначення суми заборгованості нерезидента.

Заявлення митної вартості товарів, які вивозяться з України, здійснюється при декларуванні цих товарів шляхом заявлення в митній декларації відомостей про числове значення їх митної вартості та про документи, що його підтверджують.

Для оформлення товару в режимі експорту необхідно подати наступні документи:

1) зовнішньоекономічний договір (контракт) або документ, який його замінює, та додатки до нього у разі їх наявності;

2) інвойс (рахунок-фактура) (додаток М);

Рахунок-фактура (англ. – invoice, account, final invoice) – це вид комерційного рахунку, який оформлюється продавцем на ім'я покупця, підтверджує фактичне відвантаження товару і містить вартісну, кількісну і якісну його характеристики.

5) Carnet TIR (якщо він наявний).

Carnet TIR (книжка МДП) – це митний вантажосупровідний документ, який дає право перевозити вантажі через кордон держав в опломбованих митницею кузовах автомобілів чи контейнерах за спрощених митних процедур. Документ покриває автомобільні й залізничні перевезення вантажів (які здійснюються в автофургонах, трейлерах, напівтрейлерах і контейнерах) між державами, які визнають Митну конвенцію про міжнародні перевезення із застосуванням книжки МДП 1959 р. і 1975 р. Всі автомобільні транспортні засоби повинні мати відповідні дозволи компетентних органів на їх використання, які видаються уповноваженими органами країни. Оформляються у вигляді книжки з відривними аркушами, які відриваються при проходженні вантажем чергової митниці;

б) пакувальний лист слугує доповненням до рахунку-фактури і виписується зазвичай у випадках, коли продавець відвантажує велику

кількість товарів різних найменувань. На відміну від рахунку-фактури, не містить вартісної характеристики таких товарів;

7) якщо рахунок сплачено – банківські платіжні документи, що стосуються оцінюваного товару;

8) за наявності – інші платіжні та/або бухгалтерські документи, що підтверджують вартість товару та містять реквізити, необхідні для ідентифікації ввезеного товару;

9) транспортні (перевізні) документи, якщо за умовами поставки витрати на транспортування не включені у вартість товару, а також документи, що містять відомості про вартість перевезення оцінюваних товарів (CMR, залізнична накладна, авіа накладна, коносамент тощо);

10) калькуляція або/та документи на придбання товару;

11) якщо здійснювалося страхування – страхові документи (страховий поліс або сертифікат), а також документи, що містять відомості про вартість страхування;

12) платіжні документи на перерахування сум митних платежів та інших податків на рахунки митних установ (доручення про переказ коштів на депозит митниці, довідка про сплату мита, акцизів та інших платежів);

13) документи, що підтверджують якість та походження товарів (сертифікат якості товару, сертифікат походження товару);

14) документи про надання фінансових гарантій;

15) документи, що містять відомості, необхідні для визначення коду товару згідно з УКТЗЕД;

16) документ на право здійснення митної брокерської діяльності тощо;

17) свідоцтво про огляд тоару

Залежно від товару, що експортується, необхідно отримати ряд дозволів:

1. Дозвіл (ліцензія) на ввезення, вивезення, транзит екологічно-небезпечних вантажів або відходів.

2. Екологічна декларація та/або відбиток штампу на товаросупровідних документах про здійснення екологічного та/або радіологічного контролю.

3. Фітосанітарний сертифікат.

4. Дозвіл на право ввезення (вивезення) чи на право транзиту наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів наркотичних засобів і психотропних речовин.

5. Ветеринарний сертифікат або свідоцтво.

Документи, необхідні для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України під

час здійснення зовнішньоекономічних операцій, подаються митному органу українською мовою, офіційною мовою митних союзів, членом яких є Україна, або іншою іноземною мовою міжнародного спілкування.

Митні органи можуть вимагати переклад українською мовою документів, складених іншою мовою, ніж офіційна мова митних союзів, членом яких є Україна, або іншою іноземною мовою міжнародного спілкування, лише якщо дані, які містяться в них, є необхідними для перевірки або підтвердження відомостей, зазначених у митній декларації. У такому разі декларант забезпечує переклад зазначених документів за власний рахунок.

Документом, який підтверджує розміщення товарів під певний митний режим, є митна декларація (МД).

Митна декларація – заява встановленої форми, в якій особою зазначено митну процедуру, що підлягає застосуванню до товарів, та передбачені законодавством відомості про товари, умови і способи їх переміщення через митний кордон України та щодо нарахування митних платежів, необхідних для застосування цієї процедури.

Товари вважаються вивезеними за межі митної території України, якщо таке вивезення підтверджено в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, митною декларацією.

Декларування здійснюється з використанням електронної митної декларації (далі – МД), засвідченої електронним цифровим підписом, та інших електронних документів або їх реквізитів у встановлених законом випадках.

Копія електронної МД на папері є засвідченим посадовою особою митного органу візуальним поданням на папері електронної МД, оформленої митним органом у форматі *.xps. При цьому таке засвідчення здійснюється шляхом проставлення посадовою особою митного органу у верхній частині лицьового боку кожного аркуша роздрукованої на папері копії електронної МД відмітки «Копія. Згідно з оригіналом», особистого підпису, ініціалів і прізвища, дати засвідчення копії та відбитка особистої номерної печатки.

Таким чином, електронна МД є первинним документом, який фіксує господарську операцію з взяття підприємством зобов'язання у сумі нарахованих митних платежів за умови наявності обов'язкових реквізитів.

Залежно від способу подання МД, переліку відомостей та призначення, розрізняють наступні види митних декларацій (табл. 4.2).

Таблиця 4.2. Види митних декларацій

<i>Вид митної декларації</i>	<i>Характеристика даного виду митної декларації</i>
МД, заповнена звичайним порядком	Містить обсяг відомостей (даних), достатній для завершення митного оформлення товарів, транспортних засобів (далі – ТЗ) комерційного призначення в заявлений митний режим
Попередня МД	Подається до ввезення в Україну товарів, ТЗ комерційного призначення (зокрема, з метою транзиту) або після їх ввезення, якщо ці товари, ТЗ перебувають на території пункту пропуску через державний кордон України
Тимчасова МД	Подається тоді, коли декларант або уповноважена ним особа не має точних відомостей про характеристики товарів, необхідні для заповнення МД звичайним порядком. Умови: 1) така МД має містити дані, достатні для поміщення товарів у заявлений митний режим; 2) декларант зобов'язаний подати додаткову декларацію в строк, не більше ніж 45 днів із дати оформлення тимчасової МД
Періодична МД	Може подаватися на регулярне переміщення через митний кордон України товарів однією і тією самою особою на одних і тих самих умовах та підставах упродовж не більше ніж 180 днів та під зобов'язання про подання додаткової декларації на товари, переміщені за періодичною МД протягом попереднього календарного місяця
Додаткова декларація	Складають, якщо спочатку подано попередню, тимчасову або періодичну МД. Додаткову МД декларант або уповноважена ним особа мають подати впродовж строків, визначених МКУ. Така МД повинна містити точні відомості про товари, задекларовані за попередньою, тимчасовою або періодичною МД, що подавалися б у разі декларування цих товарів за митною декларацією, заповненою звичайним порядком

Правила заповнення граф МД на бланках єдиного адміністративного документа форми МД-2 (у ній можна задекларувати до 999 товарів), додаткових аркушів до нього форми МД-3, специфікації форми МД-8, порядок унесення відомостей до доповнення форми МД-6, випадки застосування специфікації, а також порядок оформлення, розподілу та використання аркушів МД форм МД-2, МД-3, МД-6, МД-8 визначає Порядок заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа.

У МД є графи, які заповнює декларант, та графи, які заповнюються посадовцями митного органу. Зокрема, декларант вносить відомості про:

- заявлений митний режим, тип декларації;
- декларанта, уповноважену особу, яка склала декларацію, відправника, одержувача, перевізника і сторони ЗЕД-контракту;
- країни відправлення та призначення;
- транспортні засоби, що використовуються для перевезення;

- товари (найменування, опис, код УКТ ЗЕД, упаковка, вага, фактурна вартість, митна вартість, дані про уповноважені банки декларанта);
- нараховані митні платежі: ставки, пільги, сума, курс валюти);
- ЗЕД-контракт та його основні умови.

Митне оформлення товарів в повному обсязі може здійснюватись лише після сплати всіх митних платежів (рис.4.4).

Ваш словничок:	
✓	митні платежі;
✓	МИТО;
✓	адвалерне МИТО;
✓	спеціальне МИТО;
✓	комбіноване МИТО;
✓	ввізне МИТО;
✓	вивізне МИТО;
✓	сезонне МИТО

Рис. 4.4. Класифікація основних платежів при переміщенні через митний кордон

Митні платежі – податки, що відповідно до Податкового кодексу або митного законодавства справляються під час переміщення або у зв'язку з переміщенням товарів через митний кордон України та контроль за справлянням яких покладено на митні органи.

При здійсненні експортних операцій з товарами та продукцією нараховуються лише такі митні платежі, як мито (за окремими товарними позиціями) та ПДВ.

4.2. Бухгалтерський облік, митне оформлення та оподаткування операцій з експорту товарів

Підтримка національного експорту є важливою складовою державної політики, спрямованою на реалізацію конкурентних переваг вітчизняних підприємств. Підтримка експорту є невід'ємним фактором економічного зростання і його розширення дозволяє диверсифікувати структуру економіки. Цим і зумовлені мінімальні розміри митних платежів, які передбачені у випадку здійснення експорту товарів.

Мито – загальнодержавний податок, встановлений Податковим та Митним кодексом України, який нараховується та сплачується відповідно до законодавства України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Виділяють наступні види мита (див. рис. 4.5).

Окрім того, частиною зовнішньоекономічної політики держави є застосування особливих видів мита:

– спеціальне мито – застосовується як засіб захисту українських виробників, як запобіжний засіб щодо учасників зовнішньоекономічної діяльності, які порушують національні інтереси у сфері зовнішньоекономічної діяльності; як заходи у відповідь на дискримінаційні та (або) недружні дії інших держав, митних союзів та економічних угруповань, які обмежують здійснення законних прав та інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та (або) ущемляють інтереси України;

Рис. 4.5. Основні види мита

– антидемпінгове мито – застосовується відповідно до Закону України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом демпінгу, яке заподіює шкоду національному товаровиробнику; у разі вивезення за межі митної території України товарів за ціною, істотно нижчою за ціни інших експортерів подібних або безпосередньо конкуруючих товарів на момент цього вивезення, якщо таке вивезення заподіює шкоду;

– компенсаційне мито – застосовується відповідно до Закону України «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту» у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом субсидованого імпорту, яке заподіює шкоду національному товаровиробнику; у разі вивезення за межі митної території України товарів, для виробництва, переробки, продажу, транспортування, експорту або споживання яких безпосередньо або опосередковано надавалася субсидія, якщо таке вивезення заподіює шкоду.

Увага! В більшості випадків при експорті чинним законодавством передбачено звільнення від сплати мита.

Товари, поміщені у митний режим експорту, оподатковуються вивізним митом лише в окремих випадках, передбачених відповідними законами (наприклад, Законом України від 10.09.99 № 1033-XIV «Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних культур» та іншими).

Нарахування сум митних платежів здійснюється у валюті України. Для цілей здійснення митних формальностей щодо товарів і транспортних засобів комерційного призначення застосовується офіційний курс валюти України до іноземної валюти, встановлений Національним банком України, що діє на 0 годин дня подання митної декларації, або дня здійснення митних формальностей, якщо вони здійснюються без подання митної декларації.

Вивізне мито підлягає сплаті шляхом внесенням авансових сум на рахунок митного органу до моменту здійснення митного оформлення (приклад 4.1).

В окремих випадках авансовий платіж може перевищувати фактичну суму мита. В такому випадку сума переплати може бути зарахована в рахунок майбутніх митних платежів, або ж повернута експортеру грошовими коштами. Повернення коштів авансових платежів, якщо заяву про повернення подано до митного органу, здійснюється протягом 1095 днів з дня внесення таких коштів на рахунок митного органу.

Відповідно до Порядку заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа в МД сума мита відображається у відповідній графі 47 «Нарахування платежів», при чому вид платежу зазначається у вигляді коду відповідно до класифікатора видів надходжень бюджету, що контролюються митними органами.

Суми мита, відображені в МД, при експорті відображаються у складі витрат на збут (приклад 4.2).

Приклад 4.1

Сплата авансового платежу на рахунок митного органу (платіжне доручення):

Д-т 377 К-т 311

Приклад 4.2

Нараховано суму мита, відображену в МД:

Д-т 93 К-т 641

Відображено сплату мита за рахунок авансового платежу:

Д 641 К 377

Податок на додану вартість. Операції з вивезення товарів в митному режимі експорту є об'єктом оподаткування ПДВ відповідно до правил, передбачених Податковим кодексом України.

Операції з вивезення товарів за межі митної території України у митному режимі експорту **оподатковуються за нульовою ставкою**. Але, в той же час слід пам'ятати, що митний режим експорту передбачає обов'язковий перетин митного кордону.

Не плутайте оподаткування за ставкою 0 % з операціями, звільненими від оподаткування. Звільнення від ПДВ передбачене лише для операцій з вивезення відходів і брухту чорних і кольорових металів, а також паперу і картону для утилізації.

Датою виникнення податкових зобов'язань в разі експорту товарів є дата оформлення МД, що засвідчує факт перетинання митного кордону України, оформлена відповідно до вимог митного законодавства, а також повідомлення про фактичне вивезення товарів за межі митної території України. Окрім того, при експорті на дату фактичного вивезення товару слід складати податкову накладну (особливості її складання наведені в прикладі 4.3).

Приклад 4.3

В 2019 р. передбачено такі особливості заповнення податкової накладної щодо операцій з експорту товарів:

- у верхній лівій частині такої податкової накладної у графі «Не підлягає наданню отримувачу (покупцю) з причини» робиться помітка «X» та зазначається тип причини «07» - складена на операції з вивезення товарів за межі митної території України;

- у графі «Отримувач (покупець)» податкової накладної зазначаються найменування (П.І.Б.) нерезидента й через кому – країна, у якій зареєстрований покупець (нерезидент);

- у рядку «Індивідуальний податковий номер отримувача (покупця)» проставляється умовний ПІН «300000000000»;

- у графі 8 табличної частини розділу Б податкової накладної зазначається код ставки ПДВ, за якою здійснюється оподаткування операцій з постачання товарів/послуг, що постачаються, зокрема 901 – у разі здійснення операцій з вивезення товарів за межі митної території України, що підлягають оподаткуванню за нульовою ставкою;

- у графі 10 зазначається обсяг постачання (база оподаткування) без урахування ПДВ.

- графа 11 в такій накладній не заповнюється (нулі, прочерки та інші знаки чи символи у цій графі не проставляються).

Реєстрація податкових накладних у Єдиному реєстрі податкових накладних має бути здійснена:

– для податкових накладних, складених з 1 по 15 день календарного місяця – до останнього дня (включно) місяця, в якому вони були складені;

– для податкових накладних, складених з 16 по останній день календарного місяця – до 15 числа (включно) місяця, наступного за місяцем, в якому вони були складені.

Для реєстрації податкової накладної в ЄРПН встановлено чітко обмежений термін - протягом 365 календарних днів з дня їх складання.

Обов'язковим реквізитом податкової накладної та багатьох інших документів є код товару згідно з УКТ ЗЕД.

Кількість товару зазначається відповідно до Класифікатора системи позначень одиниць вимірювання та обліку (КСПОВО). У разі якщо товар, що постачається, має одиницю обліку, яка відсутня у КСПОВО, зазначається умовне позначення одиниці вимірювання таких товарів, яке використовується для обліку та відображається у первинних документах

Увага! Таким чином, податкові зобов'язання з ПДВ при експорті товарів не залежать від оплати, а визначаються за датою оформлення митної декларації.

Порядок нарахування податкових зобов'язань з ПДВ при здійсненні операцій з експорту товарів та продукції узагальнено в табл. 4.3.

Таблиця 4.3. Порядок нарахування податкових зобов'язань з ПДВ при здійсненні операцій з експорту товарів та продукції

<i>Податкові наслідки</i>	<i>Порядок нарахування податкових зобов'язань з ПДВ</i>
База оподаткування	Договірна вартість з урахуванням загальнодержавних податків та зборів (крім акцизного податку на реалізацію суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів, збору на обов'язкове державне пенсійне страхування, що справляється з вартості послуг стільникового рухомого зв'язку, податку на додану вартість та акцизного податку на спирт етиловий, що використовується виробниками - суб'єктами господарювання для виробництва лікарських засобів, у тому числі компонентів крові і вироблених з них препаратів (крім лікарських засобів у вигляді бальзамів та еліксирів)
Ставка ПДВ	0 % від бази оподаткування
Дата виникнення податкових зобов'язань	Дата оформлення митної декларації, що засвідчує факт перетинання митного кордону України, а також повідомлення про фактичне вивезення товарів за межі митної території України

Що стосується впливу експортних операцій на **оподаткування податком на прибуток**, то слід зазначити, що вони не призводять до виникнення різниць між бухгалтерським фінансовим результатом та податковим об'єктом обкладення податком на прибуток. Відповідно, доходи та витрати, визнані в бухгалтерському обліку, впливають на формування бази для оподаткування податком на прибуток.

Ключовим питанням при цьому є визначення дати, на яку слід визнати дохід від експорту товарів та продукції. Відповідно до П(С)БО 15 «Дохід», дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена.

Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, інших активів) визнається в разі наявності всіх наведених нижче умов (табл. 4.4).

Таблиця 4.4. Умови визнання доходу від реалізації товару на експорт та дата такого визнання

Умови визнання	Дата визнання
Покупцеві передані ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію (товар, інший актив)	Залежить від обраної умови Інкотермс
Підприємство не здійснює надалі управління та контроль за реалізованою продукцією (товарами, іншими активами)	Момент фізичного відвантаження товару покупцю або перевізнику покупця
Сума доходу (виручка) може бути достовірно визначена	Дата підписання договору (за умови відсутності валютно-цінових застережень)
Є впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигод підприємства, а витрати, пов'язані з цією операцією, можуть бути достовірно визначені	

Увага! Дата визнання доходу не прив'язана до дати оформлення митної декларації

Документом, що підтверджує дату виникнення доходу, може бути акт передачі товару, CMR або інший документ.

Як вже зазначалось в попередніх темах, залежно від базисних умов поставок «Інкотермс» розподіляється ступінь відповідальності кожної із сторін угоди.

Базисні умови експортних поставок за умовами групи Е передбачають визнання доходу в момент відпуску товарів за умов, що покупець має добру репутацію і експортер впевнений в одержанні платежу. Пов'язуючи

цей аспект з формами розрахунків, що використовуються в зовнішньоекономічних операціях, таку впевненість може дати, наприклад, акредитивна форма розрахунків або авансовий платіж.

Базисні умови поставок груп F, C і D передбачають визнання доходу за різними моментами, що залежать від аналізу економічної суті операцій з реалізації товарів або послуг на експорт.

Визнання доходів повинно здійснюватись відповідно до принципу нарахування, який визначає порядок реєстрації в бухгалтерському обліку доходів від продажу товарів. Вони можуть визнаватися на момент поставки товару покупцю, до або після такої поставки. Визначення цього моменту залежить від того, коли ця господарська операція буде відповідати критеріям визнання, визначеності, релевантності та надійності. Дохід відображається, коли він визнаний або може бути визнаний (тобто існує можливість його визнання).

Оцінка такого доходу в національній валюті здійснюється за правилами монетарно-немонетарної оцінки, описаними в темі 1:

1) операції в іноземній валюті під час первісного визнання відображаються у валюті звітності шляхом перерахунку суми в іноземній валюті із застосуванням валютного курсу на початок дня дати здійснення операції (дати визнання активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів і витрат);

2) сума авансу (попередньої оплати) в іноземній валюті, одержана від інших осіб у рахунок платежів для поставлення готової продукції, інших активів, виконання робіт і послуг, при включенні до складу доходу звітного періоду перераховується у валюту звітності із застосуванням валютного курсу на початок дня дати одержання авансу;

3) у разі одержання від покупця авансових платежів в іноземній валюті частинами та відвантаження частинами покупцеві немонетарних активів (робіт, послуг) дохід від реалізації активів (робіт, послуг) визнається за сумою авансових платежів із застосуванням валютних курсів, виходячи з послідовності одержання авансових платежів.

Увага! Датою отримання авансу вважається дата надходження коштів на розподільчий рахунок в банку.

Правила відображення операцій з експорту товарів та продукції в бухгалтерському обліку узагальнено в табл. 4.5.

Таблиця 4.5. *Правила відображення операцій з експорту товарів та продукції в бухгалтерському обліку*

<i>Перша подія</i>	<i>Характер заборгованості</i>	<i>Порядок визначення доходу</i>	<i>Порядок визначення курсових різниць</i>
Відвантаження товарів	Монетарна	На дату визнання доходу (див. табл. 4.3) за курсом НБУ на початок дня здійснення операції	На дату: – погашення заборгованості (у розмірі суми погашення або розміру всієї заборгованості на цю дату) за курсом НБУ на початок поточної доби; – балансу (у розмірі всієї заборгованості на цю дату) за курсом НБУ на кінець дня
Отримання передоплати (авансу)	Немонетарна	На дату майбутнього визнання доходу (див. табл. 4.3), але за курсом НБУ на початок дня дати отримання авансу на розподільчий рахунок	Перерахунок курсових різниць не здійснюється
Отримання передоплати частинами з наступним частковим відвантаженням	Немонетарна	За сумою авансових платежів із застосуванням валютних курсів, виходячи з послідовності одержання авансових платежів	

На облік операцій з експорту товарів істотний вплив справляють умови зовнішньоекономічного контракту, в якому зазначаються умови платежів: валюта, порядок і терміни фінансових розрахунків та гарантій виконання сторонами взаємних платіжних зобов'язань, а також умови здачі-приймання товарів (робіт, послуг) із зазначенням терміну та місця фактичної передачі товарів, із визначенням переліку товаросупровідних

документів, що містять усі необхідні відомості про товар і умови контракту.

Після виконання всіх умов визнання доходу в бухгалтерському обліку продавця дохід від реалізації відображається за дебетом рахунку 362 «Розрахунки з іноземними покупцями» і кредитом рахунку 70 «Доходи від реалізації» з використанням відповідних субрахунків. Облік інвалютної виручки ведеться в національній та іноземній валюті.

Одночасно з реалізацією в бухгалтерському обліку відображається списання первісної вартості реалізованих експортних товарів (собівартості експортної продукції) і накладних витрат, пов'язаних з цією операцією (мито, транспортні витрати, витрати на страхування тощо) (приклад 4.4).

Приклад 4.4

(облік експортну товарів на умовах наступної оплати)

ТзОВ «Полісся» 10.06 ц.р. відвантажило товари на експорт японській фірмі «Nіrexport». Відповідно до МД митна вартість товару – 20000 дол. США, мито – 5 %.

Собівартість реалізованих на експорт товарів – 70000 грн. ТзОВ «Полісся» оплатило послуги транспортної організації з перевезення товарів до пункту навантаження в сумі 3600 грн. (ПДВ – 0 %), послуги митного брокера, який не є платником ПДВ, склали 2500 грн.

Оплата за товар, що експортується, надійшла 10.07 ц.р.

Журнал реєстрації господарських операцій ТзОВ «Полісся» за червень-липень ц.р.

№ оп.	Операція	Д-т	К-т	Сума, дол. грн.
1	2	3	4	5
<i>10.06 ц.р.</i>				
1	Платіжне доручення. Здійснено авансовий платіж мита $20000 \times 21,102444 \times 5\% / 100\% = 2110,24$	377	311	21102,44
2	Рахунок, акт виконаних робіт, податкова накладна. Акцептовано рахунок транспортної організації за перевезення товару	93 641	685 685	3600,00 0,00
3	Рахунок, акт виконаних робіт Отримано від митного брокера послуги з декларування	93	685	2500,00

Продовження ЖРГО

1	2	3	4	5
4	<i>МД, інвойс.</i> Відвантажено товари на експорт та передано контроль, ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на товар покупцю 20000 x 21,102444=42204,89	362	702	<u>20000</u> 422048,89
5	<i>МД, податкова накладна.</i> Нараховано ПДВ	702	641	0
6	<i>МД.</i> Відображено суму сплаченого мита	93 641	641 377	21102,44 21102,44
7	<i>Довідка бухгалтерії.</i> Списано купівельну вартість товарів	902	281	70000,00
<i>30.06 ц.р.</i>				
8	<i>Розрахунок бухгалтерії.</i> Визначено курсову різницю за заборгованістю покупців на останній день звітного періоду 20000x (21,102444 – 21,196069)	362	714	1872,50
<i>10.07 ц.р.</i>				
9	<i>Виписка банку.</i> На розподільчий валютний рахунок надійшла виручка іноземного покупця 20000 x 21,971761	316	362	<u>20000</u> 439435,22
10	<i>Розрахунок бухгалтерії.</i> Курсова різниця за заборгованістю покупців на дату оплати 20000 x (21,196069- 21,971761)	362	714	15513,84
<i>Увага! Обов'язковий продаж валютної виручки в розмірі, визначеному законодавством!!!</i>				

Дохід, отриманий від реалізації товару, не підлягає перерахунку у зв'язку зі зміною обмінного курсу гривні протягом звітного періоду.

Увага! У випадку здійснення експортних операцій за умов наступної оплати слід контролювати строки надходження валютної виручки (див. тему 3), а також враховувати норми чинного законодавства щодо обов'язкового продажу валютних надходжень (див. тему 2).

Найважливіша частина закінчення будь-якого продажу – вчасно отримати плату за товари. Найбільше гарантій в цьому питанні для експортера надають авансові платежі від іноземних покупців

Сума доходу від реалізації готової продукції (товарів, робіт, послуг), інших оборотних і необоротних активів, в оплату за які від покупців і замовників попередньо одержані кошти (аванс) в іноземній валюті, визначається перерахунком вартості фактично реалізованих (але не більше попередньо оплачених) в рахунок авансу готової продукції (товарів, робіт, послуг), інших оборотних і необоротних активів за валютним курсом на дату зарахування (отримання) попередньої оплати (авансу) в іноземній валюті.

Суми отриманих авансів в рахунок майбутнього відвантаження (надання) товарів (робіт, послуг) включатимуться до складу доходу звітного періоду, коли буде здійснене таке відвантаження (надання), не за курсом на момент відвантаження (надання), а за курсом на момент отримання авансів.

Це означає, що доходи за виконані роботи, надані послуги визнаються на дату їх надання, а за готову продукцію – на дату відвантаження, але визначаються за курсом на дату попередньої оплати (одержання авансу), перерахунок на дату визнання доходу не відбувається, тобто перерахунок кредиторської заборгованості в іноземній валюті на дату визнання доходу не здійснюється (приклад 4.5).

Приклад 4.5

(облік експортну продукції на умовах передоплати)

ТзОВ «Полісся» 10 березня ц.р. уклало з німецькою фірмою експортний контракт на поставку продукції власного виробництва – насіння соняшнику (код УКТ ЗЕД 120600) – 5 тон за ціною 350 євро за тону. Контракт укладено на умовах 100 % попередньої оплати.

Оплата від німецького контрагента надійшла на рахунок 10 вересня ц.р. в повному обсязі.

Поставка товару здійснена 05 жовтня ц.р. в повному обсязі, що підтверджено митною декларацією. В цей же день були виконані всі умови визнання доходу. Ставка вивізного (експортного) мита відповідно до Закону України «Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних культур» склала 10 %. Собівартість продукції – 10 000 грн.

**Журнал реєстрації господарських операцій ТзОВ «Полісся»
за вересень-жовтень ц.р.**

№ оп.	Операція	Д-т	К-т	Сума, дол. грн.
<i>10.09 ц.р.</i>				
1	Повідомлення та виписка банку. На розподільчий валютний рахунок надійшла передплата від іноземного покупця 1750 x 25,051773	316	681	<u>1750</u> 43840,60
<i>Увага! Обов'язковий продаж валютної виручки в розмірі, визначеному законодавством!!!</i>				
<i>05.10 ц.р.</i>				
2	Платіжне доручення Здійснено авансовий платіж мита 350 x 5 x 23,592283 x 10 %/100%	377	311	4128,65
3	Инвойс, МД, СМР. Відвантажено товари на експорт та проведене митне оформлення продукції 350 x 5 x 25,051773 (див. операцію № 1)	362	701	<u>1750</u> 43840,60
4	МД. Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	701	641	0
5	Митна декларація Відображено суму сплаченого мита	93 641	641 377	5281,5
6	Калькуляційна картка, довідка бухгалтерії. Списано собівартість реалізованої продукції	901	26	10000
7	Довідка бухгалтерії Закрито розрахунки за авансами	681	361	<u>1750</u> 5276,5

Вартість реалізації, що перевищує суму попередньої оплати, визначається із застосуванням валютного курсу на дату визнання доходу від реалізації.

Якщо ж реалізовано готової продукції, товарів та інших активів на суму меншу, ніж попередньо одержаний аванс, і подальша реалізація цьому покупцеві не передбачається, а залишок авансу підлягає поверненню покупцю грошима, то зобов'язання в сумі залишку авансу підлягає перерахунку за валютним курсом на кожну дату балансу (поки не відбудеться сплата грошей) і на дату погашення зобов'язання (сплати грошей).

У зв'язку з цим в обліку необхідно чітко розділяти суми в іноземній валюті, що надійшли від нерезидентів як погашення існуючої

заборгованості, та суми авансів, що надходять. Для обліку останніх використовується субрахунок 681 «Розрахунки за авансами одержаними».

Розглянуті вище приклади 4.4, 4.5 передбачають розрахунки або 100 % наступної оплати, або 100 % передплати, а в практиці господарювання часто відбуваються мішані платежі, облік яких продемонстровано в наступному прикладі 4.6.

Приклад 4.6

ТЗОВ «Полісся» уклало зовнішньоекономічний експортний контракт з угорською фірмою «Здена» на поставку товарів контрактною вартістю 20 тис. дол. США. Поставка здійснюється на умовах DAP-Варшава (в тлумаченні Інкотермс-2010).

18.01 ц.р. від іноземного покупця надійшла передоплата в сумі 5000 дол. США.

Митне оформлення було проведене 03.03 ц.р. на всю суму. Товари не оподатковуються вивізним митом.

Передача товару покупцю в Варшаві відбулась 05.03 ц.р., про що складено відповідний акт. Купівельна вартість експортованих товарів – 80000 грн.

Дебіторська заборгованість була погашена 01.04 ц.р.

Журнал реєстрації господарських операцій ТЗОВ «Полісся»

за січень-квітень ц.р.

№ оп.	Операція	Д-т	К-т	Сума, дол. грн.
1	2	3	4	5
<i>18.01 ц.р.</i>				
1	Виписка банку. Зараховано на валютний рахунок аванс від іноземного покупця 5000 x 15,876430	316	681	<u>5000</u> 79382,15
<i>Увага! Обов'язковий продаж валютної виручки в розмірі, визначеному законодавством!!!</i>				
2	Виписка банку. Решта валюти зарахована на поточний валютний рахунок 2500 x 15,876430	312	316	<u>2500</u> 39691,08
<i>03.03 ц.р.</i>				
3	МД, податкова накладна. Відвантажено на експорт товари за контрактною вартістю та нараховано ПДВ за нульовою ставкою	702	641	0,0
<i>05.03 ц.р.</i>				
4	Акт приймання-передачі товару. Передано товар покупцю, після чого виконано всі умови визнання доходу 5000 x 15,876430 + 15000 x 26,858114	362	702	<u>15000</u> 482253,86

Продовження ЖРГО

1	2	3	4	5
5	Довідка бухгалтерії. Списано купівельну вартість експортованих товарів	902	281	80000,00
6	Довідка бухгалтерії. Закрито розрахунки за авансами	681	362	<u>5000</u> 79382,15
<i>31.03 ц.р.</i>				
7	Розрахунок бухгалтерії. Визначено курсову різницю на кінець звітного періоду: – за заборгованістю покупців (23,442625 – 26,858114) x 15000 – за коштами на валютному рахунку 2500x (23,442625–15,876430)	945 312	362 714	51232,34 18915,49
<i>01.04 ц.р.</i>				
8	Виписка банку. Отримано на валютний рахунок кошти від покупців у повне погашення заборгованості 23,442625 x 15000	316	362	<u>15000</u> 351639,38
<i>Увага! Обов'язковий продаж валютної виручки в розмірі, визначеному законодавством!!!</i>				
9	Виписка банку. Решта валюти зарахована на поточний валютний рахунок 7500 x 23,442625	312	316	<u>7500</u> 175819,69

Аналітичний облік експортних операцій (зокрема, розрахунків з нерезидентами) можна: за кожним покупцем; за кожним платежем; за валютою платежу тощо.

4.3. Бухгалтерський облік та оподаткування операцій з експорту послуг

Послуги, на відміну від товару, не мають матеріальної форми та, відповідно, не підлягають митному оформленню.

Насамперед, слід розрізняти поняття «роботи» та «послуги», які часто не розмежовують. В той же час виконання робіт і надання послуг відрізняються не тільки за своєю суттю, але і регулюються різними главами Цивільного кодексу України.

Так, **роботи** виконуються за договором підряду, за яким одна сторона (підрядник) зобов'язується на свій ризик виконати певну роботу за завданням другої сторони (замовника), а замовник зобов'язується прийняти та оплатити виконану роботу. Договір підряду може укладатися на виготовлення, обробку, переробку, ремонт речі або на виконання іншої роботи з передачею її результату замовникові.

Послуги ж надаються за договором надання послуг, за яким одна сторона (виконавець) зобов'язується за завданням другої сторони (замовника) надати послугу, яка споживається в процесі вчинення певної дії або здійснення певної діяльності, а замовник зобов'язується оплатити виконавцеві зазначену послугу, якщо інше не встановлено договором.

Найголовніша відмінність цих понять криється у результаті. Так, в результаті виконання договору підряду замовник отримає певний матеріальний результат. В результаті ж виконання договору про надання послуг замовник отримує цю саму послугу, споживаючи її в процесі отримання.

Окрім того, важливим є визначення місця постачання послуг.

Постачання послуг – будь-яка операція, що не є постачанням товарів, чи інша операція з передачі права на об'єкти права інтелектуальної власності та інші нематеріальні активи чи надання інших майнових прав стосовно таких об'єктів права інтелектуальної власності, а також надання послуг, що споживаються в процесі вчинення певної дії або провадження певної діяльності

Місце постачання послуг – місце реєстрації постачальника, крім операцій, зазначених у пунктах 186.2 і 186.3 ПКУ (табл. 4.6).

Таблиця 4.6. Місце постачання послуг відповідно до пп. 186.2 і 186.3 ПКУ

№ з/п	Вид послуг	Місце постачання послуг
1	2	3
1	Послуги, що є допоміжними у транспортній діяльності: навантаження, розвантаження, перевантаження, складська обробка товарів та інші аналогічні види послуг	місце фактичного постачання послуг, пов'язаних з рухомим майном
2	Послуги із проведення експертизи та оцінки рухомого майна	

Ваш словничок:

- ✓ роботи;
- ✓ послуги;
- ✓ постачання послуг;
- ✓ місце постачання послуг

Продовження табл. 4.6

1	2	3
3	Послуги, пов'язаних із перевезенням пасажирів та вантажів, у тому числі з постачанням продовольчих продуктів і напоїв, призначених для споживання	місце фактичного постачання послуг, пов'язаних з рухомим майном
4	Послуги із виконання ремонтних робіт і послуг із переробки сировини, а також інших робіт і послуг, що пов'язані з рухомим майном	
5	Послуги агентств нерухомості	Фактичне місцезнаходження нерухомого майна, у тому числі що будується, для тих послуг, які пов'язані з нерухомим майном
6	Послуг з підготовки та проведення будівельних робіт	
7	Інші послуги за місцезнаходженням нерухомого майна, у тому числі що будується	
8	Послуги у сфері культури, мистецтва, освіти, науки, спорту, розваг або інших подібних послуг, включаючи послуги організаторів діяльності в зазначених сферах та послуги, що надаються для влаштування платних виставок, конференцій, навчальних семінарів та інших подібних заходів	місце фактичного надання послуг
9	Надання майнових прав інтелектуальної власності, створення за замовленням та використання об'єктів права інтелектуальної власності, у тому числі за ліцензійними договорами, а також надання (передача) права на скорочення викидів парникових газів (вуглецевих одиниць)	місце, в якому отримувач послуг зареєстрований як суб'єкт господарювання або - у разі відсутності такого місця - місце постійного чи переважного його проживання
10	Рекламні послуги	
11	Консультаційні, інжинірингові, інженерні, юридичні (у тому числі адвокатські), бухгалтерські, аудиторські, актуарні, а також послуги з розроблення, постачання та тестування програмного забезпечення, з оброблення даних та надання консультацій з питань інформатизації, надання інформації та інших послуг у сфері інформатизації, у тому числі з використанням комп'ютерних систем	місце, в якому отримувач послуг зареєстрований як суб'єкт господарювання або - у разі відсутності такого місця - місце постійного чи переважного його проживання
12	Надання персоналу, у тому числі якщо персонал працює за місцем здійснення діяльності покупця	
13	Надання в оренду (лізинг) рухомого майна, крім транспортних засобів та банківських сейфів	

Продовження табл. 4.6

1	2	3
14	Телекомунікаційні послуги, а саме: послуги, пов'язані з передаванням, поширенням або прийманням сигналів, слів, зображень та звуків або інформації будь-якого характеру за допомогою дротових, супутникових, стільникових, радіотехнічних, оптичних або інших електромагнітних систем зв'язку, включаючи відповідне надання або передання права на використання можливостей такого передавання, поширення або приймання, у тому числі надання доступу до глобальних інформаційних мереж	місце, в якому отримувач послуг зареєстрований як суб'єкт господарювання або - у разі відсутності такого місця - місце постійного чи переважного його проживання
15	Послуги радіомовлення та телевізійного мовлення	
16	Надання посередницьких послуг від імені та за рахунок іншої особи або від свого імені, але за рахунок іншої особи, якщо забезпечується надання покупцю послуг, перерахованих у цьому підпункті	
17	Надання транспортно-експедиторських послуг	

Таким чином, з метою оподаткування ПДВ слід розрізняти експорт як: постачання послуг на митній території України, з постачання послуг з міжнародних перевезень та з постачання послуг за межами митної території України, які по-різному оподатковуються ПДВ (табл. 4.7).

Як зазначено в табл. 4.7, датою виникнення податкових зобов'язань в разі експорту робіт, послуг є дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що сталася раніше:

а) дата зарахування коштів від замовника на банківський рахунок платника податку як оплата послуг, що підлягають постачанню,

б) дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг платником податку.

Послуги, на відміну від товару, не мають матеріальної форми та, відповідно, не підлягають митному оформленню.

Підтвердженням того, що послуга надана, є акт або інший погоджений сторонами документ. Відповідно, датою визнання доходу в бухгалтерському обліку та оподаткуванні буде дата підписання цього документу.

Таблиця 4.7. Правила нарахування ПДВ у випадку експорту робіт та послуг

Податкові наслідки	Назва операції		
	постачання послуг на митній території України	постачання послуг з міжнародних перевезень	постачання послуг за межами митної території України
Податкові зобов'язання (ПЗ) з ПДВ			
База оподаткування	Договірна вартість робіт/послуг (при здійсненні контрольованих операцій – не нижче від звичайних цін) з урахуванням загальнодержавних податків і зборів		Немає об'єкта оподаткування
Ставка ПДВ	20 % від бази оподаткування	0 % від бази оподаткування	
Дата ПЗ	Дата першої з подій: – або дата оплати; – або дата складання документа, який підтверджує факт надання послуг		

В прикладах 4.7 та 4.8 наведено порядок визначення ПДВ на підставі інформації наведеної в табл. 4.6 та табл. 4.7.

Приклад 4.7

Юридична особа-резидент надає послуги з перекладу підприємствам – нерезидентам з Європи. Чи будуть у підприємства виникати зобов'язання із сплати ПДВ при укладанні відповідного контракту з нерезидентом?

Розв'язок:

Оскільки в п.п.186.2 – 186.3 послуги з перекладу не зазначені, згідно п. 186.4. місцем постачання послуг є місце реєстрації постачальника, а саме – митна територія України. Отже, такі послуги є об'єктом оподаткування ПДВ за ставкою 20 %.

Приклад 4.8

Юридична особа-резидент є співорганізатором платної виставки, яка проводиться в м. Дрезден (Німеччина). Чи будуть у підприємства виникати зобов'язання із сплати ПДВ?

Розв'язок:

Оскільки місцем постачання послуг у сфері культури та мистецтва, включаючи послуги організаторів діяльності в зазначених сферах та послуги, що надаються для влаштування платних виставок, є місце фактичного надання послуг (Німеччина), то такі операції не будуть об'єктом оподаткування ПДВ.

Але, відповідно до П(С)БО 15 дохід, пов'язаний з наданням послуг, визнається на дату балансу:

1) виходячи зі ступеня завершеності операції з надання послуг якщо може бути достовірно оцінений результат цієї операції, тобто за наявності всіх наведених нижче умов:

- можливості достовірної оцінки доходу;
 - імовірності надходження економічних вигод від надання послуг;
 - можливості достовірної оцінки ступеня завершеності надання послуг на дату балансу;
 - можливості достовірної оцінки витрат, здійснених для надання послуг та необхідних для їх завершення;
- 2) виходячи з суми витрат, що підлягає відшкодуванню – якщо така сума визначена.

При цьому якщо контрактом не передбачене оформлення документа, що підтверджує таке «часткове» надання послуги на дату балансу, то підприємству слід самостійно скласти будь-який документ (наприклад, довідку бухгалтерії), що містить усі реквізити первинного документа, який і підтверджуватиме дату виникнення доходу.

Увага! Дохід від надання послуг визнають не тільки на дату акта виконаних робіт (наданих послуг), а й на кожен дату балансу з урахуванням вимог П(С)БО 15.

Відображення в бухгалтерському обліку операцій, пов'язаних з експортом нерезидентам робіт, послуг має свої особливості, пов'язані з документальним оформленням та відсутністю митних процедур, порядком нарахування ПДВ та відображенням собівартості виконаних робіт (наданих послуг). Що стосується оцінки операцій в іноземній валюті, то у випадку експорту робіт, послуг за умов наступної оплати для дебіторської заборгованості іноземних покупців слід застосовувати правило монетарної оцінки (приклад 4.9).

Приклад 4.9

(облік експорту послуг на умовах наступної оплати)

ТзОВ «Полісся» (юридична особа-резидент) надала послуги з перекладу підприємству-нерезиденту з Європи, про що 05.03 ц.р. складено акт виконаних робіт на суму 500 дол. США. (собівартість наданих послуг склала 4700 грн.). Кошти від нерезидента одержано на розподільчий рахунок 01.04 ц.р.

Журнал реєстрації господарських операцій ТзОВ «Полісся» за березень-квітень ц.р.

№ о п.	Операція	Д-т	К-т	Сума, дол. грн.
1	2	3	4	5
<i>05.03 ц.р.</i>				
1	Акт виконаних робіт.. Підписано акт виконаних робіт 500х23,771263	362	703	<u>500</u> 11885,63
2	Податкова накладна. Нараховано ПДВ 11885,63х20%/100 %	703	641	2377,13
3	Довідка бухгалтерії. Списано собівартість наданих послуг	903	231	4700

Продовження ЖРГО

1	2	3	4	5
<i>31.03 ц.р.</i>				
4	<i>Розрахунок бухгалтерії.</i> Визначено курсову різницю за заборгованістю покупців на останній день звітного періоду 500x (23,442625 – 23,771263)	945	362	164,32
<i>01.04 ц.р.</i>				
5	<i>Виписка банку.</i> На розподільчий валютний рахунок надійшла виручка іноземного покупця 500 x 23,442625	316	362	<u>500</u> 11721,31
<i>Увага! Обов'язковий продаж валютної виручки в розмірі, визначеному законодавством!!!</i>				

У випадку, якщо місцем постачання послуг не є митна територія України, такі операції не є об'єктом оподаткування ПДВ, тобто операція 2 з прикладу 4.9 буде відсутня.

Увага! У випадку здійснення експортних операцій за умов наступної оплати слід контролювати строки надходження валютної виручки (див. тему 3), а також враховувати норми чинного законодавства щодо обов'язкового продажу валютних надходжень (див. тему 2).

У випадку ж експорту робіт, послуг за умов попередньої оплати для кредиторської заборгованості іноземних покупців та розрахунку розміру доходу в національній валюті слід застосовувати правило немонетарної оцінки (приклад 4.10).

Приклад 4.10

(облік експортну послуг на умовах передоплати)

ТЗОВ «Полісся» (юридична особа-резидент) 01.03 ц.р. уклало договір з підприємством-нерезидентом з Європи щодо надання послуг з перекладу.

Кошти від нерезидента в сумі 500 дол. США. одержано на розподільчий рахунок 05.03 ц.р.

Акт виконаних робіт складено 01.04 ц.р. на суму 500 дол. США. (собівартість наданих послуг склала 4700 грн.).

Журнал реєстрації господарських операцій ТЗОВ «Полісся» за березень-квітень ц.р.

№ оп.	Операція	Д-т	К-т	Сума, дол. грн.
1	2	3	4	5
<i>05.03 ц.р.</i>				
1	<i>Повідомлення та виписка банку.</i> На розподільчий валютний рахунок надійшла передоплата від іноземного покупця 500x23,771263	316	681	<u>500</u> 1885,63
<i>Увага! Обов'язковий продаж валютної виручки в розмірі, визначеному законодавством!!!</i>				

Продовження ЖРГО

1	2	3	4	5
2	Податкова накладна. Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ 11885,63x20%/100 %	643	641	2377,13
3	Витиска банку. Решта валюти зарахована на поточний валютний рахунок 250 х 23,771263	312	316	<u>250</u> 5942,82
<i>31.03 ц.р.</i>				
4	Розрахунок бухгалтерії. Визначено курсову різницю за залишком коштів на валютному рахунку на останній день звітного періоду 250х (23,442625 – 23,771263)	945	312	82,16
<i>01.04 ц.р.</i>				
5	Акт виконаних робіт. Підписано акт виконаних робіт 500х 23,771263	362	703	<u>500</u> 11885,63
6	Податкова накладна. Відображено раніше нараховане податкове зобов'язання з ПДВ	703	643	2377,13
7	Довідка бухгалтерії. Списано собівартість наданих послуг	903	23	4700
8	Довідка бухгалтерії. Закрито розрахунки за авансами	681	361	<u>500</u> 11885,63

Увага! У випадку здійснення експортних операцій за умов попередньої оплати слід контролювати строки надходження валютної виручки (див. тему 2), а також враховувати норми чинного законодавства щодо обов'язкового продажу валютних надходжень (див. тему 3).

Як і у випадку з експортом товарів, у випадку, якщо операції з експорту послуг є об'єктом оподаткування ПДВ, резидент на такі операції повинен скласти податкову накладну та зареєструвати її в ЄРПН.

Код послуги в податковій накладній зазначається згідно з Державним класифікатором продукції та послуг.

Податкова накладна складається на кожне повне або часткове постачання товарів/послуг, а також на суму коштів, що надійшли на поточний рахунок як попередня оплата (аванс).

Питання для самоконтролю

1. Що таке експорт та які види експортних операцій Ви знаєте?
2. Яким чином відбувається процес укладання експортної угоди?
3. Які витрати несе продавець при експорті?
4. Які митні платежі та податки сплачуються при перетині товарами митного кордону України?
5. Які види мита Ви можете назвати?
6. Які документи застосовуються в операціях зовнішньоекономічної діяльності?
7. Які документи необхідно надати митниці для здійснення експортної поставки?
8. Що таке митна декларація, в яких випадках складається та яку інформацію містить?
9. Яким чином проводиться декларування матеріальних цінностей при їх вивезенні з митної території України?
10. Який максимальний строк зарахування валютної виручки по експорту продукції на валютний рахунок?
11. Який максимальний строк зарахування валютної виручки по експорту робіт, послуг та прав інтелектуальної власності на валютний рахунок?
12. Який порядок стягнення ПДВ з товарів, що продаються на експорт?
13. В яких випадках у зв'язку з ненадходженням експортної валютної виручки до резидента не застосовуються штрафні санкції?
14. Яким чином проводиться розрахунок пені за несвоєчасне повернення товарно-матеріальних цінностей або грошових коштів в Україну?
15. В чому полягають особливості відображення в бухгалтерському обліку експортних операцій з попередньою оплатою?
16. В чому полягають особливості відображення в бухгалтерському обліку експортних операцій з наступною оплатою?

Тестові завдання

I. Питання першого рівня складності: альтернативні тестові завдання	
<i>Зазначте варіант правильної відповіді</i>	
1. Оподаткування операцій з експорту послуг регулюється П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»?	а) Так б) Ні
2. Місцем постачання послуг завжди є місце реєстрації замовника?	а) Так б) Ні
3. Постачання послуг – це будь-яка операція, що не є постачанням товарів чи інша операція з передачі на об'єкт права інтелектуальної власності?	а) Так б) Ні
4. Місцем поставки нерезиденту консультаційних послуг, послуг з монтажу обладнання, яке експортується, маркетингових та інших послуг, вважається місце реєстрації покупця (тобто нерезидента).	а) Так б) Ні
5. Якщо від нерезидента-покупця була отримана передоплата, то при визначенні величини доходу від надання послуг враховується курс НБУ на дату отримання передоплати.	а) Так б) Ні
6. Коли першою подією при експорті послуг є підписання акту наданих послуг, то дохід від реалізації визначається за офіційним курсом національної валюти на дату підписання цього акту.	а) Так б) Ні
7. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» регулює облік операцій з експорту послуг?	а) Так б) Ні
8. Експорт послуг з місцем їх поставки поза митної території України оподатковується ПДВ за ставкою 20 %.	а) Так б) Ні
9. Будь-яка юридична особа може здійснювати експорт товарів (робіт, послуг), якщо вона уклала договір з нерезидентом?	а) Так б) Ні
10. Місце поставок послуг залежить від виду послуг?	а) Так б) Ні
11. Базою оподаткування ПДВ при здійсненні операцій з експорту товарів та продукції є договірна вартість з урахуванням загальнодержавних податків та зборів.	а) Так б) Ні
12. Сума авансу (попередньої оплати) в іноземній валюті, одержана від інших осіб у рахунок платежів для поставлення готової продукції, інших активів, виконання робіт і послуг, при включенні до складу доходу звітного періоду перераховується у валюту звітності із застосуванням валютного курсу на дату одержання авансу.	а) Так б) Ні

<p>13. Отриманий аванс від покупця-нерезидента у бухгалтерському обліку відображають в дебеті субрахунку 371. а) Так б) Ні</p>
<p>14. У випадку коли погашення заборгованості здійснюється частинами у різних звітних періодах, неоплачена частина заборгованості перераховується на кожну дату балансу до її повного погашення? а) Так б) Ні</p>
<p>15. Під час експорту послуг з підприємств-експортерів стягуються мито та ПДВ. а) Так б) Ні</p>
<p>16. У випадку, коли місцем постачання послуг не є митна територія України, операції з їх надання не визначаються як об'єкт оподаткування ПДВ. а) Так б) Ні</p>
<p>17. Операції з експорту послуг оподатковуються ПДВ аналогічно операціям з експорту товарів. а) Так б) Ні</p>
<p>18. Податкове зобов'язання з ПДВ за експортом послуг з місцем поставки на митній території України виникає за першою подією. а) Так б) Ні</p>
<p>19. Митний режим, відповідно до якого товари вивозяться за межі митної території України для вільного обігу без зобов'язання про їх повернення на цю територію та без встановлення умов їх використання за межами митної території України – це експорт. а) Так б) Ні</p>
<p>20. Продажна вартість експортних товарів у валюті контракту відповідно до базисних умов поставки – це митна вартість товарів: а) Так б) Ні</p>
<p>21. При експорті акцизний податок сплачується за окремими товарами: а) Так б) Ні</p>
<p>22. Основним документом, що регламентує діяльність підприємств при наданні послуг нерезидентам, є Митний кодекс України? а) Так б) Ні</p>
<p>23. Експорт послуг завжди оподатковується за загальними правилами за ставкою 20%. а) Так б) Ні</p>
<p>24. Митні платежі – податки, що відповідно до Податкового кодексу або митного законодавства справляються під час переміщення або у зв'язку з переміщенням товарів через митний кордон України та контроль за справлянням яких покладено на митні органи. а) Так б) Ні</p>
<p>25. Сезонне мито – може встановлюватися законом на окремі товари на строк не менше 60 та не більше 120 послідовних календарних днів з дня встановлення сезонного мита. а) Так б) Ні</p>

26. Мито – місцевий податок, встановлений Податковим та Митним кодексом України, який нараховується та сплачується відповідно до законодавства України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. а) Так б) Ні
27. При експорті послуг, що оподатковується ПДВ експортер складає митну декларацію а) Так б) Ні
28. Експорт робіт, послуг оформляється актом виконаних робіт, наданих послуг. а) Так б) Ні
29. Експорт – продаж продукції (робіт, послуг) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб'єктам господарської діяльності з вивозом або без вивозу цих товарів за митну територію України, включаючи реекспорт. а) Так б) Ні
30. Митна декларація – заява встановленої форми, в якій особою зазначено митну процедуру, що підлягає застосуванню до товарів, та передбачені законодавством відомості про товари, умови і способи їх переміщення через митний кордон України та щодо нарахування митних платежів, необхідних для застосування цієї процедури. а) Так б) Ні
31. Особа яка самостійно здійснює декларування – декларант? а) Так б) Ні
32. Митна вартість експортних товарів зазначена у інвойсі? а) Так б) Ні
33. Інвойс оформлюється покупцем на ім'я продавця? а) Так б) Ні
34. Термін здійснення експортної операції 90 календарних днів, з моменту відвантаження, при порушенні терміну сплачується пеня в розмірі 0,3% від суми угоди за кожен день прострочки? а) Так б) Ні
35. Під контрактною вартістю розуміють продажну вартість експортних товарів у валюті контракту відповідно до базисних умов поставки: а) Так б) Ні
36. Контрактна вартість – це вартість, що нараховується для митних цілей а) Так б) Ні
37. Адвалорні ставки мита встановлюються у грошовому розмірі на одиницю бази оподаткування а) Так б) Ні
38. Експорт товарів оподатковується митом лише для окремих видів товарів а) Так б) Ні

II. Питання другого рівня складності: тестові завдання з множинним запитом
<i>Зазначте варіант правильної відповіді</i>
1. Мито, що нараховується у відсотках до митної вартості товарів – це: а) специфічне мито; б) адвалерне мито; в) комбіноване мито; г) сезонне мито.
2. Мито, що нараховується у встановленому грошовому розмірі на одиницю товару – це: а) специфічне мито; б) адвалерне мито; в) комбіноване мито; г) сезонне мито.
3. Дохід від експорту товарів оподатковується ПДВ: а) за ставкою 20 %; б) за ставкою 0 %; в) не оподатковується; г) немає правильної відповіді.
4. Сума мита, сплаченого на митниці при експорті продукції, включається: а) до собівартості реалізованої продукції; б) до витрат на збут; в) до інших операційних витрат; г) до доходів від реалізації.
5. Дохід, одержаний від реалізації товарів на експорт за іноземну валюту: а) перераховується на дату складання звітності з віднесенням різниці до складу курсових різниць; б) перераховується на дату складання звітності з віднесенням різниці до складу сумових різниць; в) не підлягає перерахунку; г) немає правильної відповіді.
6. Документом, який підтверджує факт виконання робіт, є: а) митна декларація; б) акт виконаних робіт; в) інвойс; г) відповідь б або в.
7. Заборгованість іноземних покупців за товари, відвантажені з наступною оплатою, перераховується у валюту звітності: а) за курсом НБУ на дату відвантаження товарів; б) за курсом НБУ на дату надходження виручки; в) за курсом на кінець звітного періоду; г) всі відповіді вірні.

<p>8. Заборгованість іноземних покупців за товари, відвантажені з попередньою оплатою, перераховується у валюту звітності:</p> <ul style="list-style-type: none">а) за курсом НБУ на дату відвантаження товарів;б) за курсом НБУ на дату надходження виручки;в) за курсом на кінець звітного періоду;г) всі відповіді вірні.
<p>9. Методика обліку операцій в іноземній валюті, в т.ч. з експорту послуг визначається:</p> <ul style="list-style-type: none">а) П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»;б) Податковим кодексом України;в) Законом України «Про зовнішню економічну діяльність»;г) всі відповіді правильні.
<p>10. Податкова накладна при експорті послуг оформлюється на дату:</p> <ul style="list-style-type: none">а) першої події;б) оформлення акту наданих послуг або інвойсу;в) в кінці звітного кварталу;г) взагалі не оформлюється.
<p>11. За ставкою ПДВ 20 % оподатковуються послуги, експорт яких здійснюється:</p> <ul style="list-style-type: none">а) на митній території України;б) за межами митної території України;в) не має значення;г) відсутня правильна відповідь.
<p>12. Собівартість експортованих послуг відображається наступною кореспонденцією рахунків:</p> <ul style="list-style-type: none">а) Д 362 К 26;б) Д 90 К 26;в) Д 90 К 28;г) Д 90 К 23.
<p>13. Якою кореспонденцією рахунків відображається надходження іноземної валюти на валютний рахунок підприємства від підприємства-отримувача послуг за умови попередньої оплати?</p> <ul style="list-style-type: none">а) Д 316 К 362;б) Д 316 К 681;в) Д 312 К 362;г) Д 312 К 681.
<p>14. В якому П(С)БО визначено поняття доходу?</p> <ul style="list-style-type: none">а) П(С)БО 20;б) П(С)БО 21;в) П(С)БО 15;г) П(С)БО 16.
<p>15. Внаслідок чого виникають курсові різниці?</p> <ul style="list-style-type: none">а) внаслідок постійної зміни офіційного курсу іноземних валют (курсу НБУ);б) внаслідок постійної зміни комерційного курсу іноземних валют;в) внаслідок постійної зміни курсу іноземних валют на МВР;г) правильні відповіді а і б.

<p>16. По тих операціях з експорту послуг, які оподатковуються ПДВ, датою виникнення податкових зобов'язань є:</p> <ul style="list-style-type: none">а) дата укладання договору;б) дата зарахування коштів від замовника;в) дата оформлення акту приймання-передачі виконаних робіт, наданих послуг;г) дата операції, що відбулася першою - дата зарахування коштів від замовника або дата оформлення акту приймання-передачі виконаних робіт, наданих послуг.
<p>17. Митною вартістю експортних товарів є ціна товарів, зазначена в:</p> <ul style="list-style-type: none">а) товарно-транспортній накладній;б) рахунку-фактурі;в) митній декларації;г) калькуляційній картці.
<p>18. Продажна вартість експортних товарів у валюті контракту відповідно до базисних умов поставки – це:</p> <ul style="list-style-type: none">а) фактурна вартість;б) митна вартість;в) контрактна вартість;г) облікова вартість.
<p>19. Податкова накладна з експорту послуг складається:</p> <ul style="list-style-type: none">а) на дату оформлення митної декларації;б) на дату першої події;в) на дату зарахування коштів;г) правильна відповідь відсутня.
<p>20. Операції з вивезення товарів за межі митної території України:</p> <ul style="list-style-type: none">а) є об'єктом оподаткування податком на додану вартість за ставкою 0 %;б) є об'єктом оподаткування податком на додану вартість за ставкою 20 %;в) не є об'єктом оподаткування;г) звільнені від оподаткування.
<p>21. Особа, яка самостійно здійснює декларування або від імені якої здійснюється декларування – це:</p> <ul style="list-style-type: none">а) брокер;б) декларант;в) уповноважена особа;г) представник.
<p>22. Юридична особа надає послуги з перекладу нерезидентам з Німеччини. Місцем постачання таких послуг є:</p> <ul style="list-style-type: none">а) Україна;б) Німеччина;в) Італія;г) правильна відповідь відсутня.
<p>23. Місцем постачання послуг з підготовки та проведення будівельних робіт відповідно до Податкового кодексу України є:</p> <ul style="list-style-type: none">а) місце реєстрації постачальника;б) фактичне місцезнаходження нерухомого майна;в) місце, в якому отримувач послуг зареєстрований як суб'єкт господарювання;г) місце фактичного надання послуг.

<p>24. Операція з будівництва українським підрядником офісу польській фірмі в м. Київ оподатковуються ПДВ за ставкою:</p> <p>а) 0 %; б) 20 %; в) не є об'єктом оподаткування ПДВ; г) 18 %.</p>
<p>25. Операція з будівництва українським підрядником офісу польській фірмі в м. Варшава оподатковуються ПДВ за ставкою:</p> <p>а) 0 %; б) 18 %; в) не є об'єктом оподаткування ПДВ; г) 20 %.</p>
<p>26. Операції з міжнародного перевезення пасажирів і багажу та вантажів залізничним, автомобільним, морським, річковим та авіаційним транспортом оподатковуються за ставкою:</p> <p>а) 0 %; б) 18 %; в) не є об'єктом оподаткування ПДВ; г) 20 %.</p>
<p>27. За об'єктами стягнення мито поділяється на:</p> <p>а) ввізне, вивізне, спеціальне; б) ввізне, вивізне, сезонне; в) сезонне, вивізне, комбіноване; г) правильна відповідь відсутня.</p>
<p>28. Які документи переміщуються разом з товарами при експорті?</p> <p>а) інвойс; б) митні декларації; в) транспортні документи; г) всі відповіді правильні.</p>
<p>29. До чого призводить підвищення курсу валюти платежу при експорті з наступною оплатою?</p> <p>а) до виникнення позитивної курсової різниці по дебіторській заборгованості; б) до виникнення негативної курсової різниці по дебіторській заборгованості; в) до виникнення позитивної курсової різниці в частині доходу від реалізації; г) до виникнення негативної курсової різниці в частині доходу від реалізації.</p>
<p>30. Для товарів, на які законом встановлено адвалорні ставки мита, базою оподаткування митом є:</p> <p>а) кількість таких товарів у встановлених законом одиницях виміру; б) митна вартість товарів; в) правильні відповіді а і б; г) правильна відповідь відсутня.</p>
<p>31. Експортна ціна може включати.</p> <p>а) витрати виробника товару; б) витрати на основне перевезення; в) витрати в країні імпортера; г) всі відповіді правильні.</p>

<p>32. Мито, яке нараховується у встановленому грошовому розмірі на одиницю товарів та інших предметів, які обкладаються митом:</p> <ul style="list-style-type: none">а) адвалерне;б) компенсаційне;в) спеціальне;г) комбіноване.
<p>33. Датою виникнення податкових зобов'язань при експорті товарів є дата.</p> <ul style="list-style-type: none">а) підписання договору про експорт;б) оформлення митної декларації;в) відвантаження товару;г) немає правильної відповіді.
<p>34. У випадку експорту товару, за умов наступної оплати, відповідно до П(С)БО 21, виникає.</p> <ul style="list-style-type: none">а) монетарна дебіторська заборгованість;б) немонетарна дебіторська заборгованість;в) монетарна кредиторська заборгованість;г) немонетарна кредиторська заборгованість.
<p>35. Належним чином упаковані міжнародні відправлення з документами чи товарним вкладенням, які приймаються, обробляються, перевозяться будь-яким видом транспорту за міжнародним транспортним документом з метою доставки одержувачу прискореним способом у визначений строк – це:</p> <ul style="list-style-type: none">а) міжнародні поштові відправлення;б) міжнародні експрес-відправлення;в) несупроводжуваний багаж;г) контейнер.
<p>36. Вартість товарів, що використовується для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари – це:</p> <ul style="list-style-type: none">а) фактурна вартість;б) митна вартість;в) облікова вартість;г) контрактна вартість.
<p>37. Заява встановленої форми, в якій особою зазначено митну процедуру, що підлягає застосуванню до товарів, та передбачені законодавством відомості про товари, умови і способи їх переміщення через митний кордон України та щодо нарахування митних платежів, необхідних для застосування цієї процедури – це:</p> <ul style="list-style-type: none">а) дозвіл митного органу;б) декларація митної вартості;в) митна декларація;г) попереднє повідомлення.
<p>38. Зумовлені метою переміщення товарів через митний кордон України сукупність митних формальностей та порядок їх виконання – це:</p> <ul style="list-style-type: none">а) митна процедура;б) митні формальності;в) декларування;г) митне оформлення.

<p>39. Виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення – це:</p> <p>а) митна процедура; б) митні формальності; в) декларування; г) митне оформлення.</p>
<p>40. Сукупність заходів, що здійснюються митними органами в межах своїх повноважень – це:</p> <p>а) митна процедура; б) митні формальності; в) декларування; г) митний контроль.</p>
<p>41. Комплекс взаємопов'язаних правових норм, що відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України визначають митну процедуру щодо цих товарів, їх правовий статус, умови оподаткування і обумовлюють їх використання після митного оформлення – це:</p> <p>а) митні формальності; б) митний режим; в) митна процедура; г) митний контроль.</p>
<p>42. Сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і митними органами з метою дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи – це:</p> <p>а) митні формальності; б) митний режим; в) митна процедура; г) митний контроль.</p>
<p>43. Систематизований перелік товарів з привласненим кожному товару кодом, що використовується для визначення заходів тарифно-нетарифного регулювання при ввезенні або вивезенні товару з України – це:</p> <p>а) Гармонізована система опису та кодування товарів; б) Митний тариф; в) УКТ ЗЕД; г) ТН ЗЕД.</p>
<p>44. Митний режим, відповідно до якого товари, що були вивезені або оформлені для вивезення за межі митної території України, випускаються у вільний обіг на митній території України зі звільненням від сплати митних платежів, встановлених законами України на імпорту цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності – це</p> <p>а) експорт; б) імпорту (випуск для вільного обігу); в) реімпорту; г) реекспорт.</p>

45. Митний режим, відповідно до якого українські товари випускаються для вільного обігу за межами митної території України без зобов'язань щодо їх зворотного ввезення – це: а) експорт (остаточне вивезення); б) імпорт (випуск для вільного обігу); в) реімпорт; г) реекспорт.
46. Податкова накладна повинна бути виписана у випадку експорту: а) лише товарів; б) лише робіт, послуг; в) товарів, робіт, послуг; г) податкова накладна випадку експорту не складається.
III. Питання третього рівня складності. Тестові завдання відкритого типу: твердження з невідомою змінною
<i>Доповнити твердження, вписавши правильну відповідь у відповідному відмінку</i>
1. Податкова накладна при експорті послуг оформлюється на дату _____.
2. Місцем постачання послуг є місце _____.
3. Якщо місцем поставки послуг є місце, де особа, яка надає ці послуги, зареєстрована платником ПДВ, тобто митна територія України, то операція оподатковується за ставкою _____.
4. Документом, який підтверджує факт виконання робіт (послуг), є _____, оформлений належним чином.
5. Визначення «місця поставки послуг», залежно від їх видів, міститься у _____.
6. Якщо від нерезидента-покупця була отримана передплата, то при визначенні величини доходу від надання послуг враховується курс НБУ на дату _____.
7. Мито стягується в _____ валюті.
8. При порушенні терміну розрахунків до бюджету сплачується пеня в розмірі _____ від суми угоди за кожен день прострочки.
9. Бухгалтерський облік розрахунків з іноземними покупцями та замовниками ведеться на рахунку _____.
10. _____ - будь-яка операція, що не є постачанням товарів чи інша операція передачі права на об'єкти права інтелектуальної власності та інші нематеріальні активи, а також надання послуг, що споживаються в процесі вчинення певної дії або провадження певної діяльності.
11. _____ - продаж товарів українськими суб'єктами ЗЕД іноземним суб'єктам господарської діяльності (у тому числі з оплатою у не грошовій формі) з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт товарів.
12. ПДВ по операціях з експорту послуг з місцем їх поставки поза митною територією України становить _____.
13. Операції з експорту послуг з місцем їх поставки на митній території України оподатковуються ПДВ за ставкою _____.

14. Юридична та фізична особа, яка здійснює декларування товарів чи інших предметів – це _____.	
15. _____ – це виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів та транспортних засобів комерційного призначення.	
16. Митний режим, відповідно до якого українські товари випускаються для вільного обігу за межами митної території України без зобов'язань щодо їх зворотного ввезення – це _____.	
17. _____ - заявлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення.	
18. Належним чином упаковані міжнародні відправлення з документами чи товарним вкладенням, які приймаються, обробляються, перевозяться будь-яким видом транспорту за міжнародним транспортним документом – це _____.	
19. _____ – це фактурна вартість в перерахунку за курсом НБУ на дату подання митної декларації з урахуванням транспортних витрат до митної території України, яка є базою для нарахування митних платежів.	
20. ПДВ при експорті товарів нараховується за ставкою _____.	
21. _____ особа, що здійснює декларування товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, і має ліцензію на право здійснення митної брокерської діяльності, видану спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.	
22. _____ мито - нараховується у відсотках до митної вартості товарів та інших предметів, які обкладаються митом.	
23. Митною вартістю експортних товарів, є ціна товару зазначена в _____.	
24. _____ - це мито, яке встановлюється на окремі товари на строк не менше 60 та не більше 120 послідовних календарних днів з дня встановлення сезонного мита.	
IV. Питання четвертого рівня складності. Тестові завдання на відповідність	
<i>Встановіть відповідність у вигляді комбінації цифр і букв</i>	
1. Встановіть відповідність між термінами та їх визначенням.	
Термін	Визначення
1. Експорт (експорт товарів)	А. Вивезення за межі України капіталу у будь-якій формі (валютних коштів, продукції, послуг, робіт, прав інтелектуальної власності та інших немайнових прав) з метою одержання прибутків від виробничої та інших форм господарської діяльності
2. Реекспорт (реекспорт товарів)	Б. Митний режим, відповідно до якого товари вивозяться за межі митної території України для вільного обігу без зобов'язання про їх повернення на цю територію та без встановлення умов їх використання за межами митної території України

3. Експорт капіталу	В. Продаж товарів українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб'єктам господарської діяльності (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт товарів
4. Експорт (відповідно до Митного кодексу України)	Г. Продаж іноземним суб'єктам господарської діяльності та вивезення за межі України товарів, що були раніше імпортовані на територію України
<i>2. Встановить відповідність між термінами та їх визначенням.</i>	
Термін	Визначення
1. Митна вартість	А. Продажна вартість експортних товарів у валюті контракту відповідно до базисних умов поставки
2. Контрактна вартість	Б. Грошовий вираз витрат на виробництво продукції
3. Фактурна вартість	В. Вартість, що використовується для митних цілей (зокрема, нарахування митних платежів), яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари.
4. Собівартість	Г. Вартість товарів та інших предметів, яка фактично сплачена, підлягає сплаті або повинна бути компенсована зустрічними поставками товарів
<i>3. Встановить відповідність між термінами та їх визначенням.</i>	
Термін	Визначення
1. Інвойс	А. Митний вантажосупровідний документ, який дає право перевозити вантажі через кордон держав в опломбованих митницею кузовах автомобілів чи контейнерах за спрощених митних процедур.
2. Carnet TIR	Б. заява встановленої форми, в якій особою зазначено митну процедуру, що підлягає застосуванню до товарів, та передбачені законодавством відомості про товари, умови і способи їх переміщення через митний кордон України та щодо нарахування митних платежів, необхідних для застосування цієї процедури
3. Пакувальний лист	В. Вид комерційного рахунку, який оформлюється продавцем на ім'я покупця, підтверджує фактичне відвантаження товару і містить вартісну, кількісну і якісну його характеристики
4. Митна декларація	Г. Доповнення до рахунку-фактури, яке випишується у випадках, коли продавець відвантажує велику кількість товарів різних найменувань та не містить вартісної характеристики таких товарів

<i>4. Встановіть відповідність між термінами та їх визначенням.</i>	
Термін	Визначення
1. Мито	А. Мито, яке встановлюється на товари, що ввозяться на митну територію України
2. Адвалерне мито	Б. Мито, яке нараховується у встановленому грошовому розмірі на одиницю товарів та інших предметів, які обкладаються митом
3. Спеціальне мито	В. Мито, яке нараховується у відсотках до митної вартості товарів та інших предметів, які обкладаються митом
4. Ввізне мито	Г. Загальнодержавний податок, встановлений Податковим та Митним кодексом України, який нараховується та сплачується відповідно до законодавства України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України
<i>5. Встановіть відповідність між термінами та їх визначення.</i>	
Термін	Визначення
1. Агент з митного оформлення	А. Вивезення за межі України капіталу у будь-якій формі (валютних коштів, продукції, послуг, робіт, прав інтелектуальної власності та інших немайнових прав) з метою одержання прибутків від виробничої та інших форм господарської діяльності
2. Декларант	Б. Межі митної території України
3. Декларування	В. Підприємство (обов'язково резидент України), що надає послуги з декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України
4. Експорт капіталу	Г. Особа, яка самостійно здійснює декларування або від імені якої здійснюється декларування
5. Експорт товарів	Д. Особа, яка на підставі договору або належно оформленого доручення, виданого декларантом, наділена правом вчиняти дії, пов'язані з проведенням митних формальностей, щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення від імені декларанта
6. Митна територія України	Е. Продаж іноземним суб'єктам господарської діяльності та вивезення за межі України товарів, що були раніше імпортовані на територію України
7. Митне оформлення	Є. Сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і органами доходів і зборів з метою дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи

8. Митний брокер	Ж. Заявлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення
9. Митний кордон України	З. Виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення
10. Митні формальності	И. Фізична особа – резидент, що перебуває в трудових відносинах з митним брокером і безпосередньо виконує в інтересах особи, яку представляє митний брокер, дії, пов'язані з пред'явленням органу доходів і зборів товарів, транспортних засобів комерційного призначення, а також документів, потрібних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення
11. Реекспорт	І. Територія України, зайнята сушею, територіальне море, внутрішні води і повітряний простір, а також території вільних митних зон, штучні острови, установки і споруди, створені у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України, становлять митну територію України
12. Уповноважена особа (представник).	К. Продаж товарів українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб'єктам господарської діяльності (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт товарів

Вправи для роботи в аудиторії та самостійної роботи студента¹⁰

У ВПРАВАХ 4.1-4.39 НЕОБХІДНО:

- *скласти журнал реєстрації господарських операцій;*
- *вказати первинні документи, якими оформлюються наведені операції;*
- *здійснити необхідні розрахунки;*
- *при розв'язку вправ слід врахувати обов'язковий продаж валюти за умови, що комісія банку складає 0,1%*

ЕКСПОРТ ТОВАРІВ

1-й рівень складності

Вправа 4.1

17.05 ТОВ «ТехноЛюкс» уклало договір на поставку партії телевізорів французькій фірмі «Шико» на умовах 100% наступної оплати.

01.06 відвантажено товар на суму 15000 дол. США. Собівартість партії телевізорів склала 120000 грн

24.06 отримано виручку у повному обсязі.

Вправа 4.2

ТзОВ «Полісся» 10 вересня ц.р. одержало на рахунок передоплату від іноземного контрагента в сумі 5000 дол. США.

Борошно відвантажено 20 вересня ц.р. на всю суму. Собівартість борошна – 20 000 грн.

Вправа 4.3

ТзОВ «Зірка» уклало експортний договір купівлі-продажу з німецькою фірмою «Шугарт» на продаж меблів на умовах часткової передоплати.

Валютна виручка в сумі 40000 дол. США зарахована на валютний рахунок ТзОВ «Полісся» 20-го травня ц.р.

5-го червня ц.р. товар контрактною вартістю 60000 дол. США відвантажено фірмі «Шугарт». Собівартість відвантаженого товару – 500000 грн.

23-го червня на валютний рахунок надійшли 20000 дол. США, як плата за реалізовані товари.

¹⁰ У вправах слід використовувати курси, зазначені в Додатку А.

Вправа 4.4

30 лютого ТОВ «Ореол» отримало аванс за реалізацію партії косметики у сумі 15000 дол. США від російської фірми «Арія»

7 березня, згідно з умовами договору, відвантажено товар на суму 7000 дол. США.

7 квітня відвантажено товар на суму 8000 дол. США. Собівартість реалізованої косметики склала 20000 грн.

Вправа 4.5

Українська фірма «Гаскел і К» (постачальник) уклала контракт з німецькою «Зупагаель» (покупець), в якому зазначається, що постачальник продає товар на суму 25000 дол. США на умові попередньої оплати (40 % вартості товару).

27 квітня на валютний рахунок «Гаскел і К» надійшов аванс від реалізації товарів відповідно до контракту.

19 червня реалізовано товар покупцю на суму 25000 дол. США.

Кінцеві розрахунки проведено 3 липня.

Вправа 4.6

ТОВ «Полісся» 10.03. ц.р. відвантажило товар на експорт польській фірмі «Злато». Контрактна вартість складає 3000 євро. Собівартість реалізованих товарів складає 20 000 грн. Вартість послуг з перевезення 1200 грн. в т.ч. ПДВ. Експортна виручка надійшла на валютний рахунок 21.03.ц.р.

Вправа 4.7

10.03. ц.р. ТОВ «Полісся» одержало передоплату від іноземного контрагента в сумі 3000 євро. 21.03. ТОВ «Полісся» здійснило експортну поставку товару. Вартість страхування товару складає 1500 грн. Собівартість реалізованих товарів складає 20 000 грн.

Вправа 4.8

10.04. ц.р. ТОВ «Зірка» реалізувало на експорт насіння соняшнику. Контрактна вартість продукції складає 2500 дол. США. Собівартість реалізованої продукції – 28 000 грн. Ставка мита – 10 %. Крім того, сплачено транспортній компанії за перевезення продукції 12 000 грн. в т.ч. ПДВ. За умовами договору кошти за продукцію надходять 20.04. і 20.05. ц.р. у розмірі 70 % і 30% відповідно від контрактної вартості.

Вправа 4.9

07.04.ц.р. ТОВ «Зірка» та румунський імпортер «Фігаро» уклали договір щодо поставки партії насіння льону. За умовами договору валютна виручка надходить 30% передоплати та 70% післяплати. Контрактна вартість насіння льону становить 5000 дол. США.

15.04. ц.р. на валютний рахунок ТОВ «Зірка» надійшли кошти.

20.04.ц.р. ТОВ «Полісся» відвантажило на експорт готову продукцію. Собівартість складала – 30 000 грн. Ставка мита - 10%. Крім того, сплачено послуги агента з митного оформлення у розмірі 500 грн. (не є платником ПДВ).

20.05.ц.р. на рахунок ТОВ «Зірка» надійшов залишок експортної виручки.

Вправа 4.10

15.05.ц.р. ТОВ «Граніт» та німецька фірма «Фауст» уклали договір на поставку гранітних виробів на умовах передоплати.

Авансові платежі надійшли:

21.05.ц.р. – 4500 дол. США.

10.06. ц.р. – 3700 дол. США.

Експортна поставка продукції здійснена ТОВ «Граніт» 20.06. ц.р. Собівартість складала 35 000 грн.

2-й рівень складності**Вправа 4.11**

ТзОВ «Шир» уклало експортний договір з корейською фірмою «Хангук» на поставку ягнят. Договір укладено на умовах часткової поставки товарів та 100% оплатою після отримання всієї партії товарів. Ставка вивізного (експортного) мита згідно ЗУ «Про вивізне (експортне) мито на живу худобу та шкіряну сировину» становить 10%.

Поставка товару здійснена 10 вересня ц.р. на суму 12000 дол. США та 10 листопада ц.р. на суму 16000 дол. США, що підтверджено митними деклараціями.

Виручка від продажу ягнят надійшла у повному обсязі на валютний рахунок 11 листопада ц.р.

Собівартість реалізованих ягнят складала 160000 грн.

Вправа 4.12

ТзОВ «Капітошка» уклало експортну угоду з британською фірмою «Рейн» на експорт канцтоварів в сумі 25000 дол.США.

7-го червня ц.р. від британської фірми, згідно з умовами договору, отримана передоплата за товар в сумі 15000 дол. США.

Відвантажено товар 20-го липня ц.р. на суму 20000 дол. США. За перевезення товару до митного кордону було сплачено АТП 6000 грн. За страхування вантажу було сплачено 5000 грн. Собівартість експортних товарів – 500 тис. грн.

Залишок заборгованості було погашено 10 серпня ц.р.

Вправа 4.13

27 лютого ПАТ «Квітка» уклало експортну угоду з французькою фірмою «Фльор» на продаж партії парфумів на умові наступної оплати частинами.

13 березня було реалізовано товар на суму 11000 дол. США. Собівартість реалізованої продукції склала 30000 грн.

Платежі надходили на валютний рахунок наступним чином:

27 квітня у сумі 2000 дол. США.

14 травня у сумі 4000 дол. США.

17 червня у сумі 3000 дол. США.

23 липня у сумі 2000 дол. США.

Вправа 4.14

ПП «Гуцул» уклав контракт з покупцем-нерезидентом на поставку готової продукції до Польщі на суму 34000 дол. США.

Кошти на валютний рахунок надходили частинами:

8 серпня у сумі 15000 дол. США.

23 серпня на суму 4000 дол. США.

10 вересня на суму 15000 дол. США.

Поставка готової продукції також здійснювалась частинами:

3 серпня на суму 10000 дол. США.

17 серпня на суму 18000 дол. США.

11 вересня на суму 6000 дол. США.

Собівартість реалізованої продукції склала 100000 грн.

Вправа 4.15

ТОВ «Світлана» займається виготовленням кухонних виробів з міді, які відповідно до Закону України «Про ставки вивізного (експортного) мита на брухт легованих чорних металів, брухт кольорових металів та напівфабрикати з їх використанням» оподатковуються за ставкою 15%.

14 лютого ТОВ «Світлана» уклало експортний договір з американською фірмою «Каліфорнія» на поставку 3 партій продукції. Вартість однієї партії згідно з умовами договору складає 6000 дол. США.

Поставка товару здійснювалась частинами:

21 лютого ТОВ «Світлана» реалізувало 1 партію.

3 березня ТОВ «Світлана» реалізувало 2-гу партію.

17 березня ТОВ «Світлана» реалізувало 3-тю партію.

Оплата за реалізовану продукцію надходила частинами:

1 квітня у сумі 4000 дол. США.

1 червня у сумі 2000 дол. США.

Собівартість однієї партії продукції складає 9500 грн.

Вправа 4.16

ТОВ «Грінвей» та японська фірма «Кенсу» уклали угоду щодо постачання готової продукції – сервізів. Контрактна вартість продукції – 15000 дол. США. Собівартість продукції – 50 000 грн.

Експортні поставки продукції здійснювались:

- 20.07. – 5000 дол. США

- 20.08. – 5000 дол. США

- 10.10. – 5000 дол. США

На валютний рахунок ТОВ «Грінвей» надійшла експортна виручка:

- 25.07. – 3000 дол. США

- 10.08. – 5000 дол. США

- 20.09. – 7000 дол. США.

Вправа 4.17

10.05. між ТОВ «Соняшник» та італійською фірмою «Джірасоле» укладено договір щодо поставки насіння соняшнику. Відповідно до договору ТОВ «Соняшник» реалізує 7 т насіння за ціною 2100 євро. Собівартість продукції складає 100 000 грн. На митниці сплачено мито у розмірі 10%, а також послуги митного брокера – 600 грн. в т.ч. ПДВ (за кожною поставкою).

На валютний рахунок ТОВ «Соняшник» надійшли кошти:

- 20.08. – 6300 євро
- 10.09. – 2100 євро
- 10.10. - 8400 євро

ТОВ «Соняшник» відвантажило продукцію:

- 30.08. – 2 т насіння соняшнику
- 05.10. – 3 т насіння соняшнику
- 20.10. – 2 т насіння соняшнику

Вправа 4.18

ТОВ «Льонок» та німецька фірма «Флекс» уклали договір щодо поставки насіння льону загальною вартістю 12000 дол. США. Відповідно до умов договору оплата продукції надходить 25% передоплати та 75 % післяплати.

15.06. на валютний рахунок ТОВ «Льонок» надійшла сума авансу.

ТОВ «Льонок» відвантажило на експорт насіння льону

- 25.06. на суму 3200 дол. США.
- 10.07. на суму 6400 дол. США.
- 20.07. на суму 2400 дол. США.

Собівартість реалізованої продукції – 100 000 грн.

Ставка мита – 10%.

Залишок коштів надійшов на валютний рахунок ТОВ «Льонок» 25.10.

ЕКСПОРТ ПОСЛУГ**1-й рівень складності****Вправа 4.19**

Українське ТОВ «Гарант» реалізує консультаційні послуги з оформлення візових документів.

07.11 було реалізовано консультаційні послуги згідно з умовами договору (повна оплата після надання послуг) на суму 11000 дол. США. Собівартість послуг склала 17000 грн.

12.12 отримано виручку у повному обсязі.

Вправа 4.20

Українська фірма «Пилипчук і К» уклала контракт з німецьким ТОВ «Шульц» на постачання послуг з реклами продукції німецького товариства на умові 100% попередньої оплати у сумі 7000 дол. США

03.05 отримано виручку згідно з контрактом.

03.06 реалізовано послуги. Собівартість реалізованих послуг склала 10000 грн.

Вправа 4.21

ПАТ «Будмат» займається будівництвом.

08.08 було підписано угоду з польською фірмою «Модже» з будівництва багатоповерхівки в м. Краків на умовах часткової попередньої оплати

17.04 отримано 30 відсотковий аванс у розмірі 3000 дол. США

01.05 отримано наступні 70% авансу

13.06 реалізовано послуги. Собівартість реалізованих послуг склала 10000 грн.

Вправа 4.22

ТзОВ «Полісся» уклало угоду з польським підприємством «Годжель» про виконання робіт з оформлення посуду, які проводитимуться в м. Варшава.

Відповідно до контракту вартість таких робіт склала 5000 дол. США та повинна бути оплачена авансом. Кошти надійшли на валютний рахунок 10-го липня ц.р.

Акт виконаних робіт було підписано 25-го серпня ц.р. Собівартість виконаних робіт – 50000 грн.

Вправа 4.23

Українське ТОВ «Арт» надає послуги з організації платних виставок.

07.05 було укладено угоду з французькою фірмою «ДеБражелон» на проведення виставки в м. Львів на умовах наступної оплати.

11.06 підписано Акт виконаних робіт на суму 15000 дол. США. Собівартість – 20000 грн.

08.07 отримано виручку від реалізації послуг відповідно до контракту.

Вправа 4.24

ТзОВ «Полісся» уклало договір про надання консультаційних послуг Новгородському склозаводу (Росія). Згідно із зовнішньоекономічним договором контрактна вартість наданих послуг – 1000 дол. США. Акт про надання послуг був підписаний 10.06 ц.р. Собівартість наданих послуг склала 3000 грн. Оплата надійшла 20.06 ц.р.

Вправа 4.25

ТзОВ «Полісся» уклало угоду з польським підприємством «Годжель» про організацію науково-технічного семінару, який буде проводитись в м. Київ.

Відповідно до контракту вартість таких робіт склала 5000 дол. США та повинна бути оплачена авансом. Кошти надійшли на валютний рахунок 10-го липня ц.р.

Акт виконаних робіт було підписано 25-го серпня ц.р. Собівартість виконаних робіт – 50000 грн.

Вправа 4.26

ТОВ «Грінвіч» надає рекламні послуги американській компанії «Apple». Вартість послуг склала 9000 дол.США. Акт виконаних робіт підписано 15.04. Собівартість наданих послуг склала 40000 грн. 20.05. на валютний рахунок ТОВ «Грінвіч» надійшло 5500 дол. США. Залишок коштів отримано 10.06.

Вправа 4.27

12 квітня ц.р. ТОВ «Смішинка» уклало договір з англійською фірмою про проведення оцінки транспортного засобу, який знаходиться на території України. Контрактна вартість угоди склала 4500 дол. США. 15.05 ц.р. на рахунок ТзОВ «Полісся» було одержано попередню оплату в сумі 4500 дол. США. Акт наданих послуг було підписано 25. 05. ц.р. на повну контрактну вартість

Вправа 4.28

10.04 українська фірма ТОВ «Полтава» та румунська компанія «Ромул» уклали договір щодо надання послуг з будівництва офісу на території України. Відповідно до умов договору послуги надаються після надходження 30% передоплати. Сума авансу надійшла на валютний рахунок ТОВ «Полтава» 15.04. Акт виконаних робіт в сумі 40000 євро підписано 20.04. ц.р. Собівартість будівництва склала 400 000грн. Залишок коштів перераховано на валютний рахунок ТОВ «Полтава» 22.04.

2-й рівень складності**Вправа 4.29**

Аудиторська фірма у м. Житомир надає послуги з ведення бухгалтерського обліку нерезиденту України. Контрактна вартість послуг складає 7000 дол. США. Грошова виручка на рахунок підприємства надходила:

- 02.07 – 2500 дол. США;
- 10.08. – 2500 дол. США;
- 10.11. – 2000 дол. США.

Акт наданих послуг підписано 10.07. Собівартість наданих послуг – 50000 грн.

Вправа 4.30

Українська фірма ТОВ «Будівник» надала послуги з будівництва офісу на території України чеській компанії «Ставітел». За умовами договору послуги надавались у декілька етапів. Контрактна вартість послуг 40000 євро. Акти виконаних робіт підписано:

- 20.04. – виконано 25% робіт;
- 30.05. - 50% робіт;
- 02.07. – 25% робіт.

Собівартість наданих послуг – 400000 грн.

На валютний рахунок ТОВ «Будівник» отримано експортну виручку:

- 22.04. – 25% вартості послуг;
- 09.06. – 40% вартості послуг;
- 10.07. – 35% вартості послуг.

Вправа 4.31

12 квітня ц.р. ТОВ «Галактика» уклало договір з англійською фірмою про проведення семінару з комп'ютерних технологій в м. Лондон (Великобританія). Контрактна вартість угоди склала 4500 дол. США.

На рахунок ТОВ «Галактика» надійшли кошти:

- 15.05. – 1500 дол. США;
- 20.05. – 700 дол. США;
- 10.06 – 1500 дол. США;
- 01.07. – 800 дол. США.

Відповідно до договору послуги надаються у два етапи:

- 30.05. – проведення дослідження – 2500 дол. США;
- 05.07. – проведення семінару – 2000 дол. США.

Собівартість наданих послуг 25000 грн.

Вправа 4.32

Київська аудиторська компанія уклала контракт з британською фірмою «Таун» на надання бухгалтерських послуг в м. Лондон на суму 7000 дол. США на умові наступної оплати та аудиторських послуг у м. Київ (філія британської фірми) на умові 100% авансу.

03.03 отримано аванс у сумі 6000 дол. США за майбутнє надання аудиторських послуг.

20.03 в Лондоні підписано Акт виконаних робіт. Собівартість реалізованих послуг склала 12000 грн.

07.04 отримано виручку у повному обсязі від реалізації бухгалтерських послуг.

10.04 реалізовано аудиторські послуги, собівартість яких дорівнює 8000 грн.

Вправа 4.33

Українське ТОВ «Ай-ван» 07.05 підписало угоду з грецьким ПАТ «Зевс» на перевезення групи туристів до м. Каламата на умові часткової попередньої оплати (10% перед наданням послуг, 90% - після) на суму 16000 дол. США.

08.06 отримано 10% авансу.

15.06 пасажирів доставлено до м. Каламата, про що свідчить Акт виконаних робіт. Собівартість поїздки склала 11000 грн.

01.07 на розподільчий рахунок надійшов залишок виручки згідно з умовами контракту.

Вправа 4.34

ПАТ «Експерт» (постачальник) уклало угоду з німецьким ТОВ «Мерседес» (покупець) на здійснення оцінки раритетних автомобілів у м. Штутгарт на суму 17000 дол. США. Постачальник зобов'язується надати послуги частково, а покупець здійснювати оплату 100% після отримання всіх послуг.

Послуги надавались:

17.09 надано 20% всієї вартості послуг.

27.09 надано 70 % всієї вартості послуг.

13.10 надано 10% всієї вартості послуг.

Виручка у повному обсязі на валютний рахунок надійшла 13.01 наступного року. Собівартість наданих послуг склала 23000 грн.

Вправа 4.35

Українська фірма «СпортЛайф» (продавець) уклала угоду з японським ТОВ «Охайо» (покупець) з приводу організації спортивних змагань у м. Житомир на умовах часткового надання послуг та сплати коштів.

Покупець оплачував послуги частково:

15.03 – 3000 дол. США.

13.05 – 3000 дол. США.

23.05 – 10000 дол. США.

Продавцем надано послуги з організації спортивних змагань на суму:

16.04 - 4000 дол. США.

20.04 – 5000 дол. США.

07.05 – 7000 дол. США.

Собівартість наданих послуг склала 25000 грн.

3-й рівень складності**Вправа 4.36**

ТОВ «Компас» надає послуги з розробки технологій для будівництва промислових об'єктів. Крім того, ТОВ «Компас» розробляє високомодернізоване обладнання, що дозволяє ефективно використовувати ресурси.

20.04. ТОВ «Компас» та корейська фірма «Начімбан» уклали договір, відповідно до якого українське товариство реалізує послуги з розробки технологій для відкриття промислових об'єктів. Контрактна вартість послуг складає 30000 дол. США. За умовами договору експортна виручка надходить частково: 30% - аванс, 70% - післяплата.

До того ж у договорі передбачено купівлю у ТОВ «Компас» обладнання вартістю 10000 дол. США. Собівартість наданих послуг складає 100 000 грн., обладнання – 30 000 грн.

Авансовий платіж за послуги отримано 07.04. Залишок коштів надійшов на валютний рахунок 20.05. Акт наданих послуг підписано 20.04. на повну вартість послуг.

Умовами договору передбачено постачання обладнання на наступний день після виконання зобов'язань покупця за отримані послуги. Вартість послуг з перевезення складає 12000 грн. в т.ч. ПДВ.

Валютна виручка від реалізації обладнання надійшла на рахунок 18.09.

Вправа 4.37

10.04. між болгарською фірмою (нерезидентом України) та ТОВ «Успіх» укладено договір щодо надання послуг з проведення навчальних семінарів у м. Київ. Проте договором передбачено, що перед їх здійсненням потрібно провести рекламну кампанію. Контрактна вартість рекламних послуг складає 5000 дол. США, послуг з навчання – 10 000 дол. США.

У минулому звітному періоді болгарська фірма уже була замовником послуг у ТОВ «Успіх». Залишок по даній дебіторській заборгованості складає 1000 дол.

Відповідно до актів наданих послуг реклама проводилась:

- 10.05. – 2200 дол. США

- 10.06. – 2800 дол. США

Експортна виручка надійшла на валютний рахунок ТОВ «Успіх» 20.05. у сумі 3700 дол. США, з яких 1000 дол. США – у рахунок погашення за минулий період, 2700 дол. США – за рекламні послуги.

Відповідно до договору оплата за послуги з навчання надходить 50% передоплати та 50% післяплати.

10.07. на валютний рахунок ТОВ «Успіх» надійшли кошти у розмірі 7300 дол. США.

Навчальні семінари проводились:

- 20.07. – 7000 дол. США

- 30.07 – 3000 дол. США

Собівартість рекламних послуг складає 25000 грн., послуг з проведення семінарів – 50 000 грн.

Залишок заборгованості болгарської фірми отримано ТОВ «Успіх» 30.08.

Вправа 4.38

Українське ПАТ «Майстер» займається реалізацією будівельних матеріалів та наданням послуг з будівництва.

11 березня ПАТ «Майстер» уклало угоду з польським ТОВ «Будовніче» на поставку будівельних матеріалів на суму 14000 дол. США. За умовами договору поставка здійснюється після отримання 100% авансу.

10 березня на валютний рахунок надійшов аванс у сумі 14000 дол. США від ТОВ «Будовніче».

27 березня ПАТ «Майстер» уклало угоду з швейцарською фірмою «Шметерлін» на будівництво офісу в м. Харків. За умовами договору оплата здійснюється частково. Повна вартість послуг з будівництва складає 20000 дол. США.

10 травня отримано аванс на суму 7000 дол. США від шведської фірми «Шметерлін».

13 червня надано послуги з будівництва фірмі «Шметерлін» на суму 20000 дол. США, що підтвердено Актом виконаних послуг №143-А. Собівартість наданих послуг складає 50000 грн.

18 липня було реалізовано ТОВ «Будовніче» будівельні матеріали на суму 14000 дол. США. Собівартість реалізованих матеріалів склала 25000 грн.

Кінцеві розрахунки з фірмою «Шметерлін» здійснені 21 липня.

Вправа 4.39

ТОВ «Атосів кін» займається реалізацією необроблених шкір ВРХ. Відповідно до Закону України «Про вивізне (експортне) мито на живу худобу та шкіряну сировину» ставка вивізного мита на товари даної категорії складає 21%.

Станом на 31.03 залишок валюти склав 2000 дол. США, залишок заборгованості перед фірмою «Ферма» за товари - 17000 грн, залишок на поточному рахунку в банку 13000 грн, залишок товарів (20 шкір) – 60000 грн.

17 квітня було укладено контракт з німецькою фірмою «Інтернаціональ» (покупець) на реалізацію 20 шкір на суму 26000 дол. США.

3 травня реалізовано 13 шкір покупцю.

23 травня на валютний рахунок надійшла виручка у розмірі 26000 дол. США.

17 червня погашено у повному обсязі заборгованість перед фірмою «Ферма».

3 липня реалізовано залишок товарів покупцю відповідно до контракту.

Тема 5

Облік та оподаткування імпорتنих операцій

- 5.1. Бухгалтерський облік, оподаткування та митне оформлення операцій з імпорту товарів
- 5.2. Бухгалтерський облік та оподаткування операцій з імпорту послуг

Питання для самоконтролю

Тестові завдання

Вправи для роботи в аудиторії та самостійної роботи студента

5.1. Бухгалтерський облік та оподаткування операцій з імпорту товарів

Зовнішньоекономічна діяльність є, без сумніву, важливою складовою господарської діяльності українських підприємств. Разом з тим, в Україні спостерігається негативна тенденція до формування від'ємного сальдо зовнішньої торгівлі, що свідчить про перевищення імпортом експорту. Відповідно, облік та оподаткування імпорتنих операцій є актуальним питанням для вітчизняних підприємств.

Імпорт – це один з видів зовнішньоекономічної діяльності, передбачений *Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність»*.

Відповідно до *Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність»*:

Імпорт (імпорт товарів) – купівля (у тому числі з оплатою у negroшовій формі) українськими суб'єктами ЗЕД в іноземних суб'єктах господарської діяльності із ввезенням або без ввезення цих товарів на територію України, включаючи купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами.

Ваш словничок:

- ✓ імпорт (імпорт товарів);
- ✓ імпорт (випуск для вільного обігу);
- ✓ митне оформлення;
- ✓ митна декларація;
- ✓ декларування;
- ✓ декларант;
- ✓ уповноважена особа (представник)

Імпорт капіталу – ввезення з-за меж України капіталу у будь-якій формі (валютних коштів, продукції, послуг, робіт, прав інтелектуальної власності та інших немайнових прав) з метою одержання прибутків від виробничої та інших форм господарської діяльності.

Основним документом, що регламентує діяльність підприємств при переміщенні вантажів через митний кордон України, є Митний кодекс України.

Відповідно до *Митного кодексу України* **імпорт (випуск для вільного обігу)** – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари після сплати всіх митних платежів, встановлених законами України на імпорт цих товарів, та виконання усіх необхідних митних формальностей випускаються для вільного обігу на митній території України.

Ваш словничок:

- ✓ митна територія України;
- ✓ митний кордон України;
- ✓ митне оформлення;
- ✓ декларування;
- ✓ уповноважена особа (представник);
- ✓ митний брокер;
- ✓ агент з митного оформлення;
- ✓ реєстр митних брокерів;
- ✓ митна вартість товарів;
- ✓ митна вартість товарів, що вивозяться за межі митної території;
- ✓ контрактна вартість;
- ✓ фактурна вартість;
- ✓ рахунок-фактура;
- ✓ Carnet TIR;
- ✓ митна декларація;
- ✓ попереднє повідомлення

Передумовою здійснення імпорتنих операцій є проведення переговорів з іноземними контрагентами та укладання імпортного контракту (див. тему 3).

Будь-яка юридична особа може здійснювати імпорт товарів (робіт, послуг) у випадку виконання певних вимог:

– можливість здійснення імпорتنих операцій повинна бути передбачена її установчими документами;

– контракт на імпорт товарів (робіт, послуг) має бути укладений у письмовій або електронній формі (за наявності цифрових підписів) і відповідати всім вимогам, встановленим *ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність»*, *Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів)*;

– при визначенні предмету імпортного контракту повинні бути враховані такі обмеження, як квотування та ліцензування імпорту, визначені законодавством України;

– особа, що здійснює операції з імпорту товарів, повинна бути зареєстрована в реєстрі ДФС по обліку суб'єктів, що здійснюють операції з товарами.

Ввезення товарів на митну територію України в режимі імпорту передбачає:

– подання митному органу документи, що засвідчують підстави та умови ввезення товарів;

– сплату податків і зборів, якими обкладаються товари під час ввезення;

– дотримання вимог, передбачених законом, щодо заходів нетарифного регулювання та інших обмежень.

Як було зазначено в темі 4, товари та інші предмети, що переміщуються через митний кордон України, підлягають митному оформленню.

Як вже зазначалось вище, для декларування товарів митному органу слід надати документи, що засвідчують підстави та умови переміщення товарів через митний кордон, а також їх митну вартість.

Митною вартістю товарів є вартість, що використовується для митних цілей (зокрема, нарахування митних платежів), яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари.

Відповідно до Митного кодексу України існує 6 методів визначення митної вартості товарів, які ввозяться в Україну:

1) *основний* - за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції);

2) *другорядні*:

2.1) за ціною договору щодо ідентичних товарів;

2.2) за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів;

2.3) на основі віднімання вартості;

2.4) на основі додавання вартості (обчислена вартість);

2.5) резервний.

Основним методом визначення митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту, є перший метод - за ціною договору (вартість операції).

Кожний наступний метод застосовується лише у разі, якщо митна вартість товарів не може бути визначена шляхом застосування попереднього методу. Застосуванню другорядних методів передують

процедура консультацій між органом доходів і зборів та декларантом з метою визначення основи вартості.

При визначенні митної вартості за основним методом до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за оцінювані товари, додаються такі витрати (складові митної вартості), якщо вони не включалися до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті:

1) витрати, понесені покупцем:

а) комісійні та брокерська винагорода, за винятком комісійних за закупівлю, що є платою покупця своєму агентові за надання послуг, пов'язаних із представництвом його інтересів за кордоном для закупівлі оцінюваних товарів;

б) вартість ящиків тари (контейнерів), в яку упаковано товар, або іншої упаковки, що для митних цілей вважаються єдиним цілим з відповідними товарами;

в) вартість упаковки або вартість пакувальних матеріалів та робіт, пов'язаних із пакуванням;

2) належним чином розподілена вартість нижчезазначених товарів та послуг, якщо вони поставляються прямо чи опосередковано покупцем безоплатно або за зниженими цінами для використання у зв'язку з виробництвом та продажем на експорт в Україну оцінюваних товарів, якщо така вартість не включена до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті:

а) сировини, матеріалів, деталей, напівфабрикатів, комплектувальних виробів тощо, які увійшли до складу оцінюваних товарів;

б) інструментів, штампів, шаблонів та аналогічних предметів, використаних у процесі виробництва оцінюваних товарів;

в) матеріалів, витрачених у процесі виробництва оцінюваних товарів (мастильні матеріали, паливо тощо);

г) інженерних та дослідно-конструкторських робіт, дизайну, художнього оформлення, ескізів та креслень, виконаних за межами України і безпосередньо необхідних для виробництва оцінюваних товарів;

3) роялті та інші ліцензійні платежі, що стосуються оцінюваних товарів, які покупець повинен сплачувати прямо чи опосередковано як умову продажу оцінюваних товарів, якщо такі платежі не включаються до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті;

4) відповідна частина виручки від будь-якого подальшого перепродажу товарів, що оцінюються, їх використання або розпорядження ними на

митній території України, яка прямо чи опосередковано йде на користь продавця;

5) витрати на транспортування оцінюваних товарів до аеропорту, порту або іншого місця ввезення на митну територію України;

6) витрати на навантаження, вивантаження та обробку оцінюваних товарів, пов'язані з їх транспортуванням до аеропорту, порту або іншого місця ввезення на митну територію України;

7) витрати на страхування цих товарів.

Документами, які підтверджують митну вартість товарів, є:

1) зовнішньоекономічний договір (контракт) або документ, який його замінює, та додатки до нього у разі їх наявності;

2) рахунок-фактура (інвойс) або рахунок-проформа (якщо товар не є об'єктом купівлі-продажу);

3) якщо рахунок сплачено - банківські платіжні документи, що стосуються оцінюваного товару;

4) за наявності - інші платіжні та/або бухгалтерські документи, що підтверджують вартість товару та містять реквізити, необхідні для ідентифікації ввезеного товару;

5) транспортні (перевізні) документи, якщо за умовами поставки витрати на транспортування не включені у вартість товару, а також документи, що містять відомості про вартість перевезення оцінюваних товарів (CMR, залізнична накладна, авіа накладна, коносамент, товарно-транспортна накладна (ТТН));

6) якщо здійснювалося страхування - страхові документи, а також документи, що містять відомості про вартість страхування;

7) **попереднє повідомлення** – документ, що використовується для здійснення контролю за доставкою товарів, що ввозяться на митну територію України, та на які не складається попередня декларація.

Більш детально інформація про документи, необхідні для митного оформлення вантажів, а також про види митних платежів, наведена в темі 4, а також в додатку Н.

У митному режимі імпорту іноземні товари випускаються у вільний обіг в Україні після сплати всіх митних платежів і виконання всіх необхідних митних формальностей.

Ваш словничок:

- ✓ митні платежі;
- ✓ мито;
- ✓ адвалерне мито;
- ✓ спеціальне мито;
- ✓ комбіноване мито;
- ✓ ввізне мито;
- ✓ сезонне мито;
- ✓ митний тариф;
- ✓ акцизний податок

Ввізне мито – мито, яке встановлюється на товари, що ввозяться на митну територію України. Встановлення нових та зміна діючих ставок ввізного мита, визначених Митним тарифом України, здійснюються Верховною Радою України шляхом прийняття законів України

Ввізне мито на товари, митне оформлення яких здійснюється в порядку, встановленому для підприємств, нараховується за ставками, встановленими Митним тарифом України.

Митний тариф – це систематизований перелік ставок ввізного мита, яке справляється з товарів, що ввозяться на митну територію України.

Для вибору правильного митного тарифу, насамперед, слід визначити код товару (самостійно або скориставшись послугами митного брокера). З цією метою використовується Довідник кодів товарів згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньо-економічної діяльності (УКТ ЗЕД) (приклад 5.1).

Приклад 5.1

Витяг з Довідника кодів товарів згідно з УКТ ЗЕД

Розділ II. Продукти рослинного походження

Група 06. Живі дерева та інші рослини; цибулини, коріння та інші аналогічні частини рослин; зрізані квіти і декоративна зелень

0601 - Цибулини, бульби, кореневі бульби, бульбоцибулини, кореневища, у стані вегетативного спокою, у стані вегетації або цвітіння; саджанці, рослини та корені цикорію

0601 10 -цибулини, бульби, кореневі бульби, бульбо-цибулини, кореневища, у стані вегетативного спокою

0601 10 10 00 – гіацинти – ставка мита 5 %

Нарахування сум митних платежів здійснюється у валюті України. Для цілей здійснення митних формальностей щодо товарів і транспортних засобів комерційного призначення застосовується офіційний курс валюти України до іноземної валюти, встановлений Національним банком України, що діє на 0 годин дня подання митної декларації, або дня здійснення митних формальностей, якщо вони здійснюються без подання митної декларації.

З метою захисту економічних інтересів України, українських виробників та у випадках, передбачених законами України, незалежно від інших видів мита можуть також застосовуватися особливі види мита – спеціальне мито, антидемпінгове мито та компенсаційне мито.

Базою оподаткування митом товарів, що переміщуються через митний кордон України, є:

– для товарів, на які законом встановлено адвалорні ставки мита (у відсотках до встановленої бази оподаткування), – митна вартість товарів;

– для товарів, на які законом встановлено специфічні ставки мита (у грошовому розмірі на одиницю бази оподаткування), – кількість таких товарів у встановлених законом одиницях виміру.

Ввізне мито підлягає сплаті шляхом внесення авансових сум на рахунок митного органу до моменту здійснення митного оформлення (приклад 5.2).

В окремих випадках авансовий платіж може перевищувати фактичну суму мита. В такому випадку сума переплати може бути зарахована в рахунок майбутніх митних платежів, або ж повернута експортеру грошовими коштами. Повернення коштів авансових платежів, якщо заяву про повернення подано до митного органу, здійснюється протягом 1095 днів з дня внесення таких коштів на рахунок митного органу.

Відповідно до Порядку заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа в МД сума мита відображається у відповідній графі 47 «Нарахування платежів», при чому вид платежу зазначається у вигляді коду відповідно до класифікатора видів надходжень бюджету, що контролюються митними органами.

Суми мита, відображені в МД, при імпорті включається до собівартості придбаних товарів (приклад 5.3).

Акцизний податок – непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених Податковим кодексом як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції).

До підакцизних товарів (продукції) належать товари за кодами згідно з УКТ ЗЕД, на які встановлено ставки акцизного податку. Перелік підакцизних товарів визначено Податковим кодексом України. Зокрема, у 2018 р. до підакцизних товарів належали:

– спирт етиловий та інші спиртові дистилати, алкогольні напої, пиво;

– тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну;

Приклад 5.2

Сплата авансового платежу на рахунок митного органу (платіжне доручення):
Д-т 377 К-т 311

Приклад 5.3

Нараховано суму мита, відображену в МД:
Д-т 28 К-т 641
Відображено сплату мита за рахунок авансового платежу:
Д 641 К 377

- пальне;
- автомобілі легкові, кузови до них, причепи та напівпричепи, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів;
- електрична енергія.

Відповідно до ПКУ, суб'єкт господарювання, який ввозить підакцизні товари (продукцію) на митну територію України, є платником акцизного податку, а відповідні операції є об'єктами оподаткування цим податком.

Увага! Не є об'єктами оподаткування операції з ввезення на митну територію України підакцизних товарів (продукції), що використовуються як сировина для виробництва підакцизних товарів (продукції, у тому числі сировини), за умови подальшого виготовлення з такої сировини інших підакцизних товарів (продукції, у тому числі сировини), які реалізуються на митній території України або на експорт, та пред'явлення контролюючому органу ліцензії на право виробництва алкогольних напоїв або тютюнових виробів (окрім операцій з ввезення пального).

Суми податку з товарів (продукції), які ввозяться на митну територію України, що підлягають сплаті, визначаються платниками податку самостійно, виходячи з об'єктів оподаткування, бази оподаткування та ставок цього податку.

Ставки акцизного податку визначаються податковим кодексом України та бувають трьох типів:

1) специфічні (абсолютні) – податок визначається як фіксована величина стосовно кожної одиниці виміру бази оподаткування, якою є їх величина, визначена в одиницях виміру ваги, об'єму, кількості товару (продукції), об'єму циліндрів двигуна автомобіля або в інших натуральних показниках;

2) адвалорні (відносні) – податок визначається у відсотковому або кратному відношенні до бази оподаткування, якою є вартість товарів (продукції), що ввозяться на митну територію України, за встановленими імпортером максимальними роздрібними цінами на товари (продукцію), які він імпортує, з урахуванням податку на додану вартість та акцизного податку;

3) змішані (адвалорні та специфічні одночасно).

В більшості випадків при нарахування акцизного податку використовуються специфічні ставки акцизного податку.

При визначенні бази оподаткування перерахунок іноземної валюти у валюту України здійснюється за курсом валюти України до іноземної валюти, встановлений Національним банком України, що діє на 0 годин дня подання митної декларації.

Датою виникнення податкових зобов'язань у разі ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України є дата подання контролюючому органу митної декларації для митного оформлення або дата нарахування такого податкового зобов'язання контролюючим органом у визначених законодавством випадках.

Податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) сплачується платниками податку до або в день подання митної декларації.

У разі ввезення маркованої підакцизної продукції на митну територію України податок сплачується під час придбання марок акцизного податку з доплатою (у разі потреби) на день подання митної декларації (приклад 5.4).

Приклад 5.4

Українське підприємство відповідно до ЗЕД-контракту імпортує з Молдови алкогольні напої з вмістом спирту етилового 10 відсотків об'ємних одиниць (Код УКТ ЗЕД 2106 90) в обсязі 700 літрів (1000 пляшок обсягом 0,7 л), контрактна вартість 15000 євро. Відповідно до ПКУ, ставка акцизного податку на цей товар становить 169,27 грн. за 1 літр 100-відсоткового спирту та сплачується одночасно з придбанням акцизних марок (вартість 1 марки – 0,1926 грн.). Марки придбано 10.07.ц.р., товар розмитнено 11.07.ц.р.

Журнал реєстрації господарських операцій ТзОВ «Полісся» за липень ц.р.

№ о п.	Операція	Д-т	К-т	Сума	
				дол.	грн.
1	2	3	4	5	6
<i>10.07.ц.р.</i>					
1	<i>Платіжне доручення.</i> Перераховано кошти виробнику акцизних марок 0,1926 грн. x 1000 пл. = 192,6 грн.	377	311	--	192,60
2	<i>Платіжне доручення. Заявка-розрахунок</i> Перераховано на відповідний бюджетний рахунок суму акцизного податку 700 л x 10%/100% = 70 л (спирту) 70 л x 169,27 грн. = 11848,9 грн.	641	311	--	11848,90
3	<i>Акт приймання марок акцизного податку.</i> Отримано акцизні марки	209	377	--	192,60
		08	--	--	192,60

Продовження ЖРГО

1	2	3	4	5	6
<i>11.07.ц.р.</i>					
4	<i>Митна декларація, інвойс.</i> Оприбутковано імпортований товар 15 000 x 24.15097 = 362264,55	28	632	15000	362264,55
5	<i>Акт на списання акцизних марок.</i> Списано використані акцизні марки	28 --	209 08	-- --	192,60 192,60
6	<i>Митна декларація.</i> Включено до вартості товару суму сплаченого акцизного податку	28	641	--	11848,90

Для одержання марок акцизного податку імпортер повинен подати продавцю таких марок заявку-розрахунок та платіжні документи, що підтверджують внесення плати за марки та сплату податку до відповідного бюджету.

Марки акцизного податку, не використані для маркування товарів через їх пошкодження, приймаються від покупців марок для утилізації з відшкодуванням фактично сплачених сум податку відповідно до Положення про виробництво, зберігання, продаж марок акцизного податку, маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів.

Увага! Плата за марки поверненню не підлягає

Після розмитнення товарів і вартість акцизних марок, і сума акцизного податку включається до первісної вартості придбаних товарів.

Податок на додану вартість. Операції з ввезення (пересилання) товарів на митну територію України, зокрема операції з ввезення об'єктів за договорами оренди (лізингу), застави та іпотеки є об'єктом оподаткування ПДВ (табл. 5.1).

Таблиця 5.1. *Порядок нарахування ПДВ при здійсненні операцій з імпорту товарів*

<i>Податкові наслідки</i>	<i>Порядок нарахування ПДВ</i>
1	2
Платник ПДВ при імпорті	Будь-яка особа, що ввозить товари на митну територію України в обсягах, які підлягають оподаткуванню, та на яку покладається відповідальність за сплату податків у разі переміщення товарів через митний кордон України відповідно до Митного кодексу України

Продовження табл. 5.1

1	2
База оподаткування	Договірна (контрактна) вартість, але не нижче митної вартості, з урахуванням мита та акцизного податку, що підлягають сплаті. Базу оподаткування в іноземній валюті перераховують у гривні за курсом НБУ, що діяв на 0 годин дня подання митної декларації
Ставка ПДВ	20 % (для лікарських засобів та мед виробів – 7 %) від бази оподаткування
Дата виникнення податкових зобов'язань з ПДВ	Дата подання митної декларації для митного оформлення
Дата виникнення податкового кредиту з ПДВ	Дата сплати ввізного ПДВ за наявності підтвердної МД. До податкового кредиту потрапляє вся сума ввізного ПДВ, сплаченого на митниці

Як зазначено в таблиці 5.1, платником ПДВ у випадку імпорту є будь-яка особа, що ввозить товари на митну територію України. Відповідно, навіть особи, не зареєстровані як платники ПДВ, при ввезенні товару на митну територію України повинні сплачувати цей податок.

Таким чином, сума ввізного ПДВ розраховується за формулою:

$$C_{пдв} = (C_m + C_{вм} + C_{ап}) \times H : 100 \quad (5.1)$$

де $C_{пдв}$ – сума податкового зобов'язання з ПДВ; C_m – митна вартість; $C_{вм}$ – сума ввізного мита; $C_{ап}$ – сума акцизного податку; H – ставки ПДВ;

Як вже зазначалось вище, податкові зобов'язання з ПДВ при імпорті товарів виникають на дату подання митної декларації для митного оформлення.

Увага! Передоплата при імпорті товару не призводить до виникнення податкових зобов'язань з ПДВ.

Як і ввізне мито, і акцизний податок, так і ПДВ підлягає сплаті шляхом внесенням авансових сум на рахунок митного органу до моменту здійснення митного оформлення або безпосередньо під час такого митного оформлення.

На момент оформлення митної декларації в підприємства-імпортера виникає податкове зобов'язання з ПДВ.

Увага! Відображення цієї операції в бухгалтерському обліку є дещо специфічним: одночасно між собою кореспондують рахунок податкових зобов'язань з ПДВ (К 641) та умовного податкового кредиту (Д 644) (приклад 5.5).

Приклад 5.5

Відображення операцій з нарахування та сплати імпортного ПДВ для підприємств-імпортерів, які *зареєстровані* як платники ПДВ.

№ з/п	Операція	Д-т	К-т
1	Платіжне доручення. Сплата авансового платежу з ПДВ на рахунок митного органу	377	311
2	Відображення податкових зобов'язань з ПДВ на дату подання митної декларації для митного оформлення	644	641
3	Відображено перерахування грошових коштів з рахунку митниці на відповідний бюджетний рахунок	641	311
4	Відображено податковий кредит з ПДВ на дату сплати ввізного ПДВ за наявності підтвердної митної декларації	641	644

На відміну від мита та акцизного податку, сума яких включається до первісної вартості придбаних товарів як непрямі податки, які не відшкодовуються підприємству, щодо ПДВ підприємство одразу після його сплати отримує право на податковий кредит, чому підтвердженням є належно оформлена митна декларація, що в обліку відображається кореспонденцією рахунків: Д 641 К 644.

Увага! Виключенням є особи, не зареєстровані як платники ПДВ, які при ввезенні товару на митну територію України сплатили цей податок. Для таких осіб бюджетне відшкодування ПДВ у вигляді податкового кредиту не передбачено, у зв'язку з чим сплачені при ввезенні суми ПДВ повинні бути включені до первісної вартості придбаного товару (приклад 5.6).

Приклад 5.6

Відображення операцій з нарахування та сплати імпортного ПДВ для підприємств-імпортерів, які *не зареєстровані* як платники ПДВ.

№ з/п	Операція	Д-т	К-т
1	Платіжне доручення. Сплата авансового платежу з ПДВ на рахунок митного органу	377	311
2	Відображено перерахування грошових коштів з рахунку митниці на відповідний бюджетний рахунок	641	377
3	Включено суму сплаченого ПДВ до первісної вартості придбаного товару	28	641

Нарахування та сплата ПДВ при імпорті товарів на митну територію України здійснюються відповідно до Порядку справляння податку на додану вартість під час митного оформлення товарів, імпортованих на митну територію України.

При цьому платник податку зобов'язаний скласти і зареєструвати в ЄРПН в терміни, встановлені ПКУ для такої реєстрації, зведену податкову накладну за товарами/послугами, необоротними активами.

Що стосується впливу імпортних операцій на оподаткування **податком на прибуток**, то слід зазначити, що вони не призводять до виникнення різниць між бухгалтерським фінансовим результатом та податковим об'єктом обкладення податком на прибуток. Відповідно, доходи та витрати відображаються лише в частині курсових різниць, які виникають за правилами бухгалтерського обліку.

Оцінка операцій з імпорту товарів в національній валюті здійснюється за правилами монетарно-немонетарної оцінки, описаними в темі 1:

1) операції в іноземній валюті під час первісного визнання відображаються у валюті звітності шляхом перерахунку суми в іноземній валюті із застосуванням валютного курсу на початок дня дати здійснення операції (дати визнання активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів і витрат);

2) сума авансу (попередньої оплати) в іноземній валюті, сплачена іншим особам у рахунок платежів для постачання активів, виконання робіт і послуг, при включенні до складу первісної вартості придбаних активів перераховується у валюту звітності із застосуванням валютного курсу на початок дня дати одержання авансу;

3) у разі сплати постачальнику авансових платежів в іноземній валюті частинами та одержання від постачальника немонетарних активів (робіт, послуг) частинами первісна вартість таких активів (робіт, послуг) визнається за сумою авансових платежів із застосуванням валютних курсів, виходячи з послідовності одержання авансових платежів.

Правила відображення операцій з імпорту товарів та продукції в бухгалтерському обліку узагальнено в табл. 5.2.

Таблиця 5.2. *Правила відображення операцій з імпорту товарів та продукції в бухгалтерському обліку*

<i>Перша подія</i>	<i>Характер заборгованості</i>	<i>Порядок визначення первісної вартості</i>	<i>Порядок визначення курсових різниць</i>
Отримання активів	Монетарна	На дату визнання активу за курсом НБУ, що діяв на початок дня здійснення операції	На дату: – здійснення операції, тобто на дату погашення заборгованості (у розмірі суми погашення або розміру всієї заборгованості на цю дату) за курсом НБУ на початок поточної доби; – балансу (у розмірі всієї заборгованості на цю дату) за курсом НБУ на кінець дня
Перерахування передоплати (авансу)	Немонетарна	На дату визнання активу, але за курсом НБУ на початок дня дати отримання авансу на розподільчий рахунок	Перерахунок курсових різниць не здійснюється
Сплата передоплати частинами з наступним частковим одержанням активів	Немонетарна	За сумою авансових платежів із застосування валютних курсів, виходячи з послідовності сплати авансових платежів	

Згідно з П(С)БО 9 та Методичних рекомендацій з обліку запасів запаси визнаються активом, якщо:

- підприємству перейшли ризики й вигоди, пов'язані з правом власності або з правом повного господарського відання (оперативного управління) на придбані (отримані) запаси;
- підприємство здійснює управління та контроль за запасами;
- існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням;

– вартість запасів може бути достовірно визначена.

На облік операцій з імпорту товарів істотний вплив справляють умови зовнішньоекономічного контракту, в якому зазначаються умови платежів: валюта, порядок і терміни фінансових розрахунків та гарантій виконання сторонами взаємних платіжних зобов'язань, а також умови здачі-приймання товарів (робіт, послуг) із зазначенням терміну та місця фактичної передачі товарів, із визначенням переліку товаросупровідних документів, що містять усі необхідні відомості про товар і умови контракту.

Після виконання всіх умов визнання активів в бухгалтерському обліку покупця придбані активи відображається за дебетом відповідних рахунків (наприклад, 15 «Капітальні інвестиції», 28 «Товари») і кредитом рахунку 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками» з використанням відповідних субрахунків. Облік інвалютної заборгованості ведеться в національній та іноземній валюті.

Окрім відображення в складі первісної вартості придбаних товарів сум, сплачених постачальнику, в бухгалтерському обліку відображаються й інші витрати, пов'язані з придбанням, які в переважній більшості включаються до первісної вартості придбаних товарів. Зокрема, відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» первісною вартістю запасів, що придбані за плату, є собівартість запасів, яка складається з таких фактичних витрат:

– суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю) за вирахуванням непрямих податків;

– суми ввізного мита;

– суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству;

– транспортно-заготівельні витрати (затрати на заготівлю запасів, оплата тарифів (фрахту) за вантажно-розвантажувальні роботи і транспортування запасів усіма видами транспорту до місця їх використання, включаючи витрати зі страхування ризиків транспортування запасів). Сума транспортно-заготівельних витрат, що узагальнюється на окремому субрахунку рахунків обліку запасів, щомісячно розподіляється між сумою залишку запасів на кінець звітного місяця і сумою запасів, що вибули (використані, реалізовані, безоплатно передані тощо) за звітний місяць. Сума транспортно-заготівельних витрат, яка відноситься до запасів, що вибули, визначається як добуток середнього відсотка транспортно-заготівельних витрат і вартості запасів, що вибули, з

відображенням її на тих самих рахунках обліку, у кореспонденції з якими відображено вибуття цих запасів. Середній відсоток транспортно-заготівельних витрат визначається діленням суми залишків транспортно-заготівельних витрат на початок звітної місяця і транспортно-заготівельних витрат за звітний місяць на суму залишку запасів на початок місяця і запасів, що надійшли за звітний місяць;

– інші витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях. До таких витрат, зокрема, належать прями матеріальні витрати, прями витрати на оплату праці, інші прями витрати підприємства на доопрацювання і підвищення якісно технічних характеристик запасів.

Зокрема, у випадку імпорту до первісної вартості придбаних активів також включають:

– митні платежі (ввізне мито, акцизний податок, плату за виконання митних формальностей у неробочий час або поза місцем розташування митних органів);

– оплату послуг митного брокера;

– витрати на сертифікацію товарів (якщо сертифікат пов'язаний з конкретною партією імпортного товару);

– витрати на збереження товарів на митному складі;

– оплату послуг транспортування тощо.

Вартість товарів, отриманих від нерезидентів, оцінюється в національній валюті лише при первісному визнанні і в подальшому у зв'язку зі зміною курсу перерахунку не підлягає (приклад 5.7).

Приклад 5.7

(облік імпорту товарів на умовах наступної оплати)

Підприємство 11.03 ц.р. імпортувало товар вартістю 10000 дол.США. На митниці були сплачені ПДВ за ставкою 20% та ввізне мито за ставкою 10%. З метою розмитнення товару було укладено договір з митним брокером, вартість послуг якого відповідно до акту, підписаного 11.03 ц.р., склала 1200 грн., в т.ч. ПДВ.

За перевезення продукції 14.03 ц.р. було перераховано транспортній організації 6000 грн. (акт виконаних робіт підписано 14.03 ц.р.).

Оплата за товар була здійснена 06.04. ц.р.

**Журнал реєстрації господарських операцій ТзОВ «Полісся»
за березень-квітень ц.р.**

№ о п.	Операція	Д-т	К-т	Сума, дол. грн.
<i>11.03 ц.р.</i>				
1	<i>Платіжне доручення.</i> Сплачено митні платежі при ввезенні товару: 1) Митна вартість = = 10000 x 21,73571 = 217357,1 2) Ввізне мито = 217357,1x x10 % /100% = = = 21735,71 3) ПДВ = (217357,1 + +21735,71)x 20%/100%= = 478185,62 4) 21735,71 + 478185,62 = 499921,33	377	311	499921,33
2	<i>Платіжне доручення.</i> Оплачено послуги митного брокера	371	311	1200,00
3	<i>Митна декларація, інвойс.</i> Оприбутковано товар 10000 x 21,73571 = 217357,1	28	632	<u>10000</u> 217357,10
4	<i>Митна декларація.</i> Включено до первісної вартості товару суму сплаченого мита	28 641	641 377	21735,71
5	<i>Митна декларація.</i> Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ та включене до податкового кредиту за датою оплати	644 641 641	641 377 644	478185,62
6	<i>Акт виконаних робіт, податкова накладна.</i> Відображено послуги митного брокера та закрито розрахунки за авансами	28 641 685	685 685 371	1000,00 200,00 1200,00
<i>14.03 ц.р.</i>				
7	<i>Акт виконаних робіт, платіжне доручення.</i> Нараховано та сплачено транспортній організації за перевезення імпортованого товару	28 685	685 311	6000,00 6000,00
<i>31.03 ц.р.</i>				
8	<i>Розрахунок бухгалтерії.</i> Проведено переоцінку монетарної інвалютної заборгованості на дату балансу 10000(23,442625-21,73571)	945	632	17069,15
<i>06.04 ц.р.</i>				
9	<i>Розрахунок бухгалтерії.</i> Проведено переоцінку монетарної інвалютної заборгованості на дату платежу 10000(23,442625-23,509492)	945	632	668,65
10	<i>Платіжне доручення.</i> Перераховано валюту іноземному постачальнику 10000x23,509492	632	312	<u>10000</u> 235094,92

Оскільки операції з розрахунками в іноземній валюті часто пов'язані одночасно з виконанням митних процедур, поширеною, хоча й помилковою практикою буває визначення дати операції за датою, що зазначена в митній декларації (МД), якою оформлюється експорт або імпорт товарів.

Насправді ж, МД є лише документом, що підтверджує виконання вимог митного законодавства щодо оформлення переміщення товарів через митний кордон України, і жодним чином не спричиняє виникнення чи погашення зобов'язань між сторонами зовнішньоекономічної угоди.

Датою здійснення операції з товарами є виключно дата переходу права власності на товари від постачальника покупцеві, відповідно до умов контракту, що визначаються за Міжнародними правилами визначення комерційних термінів (Incoterms) (приклади 5.8, 5.9).

Приклад 5.8

У випадку здійснення поставки на умовах FCA (франко-перевізник), перехід права власності відбувається на дату оформлення товарно-транспортної накладної (як правило, раніше, ніж дата МД).

Приклад 5.9

Якщо контрактом передбачена поставка на умовах DAF, тобто доставка до кордону, то перехід права власності відбудеться під час перетину кордону у визначеному місці транспортним засобом з товаром. Зазвичай, це відбувається пізніше за дату оформлення МД.

Особливу увагу слід приділяти визначенню дати операції, коли вона припадає на період зміни звітних періодів.

Здійснюючи імпорتنі операції, нерезиденти в більшості випадків потребують певних гарантій, чим, зокрема, є попередня оплата. Але при цьому слід враховувати правила оцінки, що передбачені П(С)БО 21 для оцінки авансів, виданих нерезиденту, а саме: сума авансу в іноземній валюті, надана іншим особам у рахунок платежів для придбання активів і отримання робіт і послуг, при включенні до вартості цих активів (робіт, послуг) перераховується у валюту звітності із застосуванням валютного курсу на початок дня дати сплати авансу.

Увага! У випадку здійснення імпорتنих операцій за умов передоплати слід контролювати строки надходження товарів (див. тему 3).

В бухгалтерському обліку сума сплачених авансів відображається як дебіторська заборгованість кореспонденцією рахунків Д-т 371 К-т 312. Заборгованість, відображена на рахунку 371, є немонетарною заборгованістю, яка не підлягає перерахунку ні на дату розрахунку (оскільки розрахунок здійснюється запасами, основними засобами або нематеріальними активами), ні на дату звітності. Після оприбуткування активів рахунок 371 необхідно закрити, проводячи взаємозалік з заборгованістю перед іноземним постачальником, що відображається кореспонденцією рахунків: Д 632 К-т 371.

Увага! Облікова вартість придбаних активів у випадку здійснення розрахунків на умовах передоплати оцінюється за курсом НБУ на дату сплати такого авансу, а митні платежі розраховуються за курсом на дату складання митної декларації! (приклад 5.10).

Приклад 5.10

(облік імпорту товарів на умовах передоплати)

Підприємство 15.02 ц.р. уклало імпортний договір з нерезидентом на придбання товару вартістю 10000 дол. США на умовах попередньої оплати.

Передоплата за товар була здійснена 05.03. ц.р.

Підприємство 11.03 ц.р. імпортувало товар вартістю 10000 дол.США. На митниці були сплачені ПДВ за ставкою 20% та ввізне мито за ставкою 10 %.

Журнал реєстрації господарських операцій ТзОВ «Полісся» за березень ц.р.

№ оп.	Операція	Д-т	К-т	Сума, дол. грн.
1	2	3	4	5
<i>05.03 ц.р.</i>				
1	Платіжне доручення. Перераховано аванс іноземному постачальнику 10000x23,771263	371	312	<u>10000</u> 237712,63
<i>11.03 ц.р.</i>				
2	Платіжне доручення. Сплачено митні платежі при ввезенні товару: 1) Митна вартість = 10000 x 21,73571 = 217357,1 2) Ввізне мито = 217357,1x 10 % /100% = 21735,71 3) ПДВ = (217357,1 + 21735,71)x 20%/100% = 478185,62 4) 21735,71 + 478185,62 = 499921,33	377	311	499921,33

Продовження ЖРГО

1	2	3	4	5
3	<i>Митна декларація, інвойс.</i> Оприбутковано товар 10000 x 23,771263	28	632	<u>10000</u> 237712,63
4	<i>Митна декларація.</i> Включено до первісної вартості товару суму сплаченого мита	28 641	641 377	21735,71
5	<i>Митна декларація.</i> Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ та включене до податкового кредиту за датую оплати	644 641 641	641 377 644	478185,62
6	<i>Довідка бухгалтерії.</i> Здійснено взаємозалік заборгованості	632	371	<u>10000</u> 237712,63

Вартість придбаних активів, що перевищує суму попередньої оплати, визначається із застосуванням валютного курсу на дату визнання цих активів.

Якщо ж оприбутковано товарів на суму меншу, ніж попередньо сплачений аванс, і подальших поставок товару від іноземного постачальника не передбачається, а залишок авансу підлягає поверненню грошима, то дебіторська заборгованість в сумі залишку авансу підлягає перерахунку за валютним курсом на кожен дату балансу (поки не відбудеться сплата грошей) і на дату погашення дебіторської заборгованості (отримання грошей).

У зв'язку з цим в обліку необхідно чітко розділяти суми в іноземній валюті, що сплачені нерезиденту як наступна оплата за товар, та суми авансів, що сплачуються.

У разі здійснення авансових платежів в іноземній валюті постачальникові частинами та одержання частинами від постачальника немонетарних активів (робіт, послуг) вартість одержаних активів (робіт, послуг) визнається за сумою авансових платежів із застосуванням валютних курсів, виходячи з послідовності здійснення авансових платежів.

Розглянуті вище приклади 5.9, 5.10 передбачають розрахунки або 100 % наступної оплати, або 100 % передплати, а в практиці господарювання часто відбуваються мішані платежі, облік яких продемонстровано в наступному прикладі 5.11.

Приклад 5.11

ТзОВ «Полісся» уклало зовнішньоекономічний імпорتنий контракт з угорською фірмою «Здена» на імпорт товарів контрактною вартістю 10 тис. дол. США.

05.03 ц.р. сплачено іноземному постачальнику 7000 дол. США як передоплату.

Митне оформлення було проведене 11.03 ц.р. на всю суму. На митниці були сплачені ПДВ за ставкою 20% та ввізне мито за ставкою 10 %.

Остаточні розрахунки з постачальником були проведені 06.04 ц.р.

**Журнал реєстрації господарських операцій ТзОВ «Полісся»
за березень-квітень ц.р.**

№ оп.	Операція	Д-т	К-т	Сума, дол. грн.
1	2	3	4	5
<i>05.03 ц.р.</i>				
1	Платіжне доручення. Перераховано аванс іноземному постачальнику 7000x23,771263	371	312	<u>7000</u> 166398,84
<i>11.03 ц.р.</i>				
2	Платіжне доручення. Сплачено митні платежі при ввезенні товару: 1) Митна вартість = 10000x 21,73571 = 217357,1 2) Ввізне мито = 217357,1x10 % /100% = 21735,71 3) ПДВ =(217357,1 +21735,71) x 20%/100% = 478185,62 4) 21735,71 + 478185,62 = 499921,33	377	311	499921,33
3	Митна декларація, інвойс. Оприбутковано товар 7000x 23,771263 + 3000 x 21,73571 = 166398,84 + 65207,13	28	632	<u>10000</u> 231605,97
4	Митна декларація. Включено до первісної вартості товару суму сплаченого мита	28 641	641 377	21735,71
5	Митна декларація. Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ та включене до податкового кредиту за датою оплати	644 641 641	641 377 644	478185,62
6	Довідка бухгалтерії. Здійснено взаємозалік заборгованості	632	371	<u>7000</u> 166398,84
<i>31.03 ц.р.</i>				
7	Розрахунок бухгалтерії. Проведено переоцінку монетарної інвалютної заборгованості на дату балансу 3000(23,442625-21,73571)	945	632	5120,745

Продовження ЖРГО

1	2	3	4	5
<i>06.04 ц.р.</i>				
8	<i>Розрахунок бухгалтерії. Проведено переоцінку монетарної інвалютної заборгованості на дату платежу 3000(23,442625-23,509492)</i>	945	632	200,60
9	<i>Платіжне доручення. Перераховано валюту іноземному постачальнику 3000x23,509492</i>	632	312	<u>10000</u> 70528,48

Аналітичний облік імпорتنих операцій можна вести: за кожним постачальником; за кожним контрактом; за валютою платежу тощо.

5.2. Бухгалтерський облік та оподаткування операцій з імпорту послуг

Окрім постачання товарів, з нерезидентами можна укласти ЗЕД-договори, предметом яких є постачання робіт, послуг. Послуги, на відміну від товару, не мають матеріальної форми та, відповідно, не підлягають митному оформленню, але оподатковуються ПДВ залежно від місця постачання.

Ваш словничок:

- ✓ роботи;
- ✓ послуги;
- ✓ постачання послуг;
- ✓ місце постачання послуг

Постачання послуг – будь-яка операція, що не є постачанням товарів, чи інша операція з передачі права на об'єкти права інтелектуальної власності та інші нематеріальні активи чи надання інших майнових прав стосовно таких об'єктів права інтелектуальної власності, а також надання послуг, що споживаються в процесі вчинення певної дії або провадження певної діяльності

Місце постачання послуг – місце реєстрації постачальника, крім операцій, зазначених у пунктах 186.2 і 186.3 ПКУ (табл. 5.3).

Таблиця 5.3. Місце постачання послуг відповідно до пп. 186.2 і 186.3 ПКУ

<i>№ з/п</i>	<i>Вид послуг</i>	<i>Місце постачання послуг</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
1	Послуги, що є допоміжними у транспортній діяльності: навантаження, розвантаження, перевантаження, складська обробка товарів та інші аналогічні види послуг	місце фактичного постачання послуг, пов'язаних з рухомим майном
	Послуги із проведення експертизи та оцінки рухомого майна	
2	Послуги, пов'язаних із перевезенням пасажирів та вантажів, у тому числі з постачанням продовольчих продуктів і напоїв, призначених для споживання	місце фактичного постачання послуг, пов'язаних з рухомим майном
3	Послуги із виконання ремонтних робіт і послуг із переробки сировини, а також інших робіт і послуг, що пов'язані з рухомим майном	
4	Послуги агентств нерухомості	Фактичне
5	Послуг з підготовки та проведення будівельних робіт	місцезнаходження нерухомого майна, у тому числі що
6	Інші послуги за місцезнаходженням нерухомого майна, у тому числі що будується	будується, для тих послуг, які пов'язані з нерухомим майном
7	Послуги у сфері культури, мистецтва, освіти, науки, спорту, розваг або інших подібних послуг, включаючи послуги організаторів діяльності в зазначених сферах та послуги, що надаються для влаштування платних виставок, конференцій, навчальних семінарів та інших подібних заходів	місце фактичного надання послуг
8	Надання майнових прав інтелектуальної власності, створення за замовленням та використання об'єктів права інтелектуальної власності, у тому числі за ліцензійними договорами, а також надання (передача) права на скорочення викидів парникових газів (вуглецевих одиниць)	місце, в якому отримувач послуг зареєстрований як суб'єкт господарювання або у разі відсутності такого місця - місце постійного чи переважного його проживання
9	Рекламні послуги	

Продовження табл. 5.3

1	2	3
10	Консультаційні, інжинірингові, інженерні, юридичні (у тому числі адвокатські), бухгалтерські, аудиторські, актуарні, а також послуги з розроблення, постачання та тестування програмного забезпечення, з оброблення даних та надання консультацій з питань інформатизації, надання інформації та інших послуг у сфері інформатизації, у тому числі з використанням комп'ютерних систем	місце, в якому отримувач послуг зареєстрований як суб'єкт господарювання або у разі відсутності такого місця - місце постійного чи переважного його проживання
11	Надання персоналу, у тому числі якщо персонал працює за місцем здійснення діяльності покупця	
12	Надання в оренду (лізинг) рухомого майна, крім транспортних засобів та банківських сейфів	
13	Телекомунікаційні послуги, а саме: послуги, пов'язані з передаванням, поширенням або прийманням сигналів, слів, зображень та звуків або інформації будь-якого характеру за допомогою дротових, супутникових, стільникових, радіотехнічних, оптичних або інших електромагнітних систем зв'язку, включаючи відповідне надання або передання права на використання можливостей такого передавання, поширення або приймання, у тому числі надання доступу до глобальних інформаційних мереж	
14	Послуги радіомовлення та телевізійного мовлення	
15	Надання посередницьких послуг від імені та за рахунок іншої особи або від свого імені, але за рахунок іншої особи, якщо забезпечується надання покупцю послуг, перерахованих у цьому підпункті	
16	Надання транспортно-експедиторських послуг	

Таким чином, з метою оподаткування ПДВ слід розрізнити імпорт як: постачання послуг на митній території України та з постачання послуг за межами митної території України, які по-різному оподатковуються ПДВ (табл. 5.4).

Таблиця 5.4. *Правила нарахування ПДВ у випадку імпорту робіт та послуг*

Податкові наслідки	Назва операції	
	постачання послуг на митній території України	постачання послуг за межами митної території України
Податкові зобов'язання (ПЗ) з ПДВ		
База оподаткування	Договірна вартість робіт, послуг (урахуванням загальнодержавних податків і зборів. Визначена вартість перераховується у національну валюту за обмінним курсом НБУ на дату виникнення податкових зобов'язань	Немає об'єкта оподаткування
Ставка ПДВ	20 % від бази оподаткування.	Немає об'єкта оподаткування
Дата ПЗ	Дата першої з подій: – або дата списання коштів з банківського рахунка платника податку на оплату послуг; – або дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг нерезидентом	
Платник ПЗ	ПЗ з ПДВ нараховує отримувач послуг, він же виписує податкову накладну	
Дата ПК	Дата нарахування ПЗ з ПДВ, виписування відповідної податкової накладної та реєстрації її в ЄРПН	

Отже, за загальним правилом роботи і послуги, отримані від нерезидента, крім тих, що перелічені у таблиці 5.4, не будуть обкладатися ПДВ через те, що місцем постачання таких послуг буде місце реєстрації нерезидента-постачальника, а отже, такі операції не є об'єктом обкладення ПДВ (приклади 5.12, 5.13, 5.14).

Приклад 5.12

Українська компанія замовила розробку сайту у польської фірми, зареєстрованої в м. Вроцлав. Акт виконаних робіт підписано обома сторонами. Розрахунок за одержані послуги проведено після підписання акту.

Яким чином така операція оподатковуватиметься ПДВ?

Розв'язок:

Даний вид послуг належить до послуг з оброблення даних та надання консультацій з питань інформатизації, надання інформації та інших послуг у сфері інформатизації. Місцем постачання таких послуг є місце, в якому отримувач послуг (в прикладі - резидент) зареєстрований як суб'єкт господарювання. Відповідно, на дату підписання акту виникатиме податкове зобов'язання з ПДВ за ставкою 20 %.

Приклад 5.13

Українське підприємство замовило роботи з оснащення своєї філії, розташованої в м. Краків (Польща), польській компанії. Розрахунки проведено на умовах попередньої оплати. Акт виконаних робіт підписано обома сторонами.

Яким чином така операція оподатковуватиметься ПДВ?

Розв'язок:

Дані роботи належать до робіт з нерухомим майном, для яких місцем постачання є фактичне місцезнаходження нерухомого майна (в прикладі – Польща). Відповідно, ці операції не будуть об'єктами оподаткування ПДВ.

Приклад 5.14

Наприклад, вартість послуг, наданих нерезидентом, відповідно до акту наданих послуг в еквіваленті до національної валюти склала 10000 грн.

ПЗ з ПДВ = $10000 \times 20\% / 100\% = 2000$ грн.

Д 644 К 641 2000 грн.

Після реєстрації податкової накладної в ЄРПН:

Д 641 К 644 2000 грн.

Як зазначено в табл. 5.4, датою виникнення податкових зобов'язань в разі імпорту робіт, послуг є дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що сталася раніше:

– або дата списання коштів з банківського рахунку платника податку на оплату послуг;

– або дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг нерезидентом Підтвердженням того, що послуга надана, є акт або інший погоджений сторонами документ.

Увага! У випадку імпорту послуг податкові зобов'язання з ПДВ нараховує отримувач послуг (український замовник), він же виписує податкову накладну та отримує згодом право на податковий кредит, якщо послуга пов'язана з його господарською діяльністю.

Податкова накладна складається на кожне повне або часткове постачання товарів/послуг, а також на суму коштів, що надійшли на поточний рахунок як попередня оплата (аванс).

У разі складення податкової накладної на повне постачання послуги, або на суму коштів, що надійшла на поточний рахунок як попередня оплата (аванс) в повному обсязі, у графі 5 податкової накладної «Одиниця виміру товарів/послуг» зазначається одиниця виміру «послуга», а в графі 6 зазначається «1».

У разі складення податкової накладної на часткове постачання послуги, або на суму попередньої оплати частини вартості послуги, у графі 5 податкової накладної зазначається слово «послуга», а в графі 6 «кількість (об'єм, обсяг) постачання товарів/послуг» - відповідна частка наданої (оплаченої) послуги у вигляді десяткового дробу.

Наприклад, у разі постачання частини послуги, яка відповідає половині обсягу, вказаного у договорі, або у разі отримання суми попередньої оплати половини договірної вартості послуги, у графі 6 вказується число «0,5».

Податкове зобов'язання нараховується на вартість послуг, а не вираховується з суми договору, що в обліку відображається кореспонденцією рахунків: Д 644 К 641.

Одразу після реєстрації податкової накладної в ЄРПН отримувач послуг має право віднести суму нарахованого ПДВ до складу податкового кредиту, що в обліку відображається кореспонденцією рахунків: Д 641 К 644.

Якщо імпорт послуг, що підлягають оподаткуванню ПДВ, здійснює суб'єкт господарювання, який не є платником ПДВ, в цьому випадку податкова накладна не складається, а натомість складається *Розрахунок податкових зобов'язань, нарахованих отримувачем послуг, не зареєстрованим як платник податку на додану вартість, які постачаються нерезидентами, у тому числі їх постійними представництвами, не зареєстрованими платниками податків, на митній території України.*

Відповідно, права на податковий кредит такий суб'єкт не матиме і повинен сплатити всю суму ПДВ до бюджету з подальшим її включення до собівартості отриманих робіт, послуг (приклад 5.15).

Приклад 5.15

Резидент, який не зареєстрований як платник ПДВ, замовив роботи з оснащення свого офісу, розташованого в м. Київ, італійській компанії на підставі договору від 05.02 ц.р. на суму 1000 євро.

Акт виконаних робіт на суму 1000 євро підписано обома сторонами 10.03 ц.р.

Розрахунок за одержані послуги проведено 05.04 ц.р.

Розв'язок:

ПДВ буде нараховане 10.03 ц.р. на підставі Розрахунку податкових зобов'язань, нарахованих отримувачем послуг, не зареєстрованим як платник податку на додану вартість, які постачаються нерезидентами, у тому числі їх постійними представництвами, не зареєстрованими платниками податків, на митній території України в сумі:

$1000 \times 22,897045 \times 0,2 = 4579,41$

Д 92 К 641 4579,41 грн.

Д 641 К 311 4579,41 грн.

При наданні послуг від нерезидентів України резидентам в обліку визначаються витрати, визнання яких регулюється П(С)БО 16 «Витрати».

При імпорті послуг на такі операції поширюються ті самі правила відображення в бухгалтерському обліку, що і при імпорті товарів (див. табл. 5.2), що також узагальнено на рис. 5.1.

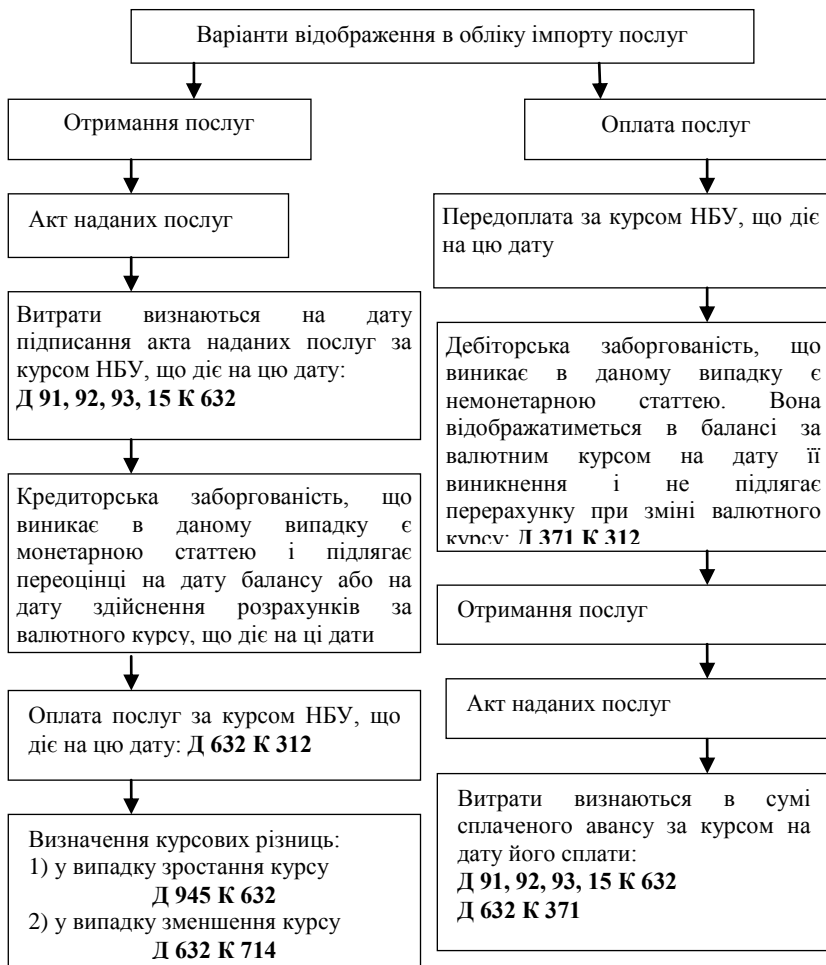

Рис. 5.1. Відмінності в обліку імпорту послуг за умов попередньої та наступної оплати

Розглянемо дані випадки на прикладах 5.16, 5.17.

**Приклад 5.16 (продовження прикладу 5.12)
(імпорт послуг на умовах наступної плати)**

Українська компанія ТзОВ «Полісся» замовила розробку сайту у польської фірми, зареєстрованої в м. Вроцлав на підставі договору від 05.02 ц.р.

Акт виконаних робіт на суму 1000 євро підписано обома сторонами 10.03 ц.р.

Розрахунок за одержані послуги проведено 05.04 ц.р.

Журнал реєстрації господарських операцій ТзОВ «Полісся» за березень-квітень ц.р.

№ оп.	Операція	Д-т	К-т	Сума, дол. грн.
<i>10.03. ц.р.</i>				
1	<i>Акт наданих послуг.</i> Відображено отримання послуг від нерезидента 1000 x 22,897045	92	632	<u>1000</u> 22897,05
2	<i>Податкова накладна</i> Нараховано ПЗ з ПДВ 22897,05x0,2	644	641	4579,41
<i>11.03. ц.р.</i>				
<i>Реєстрація ПН в ЄРПН</i>				
3	<i>Податкова накладна.</i> Відображено суму ПК з ПДВ	641	644	4579,41
<i>31.03. ц.р.</i>				
4	<i>Розрахунок бухгалтерії.</i> Визначено курсову різницю за кредиторською заборгованістю на останній день звітного періоду: 1000 x (22,897045-23,442625)	945	632	545,58
<i>05.04.ц.р.</i>				
5	<i>Розрахунок бухгалтерії.</i> Визначено курсову різницю за кредиторською заборгованістю на дату оплати: 1000 x (23,442625– 23,509492)	632	714	66,87
6	<i>Платіжне доручення.</i> Перераховано кошти іноземному постачальнику 1000 x 23,509492	632	312	<u>1000</u> 23509,49

**Приклад 5.17 (продовження прикладу 5.13)
(імпорт послуг на умовах передоплати)**

Українське підприємство ТзОВ «Полісся» замовило роботи з оснащення своєї філії, розташованої в м. Краків (Польща), польській компанії на підставі договору від 05.02 ц.р. на суму 1000 євро.

Розрахунки проведено на умовах попередньої оплати 10.03 ц.р. Акт виконаних робіт підписано обома сторонами 01.04 ц.р.

Журнал реєстрації господарських операцій ТзОВ «Полісся» за березень-квітень ц.р.

<i>№ оп.</i>	<i>Операція</i>	<i>Д-т</i>	<i>К-т</i>	<i>Сума, дол. грн.</i>
<i>10.03. ц.р.</i>				
1	<i>Платіжне доручення.</i> Перераховано кошти нерезиденту в рахунок передоплати за виконання робіт 1000 x 22,897045	371	312	<u>1000</u> 22897,05
<i>01.04. ц.р.</i>				
2	<i>Акт виконаних робіт.</i> Відображено факт виконання робіт нерезидентом 1000 x 22,897045	92	632	<u>1000</u> 22897,05
3	<i>Довідка бухгалтерії</i> Закрито розрахунки за авансами	632	371	<u>1000</u> 22897,05

У випадку, коли розрахунки здійснюються за змішаною формою оплати, при визначенні гривневого еквівалента вартості послуги використовується як курс на дату передоплати (у частині суми передоплати), так і курс на дату наступної оплати (в сумі, що ще підлягає оплаті).

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняттям: імпорт, імпорт товарів?
2. Яким основним документом підтверджується переміщення матеріальних цінностей через митний кордон?
3. Хто такий митний брокер та що входить в його обов'язки?
4. Що таке митна вартість та які її складові?
5. Скільки існує методів визначення митної вартості?
6. Дайте визначення терміну мито.
7. Які в Україні існують види ставок мита?
8. Які сплачуються митні платежі при переміщенні товарів через митний кордон України?
9. Чи сплачується ПДВ при імпорті товарів?
10. Якими основними нормативними документами регулюються імпорتنі операції?
11. За загальним правилом місцем постачання послуг є.
12. Що є базою для оподаткування послуг, які поставляються нерезидентами на митній території України?

Тестові завдання

I. Питання першого рівня складності: альтернативні тестові завдання
<i>Зазначте варіант правильної відповіді</i>
1. Митна вартість товарів перераховується у гривні за курсом НБУ на день, що передує дню початку митного контролю. а) Так б) Ні
2. Митна вартість імпортного товару включаю фактурну вартість та витрати на доставку товару до митного кордону України (якщо вони не включені до фактурної вартості)? а) Так б) Ні
3. Основним документом, що регламентує порядок переміщення вантажів через митний кордон України, є Митний кодекс України. а) Так б) Ні
4. Декларування – заявлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення. а) Так б) Ні
5. Імпорт – це купівля (у тому числі з оплатою у не грошовій формі) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності у іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів із ввезенням їх на територію України, включаючи купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами. а) Так б) Ні
6. При розміщенні товарів під митний режим імпорту застосовується митна декларація а) Так б) Ні
7. Порядок митного оформлення товарів у режимі імпорту передбачає обов'язкову сплату податків і зборів, якими обкладаються товари при ввезенні на митну територію України: ввізне мито, податок на додану вартість, акцизний податок (у випадку ввезення товарів, на які встановлено такий збір). а) Так б) Ні
8. При перетині митного кордону України або при прийманні товару на складі покупця облікова ціна на цей товар буде збільшена на суму накладних витрат, понесених за кордоном, і на суму сплачених зборів, мита і податків. а) Так б) Ні
9. Сума мита є складовою первісної вартості товарів? а) Так б) Ні
10. ПДВ при імпорті сплачують лише ті імпортери, які зареєстровані як платники ПДВ а) Так б) Ні

11. Сума митних платежів сплачується після складання митної декларації а) Так б) Ні
12. Базою оподаткування ПДВ при імпорті є митна вартість товару а) Так б) Ні
13. Для того щоб імпорتنий товар був пропущений на митну територію України, на прикордонну митницю потрібно надіслати попереднє повідомлення а) Так б) Ні
14. Ставки ввізного мита визначені Митним кодексом України а) Так б) Ні
15. Всі імпортери є платниками акцизного податку? а) Так б) Ні
16. Ставки акцизного податку при імпорті визначені в Податковому кодексі України а) Так б) Ні
17. Адвалорне мито визначається у відсотках до митної вартості а) Так б) Ні
18. Митний тариф України – це систематизований згідно з українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності перелік ставок ввізного мита, яке справляється з товарів, що ввозяться на митну територію України? а) Так б) Ні
19. Митна вартість – ціна товару передбачена угодою, фактично сплачена, чи ціна, яка підлягає сплаті, що зазначена в товаросупровідному документі (рахунку-фактурі) а) Так б) Ні
20. Декларант – це підприємство (обов'язково резидент України), що надає послуги з декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України а) Так б) Ні
21. Митний брокер – це особа, яка самостійно здійснює декларування або від імені якої здійснюється декларування? а) Так б) Ні
22. Митні платежі - це податки, що відповідно до Податкового кодексу або митного законодавства справляються під час переміщення або у зв'язку з переміщенням товарів через митний кордон України та контроль за справлянням яких покладено на митні органи. а) Так б) Ні
23. До підакцизних товарів належать продукти дитячого харчування а) Так б) Ні
24. Основним методом визначення митної вартості товарів є метод за ціною угоди щодо товарів, які імпортуються: а) Так б) Ні

25. Датою виникнення податкових зобов'язань із сплати мита у разі ввезення товарів на митну територію України є дата події, що відбулась першою: чи то дата сплати авансу, чи то дата їх митного оформлення. а) Так б) Ні
26. Кожний наступний метод визначення митної вартості застосовується лише у разі, якщо митна вартість товарів не може бути визначена шляхом застосування попереднього методу а) Так б) Ні
27. Митна декларація – документ, що використовується для здійснення контролю за доставкою товарів, що ввозяться на митну територію України, та на які не складається попередня декларація а) Так б) Ні
28. Рахунок-фактура в міжнародній практиці має назву інвойс а) Так б) Ні
29. Ставка ПДВ при імпорті товарів складає 0%. а) Так б) Ні
30. Сума митних платежів сплачується після завершення митного оформлення товарів: а) Так б) Ні
31. Ввізне мито нараховується за ставками, встановленими законом України «Про митний тариф України»: а) Так б) Ні
32. При морських перевезеннях транспортним документом є товарно-транспортна накладна а) Так б) Ні
33. Для того, щоб ввезти товари на митну територію України, підприємство повинне зареєструватися в митних органах і відкрити в банку валютний рахунок. а) Так б) Ні
34. У випадку, коли місцем постачання послуг визначено територію України, операція оподатковується ПДВ за ставкою 0 % а) Так б) Ні
35. У випадку, коли місцем постачання послуг визначено іноземну державу, така операція не є об'єктом оподаткування ПДВ а) Так б) Ні
36. При імпорті робіт (послуг) датою виникнення податкових зобов'язань є дата події, яка відбулась першою: чи то сплата авансу, чи то дата підписання акту а) Так б) Ні
37. Зобов'язання зі сплати ПДВ з послуг, наданих нерезидентом, покладається на резидента – отримувача послуг. а) Так б) Ні

38. Об'єктами оподаткування ПДВ вважаються тільки ті послуги, місце постачання яких знаходиться на митній території України. а) Так б) Ні
39. Отримувач послуг (з місцем постачання на митній території України) повинен нарахувати з таких послуг ПДВ за ставкою 20%. а) Так б) Ні
40. Залежно від того, яка подія відбулася раніше – перерахування коштів чи надання послуг, перерахунок у гривневий еквівалент валютної складової відбувається з урахуванням курсу НБУ на дату першої події а) Так б) Ні
41. Податкове зобов'язання нараховується на вартість послуг, а не вираховується з суми договору? а) Так б) Ні
42. Право на податковий кредит при імпорті послуг виникає в періоді, наступному за період складання податкової декларації з ПДВ? а) Так б) Ні
43. При виписуванні податкової накладної на послуги одиницею виміру є послуга, а кількість визначається у десяткових дробах? а) Так б) Ні
44. Одержання робіт, послуг від нерезидента може бути відображено проводкою Д 93 К 632. а) Так б) Ні
45. Документ, який підтверджує факт виконання робіт, послуг є акт виконаних робіт а) Так б) Ні
46. Не дозволяється відносити до податкового кредиту суми, які не підтверджені актами приймання робіт, послуг а) Так б) Ні
47. База оподаткування ПДВ – договірна (контрактна) вартість такої послуги а) Так б) Ні
48. На суму податкових зобов'язань одержувач послуг повинен сам виписати податкову накладну. а) Так б) Ні
49. У випадку надання послуг із проведення експертизи та оцінки рухомого майна місцем постачання послуг є місце фактичного постачання цих послуг. а) Так б) Ні

II. Питання другого рівня складності: тестові завдання з множинним запитом
<i>Зазначте варіант правильної відповіді</i>
1. Облікова ціна імпортованих товарів не включає: а) курсову різницю; б) мито; в) транспортно-заготівельні витрати, сплачені в іновалюті; г) контрактну вартість.
2. Купівля (у тому числі з оплатою у не грошовій формі) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності у іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів із ввезенням їх на територію України, включаючи купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями. а) імпорт; б) експорт; в) реімпорт; г) реекспорт.
3. Особа, яка самостійно здійснює декларування або від імені якої здійснюється декларування – це: а) резидент; б) декларант; в) уповноважена особа; г) представник.
4. Базою для нарахування ПДВ є: а) митна вартість товару; б) сума сплаченого акцизного збору; в) ввізне мито; г) правильна відповідь відсутня.
5. Що представляє собою митна вартість імпортованих товарів? а) контрактна вартість товарів з урахуванням ввізного мита; б) ціна, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари, яка обчислена в національній валюті шляхом перерахунку суми в іноземній валюті за курсом НБУ; в) контрактна вартість товарів разом з ввізним митом і митними зборами; г) контрактна вартість товарів разом з ввізним митом, митними зборами та акцизним податком.
6. Які з перелічених нижче витрат не входять до митної вартості товарів, що імпортовані на територію України? а) контрактна вартість, зазначена у рахунку-фактурі; б) фактичні витрати на транспортування, навантаження, розвантаження і страхування товарів до пункту перетину митного кордону України, що не включені до рахунку-фактури; в) комісійні і брокерські витрати до пункту перетину митного кордону України; г) мито і збори за митне оформлення вантажу.

<p>7. Що є датою виникнення податкового зобов'язання з ПДВ під час ввезення товарів на митну територію України?</p> <p>а) дата відвантаження товарів нерезидентом; б) дата оформлення ввізної митної декларації; в) дата оплати отримання товарів або дата надходження товарів на склад, залежно від того, що відбулося раніше; г) дата отримання товарів на склад підприємства.</p>
<p>8. Ставки акцизного податку визначені.</p> <p>а) МКУ; б) ПКУ; в) ЗУ «Про ЗЕД»; г) немає правильної відповіді.</p>
<p>9. Скільки є методів визначення митної вартості?</p> <p>а) 4; б) 6; в) 1; г) 2.</p>
<p>10. Заява, яка містить відомості про товари, інші предмети та транспортні засоби, мету їх переміщення через митний кордон України або про зміни митного режиму відносно цих товарів, а також інформацію, яка є необхідною для здійснення митного контролю, митного оформлення, ведення митної статистики, нарахування митних платежів.</p> <p>а) митна декларація; б) податкова накладна; в) товарно-транспортна накладна; г) інвойс.</p>
<p>11. Непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених Податковим кодексом як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції).</p> <p>а) ПДВ; б) мито; в) акцизний податок; г) немає правильної відповіді.</p>
<p>12. Митну вартість імпортованих товарів підтверджують наступні документи.</p> <p>а) ЗЕД-договір; б) рахунок-фактура; в) банківські та інші платіжні документи; г) всі відповіді є правильними.</p>
<p>13. Платниками акцизного податку є:</p> <p>а) суб'єкти господарювання, які експортують підакцизну продукцію для кінцевого споживання; б) суб'єкти господарювання, які імпортують підакцизну продукцію для кінцевого споживання; в) суб'єкти господарювання, які експортують або імпортують підакцизну продукцію для кінцевого споживання; г) немає жодної правильної відповіді.</p>

<p>14. Митний режим, відповідно до якого іноземні товари після сплати всіх митних платежів та виконання усіх необхідних митних формальностей випускаються для вільного обігу на митній території України – це:</p> <p>а) експорт; б) імпорт; в) реекспорт; г) реімпорт.</p>
<p>15. Вартість, що використовується для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена за ці товари – це:</p> <p>а) фактурна вартість; б) митна вартість; в) контрактна вартість; г) облікова вартість.</p>
<p>16. При виявленні нестачі або дефекту імпортованого товару складається:</p> <p>а) акт експертизи; б) приймальний акт; в) рекламацийний акт; г) акт інвентаризації.</p>
<p>17. Який із нижче перерахованих документів не є транспортним?</p> <p>а) авіаційна вантажна накладна (Air Waybill); б) міжнародна автомобільна накладна (CMR); в) коносамент (Bill of Lading); г) інвойс (Invoice).</p>
<p>18. Документ, що використовується для здійснення контролю за доставкою товарів, що ввозяться на митну територію України, та на які не складається попередня декларація – це:</p> <p>а) митна декларація; б) попереднє повідомлення; в) попередня декларація; г) тимчасова декларація.</p>
<p>19. Систематизований перелік товарів з привласненням кожному товару кодом, що використовується для визначення заходів тарифно-нетарифного регулювання при ввезенні або вивезенні товару з України – це:</p> <p>а) Гармонізована система опису та кодування товарів; б) Митний тариф; в) УКТ ЗЕД; г) ТН ЗЕД.</p>
<p>20. Ставки мита, для яких базою оподаткування є митна вартість товарів, називаються:</p> <p>а) адвалорними; б) специфічними; в) комбінованими; г) сезонними.</p>

<p>21. Ставки мита, для яких базою оподаткування є кількість товарів у встановлених законом одиницях виміру, називаються:</p> <ul style="list-style-type: none">а) адвалорними;б) специфічними;в) комбінованими;г) сезонними.
<p>22. Документом, що посвідчує право на віднесення суми ПДВ до податкового кредиту у випадку імпорту товару, є:</p> <ul style="list-style-type: none">а) податкова накладна;б) митна декларація;в) податкова накладна і митна декларація;г) акт виконаних робіт (наданих послуг).
<p>23. Податкові зобов'язання з ПДВ у випадку імпорту товару виникають:</p> <ul style="list-style-type: none">а) у суб'єктів-господарювання, що здійснюють імпорتنі операції, якщо вони є платниками ПДВ;б) у суб'єктів-господарювання, що здійснюють імпорتنі операції, якщо вони не є платниками ПДВ;в) у всіх суб'єктів господарювання, що здійснюють імпорتنі операції;г) податкові зобов'язання з ПДВ у випадку імпорту товару не виникають.
<p>24. Якою кореспонденцією рахунків може бути відображено в обліку отримання імпорتنих послуг?</p> <ul style="list-style-type: none">а) Д 28 К 311;б) Д 377 К 311;в) Д 92 К 632;г) Д 92 К 377.
<p>25. Датою виникнення податкових зобов'язань у випадку імпорту робіт, послуг є:</p> <ul style="list-style-type: none">а) дата списання коштів(сплата авансу);б) дата оформлення документів(акта виконаних робіт);в) дата події, що відбулася раніше – або дата списання коштів(сплата авансу) або дата оформлення документів(акта виконаних робіт);г) немає правильної відповіді.
<p>26. Оподаткування операцій з імпорту послуг ПДВ здійснюється відповідно до:</p> <ul style="list-style-type: none">а) Податкового кодексу України;б) Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність»;в) Інструкції з бухгалтерського обліку ПДВ;г) П (с)БО 21 «Вплив змін валютних курсів».
<p>27. Сума ПДВ операцій з імпорту послуг розраховується в:</p> <ul style="list-style-type: none">а) іноземній валюті з використанням курсу НБУ;б) національній валюті з використанням курсу НБУ;в) національній валюті з використанням курсу валютного ринку України;г) всі твердження правильні.

<p>28. У випадку сплати авансу нерезиденту на дату такої сплати виникає:</p> <p>а) монетарна дебіторська заборгованість;</p> <p>б) немонетарна дебіторська заборгованість;</p> <p>в) монетарна кредиторська заборгованість;</p> <p>г) немонетарна кредиторська заборгованість.</p>
<p>29. Розрахунок курсових різниць оформлюється.</p> <p>а) платіжним дорученням;</p> <p>б) розрахунком бухгалтерії;</p> <p>в) актом виконаних робіт;</p> <p>г) довідкою бухгалтерії.</p>
<p>30. Вартість імпортованих послуг склала 12000 грн. Податкове зобов'язання з ПДВ становить.</p> <p>а) 2400 грн.;</p> <p>б) 20 грн.;</p> <p>в) 2000 грн.;</p> <p>г) немає правильної відповіді.</p>
<p>III. Питання третього рівня складності. Тестові завдання відкритого типу: твердження з невідомою змінною</p>
<p><i>Доповнити твердження, вписавши правильну відповідь у відповідному відмінку</i></p>
<p>1. Місцем постачання послуг є місце реєстрації _____.</p>
<p>2. _____ - це купівля (у тому числі з оплатою у не грошовій формі) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності у іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів із ввезенням їх на територію України, включаючи купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами.</p>
<p>3. _____ заява встановленої форми, в якій особою зазначено митну процедуру, що підлягає застосуванню до товарів, та передбачені законодавством відомості про товари, умови і способи їх переміщення через митний кордон України та щодо нарахування митних платежів, необхідних для застосування цієї процедури.</p>
<p>4. _____ є вартість, що використовується для митних цілей (зокрема, нарахування митних платежів), яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари.</p>
<p>5. Суб'єкти підприємницької діяльності, які імпортують на митну територію України підакцизні товари є платниками _____ податку.</p>
<p>6. Дата виникнення податкових зобов'язань при імпорті товарів та супутнім їм послуг визначається за датою складання _____.</p>
<p>7. Основним нормативним документом, що регламентує діяльність підприємств при переміщенні вантажів через митний кордон України, _____.</p>

8. _____ це систематизований згідно з українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності перелік ставок ввізного мита, яке справляється з товарів, що ввозяться на митну територію України.	
9. Базою оподаткування акцизного податку при застосуванні адвалорних ставок є _____.	
10. _____ – виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів та транспортних засобів комерційного призначення.	
11. _____ - це особа, яка на підставі договору або належно оформленого доручення, виданого декларантом, наділена правом вчиняти дії, пов'язані з проведенням митних формальностей, щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення від імені декларанта.	
12. Документом, який підтверджує факт виконання робіт (послуг), є _____, оформлений належним чином.	
IV. Питання четвертого рівня складності. Тестові завдання на відповідність	
<i>Встановіть відповідність у вигляді комбінації цифр і букв</i>	
<i>1. Встановіть відповідність між термінами та їх визначенням.</i>	
Термін	Визначення
1. Експорт	А. Купівля (у тому числі з оплатою у не грошовій формі) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності у іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів із ввезенням їх на територію України, включаючи купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами.
2. Імпорт	Б. Продаж продукції (робіт, послуг) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб'єктам господарської діяльності з вивозом або без вивозу цих товарів за митну територію України, включаючи реекспорт.
3. Декларування	В. Виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів та транспортних засобів комерційного призначення.
4. Митне оформлення	Г. Заявлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення.

<i>2. Встановіть відповідність між термінами та їх визначенням.</i>	
Термін	Визначення
1. Ввізне мито	А. Непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених Податковим кодексом як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції)
2. Митний тариф	Б. Мито, яке встановлюється на товари, що ввозяться на митну територію України. Встановлення нових та зміна діючих ставок ввізного мита, визначених Митним тарифом України, здійснюються Верховною Радою України шляхом прийняття законів України
3. ПДВ	В. Систематизований перелік ставок ввізного мита, яке справляється з товарів, що ввозяться на митну територію України
4. Акцизний податок	Г. Непрямий податок, який входить в ціну товарів (робіт, послуг) та сплачується покупцем, але його облік та перерахування до державного бюджету здійснює продавець (податковий агент)
<i>3. Встановіть відповідність між термінами та їх визначенням.</i>	
Термін	Визначення
1. Митний тариф	А. Вартість товару, визначена в національній валюті шляхом перерахунку суми в іноземній валюті за курсом НБУ на дату імпорту.
2. Облікова вартість імпортного товару	Б. Вартість, вказана в супровідних документах. Вона відображається у вантажній митній декларації в іноземній і національній валюті за курсом Національного банку України на дату її подачі.
3. Митна вартість товару	В. Складається з фактурної вартості, витрат в іноземній валюті з доставки товару, сплачених мита, митного збору і акцизного збору.
4. Фактурна вартість	Г. Зведення ставок мита, яке застосовується до товарів, переміщуваних через митну межу і систематизація відповідно до Товарної номенклатури зовнішньоекономічної діяльності.

Вправи для роботи в аудиторії та самостійної роботи студента¹¹

У ВПРАВАХ 5.1-5.40 НЕОБХІДНО:

- *скласти журнал реєстрації господарських операцій;*
- *зазначити первинні документи, якими оформлюються наведені операції;*
- *здійснити необхідні розрахунки;*
- *при розв'язку вправ слід врахувати обов'язковий продаж валюти, а за необхідності – придбання валюти за умови, що комісія банку складає 0,1%*

ІМПОРТ ТОВАРІВ
1-ий рівень складності

Завдання 5.1

01 березня ц.р. ТОВ «Клен» уклало імпортний договір з німецької фірмою «Фауст» на постачання офісних столів. 15 березня ц.р. товар, вартістю 2500 євро, було розмитнено за ставкою мита – 5%, а також сплачено ПДВ. 20 березня ТОВ «Клен» перерахувало кошти з валютного рахунку фірмі «Фауст» у повній сумі (остання переоцінка здійснювалась 28.02.ц.р.).

Завдання 5.2

ТОВ «Каприз» 10 квітня ц.р. перерахувало кошти бразильській фірмі «Кафедоарома» під майбутню поставку кави (остання переоцінка – на дату балансу). Відповідно до договору вартість товару становить 1800 дол. США. Каву імпортовано 25 квітня ц.р., на митниці сплачено ПДВ.

Завдання 5.3

30 квітня ц.р. ТОВ «Автомаркет» придбало автомобіль 2000 року випуску з об'ємом двигуна 1500 см³ у польської фірми «Самоход» Відповідно до контракту вартість товару складає 7500 дол. США. При розмитненні сплачено: ввізне мито – 10% вартості, акцизний податок - 0,267 євро за 1 см³ та ПДВ. Остаточні розрахунки з імпортером проведено 10 травня ц.р з валютного рахунку (остання переоцінка здійснювалась 05.04. ц.р.).

¹¹ У вправах слід використовувати курси, зазначені в Додатку А.

Завдання 5.4

ТОВ «Градiєнт» та італійська фірма «Бенвенуто» уклали договір на поставку алкогольних напоїв вартістю 9000 євро (90 літрів). 05 травня ц.р. українська фірма з валютного рахунку перерахувала аванс постачальнику (остання переоцінка - на дату балансу). 15 травня ц.р. товар надійшов на митницю, де сплачено платежі: ввізне мито 3,5 євро за літр, акцизний збір 105,8 грн за літр та ПДВ.

Завдання 5.5

30 травня ТОВ «Фурнітура» отримало товар – кокони шовкопряда - вартістю 12000 дол. США від китайської фірми «Січоу». На митниці сплачено мито – 5% та ПДВ. Крім того за доставку товару сплачено 2500 грн. (в т.ч. ПДВ). 10 червня ТОВ «Фурнітура» перерахувало постачальнику кошти з валютного рахунку (остання переоцінка 31.03. ц.р.)

Завдання 5.6

Українським ТОВ «Світло» укладено договір з іноземним ТОВ «Краш» на придбання партії столів на умовах наступної оплати. Вартість контракту становить 17000 дол. США. На митниці було сплачено мито – 2% та ПДВ.

07.11 – ТОВ «Світло» отримало товар у повному обсязі

20.11 – погашено заборгованість за отриманий товар.

Завдання 5.7

Українська фірма замовила у французької компанії ексклюзивний парфум вартість якого 34000 дол. США. Поставка здійснюється виключно після передоплати.

02.07 – сплачено аванс французькій компанії у повному обсязі.

19.01 – отримано товар. На митниці сплачено ПДВ та мито – 5 %.

Завдання 5.8

ПАТ «Карпати» підписало договір з німецькою фірмою «Біте» на придбання 7 комплектів гірського спорядження (ціна за од. – 3000 дол. США) на умовах часткової оплати – 30% до отримання товару, 70% - після.

17.01 – сплачено аванс згідно з договором.

23.01 – отримано товар у повному обсязі. На митниці сплачено мито (3%) та ПДВ.

03.02 – закрито заборгованість перед фірмою «Біте»

Завдання 5.9

Українська компанія «Кана» уклала договір з британським ТОВ «Брайт» на поставку сировини на суму 17000 дол. США. За умовами договору поставка здійснюється після отримання 100 %-го авансу.

07.03 – перераховано аванс.

0704 – отримано сировину у повному обсязі. На митниці сплачено мито – 0,1% та ПДВ.

Завдання 5.10

14.05 ТОВ «Принтер-СК» перерахувало 3000 дол. США на рахунок ізраїльської фірми «Сага» за товар в якості 30%-го авансу відповідно до договору.

24.05 – отримано товар у повному обсязі. При цьому сплачено мито (0,3%) та ПДВ.

01.06 – повністю погашено заборгованість перед фірмою «Сага».

2-ий рівень складності**Завдання 5.11**

13 березня ц.р. ТОВ «Полісся» та італійська компанія «Оліве» уклали договір про постачання оливкової олії. Контрактна вартість товару складає 3600 євро. 21 березня ц.р. ТОВ «Полісся» перерахувало аванс у сумі 1200 євро під майбутню поставку. Валюта придбана на ВРУ цього ж дня. 29 березня товар пройшов митне оформлення (ставка мита 10% контрактної вартості товару та ПДВ). Залишок заборгованості за товар ТОВ «Полісся» погасило 05 квітня ц.р.

Завдання 5.12

ТОВ «Десерт» та грузинська фірма «Сіамакве» уклали угоду про поставку партії виноградного вина: 130 літрів вартістю 35 дол. США за літр. 10 квітня ц.р. ТОВ «Десерт» придбало валюту для перерахування авансу у сумі 2275 дол. США постачальнику. 15 квітня ц.р. перша частина партії вина пройшла митне оформлення – 75 літрів. При цьому сплачено мито 1,5 євро за 1 л, акцизний податок – 11,65 грн. за літр та ПДВ. 01 травня ц.р. ТОВ «Десерт» перерахувало залишок суми (кошти придбані цього ж дня). 17 травня ц.р. ТОВ «Десерт» отримало другу частину партії вина (55 літрів). Ставки обов'язкових платежів залишились незмінними.

Завдання 5.13

18 червня ц.р. між ТОВ «Фурнітура» та ірландською фірмою «Тросцан» укладено договір про постачання бавовняної тканини (250 м²) вартістю 6200 дол. США. 23 червня товар – 150 м² – було отримано ТОВ «Фурнітура». На митниці було сплачено обов'язкові платежі: мито - 10% вартості 1 м² та ПДВ. Відповідно до договору кошти за товар ТОВ «Фурнітура» перерахувало: 01 липня ц.р. – 30% та 10 липня ц.р. – 70% контрактної вартості. Валюта придбана на ВРУ у дні перерахування коштів постачальнику. 15 липня ц.р. надійшов залишок товару (обов'язкові платежі не змінні).

Завдання 5.14

ТОВ «Ювелірні прикраси» та японська компанія «Кагу» підписали договір про постачання ювелірних прикрас зі срібла. Контрактна вартість товару складає 3700 дол. США за 1 кг срібних виробів. За умовами договору товар надходить частинами. 25 червня ц.р. на митниці було сплачено митні платежі за 0,4 кг срібних прикрас: ввізне мито – 10% вартості 1 г срібла та ПДВ. 10 липня ц.р. ТОВ «Фурнітура» перерахувало постачальнику погоджену суму за товар. Кошти залишались на рахунок з дати балансу. 23 липня ц.р. японська компанія здійснила поставку залишку товару.

Завдання 5.15

24.06 відповідно до контракту німецька компанія «Гут» відвантажила товари українському ПАТ «Мелодія» на суму 13000 дол. США. На митниці сплачено мито – 0,4% та ПДВ.

17.07 ПАТ «Мелодія» перерахувало кошти в рахунок погашення заборгованості перед німецькою компанією «Гут» у повній сумі.

Завдання 5.16

23.04 компанією «Стиль» було укладено контракт з китайською фірмою «Сянь» на імпорт одягу на 18000 дол. США на умовах часткової поставки і оплати.

Одяг поставлявся наступними датами:

26.06 – отримано товар на суму 10000 дол. США, сплачено мито – 0,5% та ПДВ.

01.07 – отримано товар на суму 8000 дол. США, сплачено мито – 0,5% та ПДВ.

13.10 – було здійснено оплату компанією «Стиль» в рахунок погашення заборгованості перед фірмою «Сянь» (у повному обсязі).

Завдання 5.17

Українське ПАТ «Веселий світ» займається роздрібною торгівлею алкогольних напоїв. 10.05 було укладено угоду з французькою фірмою «Вайн» на поставку вин на суму 23000 дол. США на умовах часткової поставки та часткової оплати.

Поставка здійснювалась наступними датами:

20.05 – на суму 10000 дол. США.

25.05 – на суму 10000 дол. США.

17.06 – на суму 3000 дол. США.

Оплата здійснювалась наступними датами:

24.05 – на суму 17000 дол. США.

18.06 – на суму 6000 дол. США.

Завдання 5.18

ТОВ «Мікс» замовило сировину у польської фірми «Ко Ко Боп» на суму 46000 дол. США. За умовами договору оплата здійснюється частинами за наступними датами:

13.06 – на суму 20000 дол. США.

17.07 – на суму 14000 дол. США.

27.07 – на суму 10000 дол. США.

Товар було відвантажено у повному обсязі 20.06. На митниці сплачено мито – 0,2% та ПДВ.

3-ій рівень складності**Завдання 5.19**

10 червня ц.р. ТОВ «Сервіс» та німецька компанія «Лейстанг» уклали договір щодо поставки легкового автомобіля, на бензиновій основі, з двигуном 2500 см³. Крім того, за умовами договору німецька фірма після оплати вартості автомобіля постачає запчастини для її ремонту. Контрактна вартість автомобіля складає 25 000 дол. США. Оплата проводиться на умовах авансу 60% та післяоплати – 40%.

15 червня ц.р. ТОВ «Сервіс» перерахувала гривні для купівлі 15000 дол. США. 16 червня ц.р. валютний еквівалент було зараховано на валютний рахунок ТОВ. Відповідно до умов договору 18 червня ц.р. ТОВ «Сервіс» перерахувало аванс постачальнику автомобіля.

10 липня ц.р. товар – легковий автомобіль – пройшов митне оформлення: ввізне мито – 10%, акцизний податок – 0,267 євро за 1 см³ та ПДВ.

12 липня ц.р. ТОВ «Сервіс» отримало експортну виручку у сумі 25 000 дол. США (обов'язковий продаж валюти).

15 липня ц.р. ТОВ «Сервіс» здійснило остаточні розрахунки з німецьким контрагентом за придбаний автомобіль.

20 липня ц.р. компанія «Лейстанг» довиконала умови договору і поставила запчастини для легкового автомобіля вартістю 3000 дол. США. При митному оформленні сплачено ввізне мито – 5% та ПДВ.

За умовами контракту ТОВ «Сервіс» зобов'язувалося 01 серпня ц.р. перерахувати кошти за запчастини. Тому було придбано потрібну кількість та валюти і сплачено німецькій фірмі.

Завдання 5.20

На 01.03 у підприємства «Тріумф», яке займається роздрібною торгівлею, обліковується 15000 дол. США. 08.04 було підписано угоду з американською компанією «Шайн» на поставку товарів на суму 25000 дол. США, однією з умов якого є авансовий платіж у розмірі 45%.

15.03 було подано заяву на придбання 10000 дол. США.

16.03 отримано придбану валюту.

27.03 сплачено аванс компанії «Шайн» відповідно до угоди.

18.04 – отримано товар на суму 25000 дол. США. На митниці сплачено мито – 3 %, акцизний податок – 19% та ПДВ.

20.07 – погшено залишок заборгованості перед американською компанією.

Завдання 5.21

Українська фірма «Лайн» придбала у німецької компанії «Гут» товар вартістю 100 тис. дол. на умовах наступної оплати двома рівними платежами. Відповідно до контракту, валютою контракту є дол. США, а валютою платежу – євро. Розмитнення товару відбулось 20.02 ц.р., мито складо 10 %.

Перший платіж в оплату товару здійснено 12.03 ц.р., другий – 10.04 ц.р. Кожного разу необхідна сума валюти купувалась на МВБ.

ІМПОРТ ПОСЛУГ

1-ий рівень складності

Завдання 5.22

ТОВ «Гран-прі» та німецька фірма «Ветбеверб» уклали договір про надання консультаційних послуг. 03 квітня ТОВ «Гран-прі» перерахувало 5000 дол. США з валютного рахунку (переоцінка на дату балансу). Акт наданих послуг підписано 10 квітня ц.р.

Завдання 5.23

ТОВ «Успіх» та швейцарська компанія «Ерфольг» уклали договір про проведення виставки навчальних матеріалів у м. Женева 06 травня ц.р. Акт виконаних робіт на суму 4500 дол. США (в т.ч. ПДВ згідно законодавства Швейцарії -13,2%) підписано 21 травня ц.р. Розрахунки проведено 30 травня ц.р. з валютного рахунку ТОВ «Успіх».

Завдання 5.24

15 червня ц.р. між ТОВ «Будівельник» та корейською фірмою «Сангонг» укладено угоду про будівництво офісу у м. Житомир. Вартість послуг складає 15000 дол. США. 20 червня ц.р. ТОВ «Будівельник» перерахувало аванс у повній сумі з валютного рахунку. Акт виконаних робіт підписано 07 липня ц.р.

Завдання 5.25

10 липня ц.р. ТОВ «Грін вей» та чеська фірма «Скло» підписали договір про ремонт устаткування, що знаходиться на території України. Акт наданих послуг підписано 15 липня ц.р. на суму 3700 євро. ТОВ «Грін вей» оплату здійснило частинами: 20 липня ц.р. перераховано – 1200 євро, 30 липня ц.р. – залишок суми.

Завдання 5.26

01.07 резидентом було перераховано кошти у розмірі 7000 дол. США британській фірмі «Райн» за отримані 13.06 транспортні послуги по місту Київ відповідно до Договору №43-5.

Завдання 5.27

Підприємство-резидент (Замовник) уклало контракт на суму 13000 дол. США на умовах повного авансового платежу з підприємством-нерезидентом (Виконавець), предметом якого було надання виконавцем послуг з реклами продукції замовника в країні нерезидента.

Авансовий платіж здійснено 13.11 ц.р. Послуги отримано у повному обсязі 19.12 ц.р.

Завдання 5.28

Туристичне агентство «Круїз» організовує поїздки закордон. 13.04 було укладено договір на суму 3000 дол. США з приводу перевезення групи українських туристів до Польщі з польською фірмою «Фім». 13.04 туристи прибули до Варшави, в той же день українське агентство «Круїз» повністю розрахувалося з польською фірмою з «Фім».

Завдання 5.29

ТОВ «Полісся» уклало з іноземним контрагентом договір про отримання послуг з оцінки нерухомого майна (власного складу), розташованого в місті Кривий Ріг. Контрактна вартість послуг склала 10000 дол. США.

Передплата була здійснена 10.06 у розмірі 15% від контрактної вартості послуг.

Акт виконаних робіт був підписаний 18.06.

23.06 погашено залишок заборгованості перед нерезидентом.

Завдання 5.30

Українська компанія замовила оснащення офісу в місті Берлін у нерезидента. Послуги було отримано 20.09 на суму 1200 дол. США. Заборгованість погашено 13.10 у повному обсязі.

Завдання 5.31

02 лютого ТОВ «Експрес» уклало договір з польською фірмою «Виразік» про отримання послуг з оцінки нерухомого майна, що знаходиться на території Польщі. Контрактна вартість послуг складає 1500 дол. США. Акт наданих послуг підписано 10 лютого ц.р. Остаточні розрахунки проведено 25 лютого ц.р. з валютного рахунку ТОВ (остання переоцінка – на дату балансу).

2-ий рівень складності**Завдання 5.32**

Між ТОВ «Карусель» та чеською компанією «Колоточ» укладено договір про будівництво фабрики у м. Житомир. Контрактна вартість послуг складає 12000 дол. США. Відповідно до договору роботи здійснюються в 2 етапи на умовах передоплати та після оплати.

ТОВ «Карусель» перерахувало кошти постачальнику у такі дати:

10 квітня ц.р. – 4000 дол. США – з валютного рахунку (остання переоцінка валюти на дату балансу);

- 05 червня ц.р. – 5000 дол. США – з придбання валюти;
 - 20 липня ц.р. – 3000 дол. США. – залишок валюти від 05 липня ц.р.
- Акти виконаних робіт підписано:
- 20 травня ц.р. – 7000 дол. США
 - 07 липня ц.р. – 5000 дол. США

Завдання 5.33

20 червня ц.р. ТОВ «Тягач» та білоруська фірма «Кран» уклали договір про оренду автокрана, що знаходиться на території України. Відповідно до договору оренда триватиме 6 місяців. Орендний платіж в сумі 1800 дол. США (600 дол. США за місяць) повинен сплачуватись на початку кварталу. ТОВ «Тягач» здійснило авансові платежі 01 липня ц.р. та 01 жовтня ц.р. з валютного рахунку. Акти наданих послуг оприбутковано з відповідними відмітками про дату: 15 серпня ц.р. та 15 листопада ц.р.

Завдання 5.34

23.05 укладено угоду між фірмою «Сервіс» та німецькою ремонтною компанією «Рейн» на надання послуг з ремонту офісних приміщень.

18.06 нерезидентом було відремонтовано офісне приміщення філії «Сервіс» в м. Штутгарт на суму 12000 дол. США.

01.07 резидентом сплачено 18000 дол. США в рахунок оплати за надані послуги та як аванс за послуги, які планується отримати в майбутньому.

23.08 нерезидентом було відремонтовано офісне приміщення філії «Сервіс» в м. Київ на суму 6000 дол. США.

Завдання 5.35

Українська фірма «Воля» (Замовник) уклала угоду з корейською компанією «СМ Ентертеймент» (Виконавець) з приводу організації корпоративу в м. Сеул. Відповідно до умов угоди виконавець зобов'язується організувати корпоратив, а замовник оплатити всі пов'язані з послугою витрати. Контрактна вартість послуги складає 18000 дол. США.

13.11 замовником сплачено аванс у розмірі 40% від контрактної вартості послуги.

19.12 замовником сплачено аванс у розмірі 45% від контрактної вартості послуги.

27.12 замовник отримав послуги у повному обсязі. До того ж виконавцем були понесені додаткові витрати на суму 1500 дол. США, які були сплачені в цей же день.

13.01 наступного року погашено заборгованість перед корейською компанією.

Завдання 5.36

ТОВ «Синичка» замовило у індійської компанії «Хінді» послуги з оформлення посуду. 17.03 індійська компанія відправила 4-х спеціалістів для надання послуг, яких було розміщені на території ТОВ «Синички». Контрактна вартість послуг – 11000 дол. США. Крім того, за кожен день перебування на спеціалістів додатково витрачалось 150 дол. США. (18.03 спеціалісти прибули, 21.03 – вибули).

21.03 послуги були отримані відповідно до контрактної вартості.

01.04 було погашено заборгованість перед компанією «Хінді».

Завдання 5.37

Українська фірма «Лайн» організовує виставку в м. Дніпропетровськ для чого залучає білоруського спеціаліста. Відповідно до умов договору виставка відбудеться 01.07, а оплата має бути здійснена не пізніше ніж за 3 дні до її початку. Вартість послуги складає 3000 дол. США. Проте, через непередбачувані обставини, українська компанія не мала змоги вчасно провести платіж, тому оплата була здійснена 30.06, що призвело до сплати 10% від вартості послуги додатково за послугу. Послуга була отримана вчасно.

Завдання 5.38

20 лютого ц.р. ТОВ «Чайка» та німецька компанія «Муве» уклали договір про надання послуг з оцінки нерухомого майна, яке знаходиться на території Німеччини. Контрактна вартість послуг складає 2975 дол. США (в т.ч. ПДВ згідно законодавства Німеччини – 19%). Відповідно до договору послуги надаються на умовах передоплати – 30% та післяоплати – 70%. 25 лютого ц.р. ТОВ «Чайка» перерахувало кошти на ВРУ для купівлі валюти. 26 лютого ц.р. на валютний рахунок ТОВ надійшла валюта. Цього ж дня кошти було перераховано ТОВ «Муве» в рахунок авансу. 15 березня ц.р. було підписано акт наданих послуг на повну їх вартість. 2 квітня ц.р. ТОВ «Чайка» здійснило остаточні розрахунки з постачальником (остання переоцінка валюти на дату балансу).

3-ий рівень складності

Завдання 5.39

Українське ТОВ «М-Райл» (Замовник) підписало контракт з швейцарською компанією «Екзордіум» (Виконавець) з приводу проведення систематичних семінарів з підвищення кваліфікації.

13.04 товариством закуплено 17000 дол. США, які на наступний день було перераховано швейцарській компанії як аванс (у сумі 17000 дол. США).

17.05 проведено семінар. Вартість даного семінару складає 15000 дол. США.

23.06 понесено витрати на продовження контракту у сумі 3000 грн.

23.07 проведено семінар. Вартість послуги – 14000 дол. США.

03.08 придбано 14000 дол. США.

05.08 погашено заборгованість перед швейцарською компанією у повному обсязі.

17.08 розірвано контракт.

19.08 продано залишок валюти.

Завдання 5.40

17 березня ц.р. ТОВ «Венера» уклало договір з чеською компанією «Немовітост» про отримання послуг з пошуку будівлі для реконструювання під мультимедійну студію. Так як у сферу діяльності чеського постачальника входять послуги з проведення будівельних робіт, то даний пункт було погоджено та прописано в контракті: вартість послуг складає 35 000 дол. США, виконання триватиме 60 календарних днів та розпочнеться наступного дня після сплати авансу; інша сума вартості послуг повинна бути перерахована на 30-тий та 60-тий день виконання робіт рівними частинами (валюта для погашення заборгованості придбається за день до дати перерахування).

30 березня ц.р. підписано акт наданих послуг з пошуку будівлі на суму 7500 дол. США. Відповідно до договору ТОВ «Венера» зобов'язується перерахувати кошти за пошук нерухомості, а також 10% вартості перебудови як аванс. Валюта придбана на ВРУ та перерахована постачальнику 12 квітня ц.р.

Акти виконання робіт складено 28 квітня ц.р. та 28 травня ц.р.

Тема 6

Облік фінансових операцій

- 6.1. Особливості відкриття та використання рахунків в банках в іноземній валюті
- 6.2. Основні форми розрахунків за зовнішньоекономічними операціями та їх відображення в бухгалтерському обліку

Питання для самоконтролю

Тестові завдання

Вправи для роботи в аудиторії та самостійної роботи студента

6.1. Особливості відкриття та використання рахунків в банках в іноземній валюті

Підприємства, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, поряд з рахунками в національній валюті мають право на відкриття рахунків в іноземній валюті, де повинні зберігатись тимчасово вільні грошові кошти підприємства в іноземній валюті (власні та позикові).

Відповідно до Закону України «Про валюту і валютні операції»:

- резиденти з урахуванням обмежень, визначених законами України, мають право відкривати рахунки в іноземних фінансових установах та здійснювати через такі рахунки валютні операції;
- нерезиденти з урахуванням обмежень, визначених законами України, мають право відкривати рахунки в українських фінансових установах та здійснювати через такі рахунки валютні операції.

Відповідно до Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах банки відкривають своїм клієнтам за договором банківського рахунку *поточні рахунки*, за договором банківського вкладу – *вкладні (депозитні) рахунки*, за

Ваш словничок:

- ✓ поточний рахунок;
- ✓ поточні рахунки типу «Н»;
- ✓ поточні рахунки типу «П»;
- ✓ інвестиційні рахунки;
- ✓ поточний рахунок в іноземній валюті;
- ✓ розподільний рахунок;
- ✓ вкладний (депозитний) рахунок;
- ✓ рахунок умовного зберігання (ескроу)

договором рахунку умовного зберігання (ескроу) – *рахунки умовного зберігання (ескроу)*.

Договір банківського рахунку, договір банківського вкладу та договір рахунку умовного зберігання (ескроу) укладаються в письмовій формі (паперовій або електронній). Електронна форма договору має містити електронний підпис/електронний цифровий підпис клієнта (представника клієнта) та уповноваженої особи банку відповідно до вимог, установлених нормативно-правовими актами. Банк зобов'язаний надати клієнту примірник договору, що дає змогу встановити дату його укладення.

При цьому використання суб'єктом господарювання печатки не є обов'язковим.

Поточний рахунок – це рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей і здійснення розрахунково-касових операцій за допомогою платіжних інструментів відповідно до умов договору та вимог законодавства України. До поточних рахунків, зокрема, належать (див. табл. 6.1).

Юридичні особи-нерезиденти (інвестори) можуть відкривати в банках України інвестиційні рахунки для здійснення інвестицій у національній та іноземних валютах та рахунки умовного зберігання (ескроу) у національній та іноземних валютах.

Поточний рахунок в іноземній валюті може бути відкритий:

- юридичним особам-резидентам України для здійснення поточної діяльності;
- представництвом юридичної особи-нерезидента України з правом здійснення підприємницької діяльності або без надання такого права;
- дипломатичним, консульським, торговим та іншим представництвам іноземних держав;
- іноземним інвесторам.
- Особа, яка від імені суб'єкта господарювання відкриває поточний рахунок, має подати наступні документи:
 - заяву про відкриття поточного рахунку. Заяву підписує керівник юридичної особи або інша уповноважена на це особа;
 - копії належним чином зареєстрованого установчого документа (статуту/засновницького договору/установчого акта/положення);
 - картку із зразками підписів (додаток Р).

Таблиця 6.1. *Окремі види поточних рахунків*

Вид рахунку	Характеристика рахунку
Поточний рахунок в іноземній валюті	відкривається суб'єкту господарювання для зберігання грошей і проведення розрахунків у межах законодавства України в безготівковій та готівковій іноземній валюті, для здійснення поточних операцій, визначених законодавством України, для здійснення інвестицій за кордон, розрахунків за купівлю-продаж облігацій зовнішньої державної позики України, для зарахування, використання і погашення кредитів (позик, фінансової допомоги) в іноземній валюті, для надходження іноземних інвестицій в Україну відповідно до законодавства України, а також для проведення операцій, передбачених генеральною ліцензією Національного банку на здійснення валютних операцій
Розподільний рахунок	відкривається персонально кожному клієнтові банку та застосовується для обліку коштів, що підлягають розподілу або додатковому контролю, у тому числі в іноземній валюті, призначеній для обов'язкового продажу (див. додаток П). Режим роботи рахунка для клієнта банку обмежений: про зарахування іноземної валюти та її списання з такого рахунка він дізнається з відповідних виписок банку, при цьому самостійно розпоряджатися коштами не може. Розподільчий рахунок є транзитним: він використовується банком для обліку платежів на якийсь час до перерахування їх за призначенням згідно з нормативно-правовими актами або договорами. Проте інвалюта, зарахована на розподільний рахунок, належить клієнтові, на користь якого вона зарахована
Поточні рахунки типу «Н»	відкриваються в національній валюті офіційним представництвам і представництвам юридичних осіб-нерезидентів, які не займаються підприємницькою діяльністю на території України
Поточні рахунки типу «П»	відкриваються в національній валюті постійним представництвам
Інвестиційні рахунки	відкриваються нерезидентам-інвесторам в уповноважених банках України для здійснення інвестиційної діяльності в Україні, а також для повернення іноземної інвестиції та прибутків, доходів, інших коштів, одержаних іноземним інвестором від інвестиційної діяльності в Україні

Особи, які від імені суб'єкта господарювання відкривають поточний рахунок, мають пред'явити паспорт або інший документ, що посвідчує особу. Представники юридичних осіб мають також пред'явити документи, що підтверджують їх повноваження. Фізичні особи-резиденти додатково пред'являють документ, виданий відповідним контролюючим органом, що засвідчує їх реєстрацію в Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків.

На підставі зазначених вище документів уповноважений працівник банку здійснює ідентифікацію клієнта та осіб, уповноважених розпоряджатися поточним рахунком.

Якщо суб'єкт господарювання вже має в цьому банку рахунок, цей клієнт ідентифікований банком і сформована справа з юридичного оформлення рахунку, то відкриття поточного рахунку здійснюється за умови подання цим клієнтом заяви про відкриття поточного рахунку та засвідченої в установленому порядку картки із зразками підписів (додаток Р). Додатково до цих документів подається клопотання юридичної особи, якщо відкривається поточний рахунок відокремленого підрозділу.

У разі відкриття поточного рахунку клієнту в його заяві в розділі «Відмітки банку» уповноважений працівник банку зазначає дату відкриття та номер рахунку. Ця дата вважається днем відкриття поточного рахунку клієнта.

Банк зобов'язаний у встановленому законодавством України порядку надіслати повідомлення до відповідного органу державної податкової служби про відкриття або закриття поточного/вкладного (депозитного) рахунку такого клієнта. Банк має право проводити видаткові операції за рахунком клієнта починаючи з дати реєстрації отримання банком повідомлення органу державної податкової служби про взяття рахунку на облік в органах державної податкової служби.

В додатку II наведено випадки, коли кошти в іноземній валюті можуть бути зараховані або використані з поточних рахунків юридичних осіб-резидентів в іноземній валюті.

Вкладний (депозитний) рахунок – рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей, що передаються клієнтом в управління на встановлений строк або без зазначення такого строку під визначений процент (дохід) і підлягають поверненню клієнту відповідно до законодавства України та умов договору.

Якщо юридична особа не має рахунків у цьому банку, то банк відкриває вкладний (депозитний) рахунок за умови подання нею документів, аналогічних до випадку відкриття поточного рахунку.

Картку із зразками підписів і відбитка печатки, засвідчену в установленому порядку, юридична особа має подати, якщо в договорі банківського вкладу передбачено перерахування коштів з вкладного (депозитного) рахунку після закінчення строку зберігання з використанням платіжного доручення клієнта

Кошти на вкладний (депозитний) рахунок суб'єкта господарювання перераховуються з його поточного рахунку і після настання обставин їх повернення, визначених договором банківського вкладу, повертаються на поточний рахунок суб'єкта господарювання, крім випадків, передбачених законодавством України. Банки можуть перераховувати грошові кошти на вкладний (депозитний) рахунок суб'єкта господарювання з його іншого вкладного (депозитного) рахунку, відкритого в цьому банку, лише в разі зміни банком порядку бухгалтерського обліку рахунку суб'єкта господарювання, пов'язаної із:

- запровадженням банком процедури зміни рахунків клієнтів не за їх ініціативою у випадках і в порядку, визначених нормативно-правовими актами НБУ;
- зміною умов договору банківського вкладу.

За вкладним (депозитним) рахунком суб'єкта господарювання **забороняється:**

- проведення розрахункових операцій, крім операцій, пов'язаних із реалізацією майнових прав на суму коштів, що зберігаються на вкладному (депозитному) рахунку, відповідно до договору застави коштів;
- видача коштів готівкою.

Нараховані проценти (дохід в іншій формі) за вкладом (депозитом) суб'єкта господарювання відповідно до умов договору банківського вкладу можуть перераховуватися на поточний рахунок або зараховуватися на поповнення вкладу (депозиту).

Рахунок умовного зберігання (ескроу) - рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зарахування на рахунок коштів та перерахування їх/видачі коштів готівкою у випадках, передбачених законодавством України, особі (особам), зазначеній (зазначеним) клієнтом (бенефіціару або бенефіціарам), або повернення таких коштів клієнту за настання підстав, передбачених договором.

Особливістю документального оформлення операцій на валютних рахунках для переказу коштів за кордон є оформлення платіжних документів англійською мовою. Платіжні документи виписуються в 2-х примірниках: один – банку, другий – власнику рахунку.

Про всі здійснені операції банк повідомляє власників валютних рахунків шляхом видачі йому виписок банку. Виписки банку даються окремо за кожним валютним рахунком. Облік на валютних рахунках ведеться на підставі виписок банку і доданих до них розрахунково-платіжних документів, які отримані від інших підприємств і організацій, виписані самим власником рахунку або банком.

Записи у виписці відображаються в тій грошовій одиниці, у якій фактично здійснювалася операція, а також у гривневому еквіваленті, перерахунок якого проводиться за курсом Національного банку України на дату здійснення операції (зразок 6.1).

Зразок 6.1

Виконавець	260	Страшко І.О.
Банк	311346	Житомирська філія ПАТ АТ Банк
Рахунок	26033501000543.978 EUR	ЄДРПОУ 2885305897
Назва		ПП «Казка»

Виписка/Особовий рахунок за 30/01/19

Тип	Документ	Банк	Рахунок	ЄДРПОУ	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
07'01	260_9		39006901197854	13579556	-	449,82	-	8141,11
КОРЕСПОНДЕНТ: ЖИТОМИРСЬКА Ф ПАТ АТ Банк, м. Житомир					ПРИЗНАЧЕННЯ: Надходження валютних коштів по контракту 2018-0104/DE від 01.04.2018			
Проводок 1					0,00	449,82	0,00	8141,11
Вхідний 15/01/19					-	0,00	-	0,00
Вихідний 30/01/19					-	449,82	-	8141,11
Курс НБУ на 15/01/19 = 1858,1675 за 100 EUR								
Курс НБУ на 30/01/19 = 1809,8599 за 100 EUR								

Підписи: _____

Підприємство отримує виписки банку періодично, в міру здійснення валютних операцій, або в інші строки, встановлені банком. Обробка виписки банку з поточного валютного рахунку проводиться у порядку, аналогічному для виписок з поточного рахунку в національній валюті.

Для систематизації і узагальнення інформації про господарські операції в різних валютах в бухгалтерському обліку проводиться перерахунок іноземних валют в національну валюту України за курсом, встановленим НБУ на дату здійснення операції.

Для обліку валютних коштів на рахунках в банку Планом рахунків передбачено рахунок 31 «Рахунки в банках» з наступними субрахунками:

- 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»;
- 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті»;
- 316 «Спеціальні рахунки в іноземній валюті».

Рахунок 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті» використовується для обліку валютних коштів на поточному валютному рахунку, тобто для обліку надходжень та витрачання валютних коштів в результаті здійснення поточних торговельних та неторговельних операцій.

На рахунку 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті» обліковуються кошти на депозитному та інших (крім поточного та розподільного) рахунках в банку в іноземній валюті.

Рахунок 316 «Спеціальні рахунки в іноземній валюті» призначений для обліку коштів в іноземній валюті, що підлягають розподілу або додатковому попередньому контролю, у тому числі сум коштів в іноземній валюті, що підлягають обов'язковому продажу відповідно до законодавства, тобто для обліку коштів на розподільному рахунку банку.

Приклади використання цих рахунків було розглянуто в попередніх темах.

6.2. Основні форми розрахунків за зовнішньоекономічними операціями та їх відображення в бухгалтерському обліку

Природа міжнародних розрахунків та їх організація пов'язані із розвитком та інтернаціоналізацією товарного виробництва і обороту. В них відображається певна форма руху вартості в міжнародному обороті через неспівпадання часу виробництва, реалізації та оплати товарів, а також територіальної відокремленості ринків збуту.

Розрахунки в міжнародній торгівлі – це система регулювання платежів за грошовими зобов'язаннями та вимогами, що виникають між державами, юридичними особами та громадянами різних країн на основі економічних, політичних, науково-технічних, культурних та інших відносин.

На стан міжнародних розрахунків комплексно впливають чисельні фактори: економічні та політичні відносини між країнами; стан країни на товарних та грошових ринках; ступінь використання та ефективність державних заходів щодо зовнішньоекономічного регулювання; валютне законодавство; міжнародні торгові правила та звичаї; регулювання міждержавних товарних потоків, послуг і капіталів; відмінності в темпах інфляції в окремих країнах; стан платіжних балансів; банківська практика; умови зовнішньоторгових контрактів та кредитних угод; конвертованість валют тощо. Враховуючи ці фактори, міжнародні розрахунки доцільно відокремити в самостійну систему, пов'язану з рухом товарно-матеріальних цінностей і показати ряд її особливостей (рис. 6.1).

Ваш словничок:

- ✓ розрахунки в міжнародній торгівлі;
- ✓ документарний акредитив;
- ✓ покритий акредитив;
- ✓ непокритий акредитив

Рис. 6.1. Специфіка системи міжнародних розрахунків

По-перше, міжнародні розрахунки, на відміну від внутрішніх, регулюються не лише національними нормативними і законодавчими актами, але й міжнародними законами, банківськими правилами і звичаями.

По-друге, міжнародні розрахунки здійснюються в різних валютах. Тому, з одного боку, на їх ефективність впливає динаміка валютних курсів. З іншого боку, нормальне функціонування міжнародних товарно-грошових відносин можливе лише за умови вільного обміну національної валюти на валюту інших країн, безперешкодного руху грошей. Іншими словами, найбільш ефективна участь тієї чи іншої країни в міжнародних торгових розрахунках можлива лише на основі конвертованої валюти.

По-третє, в країнах із частково конвертованою валютою держава використовує певні валютні обмеження, що безпосередньо впливають на зовнішньоторгові міжнародні розрахунки.

Розглядаючи зовнішньоекономічні операції, слід враховувати можливість використання різних форм розрахунків. Переважно в практиці міжнародних розрахунків використовуються безготівкові розрахунки, хоча в окремих випадках нерезиденти можуть внести готівкову іноземну валюту на рахунок резидента в його банку.

Відповідно до *Закону України «Про валюту і валютні операції»* єдиним законним платіжним засобом в Україні з урахуванням особливостей, встановлених цим законом, є гривня, яка приймається без обмежень на всій території України для проведення розрахунків.

В іноземній валюті, у гривні, а також у банківських металах можуть проводитись розрахунки за:

1) операціями зі здійснення іноземних інвестицій та повернення іноземному інвестору прибутків, доходів (у тому числі дивідендів) та інших коштів, одержаних на законних підставах у результаті здійснення іноземних інвестицій;

2) операціями банків з надання банківських та інших фінансових послуг на підставі банківської ліцензії;

3) операціями з надання фінансових послуг, що надаються небанківськими фінансовими установами та операторами поштового зв'язку, які мають ліцензію Національного банку України на здійснення валютних операцій;

4) операціями з розміщення, виплати грошового доходу та погашення облігацій, казначейських зобов'язань України, номінованих в іноземній

валюті, якщо це передбачено проспектом цінних паперів (умовами їх розміщення);

5) операціями з купівлі-продажу державних цінних паперів, номінованих в іноземній валюті, якщо ініціатором або отримувачем за такою валютною операцією є банк;

б) іншими операціями, визначеними Митним кодексом України та (або) нормативно-правовими актами Національного банку України.

Сплата комісії, інших платежів за здійснення операцій, визначених вище, здійснюється виключно у гривні, крім розрахунків зі сплати процентів (відсотків) за депозитами або кредитами (позиками), що можуть проводитися в іноземній валюті, банківських металах та у гривні.

Порядок проведення розрахунків за валютними операціями визначається Національним банком України.

РОЗРАХУНКИ ГОТІВКОЮ

Відповідно до *Закону України «Про валюту і валютні операції»* рух готівкових коштів можливий у випадку транскордонного переміщення або переказу валютних цінностей. В той же час, порядок проведення переказу валютних цінностей та їх переміщення визначається окремими нормативними актами Національного банку України.

Порядок організації розрахунків у іноземній валюті у розрахунках між резидентами і нерезидентами в межах торговельного обороту використовуються як засіб платежу іноземна валюта та грошова одиниця України – гривня. Такі розрахунки здійснюються лише через уповноважені банки в порядку, установленому Національним банком України. Зокрема, здійснювати розрахунки за валютними операціями з використанням готівкової іноземної валюти та банківських металів як платіжного засобу (за винятком випадків сплати процентів (відсотків) за вкладками (депозитами) або кредитами (позиками) в іноземній валюті або банківських металах) в Україні заборонено.

Порядок та умови використання готівкової іноземної валюти резидентами і нерезидентами в Україні встановлюють Правила використання готівкової іноземної валюти на території України. Відповідно до них резиденти-юридичні особи і фізичні особи-підприємці та іноземні представництва мають право використовувати готівкову іноземну валюту з поточних рахунків виключно для:

- забезпечення витрат на відрядження працівників за кордон;

- на представницькі витрати (організацію офіційних заходів за кордоном);
- для здійснення розрахунків з оплати експлуатаційних витрат, пов'язаних з обслуговуванням власних транспортних засобів за кордоном;
- з оплати експлуатаційних витрат, пов'язаних з обслуговуванням судна, оплати праці членів екіпажу, оплати витрат, пов'язаних із репатріацією моряків із судна, що перебуває в порту України тощо.
- оплати дипломатичним представництвам, консульським установам іноземних держав дозволів на в'їзд (віз) до цих країн фізичним особам, які виїжджають у приватних справах та в службові відрядження.

Суб'єкти господарювання – утримувачі магазинів безмитної торгівлі та фізичні особи-покупці таких магазинів мають право здійснювати розрахунки в готівковій формі як у гривні, так і в іноземній валюті для оплати товарів у магазинах безмитної торгівлі

Уповноважений банк здійснює видачу готівкової іноземної валюти з поточного рахунку юридичної особи-резидента або іноземного представництва на підставі заяви на видачу готівки, доручення повноважному представнику на отримання іноземної валюти в касі уповноваженого банку та листа-розрахунку, який містить такі дані:

- прізвище, ім'я та по-батькові (за наявності) осіб, які виїжджають за кордон;
- розрахунок витрат.

Уповноважений банк залишає в касових документах документи, на підставі яких здійснюється видача з поточного рахунку готівкової іноземної валюти.

Готівкова іноземна валюта, що отримана юридичними особами – резидентами та іноземними представництвами з власних поточних рахунків в іноземній валюті, відкритих в уповноважених банках, використовується виключно на цілі, на які вона отримана.

Одному працівнику (резиденту чи нерезиденту) може бути видано іноземну валюту готівкою або дорожні чеки на загальну суму, що не перевищує норм вивезення іноземної валюти (дорожніх чеків), установлених НБУ.

Відповідно до Положення про транскордонне переміщення валютних цінностей, в 2019 році:

– фізична особа ввозить в Україну та вивозить за межі України готівкову валюту і банківські метали в сумі, що не перевищує в еквіваленті 10 000 євро, без письмового декларування митному органу;

– фізична особа ввозить в Україну та вивозить за межі України готівкову валюту і банківські метали в сумі, що дорівнює або перевищує в еквіваленті 10 000 євро, за умови її письмового декларування митному органу в повному обсязі;

– юридична особа ввозить в Україну або вивозить за межі України готівкову валюту через повноважного представника без обмеження суми на умовах письмового декларування митному органу в повному обсязі за умови, що таке ввезення/вивезення зумовлене господарською діяльністю.

Представництво Міжнародної організації з міграції має право здійснювати розрахунки в готівковій іноземній валюті, одержаної з власного поточного рахунку, для здійснення своєї статутної діяльності, уключаючи розрахунки щодо покриття витрат, пов'язаних із забезпеченням виїзду мігрантів на батьківщину, на підставі заяви на видачу готівки, доручення повноважному представнику на отримання іноземної валюти в касі банку та листа-розрахунку.

В міжнародній практиці в більшості випадків поширеними є безготівкові розрахунки, представлені, як було раніше зазначено, у формі розрахунків акредитивами, інкасо, банківським переказом, векселями, чеками та розрахунками за відкритим рахунком.

БЕЗГОТІВКОВІ РОЗРАХУНКИ

Документарний переказ

На даний час найпоширенішою формою безготівкових розрахунків в українському експорті та імпорті є банківський переказ. Це пов'язано, перш за все, з простотою оформлення даних операцій з проміжного рахунку через комерційний банк, а також із збільшенням частки авансових переказів за кордон через існуючу недовіру іноземних фірм до української сторони з точки зору її платоспроможності.

Під **документарним (умовним) переказом** розуміють переказ авансу за умови, що банк експортера (бенефіціара) здійснить фактичну виплату авансу на його рахунок лише проти надання транспортних (відвантажувальних) документів. При цьому зазначається період, протягом

якого повинно бути проведене відвантаження і наданий відвантажувальний документ.

Але в той же час слід відзначити, що 100 % аванс – рідкісне явище у нормальних міжнародних валютних розрахунках.

Авансовий платіж виконує дві функції: функцію кредитування імпортером експортера; функцію забезпечення зобов'язань, які прийняті імпортером за контрактом.

У міжнародній практиці розрахунки у формі авансу на загальну вартість контракту використовуються рідко. Найбільш поширені в міжнародній торгівлі авансові платежі, що покривають частину суми контракту. При цьому основну частину платежу експортер отримує після відвантаження товару, використовуючи інші форми розрахунків, платіжні та фінансові інструменти. Наприклад, 5-10% вартості контракту сплачуються у формі авансу, а решта – у формі відкритого рахунка або акредитива.

Порядок проведення розрахунків банківським переказом відображений на рис. 6.2.

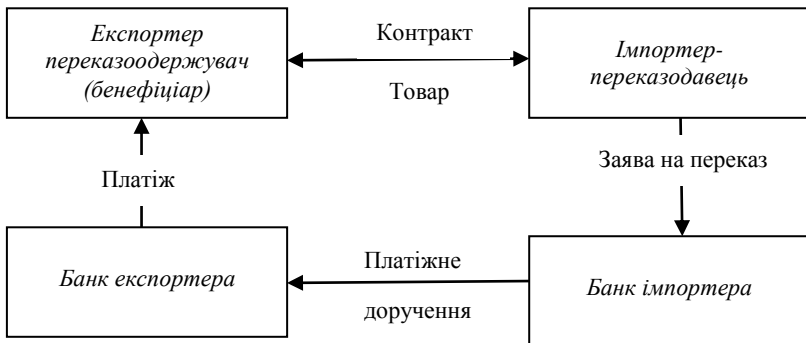

Рис. 6.2. Порядок проведення розрахунків банківським переказом

Клієнти банків для здійснення переказів в іноземній валюті подають платіжне доручення в іноземній валюті, реквізити якого передбачені Положенням про порядок виконання банками документів на переказ, примусове списання і арешт коштів в іноземних валютах та банківських металів. Зокрема, платіжне доручення на переказ коштів в іноземній валюті обов'язково має містити такі реквізити:

- код платіжного доручення в іноземній валюті або банківських металах відповідно до Державного класифікатора управлінської документації ДК 010-98, затвердженого наказом Держстандарту України від 31.12.98 № 1024;
- назву документа - «Платіжне доручення в іноземній валюті» або «Платіжне доручення в іноземній валюті або банківських металах»;
- номер платіжного доручення в іноземній валюті або банківських металах (може містити цифри та літери);
- дату складання платіжного доручення в іноземній валюті або банківських металах (число - цифрами, місяць - цифрами або словами, рік - цифрами);
- найменування та місцезнаходження уповноваженого банку, що обслуговує платника (назви країни і міста);
- повне або скорочене найменування платника, що збігається з найменуванням платника, яке заявлене ним у картці зі зразками підписів (для фізичної особи - прізвище, ім'я, по батькові (якщо воно є) і документ, що посвідчує особу (серія (за наявності), номер, дата, ким виданий, адреса за місцем проживання), його місцезнаходження (назви країни і міста);
- номер рахунку платника в іноземній валюті або банківських металах, з якого здійснюється переказ коштів або банківських металів;
- цифровий або літерний код іноземної валюти або банківського металу відповідно до Класифікатора іноземних валют та банківських металів;
- суму переказу або масу банківських металів у трійських унціях цифрами (ціла частина числа відокремлюється комою);
- суму переказу або масу банківських металів у трійських унціях і назву іноземної валюти або виду банківського металу словами;
- найменування одержувача (далі – бенефіціар), його місцезнаходження або проживання (за наявності такої інформації) та номер рахунку (або номер міжнародного банківського рахунку (IBAN)), на який перераховуються кошти або банківські метали;
- найменування та місцезнаходження банку бенефіціара;
- комісійні - зазначається порядок сплати комісійних винагород (витрат) уповноваженого банку й інших банків за переказ коштів в іноземній валюті або банківських металів за рахунок платника (OUR) або бенефіціара (BEN), або платника та бенефіціара (SHA), надається право

уповноваженому банку утримувати комісійну винагороду без платіжного доручення платника;

- призначення платежу (заповнюється відповідно до вимог пункту 2.2 цієї глави);

- код операції (чотири символи) за стандартною класифікацією платіжного балансу (заповнюється платником або уповноваженим банком, що його обслуговує);

- код країни бенефіціара (три символи) відповідно до його місцезнаходження або країни реєстрації (заповнюється платником або уповноваженим банком, що його обслуговує);

- ідентифікаційний код платника - для юридичних осіб зазначається код за Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України, для фізичних осіб зазначається реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті/запис в електронному безконтактному носії або в паспорті проставлено слово «відмова»);

- підписи відповідальних осіб платника, які заявлені ним у картці зі зразками підписів. У разі подання електронного розрахункового документа відповідальні особи платника, які вповноважені розпоряджатися рахунком, накладають електронний цифровий підпис відповідно до вимог, установлених нормативно-правовим актом Національного банку з питань застосування електронного підпису в банківській системі України;

- резидентність - зазначає платник - фізична особа свою та бенефіціара резидентність словами «резидент» чи «нерезидент» під час переказу коштів в іноземній валюті або банківських металів на користь іншої фізичної особи в межах України.

Платник заповнює реквізит «Призначення платежу» в іноземній валюті або банківських металах таким чином, щоб надавати повну інформацію про платіж та документи, на підставі яких здійснюється перерахування бенефіціару коштів в іноземній валюті або банківських металів.

Найменування та місцезнаходження банку бенефіціара, найменування бенефіціара, номер його рахунку в платіжному дорученні в іноземній валюті мають відповідати реквізітам, що зазначені в документах, які

подаються до уповноваженого банку разом з платіжним дорученням в іноземній валюті для здійснення уповноваженим банком валютного контролю за правомірністю переказу іноземної валюти з рахунку платника.

Платник для переказу коштів в іноземній валюті або банківських металів у межах уповноваженого банку може не зазначати в платіжному дорученні в іноземній валюті або банківських металах код операції, код країни бенефіціара та комісійні.

Уповноважений банк зобов'язаний надати платникові інформацію про витрати під час здійснення переказу коштів в іноземній валюті або банківських металів, можливі строки здійснення переказу коштів в іноземній валюті або банківських металів, SWIFT-код (BIC kod) банку, а також номер міжнародного банківського рахунку (IBAN), якщо він його має.

В додатку С наведено зразок заповненого платіжного доручення в іноземній валюті.

Переказ коштів в іноземній валюті з рахунків клієнтів уповноважені банки виконують у межах залишків коштів на цих рахунках на початок операційного дня з урахуванням суми коштів, потрібної для сплати уповноваженим банком можливих комісійних винагород банкам-кореспондентам у випадку перерахування іноземної валюти.

Уповноважений банк здійснює переказ коштів в іноземній валюті у строк, обраний клієнтом: «терміновий» – сьогодні, «строковий» – наступного робочого дня, або «звичайний» – на третій робочий день, враховуючи день надходження платіжного доручення.

Згідно з внутрішніми правилами, які ґрунтуються на укладених міжбанківських угодах (договорах) про встановлення кореспондентських відносин з банками-кореспондентами, уповноважений банк встановлює день валютування – день, починаючи з якого переказані клієнтом кошти в іноземній валюті переходять у власність отримувача (бенефіціара).

До настання дня валютування банк обліковує кошти на відповідному рахунку, що призначений для обліку коштів, які вже списані з рахунків клієнтів, але ще не перераховані банкам-кореспондентам.

Після цього уповноважений банк надсилає повідомлення про перерахування коштів в іноземній валюті на користь бенефіціара із зазначенням дня валютування за допомогою телекса, системи SWIFT та інших електронних засобів передавання інформації безпосередньо до

банку, що обслуговує бенефіціара (у випадку наявності з ним кореспондентських відносин), або через банки-кореспонденти за міжбанківськими угодами (договорами) про встановлення кореспондентських відносин.

При виконанні зовнішньоекономічних контрактів розрізняють такі види банківського переказу:

- до/або під час відправки товару, у вигляді авансу (попередня оплата);
- за фактом отримання товарів (проти поставки товару);
- комбінація цих двох способів.

Авансовий платіж на оплату імпорту, як правило, використовується лише в тому випадку, коли резидент абсолютно впевнений у тому, що контрагент відправить товар у визначені контрактом та чинним законодавством строки.

З метою забезпечення надійності надходження товарів від іноземного постачальника в разі здійснення авансових платежів покупець може виплачувати цю суму лише після отримання гарантії авансу, що передбачає повернення авансу у випадку невиконання продавцем договірних зобов'язань з поставки. Сума гарантії автоматично знижується пропорційно до суми часткових поставок. В гарантії авансу повинно передбачатись її погашення із закінченням поставок за договором.

Гарантія авансу, як правило, виставляється перед отриманням авансу, але вступає в силу лише після його надходження. Відповідне застереження необхідно включати в текст гарантії.

Варіант з авансовим платежем дає перевагу експортерів, який одразу отримує свої гроші та фактично не несе ризику.

Варіант з платежем проти поставки товару дає перевагу імпортерів. Експортер постачає товар у встановлені зовнішньоекономічним контрактом терміни. Імпортер дає доручення банку здійснити переказ на користь експортера лише після отримання товару. У графі «деталі платежу» платіжного доручення вказується номер і дата вантажної митної декларації.

Поширенішим способом розрахунків є комбінація цих двох варіантів, при цьому авансовий платіж визначається у відсотках від суми контракту. Розмір відсотка обумовлюється у контракті та може залежати від призначення авансу (виконує роль завдатку або кредитування контрагента).

Переказ за експортними операціями. Комерційний банк виконує платіжні доручення іноземних банків-кореспондентів про виплату коштів на користь переказоодержувачів – клієнтів свого банку або клієнтів банків-кореспондентів цього комерційного банку всередині країни – за умови зазначення в платіжному дорученні одного з наступних способів відшкодування суми, що виплачується:

- а) зарахування суми переказу на рахунок «Ностро» в банку переказодавця;
- б) зарахування суми переказу на рахунок «Ностро» в третьому банку;
- в) надання права дебетувати сумою переказу рахунок «Лоро» банку переказодавця у комерційному банку.

Рахунок «Ностро» (*nostro account*) – кореспондентський рахунок банку, відкритий у банку-кореспонденті, на якому відображуються всі взаємні платежі. Походить від італ. *nostro conto* – «наш рахунок у Вас». Умови ведення рахунку «Ностро» обговорюються при встановленні кореспондентських відносин між двома банками: визначається валюта рахунка, умови платежів у межах наявних на рахунку сум чи в порядку овердрафту, комісійні тощо. Зазвичай, при веденні рахунку «Ностро» нараховуються проценти та комісійна винагорода за виконання доручень.

Рахунок «Лоро» (*loro account*) – рахунок, відкритий банком своєму банку-кореспонденту, на якому відображаються всі операції, що здійснюються за його дорученням. Походить від італ. *loro conto* – «Ваш рахунок у нас». При встановленні кореспондентських відносин передбачається валюта рахунка, умови платежів у межах наявних на рахунку сум чи можливий овердрафт тощо. Зазвичай, за рахунками «Лоро» нараховуються проценти та комісійна винагорода за виконання доручень.

Інколи рахунок «Лоро» розглядають як вид кореспондентського рахунка за міжнародними розрахунками, який відкривається у вітчизняному банку на ім'я іноземного банку.

Платіжні доручення іноземних банків надходять у вигляді повідомлень SWIFT.

Суми документарних переказів, що надійшли від банків-кореспондентів, не зараховуються на поточний рахунок клієнта, а зараховуються на розподільний рахунок до пред'явлення вказаних у дорученні документів у встановлені строки. При неотриманні документів у іноземного банка-переказодавця вимагаються інструкції щодо переказу.

Відображення в бухгалтерському обліку розрахунків умовним (документарним) переказом у підприємств-експортерів наведено в таблиці 6.2.

Таблиця 6.2. Типові операції з експорту товарів з розрахунками документарним переказом

№ оп.	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Д-т	К-т
1	Одержано кошти на валютний рахунок від іноземного покупця в рахунок попередньої оплати	316	681
2	Одержано кошти на валютний рахунок від іноземного покупця після відвантаження продукції	316	362
3	Нараховано та сплачено комісійні банку за проведення розрахунків переказом	92 685	685 311

Відображення в бухгалтерському обліку розрахунків умовним (документарним) переказом у підприємств-експортерів наведено в прикладі 6.1.

Приклад 6.1

ТЗОВ «Полісся» експортує готову продукцію фірми «REF». Продукцію відвантажено 10.04 ц.р. Вартість поставки – 5000 дол. США. За згодою сторін розрахунки проводяться банківським переказом. Собівартість продукції – 55000 грн.

Виручку від реалізації отримано 21.04 ц.р. Комісійні банку за проведення розрахунків переказом становлять 900 грн.

Журнал реєстрації господарських операцій ТЗОВ «Полісся» за квітень ц.р.

№ оп.	Операція	Д-т	К-т	Сума	
				дол.	грн.
1	2	3	4	5	6
<i>10.04.ц.р.</i>					
1	Відображено гарантії щодо зарахування переказу від фірми „REF», надані виконуючим банком у випадку пред'явлення транспортних документів	06	–	5000	117551,68
2	Відвантажено продукцію на експорт	362	701	5000	117551,68
3	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ при експорті за ставкою 0%	701	641	–	0,00
4	Списано фактичну собівартість експортованої готової продукції	901	26	–	55000,00
<i>21.04.ц.р.</i>					
5	Отримано на розподільний валютний рахунок виручку від реалізації товарів на експорт після пред'явлення банку транспортних документів	316	362	5000	105288,27

Продовження ЖРГО

1	2	3	4	5	6
6	Відображено погашення (виконання) гарантій, наданих банком	-	06	5000	117551,68
7	Нараховано курсову різницю за дебіторською заборгованістю на дату її погашення	945	362	-	12263,41
8	Нараховано та сплачено комісійні банку за проведення розрахунків переказом	92 685	685 311	-	900,00

Переказ за імпорними операціями. Комерційний банк виконує доручення своїх клієнтів-підприємств і організацій, що мають у банку поточний валютний балансовий рахунок, – на переказ валюти за кордон в оплату вартості імпортованого товару, товарних документів або документів про надання послуг; як авансових платежів, що передбачені умовами зовнішньоторговельних контрактів; в оплату простих і переказних векселів за придбані в кредит товари; в погашення заборгованості, що виникла в результаті переplat, та на інші цілі, пов'язані з імпортом та експортом товарів і послуг у межах залишку коштів на валютному рахунку клієнта.

Відображення в бухгалтерському обліку розрахунків умовним (документарним) переказом у підприємств-імпортерів наведено в таблиці 6.3.

Таблиця 6.3. Типові операції з імпорту товарів з розрахунками документарним переказом

№ о п.	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Д-т	К-т
1	Перераховано з валютного рахунку кошти іноземному постачальнику в рахунок попередньої оплати	371	312
2	Оплачено рахунок іноземного постачальника документарним переказом	632	312
3	Нараховано та сплачено комісійні банку за проведення розрахунків переказом	92 685	685 311

Відображення в бухгалтерському обліку розрахунків умовним (документарним) переказом у підприємств-імпортерів наведено в прикладі 6.2.

Приклад 6.2

ТЗОВ «Полісся» імпортує товари у фірми «Super». 06.04 ц.р. від обслуговуючого банку надійшло повідомлення про готовність проведення розрахунків з фірмою «Super». За згодою сторін розрахунки проводяться банківським переказом.

Товар надійшов 07.04 ц.р. Вартість товарів 5000 дол. США, сума сплаченого мита – 5877 грн., ПДВ – 24684,89 грн.

Кошти перераховано 08.04 ц.р. Комісійні банку за проведення розрахунків переказом становлять 900 грн.

Журнал реєстрації господарських операцій ТЗОВ «Полісся» за квітень ц.р.

№ о п.	Операція	Д-т	К-т	Сума	
				дол.	грн.
<i>07.04.ц.р.</i>					
1	Сплачено митні платежі, необхідні для розмитнення товару (мито та ПДВ)	377	311	–	30561,89
2	Оприбутковано товари від іноземного постачальника на склад	281	632	5000	116524,00
3	Нараховано та відображено сплату мита	281 641	641 377	–	5877,00
4	Нараховано та відображено сплату ПДВ при імпорті	644 641 641	641 377 644	–	24684,89
<i>08.04.ц.р.</i>					
5	Перераховано кошти в іноземній валюті на рахунок експортера	632	312	5000	117237,58
6	Нараховано та сплачено комісійні банку за здійснення розрахунків переказом	92 685	685 311	–	900,00
7	Визначено курсову різницю по заборгованості перед іноземним постачальником на дату розрахунку	945	632	–	713,58

До переваг банківського переказу відноситься швидке здійснення платежу та відносно низька вартість комісії банку, а недоліками є ризик непоставки товарів після їх оплати або неотримання коштів після здійснення поставки.

Акредитив

Дана форма розрахунків є однією з найбільш безпечних у міжнародній практиці, оскільки:

- мінімізує юридичні ризики, пов'язані з незнанням міжнародного законодавства;
- страхує від недобросовісних партнерів;
- може служити інструментом кредитування.

Частка акредитивної форми в міжнародних розрахунках значно менша порівняно з банківським переказом, однак саме акредитив найповніше забезпечує своєчасне отримання експортної виручки, що максимально відповідає інтересам експортера

Хоча ця форма розрахунків може по-різному регулюватися законодавством тієї чи іншої країни, існують міжнародні Уніфіковані правила і звичаї для документарних акредитивів (Uniform Customs and Practice for Documentary Credits – UCP 600), які розроблені Міжнародною торговою палатою.

Сторони зовнішньоторговельної угоди, підпорядкувавши акредитив цим Уніфікованим правилам, успішно вирішують можливі протиріччя внутрішніх законодавств. Це підпорядкування необхідно передбачити в зовнішньоекономічному контракті та в договорі з банком-емітентом.

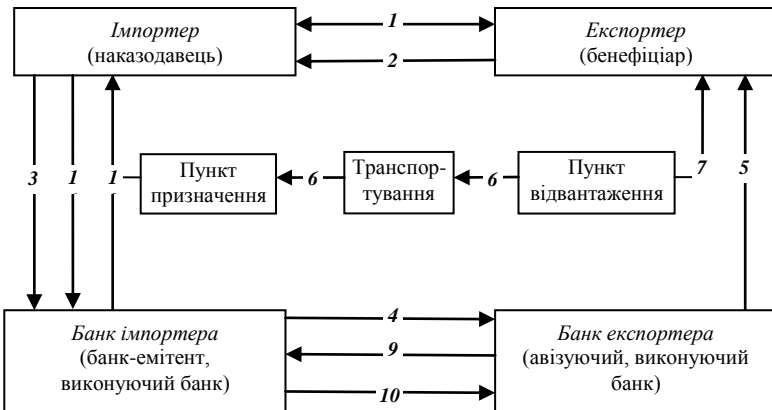
Для цілей даних правил терміни **«документарний акредитив»** і **«резервний акредитив»** (далі іменовані як акредитиви) означають будь-яку угоду, як би вона не була названа або позначена, згідно з якою банк (банк-емітент), діючи на прохання і на підставі інструкцій клієнта (заявника) або від свого імені:

- повинен провести платіж третій особі (бенефіціару) або його наказу, або акцептувати і сплатити переказні векселі (тратти), виставлені бенефіціаром, або
- уповноважує інший банк провести такий платіж або акцептувати і сплатити переказні векселі (тратти), або
- уповноважує інший банк неогоціювати проти передбачених документів при дотриманні строків та умов акредитива.

Таким чином, документарний акредитив представляє собою грошове зобов'язання банку, що виставляється на підставі доручення його клієнта-імпортера на користь експортера. Банк, що видає зобов'язання, повинен провести платіж експортеру (акцептувати його тратти) або забезпечити

здійснення платежу (акцепт тратт) іншим банком. Це зобов'язання є умовним, тому що його реалізація пов'язана з виконанням експортером певних вимог (передусім, з наданням в банк передбачених акредитивом документів, що підтверджують виконання всіх його умов). Тобто, зарахування коштів на рахунок імпортера відбувається лише після відвантаження ним товарів або виконання робіт, надання послуг, підтвердженням чому є товаророзпорядчі документи або акти виконаних робіт.

Розрахунки у формі документарного акредитиву проводяться

наступним чином (рис. 6.3).

Рис. 6.3. Загальна схема міжнародних розрахунків документарним акредитивом¹²

Пояснення до рис. 6.3:

1 – експортер та імпортер укладають контракт, в якому визначено, що платежі за поставлений товар будуть проводитись у формі документарного акредитиву (з посиланням на Уніфіковані правила і звичаї для документарних акредитивів).

2 – після укладання контракту експортер готує товар до відвантаження, про що повідомляє імпортера;

3 – отримавши таке повідомлення, наказодавець направляє своєму банку доручення (заяву) на відкриття акредитиву, в якому зазначає всі необхідні умови:

¹² Документооборот може відрізнитися залежно від виду акредитиву

- назва бенефіціара (продавця продукції),
- вид акредитива (як правило, підтверджений),
- дата відкриття та закінчення терміну акредитива,
- дата і місце відвантаження і доставки товару та інші параметри.

У заяві також зазначається перелік документів, які постачальник повинен надати до банку, щоб отримати оплату за акредитивом. Як правило, це інвойс (рахунок-фактура) і транспортна накладна. Але чим менше довіри між продавцем і покупцем, тим більше документів вони можуть включати до переліку: сертифікат якості, сертифікат походження, страховий поліс тощо. Форма заяви є в підручнику.

Банк-емітент, що відкриває акредитив, діє на підставі інструкції наказодавця;

4 – після відкриття акредитиву, в якому банк-емітент, як правило, зазначає, яким чином буде проводитись зарахування коштів, цей документ направляється експортеру (бенефіціару), на користь якого він відкритий. При цьому банк-емітент відсилає акредитив бенефіціару, як правило, через банк, що обслуговує останнього, в завдання якого входить авізування (повідомлення) акредитива експортеру;

5 – отримавши від емітента акредитив, авізуючий банк за зовнішніми ознаками перевіряє його достовірність та передає бенефіціару. Авізуючий банк також отримує примірник акредитивного листа або телекса, оскільки він уповноважений на прийом від бенефіціара документів за акредитивом, їх перевірку та відсилення банку-емітенту, а в ряді випадків назначається емітентом в якості виконуючого акредитив банку, тобто уповноважується на платіж, неогоціацію (купівлю) або акцепт тратт експортера. Отримавши акредитив, бенефіціар перевіряє його на відповідність умовам контракту;

Якщо банк продавця не має відносин з банком-емітентом, то він виступить тільки авізуючим банком. В останньому випадку роль підтверджує і виконуючого банку виконає іноземний банк, що має не тільки кореспондентські відносини з банком-емітентом, а й встановив для нього ліміт кредитного ризику за документарними операціями. Як правило, це великий і відомий за кордоном банк.

6 – експортер відвантажує товар у встановлені строки у випадку, якщо погоджується з умовами відкритого на його користь акредитиву;

7 – отримання експортером транспортних документів від перевізника, надання їх разом з іншими документами в свій банк;

8 – банк експортера перевіряє всі документи для того, щоб впевнитись, що за зовнішніми ознаками вони відповідають умовам акредитиву;

9 – після перевірки банк експортера відсилає документи банку-емітенту для оплати, акцепту або неогоціації, зазначаючи у своєму супровідному листі, як повинна бути зарахована виручка (за умови, що саме цей банк призначений виконуючим);

10 – отримавши документи, банк-емітент перевіряє їх, після чого переказує

суму платежу банку експортера;

11 – кредитується рахунок імпортера;

12 – банк експортера зраховує виручку бенефіціару;

13 – імпортер, отримавши від банка-емітента документи, одержує право власності на товар.

Документооборот може відрізнитися залежно від виду акредитиву, які за за ступенем гарантованості платежу і за методами виконання акредитиву поділяються на такі види: документарний (товарний), грошовий (циркулярний), авізований, відкличний, безвідкличний, підтверджений, непідтверджений, подільний, неподільний, компенсаційний, зустрічний, резервний, револьверний, відновлюваний, кумулятивний, із червоною смугою тощо.

З метою відображення на рахунках бухгалтерського обліку слід розрізнити покритий та непокритий акредитив.

Покритий (депонований) – акредитив, для здійснення платежів за яким заздалегідь бронюються кошти платника в повній сумі на окремому рахунку в банку-емітенті або в виконуючому банку.

Непокритий (гарантований) – акредитив, оплата за яким (якщо тимчасово немає коштів на рахунку платника) гарантується банком-емітентом за рахунок банківського кредиту.

Акредитивна форма розрахунків може здійснюватися як за товари (послуги), що експортуються з України, так і за товари (послуги), що імпортуються в Україну. Акредитив можна використовувати і для разових зовнішньоторговельних угод, і для фінансування регулярних поставок в рамках кредитної лінії.

При укладанні контракту слід звернути увагу на те, щоб основні умови майбутнього акредитиву були сформульовані найбільш чітко та повно. Зокрема, в контрактах повинно бути обумовлене наступне:

- назва банку, в якому буде відкритий акредитив (перевага надається банкам, що є кореспондентами уповноваженого банку);
- вид акредитиву;
- назви авізуючого та виконуючого банків;
- порядок утримання банківської комісії;
- умови виконання платежу;
- перелік документів, проти яких повинен проводитись платіж;
- термін дії акредитиву, терміни відвантаження тощо.

В ряді випадків контрагенти можуть узгодити проформу акредитиву, яка стає невід'ємною частиною контракту, тобто підготувати приблизний текст майбутнього акредитиву, на який спиратиметься наказодавець-імпортер при поданні своєї заяви або доручення на відкриття акредитиву в банку. Бажано, щоб ця проформа була узгоджена з банками, які братимуть участь в акредитивній операції.

В той же час акредитив – це угода, відокремлена від зовнішньоекономічного контракту, умови якого передбачають розрахунки за акредитивом. Таким чином, навіть якщо в акредитиві є посилання на сам контракт, банки не цікавляться цією інформацією. Для банку, що здійснює операції за акредитивом, має значення лише те, чи відповідатимуть отримані документи (проти яких здійснюватиметься платіж) умовам акредитиву, оскільки банки працюють тільки з документами, а не з товарами або іншими видами виконання зобов'язань.

Якщо умови акредитиву відрізняються від умов контракту, відповідно до якого він виставлений, банк керується тільки умовами акредитиву.

При здійсненні акредитивної операції, залежно від її схеми, учасники акредитивної операції можуть вчиняти такі правочини:

- акредитив відкривається банком на підставі договору, який укладається між клієнтом і банком-емітентом;
- банк-емітент може укласти договір з виконуючим (підтверджуючим або авізуючим) банком, який може містити зобов'язання останнього щодо підтвердження акредитиву та/або його авізування;
- банк-емітент може укласти договір з авізуючим банком, якщо він одночасно не є виконуючим банком.

Наведені договори укладаються шляхом направлення повідомлення, що складається уповноваженим банком у форматі міжнародних стандартів та надсилається за допомогою телексу (повідомлення може містити відповідний телексний ключ) або системи SWIFT, або іншими засобами передавання інформації на адресу банків, що беруть участь у супроводженні акредитиву.

Після укладання угоди з контрагентом, що є нерезидентом, імпортер подає до обслуговуючого банку (банку-емітенту) заяву на відкриття акредитиву (див. додаток Т).

Документарний акредитив є лише методом платежу (формою розрахунків). В якості засобу платежу в розрахунках між резидентами і нерезидентами в межах торговельного обороту може використовуватися

іноземна або національна валюта України відповідно до Положення про здійснення операцій з валютними цінностями.

Акредитивна форма розрахунків є найскладнішою та дорогою. За кожну операцію, за підвищені кредитні ризики банки беруть вищу комісію, ніж при інших формах розрахунків. Банки використовують спеціально встановлені тарифні ставки комісійних зборів та поштово-телеграфних витрат, витрат за користування системою SWIFT.

Імпортер оплачує банку-емітенту:

– вартість підтвердження. Обчислюється у відсотках річних і складається із ставки підтверджуючого банку і маржі банку-емітента. Для середніх українських банків-емітентів ставка підтверджуючого банку коливається від 1,5% до 4,25% річних на термін дії акредитива (хоча в різних країнах і в різних банках може бути і на менший термін) – залежить від економічної ситуації в країні підтверджуючого банку, його кредитної політики та оцінки ризику підтвердження, прийнятого на банк-емітент і країну банку-емітента;

– вартість наданого фінансування. Вартість фінансування обчислюється у відсотках річних і складається із ставки LIBOR / EURIBOR, ставки іноземного банку, що фінансує і маржі банку-емітента. Вартість фінансування, що надається іноземним банком середнім українським банкам-емітентам, складає LIBOR / EURIBOR плюс 3-4,5% річних на термін фінансування. Маржа українського банку-емітента залежить від багатьох економічних факторів, наприклад фінансового стану імпортера, його залишків і оборотів в українському банку, якості пропонуваного забезпечення;

– додаткові витрати відповідно до тарифів банку-емітента, але вони не перевищать 1% річних.

Загальна вартість підтвердження і фінансування (ставки не підсумовуються, оскільки кожна береться на свій термін) не повинна перевищити поріг, при якому підтвердження і міжнародне фінансування перестає бути економічно доцільним порівняно з вартістю прямого українського кредитування. Проте, навіть якщо припустити, що відсотки за акредитивом та за звичайним кредитом однакові, використовувати акредитив буде вигідніше через наявність гарантії безпеки розрахунків.

Клієнтам банків необхідно знати, що коли акредитив не використовується, або використовується частково, то отримана банком комісія не повертається. Комісію з клієнта банк стягує поквартально, що означає: якщо акредитив відкривається з 10 травня з терміном дії до 15 серпня, то банківська комісія за відкриття стягується за два квартали, хоча в другому кварталі акредитив діятиме тільки п'ять днів (перший період – квартал, тобто 90 днів, закінчується 10 серпня). Комісійні повинні стягуватися за весь період дії акредитива. Кожне збільшення суми акредитива розглядається для розрахунку комісії як самостійне відкриття акредитива; комісія стягується в еквіваленті іноземної валюти

З позиції експортера, з врахуванням надійності, найпривабливішим є **покритий акредитив**, оскільки він мінімізує ризики, пов'язані з країною імпортера. Тому українські резиденти досить часто висувають вимогу щодо використання саме цього виду акредитиву.

Основними способами надання покриття акредитиву є:

- відкриття банком-емітентом депозиту у виконавчому банку;
- кредитування на суму акредитиву кореспондентського рахунку виконуючого банку в банку-емітенті чи іншому банку;
- надання виконуючому банку права списувати суму акредитиву з відкритого у ньому кореспондентського рахунку банку-емітента. Порядок використання покритого акредитиву в практиці міжнародних розрахунків наведено на рис. 6.4.

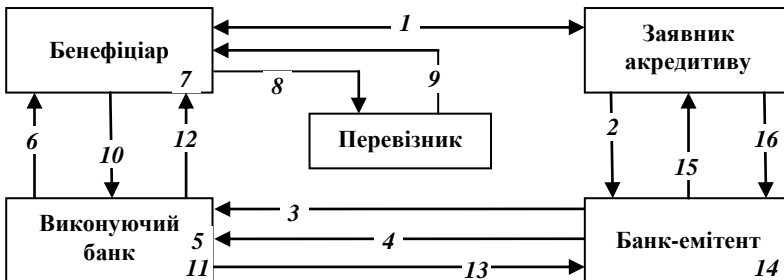

Рис. 6.4. Загальний порядок використання покритого акредитива

Пояснення до рис. 6.4:

- 1 – підписання зовнішньоекономічного договору, що передбачає використання акредитиву;
- 2 – подання заяви на відкриття акредитиву;
- 3 – відкриття акредитиву;
- 4 – переказ покриття за акредитивом;
- 5 – перевірка дійсності отриманого акредитиву;
- 6 – авізування бенефіціара про відкриття акредитиву;
- 7 – перевірка відповідності умов акредитиву платіжним умовам зовнішньоекономічного договору;
- 8 – відвантаження товару перевізнику;
- 9 – одержання від перевізника транспортних документів;
- 10 – подання у виконуючий банк документів, зазначених в акредитиві;
- 11 – перевірка відповідності документів умовам акредитива;
- 12 – переказ платежу за акредитивом на рахунок бенефіціара;
- 13 – пересилання документів до банку-емітенту, отриманих від бенефіціара;
- 14 – перевірка відповідності документів умовам акредитиву;
- 15 – передача документів заявнику акредитива;
- 16 – перевірка банку-емітенту суми платежу за акредитивом і комісії за його відкриття.

Прийняття банком заяви на акредитив означає, що наказодавець надає своєму контрагенту гарантію оплати за умови виконання останнім всіх умов договору. Тобто, імпортер зобов'язується сплатити грошові кошти, забронювавши їх на спеціальному рахунку, після відвантаження товарів, виконання робіт, надання послуг. Тому слід відобразити цю подію поза балансом на рахунку 05 «Гарантії та забезпечення надані».

Облік розрахунків покритими акредитивами ведеться на рахунку 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті» з кредитуванням рахунку 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті».

Доцільним також було б введення до робочого плану рахунків субрахунку 287 «Товари в дорозі», на якому слід відобразити товари, що вже відвантажені, але в результаті великої відстані між контрагентами ще не надійшли до покупця і не можуть бути оприбутковані на склад¹³.

Типові операції з імпорту товарів з розрахунками покритим документарним акредитивом наведено в табл. 6.4.

¹³ Петрук О.М. Гармонізація національних систем бухгалтерського обліку: Монографія. – Житомир: ЖДТУ, 2005. – 420 с.

Таблиця 6.4. *Типові операції з імпорту товарів з розрахунками покритим документарним акредитивом*

№ оп.	Дата	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
			Д-т	К-т
1	Дата 1	Прийнято банком заяву на відкриття акредитиву з одночасним відображенням гарантій, наданих продавцю	05	–
2	Дата 1	Відкрито банком імпортера покритий безвідзивний акредитив	314	312
3	Дата 2	Отримані виконуючим банком товарно-супровідні документи від продавця про відвантаження товарів з одночасним відображенням в обліку товарів в дорозі	287	632
4	Дата 2	Визначено курсову різницю за коштами в акредитиві	314	714
5	Дата 2	Перераховані кошти в іноземній валюті на рахунок продавця	632	314
6	Дата 2	Відображено виконання гарантійних зобов'язань	–	05
7	Дата 3	Митне оформлення імпортованого товару		
8	Дата 3	Оприбутковано товари на склад	281	287
9	Дата 3	Нараховано та сплачено комісійні банку за проведення розрахунків покритим акредитивом	92 685	685 311

Розглянемо ситуацію на конкретному числовому прикладі 6.3, використовуючи курси, наведені в додатку А.

Приклад 6.3

04.04 ц.р. ТзОВ «Полісся» одержало повідомлення від фірми «Antares» (США) про готовність відвантажити товар. В цей же день до обслуговуючого банку АКБ «Національний кредит» була подана заявка про відкриття на користь фірми «Antares» безвідзивного документарного покритого акредитиву у сумі 5000 дол. США.

16.04 ц.р. АКБ «Національний кредит» передав ТзОВ «Полісся» документи на право власності на товар. Товар одержано 20.04 ц.р. Мито склало 8400 грн., ПДВ – 23125,86 грн. Комісійні банку за здійснення розрахунків за акредитивом 5731,64 грн.

Журнал реєстрації господарських операцій ТзОВ «Полісся» за квітень ц.р.

№ о п.	Операція	Д-т	К-т	Сума	
				дол.	грн.
<i>04.04.ц.р.</i>					
1	Прийнято банком заяву на відкриття акредитиву з одночасним відображенням гарантій, наданих фірмі «Antares»	05	–	5000	117547,46
2	Відкрито АКБ «Національний кредит» покритий безвідзвний акредитив	314	312	5000	117547,46
<i>16.04.ц.р.</i>					
3	Отримані виконуючим банком товарно-супровідні документи від експортера про відвантаження товарів з одночасним відображенням в обліку товарів в дорозі	287	632	5000	114632,76
4	Визначено курсову різницю за коштами в акредитиві	945	314	–	2914,70
5	Перераховані кошти в іноземній валюті на рахунок експортера	632	314	5000	114632,76
6	Відображено виконання гарантійних зобов'язань	–	05	5000	117547,46
<i>20.04.ц.р.</i>					
7	Сплачено мито та ПДВ	377	311	–	31525,86
8	Оприбутковано товари на склад	281	287	5000	114632,76
9	Нараховано та відображено сплату ПДВ при імпорті	644 641	641 377	–	23125,86
10	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	641	644	–	23125,86
11	Нараховано та відображено сплату мита	281 641	641 377	–	8400,00
12	Нараховано та сплачено комісійні банку за здійснення розрахунків за акредитивом	92 685	685 311	–	5731,64

Дещо по-іншому відображаються розрахунки за імпортними операціями за допомогою непокритого акредитиву, оскільки, як ми вже зазначали, у випадку відкриття такого акредитиву з рахунку імпортера кошти не списуються, а розрахунки здійснюються за рахунок коштів

банку: акредитив відкривається за рахунок коштів банку, який гарантує експортеру сплату товарів при виконанні ним умов договору. Має місце своєрідний різновид кредитування імпортера.

Експортер відвантажує товари, передає банку товаророзпорядчі документи, останній перевіряє їх, після чого перераховує свої кошти на рахунок імпортера. Погашення зобов'язань імпортера перед експортером відображається за дебетом рахунку 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками» та кредитом рахунку 602 «Короткострокові кредити банків в іноземній валюті». Тобто, зобов'язання перед продавцем погашаються за рахунок зобов'язань перед банком. Далі відбувається погашення заборгованості перед банком та оприбуткування товарів на склад.

Типові операції з імпорту товарів з розрахунками непокритим документарним акредитивом наведено в табл. 6.5.

Таблиця 6.5. *Типові операції з імпорту товарів з розрахунками непокритим документарним акредитивом*

№ оп.	Дата	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
			Д-т	К-т
1	2	3	4	5
1	Дата 1	Прийнято банком заяву на відкриття акредитиву на користь експортера з одночасним відображенням гарантій, отриманих від банку	06	–
2	Дата 1	Відображено гарантії, надані продавцю	05	–
3	Дата 2	Отримано виконуючим банком товаросупровідні документи від продавця про відвантаження товарів з одночасним відображенням в обліку підприємства товарів в дорозі	287	632
4	Дата 2	Перераховано банком-емігентом кошти на рахунок експортера	632	602
5	Дата 2	Списано гарантії, надані продавцю, після одержання товару	–	05
6	Дата 3	Митне оформлення імпортного товару		
7	Дата 3	Оприбутковано товари на склад	281	287
8	Дата 3	Відображено курсову різницю за заборгованістю перед банком на дату її погашення	602	714

Продовження табл. 6.5

1	2	3	4	5
9	Дата 3	Погашено заборгованість перед банком	602	312
10	Дата 3	Відображено списання (виконання) наданих банком гарантій	–	06
11	Дата 3	Нараховано та сплачено комісійні банку за проведення розрахунків непокритим акредитивом	92 685	685 311

Розглянемо ситуацію на конкретному числовому прикладі 6.4, використовуючи курси, наведені в додатку А.

Приклад 6.4

04.04 ц.р. ТЗОВ «Полісся» одержало повідомлення від фірми «Antares» (США) про готовність відвантажити товар. В цей же день до обслуговуючого банку АКБ «Національний кредит» була подана заявка про відкриття на користь фірми «Antares» безвідзивного документарного непокритого акредитиву у сумі 5000 дол. США.

16.04 ц.р. АКБ «Національний кредит» передав ТЗОВ «Полісся» документи на право власності на товар. Товар одержано 20.04 ц.р. Мито склало 8400 грн., 23125,86 грн. Комісійні банку за здійснення розрахунків за акредитивом 6878 грн.

Розрахунки з банком за непокритим акредитивом проведені 24.04.ц.р.

Журнал реєстрації господарських операцій ТЗОВ «Полісся» за квітень ц.р.

№ о п.	Операція	Д-т	К-т	Сума	
				дол.	грн.
1	2	3	4	5	6
<i>04.04.ц.р.</i>					
1	Прийнято банком заяву на відкриття акредитиву на користь експортера з одночасним відображенням гарантій, отриманих від банку	06	–	5000	117547,46
2	Відображено гарантії, надані фірмі «Antares»	05	–	5000	117547,46
<i>16.04.ц.р.</i>					
3	Отримано виконуючим банком товаросупро-відні документи від експортера про відвантаження товарів з одночасним відображенням в обліку підприємства товарів в дорозі	287	632	5000	114632,76
4	Перераховано банком-емітентом кошти на рахунок експортера	632	602	5000	114632,76

Продовження ЖРГО

1	2	3	4	5	6
<i>20.04.ц.р.</i>					
5	Списано гарантії, надані фірмі «Antares», після одержання товару	–	05	5000	117547,46
6	Сплачено мито та ПДВ	377	311	–	31525,86
7	Оприбутковано товари на склад	281	287	5000	114632,76
8	Нараховано та відображено сплату ПДВ при імпорті	644 641	641 377	–	23125,86
9	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	641	644	–	23125,86
10	Нараховано та відображено сплату мита	281 641	641 377	–	8400,00
<i>24.04.ц.р.</i>					
11	Відображено курсову різницю за заборгованістю перед банком на дату її погашення: 5000х(22.926551-22.542193)	602	714	–	1921,79
12	Погашено заборгованість перед банком	602	312	5000	112710,97
13	Відображено списання (виконання) наданих банком гарантій	–	06	5000	117547,46
14	Нараховано та сплачено комісійні банку за здійснення розрахунків за акредитивом	92 685	685 311	–	6878,00

У експортера облік розрахунків акредитивами як покритими, так і непокритими, не відрізняється, тому що для експортера не має різниці, хто саме (імпортер, чи банк-емітент) гарантує оплату товарів, робіт, послуг (відображається аналогічно до розрахунків банківським переказом).

В даному випадку, першою подією є надходження повідомлення про відкриття контрагентом-імпортером акредитиву, що слід, на нашу думку, відображати в обліку на позабалансовому рахунку 06 «Гарантії та забезпечення отримані», оскільки імпортер фактично отримав гарантію надходження коштів на його рахунок за умови відвантаження товарів згідно контракту.

Після цього експортер відвантажує товари і відправляє товаророзпорядчі документи до виконуючого банку, що відображається за дебетом рахунку 362 «Розрахунки з іноземними покупцями» з одночасним відображенням доходу від реалізації товарів.

Перевіривши товаророзпорядчі документи та факт відвантаження товарів, банк перераховує грошові кошти в іноземній валюті на транзитний валютний рахунок експортера, що відображається у останнього за дебетом рахунку 316 «Спеціальні рахунки в банку в іноземній валюті» і кредиту рахунку 362 «Розрахунки з іноземними покупцями».

Паралельно з отриманням іноземної валюти слід відобразити погашення та виконання акредитиву за рахунком 06 «Гарантії та забезпечення отримані».

Бухгалтерський облік операцій при розрахунках акредитивом у експортера наведено в прикладі 6.5.

Приклад 6.5

ТзОВ «Полісся» 02.04 ц.р. повідомило фірму «Rose» (США) про готовність відвантажити продукцію.

10.04 ц.р. до ТзОВ «Полісся» надійшло повідомлення від обслуговуючого банку про відкриття на його користь акредитиву в сумі 5000 дол. США. Цього ж дня продукція, собівартість якої становила 32000 грн., була відвантажена на експорт. 10.04 ц.р. до обслуговуючого банку були надані відповідні документи: ВМД, транспортна накладна. 21.04 ц.р. на валютний рахунок надійшла виручка. Комісійні банку за виконання умов акредитиву склали 1% від суми виручки.

Журнал реєстрації господарських операцій ТзОВ «Полісся» за квітень ц.р.

№ о п.	Операція	Д-т	К-т	Сума	
				дол.	грн.
1	2	3	4	5	6
<i>10.04.ц.р.</i>					
1	Прийнято повідомлення від банку про відкриття акредитиву на користь ТзОВ «Полісся» з одночасним відображенням гарантій, отриманих від банку	06	–	5000	117551,68
2	Відвантажено продукцію на експорт та передано супровідні документи банку	362	701	5000	117551,68
3	Відображено податкові зобов'язання при експорті за ставкою 0%	701	641	–	0,00
4	Списано фактичну собівартість відвантаженої готової продукції	901	26	–	32000,00

Продовження ЖРГО

1	2	3	4	5	6
<i>21.04.ч.р.</i>					
5	Отримано на транзитний валютний рахунок виручку від реалізації товарів	316	362	5000	105288,27
6	Нараховано позитивну курсову різницю за дебіторською заборгованістю на дату її погашення	945	362	–	12263,41
7	Відображено погашення (виконання) гарантій за акредитивом	–	06	5000	117551,68
8	Перераховано 50 % валютної виручки для продажу	334	316	2500	52644,14
9	Зараховано на поточний валютний рахунок залишок виручки від продажу товарів	312	316	2500	52644,13
10	Нараховані та сплачені банку комісійні за здійснення операцій з акредитивом	92 685	685 311	–	1052,88

Якщо мова йде про резидентів, розрахунки акредитивами (з точки зору оподаткування) вигідніші покупцеві. Постачальник же ризикує здійснити іммобілізацію власних оборотних коштів, якщо протягом звітного періоду сума грошових коштів за відвантажені товари не буде списана з акредитиву покупця.

На практиці комісійні банку за відкриття акредитиву найчастіше сторони ділять порівну між собою, оскільки їх розмір досить значний. Крім того, з метою економії коштів сторонам необхідно встановити час відкриття акредитиву та термін його дії. При цьому термін має бути достатнім для підготовки всіх необхідних документів після відвантаження товару та надання їх банку. Одночасно у контракті повинні бути передбачені санкції за несвоєчасне відкриття акредитиву покупцем.

Документарне інкасо

Найменш поширеною формою розрахунків при зовнішньоекономічній діяльності є документарне інкасо.

Міжнародні розрахунки підприємств шляхом інкасо регулюються Уніфікованими правилами з інкасо, встановленими Міжнародною торговою палатою.

Розрахунки з інкасо передбачають видачу документів проти платежу.

Інкасо означає операції, здійснювані банками на підставі одержаних інструкцій, з фінансовими та/або комерційними документами з метою:

- а) одержання акцепту та/або платежу, залежно від нагоди, або
- б) видачі комерційних документів проти акцепту та/або проти платежу, залежно від нагоди, або
- с) видачі документів на інших умовах.

Фінансові документи – це переказні векселі, прості векселі, чеки, платіжні розписки або інші документи використовувані для одержання платежу грошима.

Комерційні документи – це рахунки, відвантажувальні документи, документи про право власності, або тому подібні документи, або які-небудь інші документи, які не є фінансовими документами.

Розрахунки за інкасо характеризуються наступним:

- інкасове доручення є дорученням клієнта банку-емітента отримати від платника платіж та/або акцепт платежу;
- інкасо виконується за рахунок та від імені клієнта;
- інкасове доручення клієнта виконується банком-емітентом самостійно, якщо клієнт і платник обслуговуються у такому банку, або за допомогою виконуючого банку.

Учасниками інкасо є:

- довіритель-клієнт (експортер), який доручає операцію інкасації своєму банку;
- банк-ремітент – банк, якому довіритель доручає провести операцію інкасо;
- інкасуючий банк – будь-який банк, який не є банком-ремітентом (наприклад, кореспондентський банк), що бере участь в операції з виконання інкасового доручення довірителя;
- представляючий банк – банк, який інкасує, надає платнику документи до оплати (як правило – банк, що обслуговує платника);
- платник (покупець, замовник або уповноважені ним особи) – особа, якій повинні бути видані представляючим банком фінансові та/або

комерційні документи для сплати відповідно до інкасового доручення довірителя.

Випадки застосування та порядок здійснення розрахунків за інкасо в Україні встановлюються нормативно-правовими актами НБУ та звичаями ділового обороту, зокрема Уніфікованими правилами з інкасо Міжнародної торгової палати. Правила застосовуються в частині, що не суперечать Цивільному кодексу України та іншим актам цивільного законодавства.

Залежно від виду документів, що подаються для його відкриття, виділяють два види інкасо (рис. 6.5).

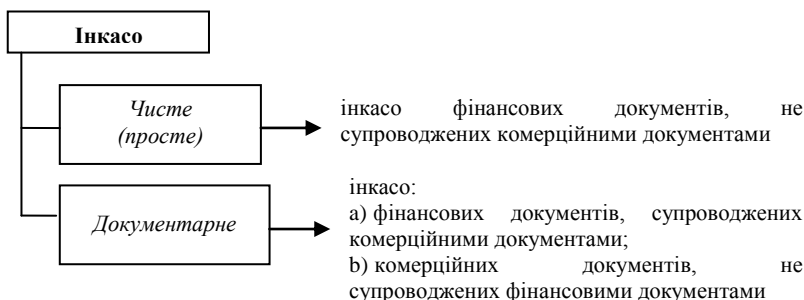

Рис. 6.5. Види інкасо

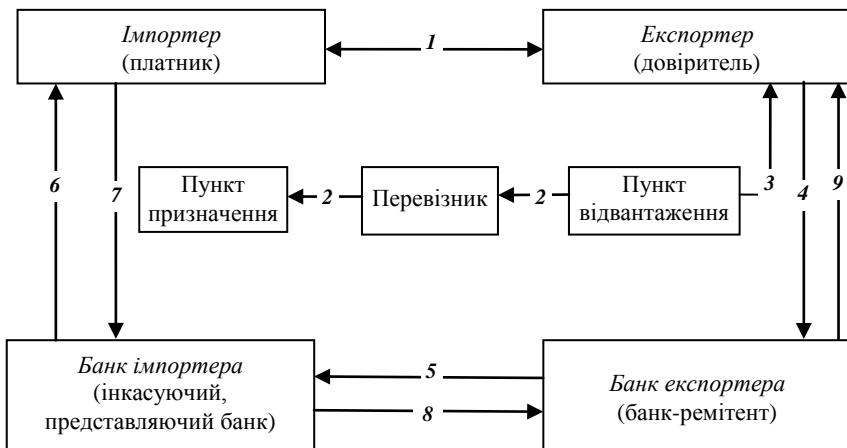
У зв'язку з тим, що вексельна форма розрахунків в експортно-імпорتنних операціях може здійснюватись тільки через уповноважені банки шляхом інкасо, а не шляхом звичайної передачі за актом з наступним вивезенням векселя повноважним представником (фізичною особою) продавця або покупця через митний кордон України, поруч з документарним інкасо банки можуть здійснювати розрахунки в формі чистого інкасо (інкасо векселів, чеків, розписок та інших документів для отримання платежу в грошовій формі без додатку комерційних документів). В цьому випадку експортер представляє на інкасо векселі та чеки, виставлені імпортером на іноземні банки на користь місцевих організацій.

В розрахунках за комерційним кредитом інкасо документів і векселів, як правило, супроводжується виставленням за дорученням імпортера банківської платіжної гарантії на користь експортера, що забезпечує платіж у випадку не оплати імпортером документів (векселів) в

обумовлений термін. Банківські гарантії можуть виставлятися і в забезпечення акцепту тратт, направлених на інкасо.

В зовнішньоекономічній діяльності використовується документарне інкасо, при якому банк опрацьовує фінансові та комерційні (відвантажувальні) документи, після чого бере на себе зобов'язання одержати платіж від іноземного покупця.

За звичайного інкасо український банк отримані товарні й інші документи з інкасовим дорученням надсилає поштою і до встановленого контрольного терміну чекає отримання авізо про перерахування коштів. При отриманні коштів здійснюється їх зарахування на рахунок експортера. За інкасової форми розрахунків з розстрочкою платежу банк імпортера

зберігає тратту до настання строку платежу.

Загальний механізм інкасової форми розрахунків наведений на рис. 6.6.

Рис. 6.6. Розрахунки у формі інкасо

Пояснення до рис. 6.6:

1 – укладання контракту, в якому сторони, як правило, обумовлюють, через які банки будуть проводитись розрахунки з використанням даної форми;

2 – експортер здійснює відповідно до його умов відвантаження товару;

3 – експортер отримує від перевізника транспортні документи;

4 – експортер готує комплект товаророзпорядчих документів і пред'являє їх з інкасовим дорученням своєму банку. Відповідно до правил експортер, який виставляє документи на інкасо, називається довіреном, а банк, якому довірений доручає операцію з інкасування, – банком-ремітентом;

5 – банк-ремітент діє відповідно до інструкцій доручителя, які знаходяться в інкасовому дорученні, і Уніфікованими правилами. Перевіривши за зовнішніми ознаками відповідність наданих документів, вказаних в інкасовому дорученні, банк-ремітент надсилає їх разом з дорученням банку-кореспонденту країни імпортера. В інкасовому дорученні банк експортер, як правило, вказує інструкції щодо переказу коштів, отриманих від імпортера, а також, за необхідності, – у відношенні до векселів, акцептованих імпортером (якщо такі направляються з інкасовим дорученням);

6 – отримавши інкасове доручення і документи, банк країни-імпортера, який бере участь у операції з виконання інкасового доручення (інкасуєчий банк), представляє їх імпортеру (платнику) для перевірки з метою отримання від нього платежу (або акцепту тратт, в залежності від інструкцій, наявних в дорученні). При цьому інкасуєчий банк може зробити представлення платнику безпосередньо або через інший банк. Банк, який робить представлення документів платнику, називається представляючим банком. Якщо в банку функціонує відділ, який здійснює контроль за видачею документів вітчизняному замовнику, то банк країни імпортера, що бере участь в операції з виконання інкасового доручення, направляє повідомлення платнику про те, що одержано інкасове доручення з документами і з проханням до нього оплатити вказані документи. Документи видаються платнику тільки проти платежу;

7 – отримання платежу від імпортера;

8 – інкасуєчий банк переказує виручку банку-ремітенту поштою або телеграфом – в залежності від інструкцій;

9 – отримавши переказ, банк-ремітент зараховує виручку експортеру.

Розрахунки з інкасо передбачають видачу документів проти платежу. В інкасовому дорученні можуть бути наступні види інструкцій, які стосуються видачі документів: 1) платнику проти платежу; 2) платнику проти акцепту (тратт); 3) документи без оплати. Другий вид інструкцій використовується при розрахунках комерційним кредитом. В цьому випадку імпортер отримує документи після акцепту переказного векселя (тратти), направленою при інкасовому дорученні.

Банки, які беруть участь у розрахунках інкасо, виступають в ролі посередників і не несуть ніякої відповідальності за несплату або неакцепт документів (тратт). Їх обов'язки обмежуються тим, що вони повинні надати імпортеру документи або тратти до сплати (до акцепту) або направити документи (тратти) іншому банку для представлення до сплати (акцепту). У випадку неплатежу або неакцепту банк імпортер повідомляє про це довірену особу або його банк.

Всі документи, відправлені на інкасо, повинні супроводжуватись інкасовими дорученнями довірителя (додаток У), які містять повні та точні інструкції банкам, що беруть участь в операції інкасо.

Згідно з актами цивільного законодавства України інкасове доручення може бути оформлене за допомогою різних розрахункових документів: платіжна вимога, розрахунковий чек тощо.

Інкасові доручення складають, як правило, у п'яти примірниках.

Перший примірник інкасо підписують уповноважені співробітники банку. *Другий* примірник служить поштовим запитом інкасуєчому банку про причину несплати або неакцепту, якщо до розрахункового терміну отримання платежу та/або акцепту повідомлення від банку імпортера не поступило. *Третій* – використовують для відправки оригінала коносаменту наступною банківською поштою. *Четвертий* примірник інкасо разом з копіями рахунків-фактур, підписаний двома уповноваженими особами організації-експортера і завірений відтиском печатки, знаходиться на контролі у банка-експортера (ремітента) до отримання платежу та/або акцепту або інших інструкцій експортера, які виникли у результаті перегляду умови контракту. *П'ятий* примірник видається клієнту в день пред'явлення документів в банк у якості розписки банка про прийняття документів на інкасо.

Банк-ремітент в інкасовому дорученні дає інструкції про спосіб отримання платежу (поштою, телеграфом, каналами SWIFT) або повідомлення про акцепт, а також про порядок зарахування експортної виручки, зазначаючи найменування банка-кореспондента, через який необхідно здійснити платіж.

Банк-ремітент зараховує виручку експортеру після отримання переказу.

На бухгалтерський облік міжнародних розрахунків підприємств за допомогою інкасо впливають викладені вище особливості його виконання. В цілому розрахунки за допомогою інкасо є досить схожими з акредитивною формою розрахунків. Наприклад, після укладання контракту здійснюється відвантаження товарів з передачею товаророзпорядчих (комерційних і фінансових) документів з інкасовим дорученням (або заявою) до свого банку (банка-ремітенту). Останній здійснює передачу документів, а з ними і права власності на товари, проти перерахування грошових коштів імпортером. Тобто, за простого інкасо відсутні додаткові гарантії платежу з боку імпортера, що не вимагає

позабалансового їх відображення, але перехід права власності потребує уточнення в обліку.

Залежно від сторони зовнішньоекономічної операції виділяють інкасо імпортерне та інкасо експортерне.

Інкасо імпортерне. За імпортерними операціями, отримавши від іноземного банку інкасове доручення в трьох примірниках разом з комерційними або фінансовими документами, український банк перевіряє повноту і точність дотримання необхідних вимог, наявність документів і не пізніше наступного дня другий примірник інкасового доручення з доданими документами передає імпортеру. Для отримання вказаних документів суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності подають до банку Генеральне або разове зобов'язання, оскільки до їх сплати ці документи знаходяться в розпорядженні банку. На інкасових дорученнях, що надходять, зазначається термін оплати інкасованих документів. Інкасо з терміном оплати за пред'явленням або без вказівки терміну сплачуються протягом двох тижнів від дня отримання документів українським банком. Інкасове доручення виконується не пізніше дня настання відповідного терміну.

Першою подією, яка відображається в обліку у імпортера при розрахунках інкасо, є надходження комерційних документів без товарів від експортера та пред'явлення виконуючим банком інкасових документів.

Оскільки імпортер ще не отримав власності на поставлені товари (без документів), то слід відображати їх надходження на рахунку 287 «Товари в дорозі». В цей момент виникає зобов'язання перед імпортером за поставлені товари, що слід відображати на рахунку 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками».

Після перевірки товарів на відповідність умовам контракту та документів, представлених банком, імпортер дає доручення своєму банку перерахувати грошові кошти в іноземній валюті на рахунок експортера. Банк списує суму з поточного валютного рахунку імпортера і відбувається погашення заборгованості перед експортером.

Відповідно, проти переказу коштів інкасуєчий банк передає імпортеру комерційні документи, що є фактично моментом переходу до останнього прав власності на поставлені товари, що слід відображати за дебетом рахунку 281 «Товари на складі» та кредитом рахунку 287 «Товари в дорозі» (табл. 6.6).

Таблиця 6.6. Типові операції з імпорту товарів з розрахунками інкасо

№ оп.	Дата	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
			Д-т	К-т
1	Дата 1	Одержано документи від банку, що надають право власності на товар	287	632
2	Дата 1	Перераховано кошти з поточного валютного рахунку експортеру після перевірки на відповідність умовам контракту документів	632	312
3	Дата 2	Митне оформлення імпорту		
4	Дата 2	Оприбутковано товари на склад	281	287

Облік розрахунків документарним інкасо у випадку імпорту наведений в прикладі 6.6.

Приклад 6.6

06.04 ц.р. ТзОВ «Полісся» одержало товаросупровідні документи від фірми «АВС» (США) про відвантаження товару. 07.04 ц.р. обслуговуючому банку АКБ «Національний кредит» було надано інкасове доручення щодо перерахування грошових коштів в іноземній валюті на рахунок експортера у сумі 5000 дол. США. Після чого АКБ «Національний кредит» передав ТзОВ «Полісся» документи на право власності на товар. Комісійна винагорода банку 900 грн. 08.04 ц.р. товари надійшли на підприємство (мито – 5826 грн., ПДВ – 24612,72 грн.).

Журнал реєстрації господарських операцій ТзОВ «Полісся» за квітень ц.р.

№ оп.	Операція	Д-т	К-т	Сума	
				дол.	грн.
1	2	3	4	5	6
<i>06.04.ц.р.</i>					
1	Одержано документи від банку, що надають право власності на товар	287	632	5000	117547,46
<i>07.04.ц.р.</i>					
2	Перераховано кошти з поточного валютного рахунку експортеру після перевірки на відповідність умовам контракту документів	632	312	5000	116524,00
3	Сплачено з поточного валютного рахунку комісійну винагороду інкасувачому банку	92 685	685 311	–	900,00
4	Відображено курсову різницю по заборгованості перед іноземним постачальником	632	714	–	1023,46
<i>08.04.ц.р.</i>					
5	Сплачено митні платежі, необхідні для митного оформлення (мито та ПДВ)	377	311	–	30438,72

Продовження ЖРГО

1	2	3	4	5	6
6	Оприбутковано товари на склад	281	287	5000	117547,46
7	Відображено нарахування та сплату ПДВ при імпорті	644 641 641	641 377 644	–	24612,72 24612,72 24612,72
8	Відображено нарахування та сплату мита	281 641	641 311	–	5826,00 5826,00

Інкасо експортне. При розрахунках у формі інкасо з телеграфним повідомленням іноземному банку направляється телеграма з повідомленням про висилання документів, де наводяться основні дані з цієї операції. Якщо платіж здійснюється за телеграмою українського банку про отримання ним на інкасо відповідних документів, то відсилення самих документів здійснюється після отримання авізо від іноземного банку про зарахування коштів на рахунок українського банку і після цього здійснюється зарахування коштів на рахунок експортера.

У експортера облік розрахунків за допомогою інкасо не має принципових відмінностей від обліку розрахунків банківським переказом (табл. 6.7, приклад 6.7).

Таблиця 6.7. Типові операції з експорту товарів з розрахунками інкасо

№ оп.	Дата	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
			Д-т	К-т
1	Дата 1	Відвантажено продукцію покупцю	362	701
2	Дата 1	Митне оформлення експорту		
3	Дата 2	Зараховано на поточний валютний рахунок виручку від продажу товарів	312	362
4	Дата 2	Нараховано курсову різницю на дебіторську заборгованість на дату її погашення	362 або 945	714 або 362
5	Дата 2	Нараховано та сплачено комісійні банку за здійснення операції з інкасо	92 685	685 311

Комісійні банку за проведення будь-яких форм розрахунків відображаються у складі адміністративних витрат.

Приклад 6.7

ТЗОВ «Полісся» 04.04 ц.р. повідомило фірму «Мау» (США) про відвантаження продукції. Сума згідно контракту – 2000 дол. США. Собівартість продукції – 7000 грн.

10.04 ц.р. на валютний рахунок надійшла виручка. Комісійні банку за здійснення операції за інкасо склали 200 грн.

Журнал реєстрації господарських операцій ТзОВ «Полісся» за квітень ц.р.

№ оп.	Операція	Д-т	К-т	Сума	
				дол.	грн.
<i>03.04.ц.р.</i>					
1	Відвантажено продукцію фірмі «Мау»	362	701	2000	46963,89
2	Відображено податкові зобов'язання при експорті за ставкою 0%	701	641	–	0,00
3	Списано фактичну собівартість відвантаженої готової продукції	901	26	–	27000,00
<i>10.04.ц.р.</i>					
4	Отримано на розподільний валютний рахунок виручку від реалізації продукції	316	362	2000	47020,67
5	Нараховано позитивну курсову різницю на дебіторську заборгованість на дату її погашення	362	714	–	56,78
6	Нараховано та сплачено комісійні банку за здійснення операцій з інкасо	92	685		400,00
		685	311	–	400,00

Інкасова форма розрахунків має як свої переваги, так і недоліки (табл. 6.8).

Таблиця 6.8. Переваги і недоліки інкасової форми розрахунків

Переваги і недоліки	Суб'єкти господарювання	
	Імпортер	Експортер
1	2	3
Переваги	Банки, як правило, не мають реальних важелів впливу на імпортера з метою прискорення оплати (акцепту) документів	Розрахунки у формі інкасо дозволяють банкам здійснити контроль за своєчасністю отримання платежу
	Документи, отримані імпортером для перевірки, залишаються в розпорядженні банку до моменту їх оплати (акцепту тратт) і у випадку несплати повертаються банку з вказаними причинами	Банки захищають право експортера на товар до моменту оплати документів або акцепту тратт (якщо експортер не дав інструкцій про видачу документів без оплати)
	Витрати на проведення інкасової операції відносно невеликі	
	Оплата здійснюється за фактично поставлений товар, який майже одночасно одержується у розпорядження	

Продовження табл. 6.8

1	2	3
Недоліки	Право власності на товар імпортеру надають товаророзпорядчі документи, у володіння якими він вступає після їх оплати (акцепту тратт), якщо експортер не дав банкам інструкцій про видачу документів без оплати	Якщо імпортер отримує товар до моменту представлення йому документів (за одним із оригіналів коносаменту, що надано експортером капітанською поштою), збільшується ризик необґрунтованої затримки платежу покупцем, відмова від оплати товару
		Якщо умови оплати послуг банку не зафіксовані у контракті, то вони покладаються на продавця
		Є ризик відмови імпортера від оплати документів або відсутності у нього дозволу на переказ валюти за кордон
	Тривалість обороту документів через банки і період їх сплати (акцепту) може займати від декількох тижнів до місяця і більше	

Розрахунки векселями

Законодавством України передбачено здійснення вексельної форми розрахунків у зовнішньоекономічній діяльності.

Існують два основних види векселів:

- соло-вексель (простий) – боргове зобов'язання однієї особи сплатити вказану суму іншій особі;
- тратта (переказний) (bill of exchange, draft) – безумовна пропозиція однієї особи, адресована іншій, сплатити в призначений термін третій особі певну грошову суму.

Форма векселя має важливе значення, оскільки при її недотриманні вексель втрачає силу зобов'язання. Форма та реквізити векселя визначаються нормами національного та міжнародного права. Міжнародне вексельне право базується на Женевських вексельних конвенціях, законодавстві країн англо-американського права та законодавстві країн, чие вексельне право не належить до зазначених систем. У міжнародних розрахунках необхідно враховувати розбіжності, що мають місце у

вексельному законодавстві різних країн. В угодах слід передбачати, яким з чинних нормативних актів регулюватимуться фінансові відносини, що виникають упродовж виконання зовнішньоекономічної угоди. Векселя можуть використовуватись як самостійна форма розрахунку або як платіжний інструмент в інших формах розрахунку (інкасо, акредитив, відкритий рахунок).

Вексель є абстрактною угодою, тому що не вказується матеріальна основа боргу. Звідси випливає: предметом вексельного зобов'язання завжди є гроші, а не товари і не цінні папери. Роблячи пропозицію платнику (трасату) здійснити платіж за векселем, векселедавець (трасант) також вступає в зобов'язувальні відносини з ремітентом, оскільки у випадку відмови трасата виконати пропозицію трасанту останній сам повинен здійснити платіж за векселем. Згода трасата заплатити за векселем оформляється у вигляді акцепту. Платник може обмежити акцепт частиною суми, тоді по решті суми вексель не прийнятий.

Термін платежу за векселем має бути одним для всієї вексельної суми. Вексель без вказівки терміну платежу розглядається як такий, що має сплачуватись при пред'явленні.

Таким чином, кредитор має три шляхи використання векселя:

- тримати до настання терміну оплати;
- використати для погашення своїх боргових зобов'язань;
- продати комерційному банку (облікувати вексель).

Схема розрахунку простим векселем наведена на рис. 6.7.

Рис. 6.7. *Схема розрахунку простим векселем*

Пояснення до рис. 6.7:

1 – продавець (експортер) постачає товар покупцю (імпортеру).

2 – покупець виписує та передає продавцю простий вексель, в якому зазначається, у який термін і в якому місці покупець зобов'язується виплатити продавцю певну суму.

3 – покупець у встановлені строки передає обслуговуючому банку доручення на оплату векселя.

4 – банк перераховує кошти продавцю в обмін на вексель.

Типові операції щодо розрахунків векселями при експорті та імпорті наведено в табл. 6.9.

Таблиця 6.9. *Типові операції з розрахунків векселями у зовнішньоекономічних відносинах*

№ оп.	Дата	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
			Д-т	К-т
Розрахунки векселями при експорті				
1	Дата 1	Відвантажено продукцію покупцю	362	701
2	Дата 1	Митне оформлення експорту		
3	Дата 2	Одержано вексель від покупця з метою відстрочення платежу	342	362
4	Дата 2	Нараховано курсову різницю на дебіторську заборгованість	362 або 945	714 362
5	Дата 3	Одержано від покупця кошти в погашення заборгованості за векселем	312	342
6	Дата 3	Нараховано курсову різницю на заборгованість за векселем	342 або 945	714 342
Розрахунки векселями при імпорті				
1	Дата 1	Митне оформлення імпорту		
2	Дата 1	Оприбутковано на склад товари від іноземного постачальника	281	632
3	Дата 2	Видано вексель з метою відстрочення розрахунків з іноземним постачальником	632	622
4	Дата 2	Нараховано курсову різницю на кредиторську заборгованість	632 або 945	714 632
5	Дата 3	Погашено раніше виданий вексель	622	312
6	Дата 3	Нараховано курсову різницю на заборгованість за векселем	622 або 945	714 622

Зразок соло-векселя наведено в додатку Ф.

Другий шлях представляє собою передачу прав за векселем. Вона здійснюється шляхом нанесення передавального запису на звороті векселя (або алонж) – індосаменту. Особа, яка поступається правами, називається індосантом, а особа, яка їх отримує, – індосатом. Здійснення індосаменту

дорівнює по правовим основам видачі нового векселя, тому індосат отримує самостійне право вимоги.

У міжнародних розрахунках найчастіше використовується переказний вексель (тратта). Схема обігу переказного векселя представлена на рис. 6.8.

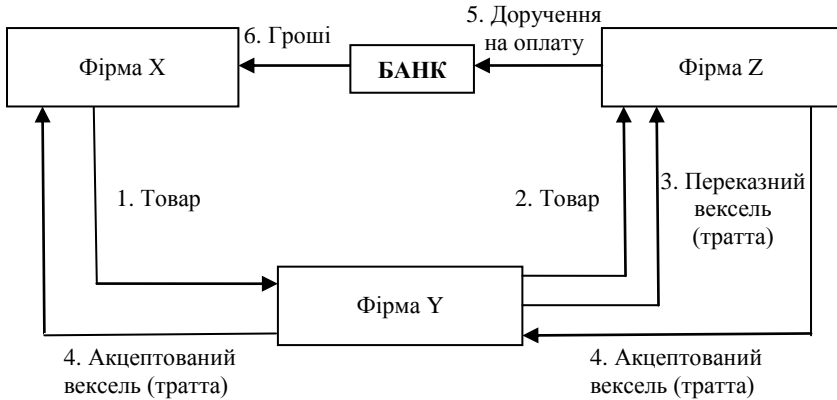

Рис. 6.8. *Схема вексельного розрахунку при використанні переказного векселя*

Пояснення до рис. 6.8:

Фірма X постачає товар фірмі Y, а та, у свою чергу, свій товар – фірмі Z. До здійснення розрахунків фірма Y виявляється одночасно і дебітором (перед X), і кредитором (перед Z). Фірма Y може пустити в обіг переказний вексель, де пропонує фірмі Z у певний термін і в певному місці виплатити певну суму X. Фірма Y відсилає тратту фірмі Z для акцепту і акцептовану тратту (вексель) передає фірмі X. Фірма X, реалізуючи вексель, отримує платіж. Ланцюжок передач векселя може бути довшим і виявитися замкнутим.

Зразок тратти наведено в додатку X.

Вексель може виписуватись у будь-якій валюті. Але, як правило, він виписується у валюті країни, в якій має здійснюватись платіж. Вексель може бути виданий і в валюті іншої країни з оплатою в валюті країни платежу. Застосування векселів у зовнішньоторговельних розрахунках підприємств може обмежуватися валютним законодавством.

Розрахунки чеками

Як засіб платежу у міжнародних розрахунках в окремих випадках використовується чек, зокрема:

- у розрахунках за поставлений товар,
- при остаточному розрахунку за товари (послуги),
- в регулюванні грошових відносин у разі реклаमाцій та штрафних санкцій,
- при погашенні боргу;
- у розрахунках по неторгових операціях.

Такі чеки називаються розрахунковими.

Розрахунковий чек – це документ, що містить письмове розпорядження власника рахунка (чекодавця) банку-емітенту, в якому відкрито його рахунок, сплатити чекодержателю зазначену в чеку суму коштів.

Чек може бути використаний для отримання готівки, для безготівкових платежів і в інших формах розрахунків. Форми та реквізити чека регулюються нормами Женевських чекових конвенцій, англо-американською системою права та національним законодавством. В Україні прийняте Положення про Порядок здійснення операцій з чеками в іноземній валюті на території України. Спори щодо форми чека вирішуються на основі права тієї країни, де вписано чек; права особи, що є платником по чеку, визначаються законом місця платежу.

Відповідно до чинного законодавства в Україні чеки можуть бути використані за наступних умов:

- за ЗЕД-договорами, за яким чек випишує одна його сторона (нерезидент) іншій стороні (резиденту);
- нерезидентом-чекодавцем виступає банк, держава, міжнародна організація, страхова компанія, які мають міжнародний довгостроковий кредитний рейтинг, підтверджений бюлетенями провідних рейтингових агентств світу (Fitch, Standard & Poor's, Moody's, Thomson Bank Watch) з рейтингом в групі «інвестиційний клас».

Український банк приймає від чекодержателя чеки лише на інкасо.

Оскільки чек є інструментом розпорядження поточного банківського рахунку, термін його дії обмежений. Женевська чекова конвенція встановлює термін дії чеків:

- за ЗЕД-договорами, за яким чек випишує одна його сторона (нерезидент) іншій стороні (резиденту);

– нерезидентом-чекодавцем виступає банк, держава, міжнародна організація, страхова компанія, які мають міжнародний довгостроковий кредитний рейтинг, підтверджений бюлетенями провідних рейтингових агентств світу (Fitch, Standard & Poor's, Moody's, Thomson Bank Watch) з рейтингом в групі «інвестиційний клас».

- для чека, який обертається в межах однієї країни, – 8 днів;
- для чека, виписаного в одній країні та оплачуваного в іншій, – 20 днів;
- якщо ці країни розташовані на різних континентах, – 70 днів.

Облік розрахунків з використанням розрахункового чеку у експортера відображено в табл. 6.10.

Таблиця 6.10. *Типові операції з експорту товарів з розрахунками чеком*

№ оп.	Дата	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
			Д-т	К-т
1	Дата 1	Відвантажено продукцію покупцю	362	701
2	Дата 1	Митне оформлення експорту		
3	Дата 2	Отримано іменний чек від нерезидента в оплату товару	332	362
4	Дата 2	Нараховано курсову різницю на дебіторську заборгованість на дату її погашення	362 або 945	714 362
5	Дата 3	Прийнято чек на інкасо та оплачено банком	312	332
6	Дата 3	Здійснено перерахунок курсової різниці на суму чеку	332 або 945	714 332

Для міжнародних платежів неторгового характеру використовують дорожні чеки та євробітени.

Дорожній (туристичний) чек – це платіжний документ, грошове зобов'язання (наказ) сплатити зазначену на ньому суму валюти його власнику. Зразок підпису власника проставляється в момент продажу йому чека. Ці чеки виписуються великими банками та фірмами, серед яких Thomas Cook, American Express, Citicorp, Bank of America, Bank of Tokyo, Mitsui Bank та ін. (додаток Ц).

Юридичні особи - резиденти та іноземні представництва мають право використовувати з поточного рахунку іноземну валюту для придбання дорожніх чеків на суму, що відповідає витратам на відрядження і

представницьким витратам, на підставі заяви на видачу дорожніх чеків, оформленої у довільній формі, і документів.

Єврочек – це чек у євровалюті, який виписується банком і оплачується у будь-якій країні – учасниці угоди «Єврочек». Єврочек оплачується за умови пред'явлення його власником гарантійної картки (додаток Ш).

Розрахунки за відкритим рахунком

Розрахунки за відкритим рахунком передбачають періодичні платежі імпортера експортеру після одержання товару.

Відкритий рахунок використовують при розрахунках між:

- фірмами, пов'язаними традиційними торговельними відносинами;
- ТНК та її закордонними філіями за експортними поставками;
- експортером і брокерською фірмою;
- змішаними фірмами з участю експортера;
- за товари, відправлені на консигнацію для продажу зі складу;
- за реалізацію власного товару іноземній філії.

Порядок розрахунків визначається угодою між контрагентами, яка передбачає періодичні платежі у конкретні строки (після завершення поставок або перепродажу товару імпортером в середині чи наприкінці місяця). Після перевірки розрахунків остаточне погашення заборгованості по відкритому рахунку здійснюють переважно з використанням банківського переказу або чека. Тому банківська статистика часто відносить розрахунки за відкритим рахунком до банківських переказів.

Особливість форми розрахунків за відкритим рахунком у тому, що рух товарів випереджає рух грошей (рис. 6.9).

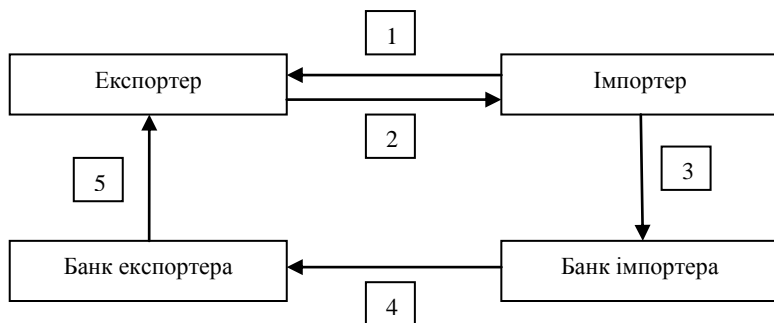

Рис. 6.9. Схема розрахунків за відкритим рахунком

Пояснення до рис. 6.9:

- 1 – укладання угоди між експортером та імпортером;
- 2 – поставка експортером товару імпортеру;
- 3 – надання доручення імпортером до свого банку на перерахування коштів експортеру;
- 4 – переказ коштів з банку-імпортера до банку-експортеру;
5. Банк-експортера здійснює авізування експортера.

Розрахунки при цьому відірвані від поставок і пов'язані з комерційним кредитом, який експортер кредитує імпортера. За односторонніх поставок ця форма міжнародних розрахунків використовується дуже рідко.

Форма не вигідна для експортера, але дуже вигідна для імпортера. Імпортер отримує можливість не тільки одержати товар, й здійснити його продаж до надання оплати) – метод платежу, за яким продавець просто відправляє рахунок-фактуру покупцеві, який повинен заплатити у визначений час після її отримання (ніякого документарного підтвердження, використовується тільки з філіями та іншими підрозділами).

Протягом обумовленого у контракті терміну імпортер повинен сплатити вартість товару шляхом банківського переказу, чека або векселя.

Узагальнюючи знання, отримані в темі 6, слід зазначити, що форми міжнародних розрахунків різняться за розміром участі комерційних банків у їх проведенні:

- мінімальна участь банків спостерігається при банківському переказі (виконання платіжного доручення клієнта), більш значна — при інкасо (контроль за наданням, переказом товаророзпорядчих документів і видача їх платнику відповідно до інструкцій довірителя) і максимальна — при акредитиві (надання бенефіціару платіжного зобов'язання, яке реалізується при виконанні останнім основних умов, що утримуються в акредитиві). Відповідно, частіше за все в розрахунках використовується платіжне доручення, рідше – акредитив, дуже рідко – інкасо.

- відрізняється забезпечення платежу для експортера: мінімально при банківському переказі за фактично поставлений товар, максимально — при акредитиві, який за своєю сутністю є грошовою гарантією оплати відвантаженого товару банком, що відкрив акредитив;

- тарифи українських банків з переказу платежів коливаються від 0,1 % до 0,3 % від загальної суми, хоча в більшості випадків встановлений мінімум від 20 до 50 дол. США за кожен платіж.

Питання для самоконтролю

1. Що таке поточний рахунок? Назвіть види поточних рахунків.
2. Хто може відкрити поточний рахунок в іноземній валюті?
3. Що таке вкладний (депозитний) рахунок?
4. Що таке рахунок умовного зберігання (ескроу)?
5. Хто має право відкривати рахунки в іноземних фінансових установах та здійснювати через такі рахунки валютні операції?
6. Хто має право відкривати рахунки в українських фінансових установах та здійснювати через такі рахунки валютні операції?
7. Як називається кореспондентський рахунок банку, відкритий у банку-кореспонденті, на якому відображуються всі взаємні платежі?
8. Як називається рахунок, відкритий банком своєму банку-кореспонденту, на якому відображаються всі операції, що здійснюються за його дорученням?
9. Чи дозволяється видача коштів готівкою за вкладним (депозитним) рахунком суб'єктам господарювання-резидентам?
10. Який нормативний документ визначає правові засади здійснення валютних операцій, валютного регулювання та валютного нагляду в Україні?
11. Які види та форми розрахунків використовуються в міжнародній торгівлі?
12. Як проводяться розрахунки готівкою?
13. Що таке документарний переказ?
14. Опишіть порядок проведення розрахунків банківським переказом.
15. Що таке переказ за експортними операціями?
16. Які реквізити має обов'язково містити платіжне доручення на переказ коштів в іноземній валюті?
17. Що таке переказ за імпортними операціями?
18. В який строк банк може здійснювати переказ коштів в іноземній валюті?
19. Які види банківського переказу розрізняють при виконанні зовнішньоекономічних контрактів?
20. Що таке акредитив? Назвіть види акредитиву.
21. Що оплачує імпортер банку-емітенту при акредитивній формі розрахунку?
22. Опишіть розрахунок у формі документарного акредитиву.

23. Опишіть схему загального порядку використання покритого акредитива.

24. Як називається акредитив, для здійснення платежів за яким заздалегідь бронюються кошти платника в повній сумі на окремому рахунку в банку-емітенті або в виконуючому банку?

25. Як називається акредитив, оплата за яким (якщо тимчасово немає коштів на рахунку платника) гарантується банком-емітентом за рахунок банківського кредиту?

26. Для чого використовується акредитивна форма розрахунків?

27. Які правочини можуть вчиняти учасники акредитивної операції при здійсненні акредитивної операції, залежно від її схеми?

28. Чому з позиції експортера, з врахуванням надійності, найпривабливішим є покритий акредитив?

29. Що таке інкасо? Назвіть види інкасо?

30. Хто є учасниками інкасо?

31. Якою є перша подія, яка відображається в обліку у імпортера при розрахунках інкасо?

32. Які переваги та недоліки інкасової форми розрахунків існують?

33. Що таке вексель, та які його види існують?

34. Опишіть схему розрахунку простим векселем.

35. Опишіть схему вексельного розрахунку при використанні переказного векселя.

36. В яких випадках використовується чек як засіб платежу?

37. Які види чеків існують?

38. Назвіть терміни дії чеків, встановлені Женевською чековою конвенцією.

39. Опишіть схему розрахунків за відкритим рахунком.

Тестові завдання

I. Питання першого рівня складності: альтернативні тестові завдання
<i>Зазначте варіант правильної відповіді</i>
1. Поточний валютний рахунок може бути відкритий юридичним особам-резидентам України для здійснення поточної діяльності? а) Так б) Ні
2. Обов'язковими рахунками для підприємств, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, є розподільчий та поточний валютні рахунки. а) Так б) Ні
3. Документальне оформлення операцій з готівковою іноземною валютою аналогічне документальному оформленню руху грошових коштів у національній валюті. а) Так б) Ні
4. На кожний вид валюти повинна бути відкрита окрема Касова книга, записи в якій ведуться в номінальному обчисленні. а) Так б) Ні
5. Акредитив відкривається на підставі заяви імпортера (покупця)? а) Так б) Ні
6. Вексель виписується у валюті країни, резидентом якої є продавець? а) Так б) Ні
7. Тратта (переказний вексель) – безумовна пропозиція однієї особи, адресована іншій, сплатити в призначений термін третій особі певну грошову суму а) Так б) Ні
8. Соло-вексель (простий) – боргове зобов'язання однієї особи сплатити вказану суму іншій особі? а) Так б) Ні
9. Чек, який обертається в межах однієї країни, діє 8 днів. а) Так б) Ні
10. Документарне інкасо – це інкасо комерційних документів, не супроводжених фінансовими документами. а) Так б) Ні
11. Чисте інкасо – це інкасо фінансових документів, супроводжених комерційними документами. а) Так б) Ні
12. Резидент не має права випускати на користь нерезидента за імпортною операцією простий вексель. а) Так б) Ні
13. Вексель – форма розрахунків, за якою продавець доручає банку одержати від покупця за посередництвом банку-покупця, або іншого банку, платіж проти передачі документів, що засвідчують відвантаження товару, виконання робіт, або надання послуг. а) Так б) Ні

14. Безготівкові розрахунки – розрахунки, що проводяться без участі готівки, тобто в сфері безготівкового грошового обігу. а) Так б) Ні
15. Непокритий акредитив відрізняється від покритого тим, що банк зобов'язується перераховувати власні кошти при одержанні документів від експортера, у зв'язку з чим виникає два види гарантій? а) Так б) Ні
16. Чек може виписувати лише нерезидент резиденту. а) Так б) Ні
17. Термін дії чеку, який обертається в межах однієї країни складає 20 днів а) Так б) Ні
18. Простий вексель іншими словами називається тратта? а) Так б) Ні
19. Соло-вексель іншими словами називають простим? а) Так б) Ні
20. Основним видом розрахунків у ЗЕД є безготівкові а) Так б) Ні
21. Безготівкові розрахунки можуть здійснюватись з використанням векселів: а) Так б) Ні
22. КЗПІ регулює облік фінансових операцій а) Так б) Ні
23. Під документарним (умовним) переказом розуміють переказ авансу за умови, що банк експортера (бенефіціара) здійснить фактичну виплату авансу на його рахунок лише проти надання транспортних (відвантажувальних) документів. а) Так б) Ні
24. Для переказу коштів в іноземній валюті клієнти уповноважених банків застосовують платіжні доручення. а) Так б) Ні
25. Розрахунки у формі інкасо оформлюються інкасовим дорученням. а) Так б) Ні
26. Міжнародні розрахунки підприємств шляхом інкасо регулюються Уніфікованими правилами з інкасо , встановленими Міжнародною торговою палатою . а) Так б) Ні
27. Документарний акредитив – це угода, в силу якої банк, що діє на прохання та на підставі інструкцій свого клієнта або від свого імені, повинен провести платіж третій особі (бенефіціару) або оплатити (акцептувати чи неогоціювати) тратти проти передбачених документів, якщо дотримані всі умови акредитиву. а) Так б) Ні
28. Акредитивна форма розрахунків може здійснюватися як за товари (послуги), що експортуються з України, так і за товари (послуги), що імпортуються в Україну. а) Так б) Ні

II. Питання другого рівня складності: тестові завдання з множинним запитом
<i>Зазначте варіант правильної відповіді</i>
1. Які документи потрібні для відкриття поточного рахунку в іноземній валюті? а) договір із нерезидентом; б) заява купівлі іноземної валюти; в) заява про відкриття поточного рахунку; г) заява про відкриття акредитиву
2. Розподільчий валютний рахунок: а) це рахунок, призначений для зарахування валютної виручки підприємства. Використання цього рахунку є обов'язковим у зв'язку з необхідністю розподілу валютної виручки, що надходить від нерезидента у валюті першої групи Класифікатора іноземних валют; б) рахунок призначений для проведення безготівкових і готівкових розрахунків у іноземній валюті при здійсненні поточних операцій, визначених законодавством України; в) рахунок, що відкривається для отримання банківських позик в іноземній валюті незалежно від наявності поточного рахунку в банку кредитора; г) відкривається фізичним та юридичним особам (резидентам та нерезидентам) для зарахування на нього валютних депозитів з поточного рахунку з наступним поверненням суми основного депозиту та нарахованих відсотків по закінченню строку депозитного договору
3. Позиковий валютний рахунок: а) рахунок, що відкривається для отримання банківських позик в іноземній валюті незалежно від наявності поточного рахунку в банку кредитора; б) відкривається фізичним та юридичним особам (резидентам та нерезидентам) для зарахування на нього валютних депозитів з поточного рахунку з наступним поверненням суми основного депозиту та нарахованих відсотків по закінченню строку депозитного договору; в) це рахунок, призначений для зарахування валютної виручки підприємства. Використання цього рахунку є обов'язковим у зв'язку з необхідністю розподілу валютної виручки, що надходить від нерезидента у валюті першої групи Класифікатора іноземних валют; г) рахунок призначений для проведення безготівкових і готівкових розрахунків у іноземній валюті при здійсненні поточних операцій, визначених законодавством України
4. Які операції не вимагають наявності індивідуальної ліцензії НБУ: а) вивіз за межі України валютних цінностей; б) надання й одержання резидентами кредитів в іноземній валюті, якщо терміни і суми таких кредитів перевищують установлені законодавством межі; в) розміщення валютних цінностей на рахунках за межами України; г) вивіз за межі України іноземних інвестицій в іноземній валюті, що раніше здійснювалися на території України, у випадку припинення інвестиційної діяльності

<p>5. Ініціатива про оплату інкасо виходить від?</p> <p>а) продавця; б) покупця; в) банку покупця; г) немає правильної відповіді</p>
<p>6. Чек має виписувати:</p> <p>а) нерезидент – резиденту; б) резидент – нерезиденту; в) нерезидент – резиденту, резидент – нерезиденту; г) в Україні розрахунки чеками між резидентом і нерезидентом заборонені</p>
<p>7. Розрахунковий чек – це:</p> <p>а) письмова безумовна пропозиція чекодавця платнику здійснити платіж зазначеної у чеку грошової суми чекодержателю готівкою або у безготівковій формі (шляхом її переведення на банківський рахунок власнику чека); б) документ, що містить письмове розпорядження власника рахунка (чекодавця) банку-емітенту, в якому відкрито його рахунок, сплатити чекодержателю зазначену в чеку суму коштів; в) боргове зобов'язання однієї особи сплатити вказану суму іншій особі; г) чек у євровалюті, який виписується банком і оплачується у будь-якій країні-учасниці угоди «Єврочек». Єврочек оплачується за умови пред'явлення його власником гарантійної картки</p>
<p>8. Соло-вексель (простий) це:</p> <p>а) боргове зобов'язання однієї особи сплатити вказану суму іншій особі; б) переказ авансу за умови, що банк експортера (бенефіціара) здійснить фактичну виплату авансу на його рахунок лише проти надання транспортних (відвантажувальних) документів; в) рахунки, відвантажувальні документи, документи про право власності, або тому подібні документи, або які-небудь інші документи, які не є фінансовими документами; г) інкасо фінансових документів, не супроводжених комерційними документами</p>
<p>9. Який термін дії чеку виписаного в одній країні та оплачуваного в іншій.</p> <p>а) 5 днів; б) 10 днів; в) 20 днів; г) 30 днів</p>
<p>10. Боргове зобов'язання однієї особи сплатити вказану суму іншій особі це -:</p> <p>а) акредитив; б) чек; в) простий вексель; г) документарне інкасо</p>
<p>11. Акредитив, який банк відкриває і одночасно переказує валюту або бронює її у себе це :</p> <p>а) непокритий; б) відзивний; в) покритий; г) підтверджений</p>

<p>12. Які є види інкасо?</p> <p>а) просте; б) переказне; в) документарне; г) зовнішнє</p>
<p>13. Які випадки використання чеків у ЗЕД?</p> <p>а) у розрахунках за поставлений товар; б) поставка експортером товару імпортеру; в) переказ коштів з банку-імпортера до банку-експортеру; г) у розрахунках за імпорт товару</p>
<p>14. Цінний папір, який засвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця сплатити визначену суму грошей власнику векселя після настання строку.</p> <p>а) вексель; б) документарне інкасо; в) інкасо; г) відрядження</p>
<p>15. Акредитив, за яким банк переводить власні кошти платника, що містяться на його рахунку, або наданий йому кредит у розпорядження банку-постачальника.</p> <p>а) чек; б) інкасо; в) непокритий акредитив; г) покритий акредитив</p>
<p>16. Акредитив, який може бути переданий для будь-яких розрахунків іншій особі (іншому власнику).</p> <p>а) переказний акредитив; б) інкасо; в) непокритий акредитив; г) покритий акредитив</p>
<p>17. Покритий акредитив це:</p> <p>а) акредитив, за яким банк переводить власні кошти платника, що містяться на його рахунку, або наданий йому кредит у розпорядження банку-постачальника; б) цінний папір, який засвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця сплатити визначену суму грошей власнику; в) грошові кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті або банківські метали, які банк прийняв від вкладника або які надійшли для вкладника на договірних засадах на визначений строк зберігання; г) кошти й матеріальні цінності, що надаються кредитором у користування позичальнику на визначений строк та під відсоток</p>
<p>18. Банківський переказ це:</p> <p>а) просте доручення комерційного банку імпортера своєму банку-кореспонденту (банку експортера) виплатити певну суму грошей за дорученням та за рахунок переказодавця (імпортера) іноземному отримувачу (бенефіціару, експортеру) із зазначенням способу відшкодування банку-платнику виплаченої ним суми; б) одержання банком грошей за дорученням клієнта й зарахування цих грошей на його банківський рахунок;</p>

<p>в) встановленої форми грошовий (фінансовий) документ, який містить безумовне письмове розпорядження чекодавця (власника рахунку у фінансовій установі) про сплату чекотримачеві зазначеної в чеку суми;</p> <p>г) це зобов'язання банку, який відкрив акредитив за розпорядженням покупця (апліканта) виплатити на користь продавця (бенефіціара) суму, передбачену умовами акредитиву, після надання продавцем (бенефіціаром) у зазначений термін документів, що відповідають умовам акредитиву та підтверджують відвантаження товару (надання послуг)</p>
<p>19. Документарне інкасо – це інкасо:</p> <p>а) фінансових документів, супроводжених комерційними документами;</p> <p>б) комерційних документів, не супроводжених фінансовими документами;</p> <p>в) відсутня правильна відповідь;</p> <p>г) правильна відповідь А і Б</p>
<p>20. Термін дії чеку для чека, виписаного в одній країні та оплачуваного в іншій на одному континенті:</p> <p>а) 20 днів;</p> <p>б) 7 днів;</p> <p>в) 10 днів;</p> <p>г) 365 днів</p>
<p>21. Інкасо означає операції, здійснювані банками на підставі одержаних інструкцій, з фінансовими та/або комерційними документами з метою:</p> <p>а) одержання акцепту та/або платежу, залежно від нагоди, або видачі комерційних документів проти акцепту та/або проти платежу, залежно від нагоди, або видачі документів на інших умовах;</p> <p>б) розрахунках за поставлений товар при остаточному розрахунку за товари (послуги), в регулюванні грошових відносин у разі рекламцій та штрафних санкцій, при погашенні боргу, у розрахунках по неторгових операціях;</p> <p>в) правильна відповідь відсутня;</p> <p>г) правильна відповідь А і Б</p>
<p>22. На підставі чого відкривається акредитив?</p> <p>а) заяви імпортера;</p> <p>б) заяви експортера;</p> <p>в) усної домовленості сторін;</p> <p>г) правильна відповідь відсутня</p>
<p>23. Для розрахунків банківським переказом слід оформити:</p> <p>а) платіжне доручення в національній валюті;</p> <p>б) платіжне доручення в іноземній валюті;</p> <p>в) виписку банку;</p> <p>г) чек</p>
<p>24. Українські банки приймають від чекодержателя чеки лише на:</p> <p>а) інкасо;</p> <p>б) акредитив;</p> <p>в) вексельні розрахунки;</p> <p>г) всі відповіді правильні</p>

<p>25. Безготівкові розрахунки можуть здійснюватись у формі</p> <ul style="list-style-type: none">а) акредитиву та інкасо;б) банківського переказу і розрахунків векселями;в) розрахунків чеками та за відкритим рахунком;г) всі відповіді правильні
<p>26. Відповідно до правил використання готівкової іноземної валюти юридичні особи – резиденти можуть використати готівку, одержану з поточного рахунку виключно для :</p> <ul style="list-style-type: none">а) забезпечення витрат працівника за кордоном;б) оплати дипломатичним установам віз;в) оплати праці працівників – нерезидентів, які працюють за контрактом;г) всі відповіді правильні
<p>27. Инкасо доцільне в ситуаціях, коли:</p> <ul style="list-style-type: none">а) продавець і покупець довіряють одне одному;б) при бажанні платити і високій платоспроможності покупця;в) при стабільній економічній і політичній ситуації в країні імпортера;г) всі відповіді правильні
<p>28. Документ, що містить письмове розпорядження власника рахунку банку-емітенту, в якому відкрито його рахунок, сплатити пред'явнику, на ім'я якого він виписаний, зазначену в документі суму коштів – це:</p> <ul style="list-style-type: none">а) грошовий чек;б) розрахунковий чек;в) простий вексель;г) переказний вексель
<p>29. Які позабалансові рахунки використовуються при обліку операцій з непокритими акредитивами?</p> <ul style="list-style-type: none">а) 05 «Гарантії та забезпечення надані»;б) 06 «Гарантії та забезпечення отримані»;в) 03 «Контрактні зобов'язання»г) правильні варіанти відповіді А і Б
<p>30. Які позабалансові рахунки використовуються при обліку операцій з покритими акредитивами?</p> <ul style="list-style-type: none">а) 05 «Гарантії та забезпечення надані»;б) 06 «Гарантії та забезпечення отримані»;в) 03 «Контрактні зобов'язання»г) правильні варіанти відповіді А і Б
<p>31. Скільки сторін задіяно при підписанні соло-векселя?</p> <ul style="list-style-type: none">а) одна;б) дві;в) три;г) чотири
<p>32. Три і більше сторін присутні при виконанні якого векселя?</p> <ul style="list-style-type: none">а) простого;б) переказного;в) умовного;г) безвідзивного

<p>33. Термін дії чека, який обертається в межах однієї країни, становить:</p> <ul style="list-style-type: none">а) 10 днів;б) 15 днів;в) 8 днів;г) 20 днів
<p>34. Міжнародна міжбанківська організація з фінансових розрахунків за допомогою телексу:</p> <ul style="list-style-type: none">а) поштовий переказ;б) SWIFT;в) BEN;г) правильна відповідь відсутня
<p>35. Документарний акредитив – це:</p> <ul style="list-style-type: none">а) послуга, що пропонується банком, завдяки якій експортер в одній країні може одержати платіж від дебітора в іншій країні;б) угода, в силу якої банк, що діє на прохання та на підставі інструкцій свого клієнта, повинен провести платіж третій особі або оплатити (акцептувати або неогоціювати) тратти проти передбачених документів, якщо дотримано всі умови;в) доручення комерційного банку своєму банку-кореспонденту виплатити певну суму грошей за розпорядженням і за рахунок переказодавця іноземному отримувачу із зазначенням способу відшкодування банку-платника виплаченої ним суми;г) доручення, укладене через третю сторону, наприклад, банк. Якщо контракт не буде виконаний відповідно до його умов, то третя сторона (банк) виплатить бенефіціару певну суму грошей
<p>36. Документарне інкасо – це:</p> <ul style="list-style-type: none">а) доручення, укладене через третю сторону, наприклад, банк. Якщо контракт не буде виконаний відповідно до його умов, то третя сторона (банк) виплатить бенефіціару певну суму грошей;б) доручення комерційного банку своєму банку-кореспонденту виплатити певну суму грошей за розпорядженням і за рахунок переказодавця іноземному отримувачу із зазначенням способу відшкодування банку-платника виплаченої ним суми;в) доручення експортера банкові на підставі товаросупровідних документів одержати від імпортера кошти і перерахувати їх на рахунок експортера;г) доручення комерційного банку своєму банку-кореспонденту виплатити певну суму грошей за розпорядженням і за рахунок переказодавця іноземному отримувачу із зазначенням способу відшкодування банку-платника виплаченої ним суми
<p>37. Відкриття покритого акредитиву в іноземній валюті в обліку відображається кореспонденцією рахунків:</p> <ul style="list-style-type: none">а) Д 632 К 602;б) Д 314 К 312;в) Д 602 К 312;г) Д 312 К 314

38. Сплата коштів нерезиденту за непокритим документарним акредитивом за умови відсутності коштів на рахунку резидента в обліку відображається кореспонденцією рахунків: а) Д 632 К 602; б) Д 314 К 312; в) Д 602 К 312; г) Д 312 К 314
39. Погашення заборгованості перед банком за перерахування коштів за непокритим документарним акредитивом в обліку відображається кореспонденцією рахунків: а) Д 632 К 602; б) Д 314 К 312; в) Д 602 К 312; г) Д 312 К 314
40. Для відкриття та перерахування коштів у формі документарного акредитиву оформлюється: а) платіжне доручення; б) інкасове доручення; в) заява на відкриття акредитиву; г) виписка банку
III. Питання третього рівня складності.
Тестові завдання відкритого типу: твердження з невідомою змінною
<i>Доповнити твердження, вписавши правильну відповідь у відповідному відмінку</i>
1. Рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей, що передаються клієнтом в управління на встановлений строк або без зазначення такого строку під визначений процент (дохід) і підлягають поверненню клієнту відповідно до законодавства України та умов договору – _____
2. Рахунок, який відкривається уповноваженим банком постійним представництвам іноземних компаній, фірм міжнародних організацій, створених у будь-якій організаційній формі без статусу юридичної особи, через які повністю або частково здійснюється підприємницька діяльність нерезидента на території України _____
3. Грошові кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті або банківські метали, які банк прийняв від вкладника або які надійшли для вкладника на договірних засадах на визначений строк зберігання чи без зазначення такого строку (під процент або дохід в іншій формі) і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору – це _____
4. Рахунок, призначений для проведення безготівкових і готівкових розрахунків в іноземній валюті при здійсненні поточних операцій, визначених законодавством України – _____
5. Юридичні особи, суб'єкти підприємницької діяльності, що не мають статусу юридичної особи, з місцезнаходженням за межами України, які створені й діють відповідно законодавства іноземної держави _____

6. Процедури, які пов'язані з переходом права власності на валютні цінності, з використанням валютних цінностей у міжнародному обігу як засобу платежу, з ввезенням в Україну та вивезення за її межі валютних цінностей
7. Поточний рахунок в іноземній валюті – рахунок, призначений для зарахування коштів, що вносяться для формування статутного капіталу господарського товариства (якщо це передбачено установчими документами)
8. Рахунки, які відкривають банки своїм банкам-кореспондентам, на які вносяться всі суми, які одержуються чи видаються за їх дорученням
9. Рахунок, призначений для зарахування коштів, що вносяться для формування статутного капіталу господарського товариства (якщо це передбачено засновницькими документами)
10. Доручення банку своєму банку-кореспонденту виплатити певну суму грошей за розпорядженням і за рахунок переказодавця іноземному отримувачу (бенефіціару) із зазначенням способу відшкодування банку-платнику виплаченої ним суми
11. _____ - переказ авансу за умови, що банк експортера (бенефіціара) здійснить фактичну виплату авансу на його рахунок лише проти надання транспортних (відвантажувальних) документів
12. _____ – грошовий документ, що містить письмове доручення власника поточного рахунку банку про безумовну виплату певної суми конкретній особі
13. _____ - це документ, що містить письмове розпорядження власника рахунку (чекодавця) банку-емітенту, в якому відкрито його рахунок, сплатити чекодержателю зазначену в чеку суму коштів
14. _____ - боргове зобов'язання однієї особи сплатити вказану суму іншій особі
15. _____ - це грошове зобов'язання банку, за дорученням і за рахунок його клієнта-імпортера, здійснити оплату на користь експортера, або забезпечити платіж іншим банком, у межах певної суми та у визначений строк проти документів, що супроводжують акредитив
16. _____ - це чек у єрвалюті, який виписується банком і оплачується у будь-якій країні-учасниці угоди
17. _____ - це платіжний документ, грошове зобов'язання (наказ) сплатити зазначену на ньому суму валюти його власнику
18. _____ – це інкасо фінансових документів, не супроводжених комерційними документами

IV. Питання четвертого рівня складності.	
Тестові завдання на відповідність	
<i>Встановіть відповідність у вигляді комбінації цифр і букв</i>	
<i>1. Встановіть відповідність між термінами та їх визначеннями:</i>	
Термін	Визначення
1. Позиковий валютний рахунок	А. Рахунок, призначений для зарахування валютної виручки підприємства
2. Рахунок «Ностро»	Б. Рахунок, який відкривають банки своїм банкам – кореспондентам, на які вносяться всі суми, які одержуються чи видаються за їх дорученням
3. Транзитний валютний рахунок	В. Рахунок, що відкривається для отримання банківських позик в іноземній валюті незалежно від наявності поточного рахунку в банку кредитора
4. Рахунок «Лоро»	Г. Рахунок кредитної установи в банках – кореспондентах, на якому відображаються взаємні платежі
<i>2. Встановіть відповідність між термінами та їх визначеннями:</i>	
Термін	Визначення
1. Транзитний (розподільчий) валютний рахунок	А. Призначений для проведення безготівкових і готівкових розрахунків в іноземній валюті при здійсненні поточних операцій, визначених законодавством України
2. Поточний валютний рахунок	Б. Це рахунок, призначений для зарахування валютної виручки підприємства
3. Позиковий валютний рахунок	В. Відкривається фізичним та юридичним особам (резидентам та нерезидентам) для зарахування на нього валютних депозитів з поточного рахунку з наступним поверненням суми основного депозиту та нарахованих відсотків по закінченню строку депозитного договору
4. Депозитний валютний рахунок	Г. Рахунок, що відкривається для отримання банківських позик в іноземній валюті незалежно від наявності поточного рахунку в банку кредитора

<i>3. Встановіть відповідність між термінами та їх визначеннями:</i>	
Термін	Визначення
1. Непокритий акредитив	А. Інкасо фінансових документів, які супроводжуються комерційними документами, або інкасо тільки комерційних документів
2. Покритий акредитив	Б. Акредитив, за яким банк переводить власні кошти платника, що містяться на його рахунку, або наданий йому кредит у розпорядження банку-постачальника
3. Чисте інкасо	В. Інкасо фінансових документів, які не супроводжуються комерційними документами
4. Документарне інкасо	Г. Акредитив, оплату за яким у разі тимчасової відсутності у платника коштів гарантує банк-емітент шляхом надання банківського кредиту
<i>4. Встановіть відповідність між термінами та їх визначеннями:</i>	
Термін	Визначення
1. Готівкові розрахунки	А. Форма розрахунків і вид банківського рахунку, за яким здійснюються безготівкові розрахунки. Застосовується в міжнародних розрахунках у комерційних операціях, а також між вітчизняними юридичними особами, коли така форма передбачена договором між постачальником та замовником (покупцем)
2. Безготівкові розрахунки	Б. Форма розрахунків, за якою продавець доручає банку одержати від покупця за посередництвом банку-покупця, або іншого банку, платіж проти передачі документів, що засвідчують відвантаження товару, виконання робіт, або надання послуг
3. Акредитив	В. Платежі готівкою підприємств (підприємців) та фізичних осіб за реалізовану продукцію (товари, виконані роботи, надані послуги), а також за операціями, які безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна
4. Інкасо	Г. Перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, унесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувачів коштів. Ці розрахунки проводяться банком на підставі розрахункових документів на паперових носіях чи в електронному вигляді

<i>5. Встановіть відповідність між термінами та їх визначеннями:</i>	
Термін	Визначення
1. Розрахунковий чек	А. Письмова безумовна пропозиція чекодавця платнику здійснити платіж зазначеної у чеку грошової суми чекодержателю готівкою або у безготівковій формі (шляхом її переведення на банківський рахунок власнику чека)
2. Простий вексель	Б. Боргове зобов'язання однієї особи сплатити вказану суму іншій особі
3. Переказний вексель	В. Документ, що містить письмове розпорядження власника рахунка (чекодавця) банку-емітенту, в якому відкрито його рахунок, сплатити чекодержателю зазначену в чеку суму коштів
4. Чек	Г. Безумовна пропозиція однієї особи, адресована іншій. Сплатити в призначений термін третій особі певну суму грошей

Вправи для роботи в аудиторії та самостійної роботи студента¹⁴

У ВПРАВАХ 6.1-6.20 НЕОБХІДНО

➤ *скласти журнал реєстрації господарських операцій з відображенням операцій на рахунках бухгалтерського обліку та зазначенням необхідних сум*

Вправа 6.1

Резидент А 10.08 ц.р. експортував нерезиденту В озиму пшеницю на суму 2400 дол. США (ставку вивізного мита визначити самостійно). Собівартість реалізованої пшениці складає 18000 грн.

У розрахунок за пшеницю нерезидент Б 15.08 ц.р. видав простий вексель, терміном погашення по пред'явленню, номінальною вартістю 2400 дол. США.

14.10 ц.р. вексель виставлено на інкасо та погашено.

Вправа 6.2

Резидент А 10.08 ц.р. імпортував у нерезидента В озиму пшеницю на суму 20 000 дол. США (ставку ввізного мита визначити самостійно).

У розрахунок за пшеницю резидент А 15.08 ц.р. видав простий вексель, терміном погашення по пред'явленню, номінальною вартістю 20 000 дол. США.

14.10 ц.р. вексель погашено (кошти були придбані на МВБ того ж дня, комісійна винагорода банку – 0,1 %).

Вправа 6.3

ТЗОВ «Полісся» 11-го квітня ц.р. відвантажило голландській фірмі «Граф» товари контрактною вартістю 40000 дол. США (собівартість – 100 000 грн.). Згідно з умовами контракту оплата здійснюється банком імпортера з безвідзивного акредитиву на підставі акцептованого переказного векселя (тратти). 20-го квітня ц.р. було акцептовано вексель від фірми «Граф», а 30-го квітня вексель було погашено акредитивом.

¹⁴ У вправах слід використовувати курси, зазначені в Додатку А.

Вправа 6.4

01.03 ц.р. ТзОВ «Полісся» уклало з нерезидентом імпортний контракт на суму 50 000 дол. США.

10.03 ц.р. ТзОВ «Полісся» перерахувало нерезиденту аванс в сумі 10 000 дол. США (кошти придбані того ж дня).

25.04 ц.р. розмитнено товар вартістю 30 000 дол. США (ставка мита – 10 %).

25.05 ц.р. розмитнено товар вартістю 30 000 дол. США (ставка мита – 10 %).

10.06 ц.р. видано простий вексель на суму 40 000 дол. США.

12.07 ц.р. придбано 40 000 дол. США для розрахунку з нерезидентом і 15.07 ц.р. перераховано в погашення векселя.

Вправа 6.5

27.08 ц.р. резидент А відвантажив нерезиденту В товар вартістю 5000 євро (мито – 10 %, собівартість товару – 45000 грн.). 28.08 ц.р. від нерезидента В було отримано розрахунковий чек в оплату за експортований товар та внесено дані про чекодавця у «Відомість про прийняті до оплати розрахункові чеки».

10.09 ц.р. складено реєстр розрахункових чеків і подано його до банку разом з розрахунковим чеком, отриманим від нерезидента. В цей же день зараховано грошові кошти на валютний рахунок підприємства.

Вправа 6.6

04.04 ц.р. ТзОВ «Полісся» одержало товаросупровідні документи від німецької фірми «АВС» про відвантаження товару вартістю 5000 євро.

05.04 ц.р. резидент надав обслуговуючому банку АКБ «Національний кредит» інкасове доручення щодо перерахування грошових коштів в іноземній валюті на рахунок експортера у сумі 5000 євро, після чого АКБ «Національний кредит» передав ТзОВ «Полісся» документи на право власності на товар.

06.04 ц.р. товари були розмитнені та надійшли на підприємство. Ставка ввізного мита – 5 %.

Вправа 6.7

ТЗОВ «Полісся» 04.04 ц.р. повідомило фірму «Мау» (США) про відвантаження продукції. Сума згідно контракту – 2000 дол. США. Собівартість продукції – 7000 грн.

11.04 ц.р. на валютний рахунок надійшла виручка. Комісійні банку, що стягуються з резидента, за здійснення операції за інкасо склали 500 грн.

Вправа 6.8

10-го квітня ц.р. ТЗОВ «Полісся» відвантажило французькій фірмі «Логос» готову продукцію вартістю 50000 дол. США, собівартість якої склала 100000 грн. Сплачено мито в сумі 2000 грн. В цей же день до банку було подано заяву на інкасо. Заява була акцептована покупцем 13.04 ц.р.

ТЗОВ «Полісся» 15-го квітня ц.р. отримало від французької фірми «Логос» кошти в погашення заборгованості в формі інкасо.

Вправа 6.9

ТОВ «Смішинка» 8 травня відвантажено на експорт готову продукцію на суму 12 000 дол. США німецькій фірмі «Шварц». Собівартість експортованої продукції складає 30 000 грн. При експорті сплачено мито на суму 7 000 грн.

25 травня ц.р. ТОВ «Смішинка» отримало кошти в погашення заборгованості в формі інкасо.

Вправа 6.10

11.06 ц.р. ТЗОВ «Полісся» відвантажило іноземному покупцю товар, собівартість якого 20 000 грн. Контрактна вартість товару - 5000 дол. США. При експорті понесені транспортні витрати в сумі 1200 грн. (в т.ч. ПДВ). Мине оформлення проведене через митного брокера, вартість послуг якого склала 3600 грн. (в т.ч. ПДВ).

За згодою сторін розрахунки проводяться банківським переказом. Виручку від реалізації отримано 21.06 ц.р.

Вправа 6.11

01.04 ц.р. ТЗОВ «Полісся» уклало договір з нерезидентом щодо імпорту товару на суму 12000 дол. США на умовах 100 % передоплати з розрахунком банківським переказом.

10.04 ц.р. ТзОВ «Полісся» перерахувало нерезиденту попередню оплату в розмірі 12000 дол. США. Товар було одержано 20.05 ц.р. в сумі 10000 дол. США. При ввезенні товару на митну територію України було сплачено мито – 10 % та ПДВ.

Залишок коштів було повернуто 03.05 ц.р.

Вправа 6.12

20 травня ц.р. ТОВ «Смішинка» відвантажило товар, вартістю 20000 дол. США на експорт британській фірмі «Бен». За перевезення товару до митного кордону було сплачено АТП 600 грн., в т.ч. ПДВ. За страхування вантажу було сплачено 6000 грн. На митниці сплачено мито – 10 %.

За згодою сторін розрахунки проводяться банківським переказом. Виручку від реалізації отримано 02.06 ц.р.

Вправа 6.13

15-го квітня ц.р. ТзОВ «Полісся» на підставі отриманого повідомлення про готовність канадської компанії «Стиль» до відвантаження товару подало до АКБ «Україна» заяву на відкриття на користь компанії «Стиль» безвідзивного непокритого акредитиву в сумі 50000 дол. США з умовою «документи проти платежу». 25-го квітня ц.р. обслуговуючий банк передав ТзОВ «Полісся» документи на право власності на товар, який було оприбутковано 30-го квітня ц.р. В цей же день було погашено заборгованість перед банком по непокритому акредитиву.

Вправа 6.14

ТзОВ «Полісся», одержавши від німецької фірми «Тір» повідомлення про готовність відвантаження товарів, 20-го квітня ц.р. подало заяву на відкриття покритого акредитиву на суму 150 тис. євро з умовою «документи проти платежу».

Документи про відвантаження було одержано 28-го квітня ц.р. В цей же день було перераховано кошти з акредитиву іноземному постачальнику. Товар було оприбуткований 30-го квітня ц.р.

Вправа 6.15

9-го березня ц.р. ТзОВ «Полісся» відповідно до контракту надало послуги з фінансового консультування канадській фірмі «Бета», про що було складено Акт наданих послуг. Контрактна вартість послуг склала

3500 дол. США, собівартість наданих послуг – 25000 грн. Платежі за послуги повинні бути здійснені в доларах США з безвідзивного документарного акредитиву.

29-го квітня ц.р. на транзитний валютний рахунок отримано платіж від фірми «Бета» по безвідзивному акредитиву. В цей же день частина валютної виручки, що підлягає обов'язковому продажу згідно чинного законодавства, була реалізовано на валютному ринку України.

Вправа 6.16

05 травня ц.р. відкрито документарний безвідзивний покритий акредитив для розрахунків ТзОВ «Бета» з іноземним контрагентом відповідно до умов ЗЕД договору на придбання товару на суму 36000 дол. США. Комісійні банку за послуги з відкриття акредитиву становлять 2000 грн. Платіжними умовами акредитиву передбачено, що платіж здійснюється проти надання продавцем пакету товаросупровідних документів, в т.ч. оформленої ВМД.

07 травня ц.р. на митниці сплачено: мито – 10 % та імпортований ПДВ. В той же день імпортований товар оприбутковано.

08 травня ц.р. на ТОВ «Бета» надійшли документи і було здійснено платіж з акредитивного рахунку на користь постачальника-нерезидента.

Вправа 6.17

04.04 ц.р. ТзОВ «Смак» одержало повідомлення від іноземної фірми про готовність відвантажити товар. В цей же день до обслуговуючого банку АКБ «Національний кредит» була подана заявка про відкриття на користь іноземної фірми безвідзивного непокритого документарного акредитиву у сумі 17000 дол. США.

15.04 ц.р. АКБ «Національний кредит» передав ТзОВ «Полісся» документи на право власності на товар. Товар одержано 20.04 ц.р., при цьому сплачено мито – 2% та ПДВ. Комісійні банку за здійснення розрахунків за акредитивом склали 500 грн.

Акредитив погашено 20.04 ц.р.

Вправа 6.18

ТОВ «Смішинка» 08 травня ц.р. відвантажило на експорт польській фірмі «Каспій» готову продукцію за контрактною вартістю 3000 дол. США. На митниці було сплачено мито – 5 %. Собівартість реалізованої продукції – 10 000 грн.

Платежі за товари повинні бути здійснені в доларах США з безвідзивного акредитиву.

25 травня на розподільчий валютний рахунок отримано платіж від фірми «Каспій» по безвідзивному акредитиву.

Вправа 6.19

02.03 ц.р. резидент ТзОВ «Полісся» уклав контракт на імпорту товару з нерезидентом на загальну суму 90 000 дол.США.

10.03 ц.р. резидент ТзОВ «Полісся» сплатив аванс нерезиденту в сумі 10 000 дол.США.

25.03 ц.р. одержано імпортуний товар на суму 40 000 дол.США (ставка мита – 10 %)

15.04 ц.р. нерезиденту перераховано 30 000 дол. США.

27.04 ц.р. одержано імпортуний товар на суму 20 000 дол.США (ставка мита – 10 %).

20.05 ц.р. одержано імпортуний товар на суму 30 000 дол.США (ставка мита – 10 %).

12.07 ц.р. нерезиденту перераховано 30 000 дол. США.

12.09 ц.р. нерезиденту перераховано 20 000 дол. США.

Вправа 6.20

06.03.ц.р. підприємство «Грант» перерахувало кошти для придбання 6000 дол. США для розрахунків з турецьким підприємством «Ібрагім» (курс МВБ 11,6 грн./дол. США, комісійна винагорода банку 0,1 %).

Валюта в сумі 6000 дол. США одержана на рахунок 09.03.ц.р. (курс МВБ 11,6 грн./дол. США).

ТзОВ «Грант» 11.03.ц.р. перерахувало аванс в сумі 6000 дол. США турецькому підприємству «Ібрагім» за проведення косметичного ремонту комплексу офісних приміщень в м. Стамбул (Туреччина).

Акт виконаних робіт на суму 10 000 дол. США підписано 15.03.ц.р.

02.04 ц.р. на валютний рахунок ТзОВ «Грант» надійшов аванс від польського підприємства в сумі 9000 дол.США. В цей же день сплачено залишок суми заборгованості турецькому підприємству «Ібрагім».

ТЕМА 7

Облік розрахунків за відрядженнями за кордон

- 7.1. Нормативне забезпечення службових відряджень в межах України та за кордон
- 7.2. Бухгалтерський облік операцій з видачі авансу на відрядження за кордон
- 7.3. Бухгалтерський облік та оподаткування операцій із затвердження витрат за відрядженнями за кордон

Питання для самоконтролю

Тестові завдання

Вправи для роботи в аудиторії та самостійної роботи студента

7.1. Нормативне забезпечення службових відряджень в межах України та за кордон

В сучасних умовах господарювання розширюється коло партнерів підприємства, що знаходяться як всередині країни, так і за її межами. З метою встановлення тісних контактів, участі у зарубіжних симпозиумах та конференціях, виставках, представників українських підприємств відряджають за кордон.

Одним з обов'язків працівника є виконання розпорядження власника, яке не суперечить умовам укладеного трудового договору та його посадовим обов'язкам, а отже, керівник має право направити працівника у відрядження для вирішення службових питань.

Службовим відрядженням вважається поїздка працівника за розпорядженням керівника підприємства на певний строк до іншого населеного пункту для виконання службового доручення поза місцем його постійної роботи.

Основними нормативними документами, що врегульовують питання, пов'язані з розміром та порядком відшкодування витрат на відрядження в межах України та за кордон, для працівників підприємств усіх форм власності є Кодекс законів про працю України, Податковий кодекс України, Порядок обчислення середньої заробітної плати, Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, Закон України

Ваш словничок:

✓ службове відрядження

«Про валюту і валютні операції», Положення про здійснення операцій із валютними цінностями, Порядок складання Звіту про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт.

На працівників підприємств, установ та організацій, що повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів поширюються норми Інструкції про службові відрядження в межах України і за кордон та Постанова КМУ «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів».

Слід зазначити, що Інструкція про службові відрядження в межах України і за кордон може бути застосована й у випадку направлення у відрядження працівників підприємств усіх форм власності, якщо така норма прописана в колективному договорі або якщо це затверджено наказом керівника підприємства.

В іншому випадку на підприємствах недержавної форми власності слід затвердити внутрішні документи, в яких буде уточнено окремі моменти щодо відряджень, зокрема:

- максимальний строк відрядження;
- розмір добових;
- скасування відрядження та можливості відшкодування витрат, пов'язаних із поверненням проїзних документів;
- затримки у відрядженні, визначення їх поважних причин та відшкодування витрат, пов'язаних із затримкою;
- подовження терміну відрядження та його оформлення;
- необхідність виходу на роботу в дні вибуття у відрядження та прибуття з нього;
- компенсації роботи у відрядженні у вихідні дні та за дні прибуття та вибуття, які припадають на вихідні за графіком роботи підприємства тощо.

Зокрема, таким документом може бути внутрішнє Положення про відрядження, в якому слід вказати основні засади щодо порядку направлення працівників у відрядження, його оформлення, визначення строків, оплати, відшкодування та звітування за результатами відрядження. Таке положення може бути додатком до колективного договору, оскільки відрядження пов'язане з виконанням трудових обов'язків, режимом та умовами праці й особливостями її оплати.

Роботодавець не має права вимагати від працівника поїздки у відрядження для виконання завдання, що не входить до кола його трудових обов'язків. У таких випадках направлення у відрядження допускається лише за згодою працівника.

Також за згодою можуть направлятися у відрядження жінки, які мають дітей віком від 3 до 14 років або дітей-інвалідів. Направляти у відрядження вагітних жінок (за наявності довідки з медичного закладу) та жінок, які мають дітей віком до трьох років, трудовим законодавством заборонено. Зазначені гарантії поширюються також і на батьків, які виховують дітей без матері (в т. ч. у разі тривалого перебування матері в лікувальному закладі), а також на опікунів (піклувальників).

Працівникам, направленим у службове відрядження, оплата праці за виконану роботу здійснюється відповідно до умов, визначених трудовим або колективним договором, і розмір такої оплати праці не може бути нижчим, ніж середній заробіток.

7.2. Бухгалтерський облік операцій з видачі авансу на відрядження за кордон

Для направлення працівника у відрядження на підприємстві слід оформити такі документи:

- службову записку;
- завдання на відрядження;
- розпорядження/наказ про відрядження;
- кошторис-розрахунок витрат на службове відрядження.

Бажаною є наявність документів, що підтверджують зв'язок відрядження з основною діяльністю підприємства (запрошення, укладений договір або угода про наміри тощо).

Відрядження оформлюється **наказом керівника підприємства**, в якому мають бути зазначені:

- прізвище, ім'я, по-батькові відрядженого працівника, його посада (професія);
- пункт призначення відрядження (країна, населений пункт);
- назва підприємства, установи, організації, куди відряджається працівник;
- строк відрядження;

– мета відрядження;
 – порядок відшкодування витрат, пов'язаних з відрядженням;
 – інші суттєві умови (зокрема, наказом можуть встановлюватися маршрут руху, вид та клас транспорту, обмеження добових витрат та витрат на проживання тощо).

Наприклад, можна передбачити, що проїзд залізничним транспортом відшкодовується тільки в межах вартості купе; проживання – в межах вартості одномісного номера в готелях за категорією не вище чотирьох зірок.

Перед відправленням працівника у відрядження він має бути ознайомлений з наказом про відрядження та службовим завданням, а також з нормами та правилами, яких слід дотримуватися під час службового відрядження. При цьому важливо звернути увагу на перелік документів, які відряджений працівник має надати після повернення з відрядження, на терміни звітування та повернення невикористаних у відрядженні коштів, на відповідальність за недотримання встановлених вимог щодо відрядження тощо. Ці та інші питання обумовлюються в Положенні про відрядження.

Обов'язковим додатком до наказу є кошторис-розрахунок витрат (зразок 7.1).

Зразок 7.1

Кошторис-розрахунок витрат на службове відрядження

ПІБ відрядженого: Бажан Б.Н.

Дата: 30.09 ц.р.

1. Добові витрати на території Німеччини становлять:
 4 дні x 80,00 євро = 320 євро

2. Проїзд Житомир-Дортмунд – 200 євро

3. Проїзд Дортмунд-Житомир – 200 євро

4. Проживання в готелі:

 3 дні x 150 євро = 450 євро

Разом: 1170 євро (одна тисяча сто сімдесят євро)

Заборгованість за раніше отриманими готівковими грошовими коштами – відсутня.

Розрахунок склав:

Головний бухгалтер

Крук

Крук К.К.

З довідкою-розрахунком витрат на службове відрядження та з чинним законодавством про звітність за використання отриманих коштів ознайомлений:

Менеджер зі збуту

Бажан

Бажан Б.Н.

Якщо при розрахунку авансу загальна сума в іноземній валюті має

дробову частину, можливе застосування арифметичного правила округлення до повної одиниці.

Після оформлення наказу, його копію слід віддати відрядженому працівникові. Така копія слугуватиме підставою для того, щоб в рахунок за проживання в готелі місцем відрядження не був включений туристичний збір, оскільки платниками туристичного збору не є, зокрема, особи, що прибули у відрядження.

Наказ та кошторис витрат є підставою для видачі працівнику, що направляється у відрядження, авансу. При цьому слід враховувати, що строк закордонного відрядження визначається керівником, але не може перевищувати 60 календарних днів, за винятком випадків, передбачених Постановою КМУ «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів».

Підприємство, що відряджає працівника у відрядження за кордон, забезпечує його грошовими коштами для здійснення поточних витрат під час службового відрядження (авансом) в національній валюті держави, до якої відряджається працівник, або у вільно конвертованій валюті.

У деяких випадках (якщо особа добу і більше перебуває на території України – для виплати добових, якщо купує самостійно квитки – то для їх придбання за гривні) частина авансу може бути видана в гривнях.

В табл. 7.1 наведено п'ять основних складових витрат на відрядження.

Таблиця 7.1. *Складові витрат на відрядження та порядок визначення розміру таких витрат для розрахунку авансу*

№	Назва витрат	Розмір витрат для розрахунку авансу
1	Добові	Податковий кодекс України та наказ про відрядження
2	Витрати на проїзд	За інформацією залізничних, автобусних, авіакас
3	Витрати на проживання	За інформацією з сайту або прайсу готелю очікуваного перебування
4	Витрати на оформлення закордонних паспортів	За даними МВС України
5	Витрати на обов'язкове страхування	За даними страхових організацій

Добові витрати – це витрати на харчування та фінансування інших особистих потреб працівника у відрядженні.

Розмір добових витрат для працівників підприємств, які не фінансуються (утримуються) за рахунок бюджету, встановлюється відповідно до наказу про відрядження підприємства. Нижня межа добових визначається підприємством самостійно, але вони не можуть бути меншими, ніж для підприємств бюджетної сфери.

Суми витрат на відрядження державних службовців та інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами і організаціями, які повністю або частково фінансуються за рахунок бюджетних коштів, встановлено у такому розмірі:

– 60 грн. – у разі відряджень по Україні;

– в конкретних сумах (виражених у доларах США) залежно від країни відрядження – для закордонних відряджень відповідно до Постанови КМУ «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів» (додаток Щ).

Верхня межа добових витрат визначається згідно підпункту 170.9.1 ст.170 ПКУ (табл. 7.2).

Таблиця 7.2. Максимальний розмір добових, які дозволено віднести до складу податкових витрат

Країна відрядження	Максимальне обмеження добових витрат	Розрахунок максимального розміру добових витрат в 2019 р.	Максимальний розмір добових витрат в 2019р.
Україна	0,1 мін. заробітної плати на 1 січня	$4173,00 * 0,10 = 417,30$ грн.	417,30 грн.
За кордон	80 євро за курсом НБУ	80 євро \times курс НБУ на дату видачі авансу	80 євро \times курс НБУ на дату видачі авансу

Якщо роботодавець приймає рішення про виплату добових у сумі більшій, ніж це встановлено Податковим кодексом України, то в такому разі сума перевищення оподатковується ПДФО і військовим збором із застосуванням натурального коефіцієнта.

При розрахунку розміру авансу потрібно враховувати, що розміри

інших складових законодавчо не обмежені (крім державних службовців і співробітників підприємств, що фінансуються за рахунок бюджетних коштів), однак:

1) керівник підприємства може обмежити максимальний розмір цих витрат в Наказі про відрядження;

2) після повернення з відрядження працівник повинен надати оригінали документів, що підтверджують ці витрати.

Особливий порядок видачі добових може бути передбачено і з урахуванням режиму харчування працівника у відрядженні.

Так, наприклад, якщо харчування оплачує сторона, що приймає, то розмір добових можна встановити на рівні 80 % – при одноразовому, 55 % – при дворазовому, 35 % – при триразовому харчуванні. У випадку, якщо вартість харчування включена до рахунка готелю або проїзних документів, добові також можуть зменшуватись на цю суму.

Аванс може бути виданий одразу після підписання наказу про відрядження:

- готівкою з каси підприємства (після одержання її в касі банку);
- перераховано на особисту платіжну картку особи;
- шляхом видачі корпоративної платіжної картки однієї з міжнародних платіжних систем.

Підставою для видачі підприємству іноземної валюти з валютного рахунку є:

- заявка, яка повинна містити: номер і дату наказу (розпорядження) на відрядження; прізвище, ім'я, по батькові особи, що виїжджає за кордон; строк перебування за кордоном (зразок 7.2);
- довіреність уповноваженого представника на її отримання в касі банку;
- лист-розрахунок, що містить ПІБ осіб, які виїжджають за кордон, і розрахунок витрат.

Зразок 7.2

ТзОВ «Полісся»

Керуючому регіональним відділенням
АКБ «Україна» в м. Житомирі*Заявка*

Просимо Вас видати готівкою з нашого поточного валютного рахунку № 260064301 суму 1170 євро (одна тисяча сто сімдесят євро) на витрати, пов'язані з відрядженням Бажана Бориса Никифоровича до м. Дортмунда (Німеччина), на підставі наказу № 20 від 01.10 ц.р.

Термін перебування Бажана Б.Н. за кордоном – 4 (чотири) дні (з 04.10 ц.р. до 07.10 ц.р.).

Після одержання іноземної валюти для відрядження, перед видачею її працівникові, підприємство має оприбуткувати готівку в касі підприємства з відповідним записом в Касовій книзі. При цьому слід пам'ятати, що на кожен вид готівкової іноземної валюти слід відкривати окрему Касову книгу.

Також, під час видачі авансу необхідно враховувати норми Порядку ввезення, пересилання на митну територію України, вивезення, пересилання з митної території України або транзит через митну територію України фізичними особами готівкової валюти і банківських металів регламентується Положенням про транскордонне переміщення валютних цінностей (див. тему 6)

Готівкова іноземна валюта, отримана юридичними особами-резидентами та іноземними представництвами з власних поточних рахунків в іноземній валюті, відкритих в уповноважених банках, використовується виключно на цілі, на які вона отримана.

При видачі авансу відрядженому працівнику готівкою з каси підприємства оформлюється видатковий касовий ордер, запис по якому здійснюється в касовій книзі, відкритій для даного виду валюти. Ця дата є датою видачі авансу, що в обліку відображається проводкою: Д-т 372 К-т 302.

Якщо працівники, що направляються в закордонне відрядження, мають особисті картки міжнародних платіжних систем, то аванс на закордонне відрядження підприємство може зарахувати на особистий картрахунок працівника. Особиста картка може бути з картрахунком у валюті або з гривневим картрахунком. І ту, і іншу працівник підприємства може

використовувати для розрахунків за кордоном.

Можливості в цьому випадку особистої картки трохи ширші: на її картрахунок підприємство може зараховувати працівникам заробітну плату, аванс і суму компенсації витрат на відрядження тощо, у той час як на корпоративну платіжну картку зараховувати заробітну плату та інші витрати соціального характеру забороняється.

При перерахуванні грошових коштів на особисту платіжну картку грошові кошти вважаються виданими в момент їх зарахування на особистий рахунок працівника, що в обліку відображається проводкою: Д-т 372 К-т 311, 312.

Корпоративна картка – платіжна картка, емітована на ім'я довіреної особи клієнта банку. Видача КПК працівнику відображається у відповідному внутрішньому реєстрі (наприклад, Журналі реєстрації та руху КПК). При цьому необхідно ознайомити працівника під підпис із умовами користування корпоративною картою у закордонному відрядженні, зафіксувавши їх у наказі про відрядження або спеціально затвердженому внутрішньому документі.

При використанні корпоративної платіжної картки грошові кошти вважаються виданими в підзвіт у момент їх списання з рахунка. До цього моменту зміни відображаються лише на рівні аналітичного обліку (Д-т 313,314/працівник К-т 313,314/підприємство).

Враховуючи те, що відряджений працівник, який застосовував корпоративну картку, у Звіті про використання коштів, виданих на відрядження, відображає тільки використані (списані з картрахунку) кошти, то з метою врахування у складі витрат підприємства витрат на відрядження кошти в іноземній валюті, які працівник отримував як аванс на корпоративну картку, перераховуються у національну валюту України за офіційним валютним курсом НБУ, що діяв на дату списання з карткового рахунку такої валюти (табл. 7.3).

Таблиця 7.3 Типова кореспонденція рахунків з відображення операцій з видачі КПК та затвердження звіту з її використанням

№ оп.	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Д-т	К-т
Видача КПК в національній валюті з подальшим списанням коштів в іноземній валюті			
1	Журнал реєстрації КПК. Видано працівнику КПК в національній валюті (або мультивалютну)	313/п-к	313/п-во
2	Виписка банку, чек банкомату. Знято з КПК грошові кошти в іноземній валюті як аванс на відрядження / проведено розрахунки через термінал (за курсом НБУ на дату списання коштів)	372	334
3	Виписка банку. Списано з картрахунку кошти в іноземній валюті (за внутрішньоринковим курсом на дату списання коштів)	334	313/п-к
4	Виписка банку. Відображено комісійну винагороду банку (за наявності, якщо це виділено в чеку)	92 685	685 313/п-к
5	Довідка бухгалтерії. Відображено різницю між ринковим курсом та курсом НБУ	942	334
Видача КПК в іноземній валюті з подальшим списанням коштів в іноземній валюті			
6	Журнал реєстрації КПК. Видано працівнику КПК в іноземній валюті (за курсом НБУ на дату видачі КПК)	314/п-к	314/п-во
7	Виписка банку, чек банкомату. Знято з КПК грошові кошти в іноземній валюті як аванс на відрядження / проведено розрахунки через термінал (за курсом НБУ на дату списання коштів) (за курсом НБУ на дату списання коштів)	372	314/ п-к
8	Довідка бухгалтерії. Визначено курсову різницю за коштами на корпоративному рахунку на дату списання коштів з нього - при зростанні курсу - при зменшенні курсу	314/п-к 945	714 314/ п-к

В прикладі 7.1 наведено ситуацію, коли відрядженому працівнику видано аванс на відрядження різними способами одночасно.

Приклад 7.1

20 березня ц.р. ТзОВ «Річес» направило у відрядження до м. Париж (Франція) менеджера з постачання Петренка Петра Олександровича (індивідуальний податковий номер: 5896324587, паспорт ВМ 789632 виданий Корольовським РВ УМВС України в м. Житомир 15.04.2006 р.) для налагодження партнерських відносин. Строк відрядження відповідно до наказу: з 20 березня ц.р. до 24 березня ц.р. (п'ять днів). Розмір добових визначається за нормами ПКУ.

Відповідно до придбаних квитків, строк відрядження становить 1 день по Україні та 4 дні за кордон.

Кощторис-розрахунок витрат на службове відрядження

1. Добові витрати на території Франції становлять: 4 дні x 80,00 євро = 320 євро
2. Добові витрати на території України становлять: 1 день x 417,3 грн. = 417,3 грн.
3. Авіаквитки – 200 євро та 6200 грн.
4. Проживання в готелі: 650 євро

Разом: 1170 євро та 6617,3 грн.

Перед відрядженням, 19 березня ц.р. працівнику було видано аванс готівкою в сумі 6620 грн. та 400 євро з каси підприємства, а також видано КПК на суму 650 євро. Пізніше, 20 березня ц.р., йому також були перераховані кошти на особисту банківську платіжну картку з поточного валютного рахунку в сумі 120 євро.

Курс НБУ 19 березня ц.р. – 24,776133 грн./євро

20 березня ц.р. – 24,778966 грн./євро

Як відобразити в обліку дані операції?

Журнал реєстрації господарських операцій ТзОВ «Полісся» за березень ц.р.

№ о п.	Операція	Д-т	К-т	Сума	
				дол.	грн.
<i>19.03.ц.р.</i>					
1	Видано Петренку П.О. аванс готівкою в національній валюті	372	301	–	6620,00
2	Видано Петренку П.О. аванс готівкою в іноземній валюті	372	302	400	9910,45
3	Видано Петренку П.О. КПК на суму 650 євро	314/ Петренко	314/ Річес	650	16104,49
<i>20.03.ц.р.</i>					
4	Перераховано Петренку П.О. кошти як аванс на відрядження на особисту платіжну картку	372	312	120	2973,48

Відповідно до П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» дебіторська заборгованість, що утворюється під час видачі авансу в іноземній валюті, буде:

- 1) визначена за валютним курсом на дату видачі авансу;
- 2) визнана немонетарною статтею, оскільки її погашення не передбачається у грошовій формі.

За недотримання чинних вимог нормативно-правових актів, які регулюють витрату коштів на відрядження, порядок і строки подання Звіту, передбачено фінансову відповідальність суб'єктів господарювання.

Невидача авансу на відрядження або видача всієї суми авансу на закордонне відрядження у гривнях є порушенням законодавства про працю, за яке встановлено адміністративну відповідальність посадових осіб підприємства у вигляді адміністративного штрафу в розмірі від 30 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян .

З метою оподаткування видача авансу не відображається у складі витрат підприємства, і заборгованість за розрахунками з підзвітними особами, виражена в іноземній валюті, перерахунку не підлягає.

У випадках, коли працівник вимушений затриматися у відрядженні, керівник підприємства може прийняти рішення про продовження строку відрядження.

Дане рішення керівник приймає після прибуття відрядженого працівника на місце постійної роботи. Підставою для цього слугує доповідна записка працівника або його безпосереднього керівника

При цьому до доповідної записки працівнику бажано додати документ, що підтверджує причини затримки (в оригіналі), наприклад, документ про тимчасову непрацездатність, довідку залізниці про відсутність квитків, акт ремонту транспортного засобу тощо.

Водночас за час затримки у відрядженні без поважних причин працівникові не виплачується заробітна плата, не відшкодовуються добові витрати, витрати на наймання житлового приміщення та інші витрати.

Якщо працівник отримав аванс на відрядження за кордон і не виїхав, він повинен протягом трьох робочих днів з дня прийняття рішення про відміну поїздки повернути до каси підприємства зазначені кошти в тих грошових одиницях, в яких було видано аванс.

7.3. Бухгалтерський облік та оподаткування операцій із затвердження витрат за відрядженнями за кордон

Після завершення відрядження працівник зобов'язаний відзвітувати про кількість і напрями використання виданих на відрядження грошових коштів у такі терміни:

– до закінчення п'ятого банківського дня, що настає за днем, у якому платник податку завершує таке відрядження;

– до закінчення третього банківського дня після завершення відрядження, якщо під час службового відрядження платник податку отримав готівку із застосуванням платіжних карток.

Відрядженій особі-платнику податку, який застосував платіжні картки для проведення розрахунків у безготівковій формі і строк подання Звіту не перевищив 10 банківських днів, за наявності поважних причин роботодавець може продовжити такий строк до 20 банківських днів (до з'ясування питання в разі виявлення розбіжностей між відповідними звітними документами).

З метою звітування особа, що прибула з відрядження, повинна подати до бухгалтерії Звіт про кошти, витрачені на відрядження або підзвіт (додаток Ю). Витрати можуть бути затвержені лише на підставі оригіналів відповідних підтверджуючих первинних документів.

Сума добових визначається згідно з наказом про відрядження та відповідними первинними документами, за якими визначається фактичний час перебування працівника за кордоном.

Сума добових визначається в разі відрядження:

– у межах України та країн, в'їзд громадян України на територію яких не потребує наявності візи (дозволу на в'їзд), – згідно з наказом про відрядження та відповідними первинними документами (табл. 7.4);

Таблиця 7.4. *Порядок розрахунку добових у випадку відрядження до країни, з якою не встановлено або спрощено прикордонний контроль*

<i>Дні відрядження</i>	<i>Розмір добових</i>
День вибуття	У гривнях за нормами для відряджень по Україні
Дні проїзду по Україні	
День останньої пересадки в Україні на інший транспортний засіб (день вибуття з готелю або мотелю)	В іноземній валюті за нормами для закордонних відряджень
Дні перебування за кордоном	
День першої пересадки в Україні на інший транспортний засіб (день першої зупинки в готелі або мотелі)	
Дні проїзду по Україні	У гривнях за нормами для відряджень по Україні
День прибуття	

– до країн, в'їзд громадян України на територію яких здійснюється за наявності візи (дозволу на в'їзд), – згідно з наказом про відрядження та відмітками уповноваженої службової особи Державної прикордонної служби України в закордонному паспорті або документі, що його замінює.

За відсутності зазначених відповідних підтвердних документів, наказу або відміток уповноваженої службової особи Державної прикордонної служби України в паспорті або документі, що його замінює сума добових не включається до складу витрат платника податку.

При відрядженні працівника строком на один день добові витрати відшкодовуються як за повну добу.

Днем вибуття у відрядження вважається день відправлення поїзда, літака, автобуса або іншого транспортного засобу з місця постійної роботи відрядженого працівника, а **днем прибуття** з відрядження – день прибуття транспортного засобу до місця постійної роботи відрядженого працівника. При відправленні транспортного засобу до 24-ї години включно днем вибуття у відрядження вважається поточна доба, а з 0 години і пізніше – наступна доба. Якщо станція, пристань, аеропорт розташовані за межами населеного пункту, де працює відряджений працівник, у строк відрядження зараховується час, який потрібний для проїзду до станції, пристані, аеропорту. Аналогічно визначається день прибуття відрядженого працівника до місця постійної роботи.

Дата на транспортному квитку (вибуття транспортного засобу з місця постійної роботи відрядженого працівника) має збігатися з датою вибуття працівника у відрядження згідно з наказом про відрядження. Дата на транспортному квитку (прибуття транспортного засобу до місця постійної роботи відрядженого працівника) має збігатися з датою прибуття працівника з відрядження згідно з наказом про відрядження.

Якщо дата виїзду (повернення) у відрядження до країн, з якими встановлено повний прикордонний контроль, не співпадає з датами відмітки у закордонному паспорті чи документі, що замінює його, то добові витрати за час переїзду через територію України відшкодовуються відповідно до порядку, передбаченого для відряджень в межах України.

Якщо відряджений, перебуваючи в дорозі до країни, з якою встановлено спрощений прикордонний контроль, або повертаючись з такої країни, має пересадку на інший транспортний засіб або зупинку в готелі на території України, то відшкодування витрат на відрядження за період проїзду територією України здійснюється в порядку, передбаченого для відряджень в межах України. При цьому добові витрати з дня останньої пересадки на інший транспортний засіб (вибуття з готелю) на території України під час виїзду за кордон і до дня першої пересадки на інший

транспортний засіб (зупинки в готелі) на території України (включно) під час повернення до України відшкодовуються за нормами, встановленими для відряджень за кордон. У випадку відсутності такої пересадки (зупинки) добові витрати відшкодовуються за кожний день відрядження, включаючи день виїзду та приїзду, – за нормами, встановленими для відряджень за кордон.

Не дозволяється відшкодовування витрат на алкогольні напої, тютюнові вироби, видовищні заходи, а також суми чайових, за винятком випадків, коли суми цих чайових включаються до рахунку згідно із законами країни перебування.

Окрім добових, за час перебування у відрядженні працівникові відшкодовуються витрати на:

– проїзд (у тому числі перевезення багажу, бронювання транспортних квитків) як до місця відрядження і назад, так і за місцем відрядження (у тому числі на орендованому транспорті),

– оплату вартості проживання у готелях (мотелях), а також включених до таких рахунків витрат на харчування чи побутові послуги (прання, чищення, лагодження та прасування одягу, взуття чи білизни), на найм інших жилих приміщень,

– оплату телефонних розмов,

– оформлення закордонних паспортів, дозволів на в'їзд (віз),

– обов'язкове страхування,

– інші документально оформлені витрати, пов'язані з правилами в'їзду та перебування у місці відрядження, в тому числі будь-які збори і податки, що підлягають сплаті у зв'язку із здійсненням таких витрат.

Зазначені витрати можуть бути включені до складу витрат платника податку лише за наявності підтвердних документів, що засвідчують суму цих витрат. Підтверджуючими документами можуть бути:

– транспортні квитки або транспортні рахунки (багажні квитанції), у тому числі електронні квитки за наявності посадкового талона та документа про сплату за всіма видами транспорту, в тому числі чартерних рейсів;

– рахунки, отримані із готелів (мотелів) або від інших осіб, що надають послуги з розміщення та проживання відрядженого працівника, в тому числі бронювання місць у місцях проживання;

– страхові поліси (якщо згідно із законами країни відрядження або країн, територією яких здійснюється транзитний рух до країни відрядження, обов'язково необхідно здійснити страхування життя або здоров'я відрядженої особи чи її цивільної відповідальності (у разі використання транспортних засобів));

– розрахункові документи, оформлені згідно із законодавством відповідної держави.

У разі відсутності підтвердних документів про обмін валюти, в якій видано аванс, на національну валюту держави відрядження перерахунок витрат, здійснених у відрядженні, що підтверджені документально, здійснюється виходячи з крос-курсу, розрахованого за офіційним обмінним валютним курсом, що встановлений Національним банком України.

Документи повинні бути надані в оригіналі, із зазначенням форми оплати (готівкою, чеком, кредитною картою, безготівковим шляхом).

За запитом представника органу державної податкової служби платник податку забезпечує за власний рахунок переклад підтвердних документів, виданих іноземною мовою

Якщо понесені витрати на відрядження не підтверджені оригіналами документів або документи не оформлені згідно чинного законодавства, то такі витрати або не відшкодовуються, або можуть бути відшкодовані за рахунок прибутку підприємства. У цьому випадку необхідно нараховувати податок на доходи фізичних осіб.

Бухгалтерський облік витрат на відрядження регулюється П(С)БО 16 «Витрати» та П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів».

Згідно з П(С)БО 16 «Витрати» оплата службових відряджень визнається витратами звітного періоду, і включається до собівартості товарів (робіт, послуг) при наявності підтверджуючих в оригіналі документів за умови, що ці витрати пов'язані з господарською діяльністю підприємства.

Фактичні витрати відрядженого працівника в іноземній валюті, які визначаються згідно з затвердженим звітом про використання коштів, наданих на відрядження або під звіт, відображаються за кредитом рахунку 372 «Розрахунки з підзвітними особами» з включенням до дебету рахунків відповідних витрат у фактичній їх сумі. Так, витрати, пов'язані з організацією виробництва і управління цехами, ділянками, бригадами та іншими структурними підрозділами відображаються на рахунку 91 «Загальновиробничі витрати»; з управлінням підприємством та обслуговуванням виробництва – на рахунку 92 «Адміністративні витрати»; зі збутом продукції – на рахунку 93 «Витрати на збут»; з дослідженнями і розробками – на рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності».

Для визначення суми, за якою слід оцінити кошти, затверджені в звіті про відрядження, слід використовувати монетарно-немонетарний метод оцінки операцій в іноземній валюті, суть якого викладена в П(С)БО 21

«Вплив змін валютних коштів»: витрати на закордонне відрядження в іноземній валюті в межах виданого авансу є немонетарною статтею і в обліку перераховуються у валюту звітності за валютним курсом на дату отримання авансу. Але сума авансу та сума звіту в переважній більшості випадків різняться. Відповідно, умовно ситуацію можна поділити на 3 блоки.

1. Сума авансу, виданого в іноземній валюті, повністю співпадає з сумою, затвердженою в звіті

В цьому випадку фактичні витрати відрядженого працівника в іноземній валюті, які визначаються згідно із затвердженим Звітом про використання коштів, перераховуються у національну валюту України за валютним курсом на дату отримання авансу.

2. Сума авансу, виданого в іноземній валюті, перевищує суму, затверджену в звіті

За таких умов:

1) фактичні витрати відповідно до звіту перераховуються у національну валюту України за валютним курсом на дату отримання авансу;

2) різниця між сумою виданого авансу та сумою затвердженого звіту (сума, що залишилася невикористаною) повинна бути повернута підзвітною особою до каси або на відповідний рахунок підприємства, що видало аванс на відрядження, **у грошових одиницях, у яких був виданий аванс**, одночасно з або до подання звіту. Ця частина розрахунків перетворює заборгованість підзвітної особи, що обліковується на рахунку 372, на монетарну, та оцінюється за курсом НБУ на дату повернення коштів. Але оскільки дата затвердження звіту та дата повернення коштів, як правило, співпадають, то і курсові різниці по такій заборгованості не визначаються.

У разі неповернення у встановлений строк валютного авансу, виданого на закордонне відрядження, до працівника підприємства засовуються штрафні санкції в сумі, еквівалентній потрійній вартості зазначених валютних цінностей, перерахованій у валюту України за обмінним курсом НБУ на день погашення заборгованості.

У свою чергу, підприємство протягом 5 банківських днів з моменту оприбуткування невикористаного залишку готівки до каси повинне повернути ці гроші на поточний рахунок в іноземній валюті.

3. Сума авансу, виданого в іноземній валюті, менша за суму, затверджену в звіті

Якщо фактичні витрати працівника в іноземній валюті у затвердженому звіті про використання коштів, наданих на відрядження, більше авансу, то слід діяти наступним чином:

1) витрати в межах виданого авансу перераховуються у національну валюту України за валютним курсом на дату отримання авансу;

2) витрати, що перевищують розмір виданого авансу, перераховуються у національну валюту України за валютним курсом на дату затвердження звіту.

При цьому підприємство повинно компенсувати працівнику перевитрати, але **в національній валюті України** за офіційним обмінним курсом гривні до іноземних валют, встановленому НБУ на день погашення заборгованості, однак не пізніше третього банківського дня після затвердження керівником звіту.

Якщо дата затвердження звіту та дата погашення заборгованості не співпадають, виникає кредиторська заборгованість за монетарною статтею балансу (на рахунку 372), за якою розраховуються курсові різниці на дату балансу і на дату проведення розрахунку (якщо курс НБУ змінився):

– якщо курс НБУ зріс: Д-т 945 К-т 372;

– якщо курс знизився: Д-т 372 К-т 714.

В продовження прикладу 7.1 нижче наведено приклад 7.2 з висвітленням однієї з вищенаведених ситуацій.

Приклад 7.2

Як вже було зазначено в прикладі 7.1, ТзОВ «Річес» направило у відрядження до м. Париж (Франція) менеджера з постачання Петренка Петра Олександровича. Строк відрядження відповідно до наказу: з 20 березня ц.р. до 24 березня ц.р. (п'ять днів).

Перед відрядженням, 19 березня ц.р. працівнику було видано аванс готівкою в сумі 6620 грн. та 400 євро з каси підприємства, а також видано КПК на суму 650 євро. Пізніше, 20 березня ц.р., йому також були перераховані кошти на особисту банківську платіжну картку з поточного валютного рахунку в сумі 120 євро.

Згідно з наказом і положенням про відрядження за кордон на добові сплачуються за максимальним розміром, передбаченим ПКУ.

24 березня працівник прибув з відрядження на підприємство. 25 березня. працівник надав звіт і документи, що підтверджують понесені витрати:

– квиток на літак Київ – Париж (вартістю 6200,00 грн. (без ПДВ));

– квиток на літак Париж – Київ (вартістю 230 євро);

– квиток на автобус Київ – Бориспіль (вартістю 50 грн. (без ПДВ))

– квиток на автобус Бориспіль – Київ (вартістю 50 грн. (без ПДВ))

– квиток на автобус по Парижу – 60 євро (6 квитків по 10 євро)

– рахунок на проживання в готелі – 640 євро (160 євро х4 дні.) з розрахунком КПК через термінал 24.03 ц.р.

Відмітки про перетин кордону в посадковому талоні:

– прибуття з України в Францію – 21.03. ц. р.

– прибуття з Франції в Україну – 24.03. ц. р.

Звіт затверджено того ж дня, і того ж дня повернуто КПК з залишком 10 євро. Витрати працівникові відшкодували лише на третій день (27 березня) після затвердження звіту.

**Журнал реєстрації господарських операцій ТзОВ «Полісся»
за березень ц.р.**

№ оп.	Операція	Д-т	К-т	Сума	
				дол.	грн.
<i>24.03. ц.р.</i>					
1	На підставі виписки банку відображено зняття коштів з корпоративної КПК (640 євро х 24,946303 грн./євро (курс на дату списання коштів з КПК) = 15965,63 грн.)	372	314/ Петрен ко	640	15965,63
2	Визначено курсову різницю за коштами на КПК (650 євро х (24,776133 - 24,946303) грн./євро = 110,61 грн)	314/ Петрен ко	714		110,61
<i>25.03. ц.р.</i>					
На підставі затвердженого Звіту про відрядження включено до складу витрат:					
3	добові по території України (1 день)	92	372	-	417,30
4	закордонні добові (4 дні) (320 євро х 24,776133 грн./євро (курс на дату видачі авансу) = 7928,36 грн.)	92	372	320	7928,36
5	вартість перельоту	92	372	-	6200,00
6		92	372	230	5717,92
Працівнику було видано аванс в сумі 400 євро (готівкою за курсом на 19.03 ц.р.) та 120 євро (на особисту платіжну картку за курсом від 20.03 ц.р.). Як добові було віднесено на витрати 320 євро (залишок – 80 євро за курсом на 19.03 ц.р. та 120 євро за курсом від 20.03 ц.р.). За переліт було сплачено 230 євро. За правилом монетарно-немонетарної оцінки, 200 євро (залишок авансу) слід оцінити в національній валюті за курсом НБУ на дату видачі авансу (як немонетарна стаття в послідовності видачі авансів (див. тему 1)) та 30 євро – за курсом НБУ на дату затвердження звіту. 80 євро х 24,776133 грн./євро (курс на дату видачі авансу 19.03) + 120 євро (курс на дату видачі авансу 20.03) + 30 євро х 25,411695 грн./євро (курс на дату затвердження звіту 25.03) = 1982,09+2973,48+762,35 = 5717,92 грн.					
7	вартість проїзду по Україні	92	372	-	100,00
8	вартість проїзду по Парижу	92	372	60	1524,70
Оскільки ці 60 євро вже перевищують суму виданого авансу, їх переоцінка здійснюється за курсом НБУ на дату затвердження звіту. 60 євро х 25,411695 грн./євро (курс на дату затвердження звіту) = 1524,70 грн.					
9	вартість проживання в готелі	92	372	640	15965,63
Вартість проживання в готелі була оплачена КПК через термінал, тому і для відображення у складі витрат використовується курс на дату списання коштів з КПК (див. операцію 1)					

Таким чином,					
- Звіт про відрядження в національній валюті затверджено на суму 6717,3 грн. (аванс було видано в сумі 6620 грн.). Відповідно, підприємство повинно відшкодувати працівнику $6717,3 - 6620 = 97,3$ грн.					
- Звіт про відрядження в іноземній валюті затверджено на суму 610 євро (з коштів, виданих готівкою та на особисту платіжну картку в загальній сумі 520 євро) та 640 євро з КПК, яка була видана на суму 650 євро. Відповідно, підприємство повинно відшкодувати працівнику $610 - 520 = 90$ євро, але в національній валюті на дату відшкодування, а працівник повинен повернути КПК з залишком 10 євро на рахунку.					
10	Повернуто на підприємство КПК (10 євро x 25,411695 грн./євро = 254,12 грн)	314/ Річес	314/ Петрен ко	10	254,12
11	Визначено курсову різницю за коштами на КПК (10 євро x (24,946303-25,411695) грн./євро = 4,65 грн.)	314/ Петрен ко	714	-	4,65
<i>27.03. ц.р.</i>					
12	Відшкодовано працівнику кошти, що перевищують суму виданого авансу (97,3 грн. + 90 євро x 25,815628 грн./євро = 97,3 + 2323,41 = 2420,71 грн.)	372	301	-	2420,71
13	Визначено курсову різницю по кредиторській заборгованості підприємства перед підзвітною особою (90 євро x (25,815628 грн./євро (курс на дату повернення коштів) - 25,411695 грн./євро (курс на дату затвердження звіту)) = 36,35 грн.)	945	372	-	36,35

В прикладі 7.3 висвітлено ситуацію, коли працівнику видали КПК в національній валюті, а розрахунки нею здійснювались зі списанням іноземної валюти.

Приклад 7.3

05 травня ц.р. директором ТзОВ «Річес» було підписано наказ про відрядження начальника відділу збуту Прокопчука П.К. до Китаю з метою підписання експортного контракту. Йому видали КПК, на рахунку якої обліковувалось 3000 грн.

У Китаї він зняв готівку 7 травня на загальну суму 1000 юанів (курс НБУ 1,82 грн./юань, комерційний курс – 2 грн./юань). Комісія банку згідно виписки – 20 грн.

Журнал реєстрації господарських операцій ТзОВ «Полісся» за травень ц.р.

№ о п.	Операція	Д-т	К-т	Сума	
				дол.	грн.
<i>05.05. ц.р.</i>					
1	Журнал реєстрації КПК. Видано працівнику КПК в національній валюті	313/ Прокопчук	313/ Річес	–	3000,00
<i>07.05. ц.р.</i>					
2	Виписка банку, чек банкомату. Знято з КПК грошові кошти в іноземній валюті як аванс на відрядження / проведено розрахунки через термінал (за курсом НБУ на дату списання коштів)	372	334	1000	1820,00
3	Виписка банку. Списано з картрахунку кошти в іноземній валюті (за внутрішньоринковим курсом на дату списання коштів)	334	313/ Прокопчук	--	2000,00
4	Виписка банку. Відображено комісійну винагороду банку (за наявності, якщо це виділено в чеку)	92 685	685 313/ Прокопчук	-- --	20,00 20,00
5	Довідка бухгалтерії. Відображено різницю між ринковим курсом та курсом НБУ	942	334	--	180,00

Якщо платник податку невчасно подав авансовий звіт або затримав невикористаний залишок, то така сума підлягає оподаткуванню податком на доходи фізичних осіб та військовим збором за рахунок будь-якого оподатковуваного доходу (після його оподаткування) за відповідний місяць. У разі недостатності суми доходу – за рахунок оподатковуваних доходів наступних звітних місяців до повної сплати суми такого податку (приклад 7.4).

Приклад 7.4

Граничний строк подання Звіту і повернення невикористаних у відрядженні грошових коштів припадає на 23.04.2019 р. Працівник своєчасно подав Звіт, проте до кінця квітня не повернув залишок грошових коштів у сумі 3450,50 грн.

У цьому випадку суму надміру витрачених грошових коштів, яку працівник не повернув до каси або на рахунок підприємства в банку, включають до його оподаткованого доходу за квітень 2019 року та обкладають ПДФО і ВЗ.

Спочатку визначаємо базу для нарахування ПДФО:

$$3450,50 \text{ грн.} \times 1,219512 = 4207,93 \text{ грн.}$$

Далі розрахуємо суму ПДФО від доходу у вигляді своєчасно не повернутих грошових коштів:

$$4207,93 \text{ грн.} \times 18 \% : 100 \% = 757,43 \text{ грн.}$$

Сума ВЗ, що підлягає сплаті від доходу у вигляді своєчасно не повернутих грошових коштів, становитиме:

$$3450,50 \text{ грн.} \times 1,5 \% : 100 \% = 51,76 \text{ грн.}$$

Журнал реєстрації господарських операцій ТзОВ «Полісся» за травень ц.р.

№ о п.	Операція	Д-т	К-т	Сума	
				дол.	грн.
<i>01.05.ц.р.</i>					
1	Нараховано суму ПДФО від доходу у вигляді своєчасно не повернутих грошових коштів	372	641	–	757,43
2	Нараховано суму військового збору від доходу у вигляді своєчасно не повернутих грошових коштів	372	641	–	51,76
3	Повернуто працівником невикористані у відрядженні кошти та заборгованість за податками (3450,50 + 757,43 + 51,76 = 4259,69)	301	372	–	4259,69
4	Перераховано заборгованість за податками до бюджету	641 641	311 311	–	757,43 51,76

У випадку перевищення встановлених строків використання виданої під звіт готівки, а також за видачу готівкових коштів під звіт без повного звітування щодо раніше виданих коштів застосовуються санкції до підприємства у розмірі 25% виданої під звіт суми коштів.

Питання для самоконтролю

1. Яка поїздка вважається службовим відрядженням?
2. Які зовнішні нормативні документи регулюють порядок здійснення розрахунків за відрядженнями за кордон?
3. Які внутрішні нормативні документи регулюють порядок здійснення розрахунків за відрядженнями за кордон?
4. Які положення щодо розрахунків за відрядженнями за кордон слід визначити у внутрішніх нормативних документах?
5. Що має містити наказ про відрядження за кордон?
6. Який найбільший термін перебування у відрядженні за кордоном?
7. Які витрати відшкодовують працівнику під час відрядження?
8. Чи виплачується заробітна плата працівнику за час затримки у відрядженні без поважних причин?
9. Протягом скількох днів після повернення працівника з відрядження, він повинен подати Звіт про використання коштів, виданих на відрядження?
10. Які документи повинні бути прикладені до Звіту про використання коштів, виданих на відрядження?
11. Чи дозволяється відправляти у відрядження та видавати аванс працівникові, який не відвітував про витрачені кошти в попередньому відрядженні?
12. Яким нормативним документом регулюється порядок нарахування і виплати добових?
13. Яким чином розраховується та оформлюється аванс на відрядження за кордон?
14. Яким чином підприємство може забезпечити працівника коштами на закордонне відрядження?
15. Яким чином підприємство може отримати готівку для видачі авансу на закордонне відрядження?
16. Які документи підтверджують зв'язок відрядження з основною діяльністю підприємства?
17. Яким чином визначається розмір добових на недержавних підприємствах?
18. Яким чином визначається розмір добових на державних підприємствах?
19. Яким чином в бухгалтерському обліку відображаються операції з видачі авансу на закордонне відрядження?
20. Яким чином в бухгалтерському обліку відображаються операції з затвердження Звіту про відрядження?
21. Яким чином з працівника стягується заборгованість, якщо він невчасно відвітувався про кошти, витрачені у відрядженні?

15. Після того, як працівник повернувся з відрядження, він повинен подати оригінали всіх підтверджуваних документів про витрачання коштів. а) Так б) Ні
16. При перерахуванні на особисту картку працівника кошти можуть бути перераховані як в національній, так і в іноземній валюті, якщо умови використання картки це дозволяють. а) Так б) Ні
17. Максимальний термін відрядження за кордон 60 днів. а) Так б) Ні
18. При видачі авансу з каси оформлюється ВКО? а) Так б) Ні
19. Добові – це витрати на харчування та фінансування інших особистих потреб фізичної особи, направленої у відрядження. а) Так б) Ні
20. У бухгалтерському обліку виданий на відрядження аванс відображається як дебіторська заборгованість відрядженої особи (субрахунок 372). а) Так б) Ні
21. Витрати в іноземній валюті на закордонне відрядження в межах виданого авансу включаються до витрат за курсом НБУ на дату видачі коштів? а) Так б) Ні
22. Відрядження за кордон здійснюється відповідно до наказу керівника підприємства після затвердження завдання, в якому визначаються: мета виїзду, термін, умови перебування за кордоном (у випадку поїздки за запрошенням, подається його копія з перекладом), кошторис витрат тощо а) Так б) Ні
23. Датою вибуття у відрядження вважається день відправлення поїзда, літака, автобуса або іншого транспортного засобу з місця постійної роботи відрядженого працівника, а днем повернення – день прибуття транспортного засобу. а) Так б) Ні
24. Чи можна видавати аванс відразу після підписання наказу на відрядження? а) Так б) Ні
30. Аванс працівнику за кордон видається тільки у гривнях? а) Так б) Ні
25. Максимальне обмеження добових витрат за кордон становить 0,65 мінімальної зарплати на 1 січня? а) Так б) Ні
26. Нормативними документами, що врегульовують розрахунки з підзвітними особами, є Кодекс законів про працю, Податковий кодекс України. а) Так б) Ні
27. Витрати на оформлення закордонних паспортів, віз є складовими податкових витрат на відрядження. а) Так б) Ні
28. Підставою для видачі підприємству готівкової іноземної валюти з валютного рахунку для видачі авансу працівнику є платіжне доручення. а) Так б) Ні

29. Невдача авансу не є порушенням законодавства про працю. а) Так б) Ні
30. У відрядження за кордон працівникові, направленому у відрядження, сума авансу в іноземній валюті може бути або видана готівкою або перерахована в безготівковій формі на картковий рахунок. а) Так б) Ні
31. Максимальний розмір добових по Україні складає 243,6 грн. а) Так б) Ні
32. Для того, щоб відрядити працівника за кордон, необхідно видати наказ про відрядження. а) Так б) Ні
33. Для підприємств, які повністю або частково фінансуються з бюджету, розмір добових визначається Постановою «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців»? а) Так б) Ні
34. Максимальний розмір добових за кордон в українському законодавстві не встановлено: а) Так б) Ні
35. За час затримки у відрядженні без поважних причин не відшкодовуються жодні витрати, але нараховується заробітна плата. а) Так б) Ні
36. Кошторис витрат складається на основі Наказу про відрядження а) Так б) Ні
37. Дебіторська заборгованість підзвітної особи, що виникла в результаті видачі їй авансу на відрядження, є немонетарною статтею. а) Так б) ні
38. Після повернення з відрядження працівник повинен відзвітуватися за кошти, видані під звіт, протягом 7 днів. а) Так б) Ні
39. Штрафні санкції за порушення норм з регулювання обігу готівки визначаються Указом Президента. а) Так б) Ні
40. Підприємства, що направляють працівників у відрядження за кордон, зобов'язані забезпечити їх коштами в національній валюті країни, куди відряджаються працівники, або у вільно конвертованій валюті як аванс на поточні витрати у розмірах згідно з установленими нормами. а) Так б) Ні
41. Для обліку курсової різниці по заборгованості працівника, направлено у відрядження, використовують субрахунки 714, 942. а) Так б) Ні

II. Питання другого рівня складності: тестові завдання з множинним запитом	
<i>Зазначте варіант правильної відповіді</i>	
1. Видача працівнику КПК в національній валюті?	а) Д 313 К 313; б) Д 313 К 311; в) Д 372 К 313; г) Д312 К 312
2. Які витрати у відрядженні відшкодовуються працівнику?	а) на розважальні заходи; б) на алкогольні напої та тютюнові вироби; в) витрати на відвідування цікавих місць під час відрядження; г) проїзд та проживання
3. В якому документі зазначається розмір добових та строк відрядження?	а) в колективному договорі; б) ВКО; в) ПКО; г) в журналі реєстрації посвідчень про відрядження; д) в наказі про відрядження
4. Термін закордонного відрядження працівника визначається керівником, але має не перевищувати?:	а) 10 днів; б) 50 днів; в) 60 днів; г) 30 днів
5. Не дозволяється у відрядженні відшкодування витрат на:	а) алкогольні напої, тютюнові вироби, видовищні заходи; б) витрати на наймання житлового приміщення; в) добові витрати; г) витрати на проїзд до місця відрядження
6. Знято з КПК грошові кошти в національній валюті:	а) Д 92 К 651; б) Д 372 К 313; в) Д 945 К313; г) Д 313 К311
7. Після повернення з відрядження, якщо кошти перераховані на платіжну картку, працівник повинен відзвітуватися до закінчення:	а) 2-го банківського дня; б) 4-го банківського дня; в) 3-го календарного дня; г) 5-го банківського дня
8. Максимальний розмір добових за кордон складає:	а) 80 дол. США; б) 417,30 грн.; в) 0,1 мін. заробітної плати на 1 січня; г) 80 євро

<p>9. Якщо сума авансу, виданого в іноземній валюті, перевищує суму, затверджену в звіті:</p> <ul style="list-style-type: none">а) фактичні витрати відповідно до звіту перераховуються у національну валюту України за валютним курсом на дату отримання авансу;б) різниця між сумою виданого авансу та сумою затвердженого звіту (сума, що залишилася невикористаною) повинна бути повернута підзвітною особою до каси або на відповідний рахунок підприємства ;в) у разі неповернення у встановлений строк валютного авансу, виданого на закордонне відрядження, до працівника підприємства засовуються штрафні санкції в сумі, еквівалентній потрійній вартості зазначених валютних цінностей;г) всі відповіді правильні
<p>10. Якщо сума авансу, виданого в іноземній валюті, повністю співпадає з сумою, затвердженою в звіті:</p> <ul style="list-style-type: none">а) фактичні витрати відповідно до звіту перераховуються у національну валюту України за валютним курсом на дату отримання авансу;б) різниця між сумою виданого авансу та сумою затвердженого звіту (сума, що залишилася невикористаною) повинна бути повернута підзвітною особою до каси або на відповідний рахунок підприємства ;в) у разі неповернення у встановлений строк валютного авансу, виданого на закордонне відрядження, до працівника підприємства засовуються штрафні санкції в сумі, еквівалентній потрійній вартості зазначених валютних цінностей;г) всі відповіді правильні
<p>11. Якщо сума авансу, виданого в іноземній валюті, менша за суму, затверджену в звіті:</p> <ul style="list-style-type: none">а) витрати в межах виданого авансу перераховуються у національну валюту України за валютним курсом на дату отримання авансу;б) витрати, що перевищують розмір виданого авансу, перераховуються у національну валюту України за валютним курсом на дату затвердження звіту.в) підприємство повинно компенсувати працівнику перевитрати, але в національній валюті України;г) всі відповіді правильні
<p>12. Якщо працівник витратив у відрядженні власні кошти, вони підлягають відшкодуванню підприємством не пізніше:</p> <ul style="list-style-type: none">а) трьох робочих днів після повернення з відрядження;б) десяти робочих днів після повернення з відрядження;в) двох робочих днів після повернення з відрядження;г) десяти робочих днів після повернення з відрядження
<p>13. Який розмір штрафу понесе посадова особа за не видачу авансу на відрядження працівнику?</p> <ul style="list-style-type: none">а) 50-100 неоподаткованих мінімумів громадян;б) 30-100 неоподаткованих мінімумів громадян;в) 80-200 неоподаткованих мінімумів громадян;г) правильна відповідь відсутня

<p>14. Якщо підзвітна особа не повернула невикористані підзвітні кошти у встановлений строк, то неповернена сума підпадає обкладенню:</p> <ul style="list-style-type: none">а) ПДВ;б) державним митом;в) ПДФО;г) сума не підлягає оподаткуванню
<p>15. Після повернення з відрядження працівник зобов'язаний відзвітувати за кошти, видані на відрядження:</p> <ul style="list-style-type: none">а) до закінчення 5-го банківського дня після повернення з відрядження, якщо кошти перераховані на платіжні картку;б) до закінчення 10-го(за поважних причин 20-го банківського дня) у випадку, якщо аванс було видано через платіжну картку, а протягом відрядження розрахунки здійснюються суто безготівковим шляхом;в) до закінчення 3-го банківського дня після повернення з відрядження, якщо кошти перераховані на платіжну картку;г) всі відповіді правильні
<p>16. Максимальний розмір добових по Україні становить:</p> <ul style="list-style-type: none">а) 10% від мінімальної заробітної плати на 01.01.поточного року;б) 20% від мінімальної заробітної плати на 01.01.поточного року;в) 25% від мінімальної заробітної плати на 01.01.поточного року;г) 75% від мінімальної заробітної плати на 01.01.поточного року
<p>17. Який первинний документ оформлюється при видачі авансу підзвітній особі з каси?</p> <ul style="list-style-type: none">а) виписка банку;б) платіжне доручення;в) видатковий касовий ордер;г) прибутковий касовий ордер
<p>18. Якими з наведених витрат має бути забезпечений працівник до моменту відрядження?</p> <ul style="list-style-type: none">а) витрати на проїзд;б) витрати на проживання;в) добові;г) всі вищеперераховані варіанти
<p>19. Аванс на відрядження видається:</p> <ul style="list-style-type: none">а) готівкою з каси підприємства;б) перерахуванням на особисту платіжну картку особи;в) шляхом видачі корпоративної платіжної картки однієї з міжнародної платіжної системи;г) всі вищеперераховані варіанти вірні
<p>20. Який з шляхів видачі авансу не тягне за собою руху грошових коштів?</p> <ul style="list-style-type: none">а) готівкою з каси;б) шляхом перерахунку на особисту платіжну картку;в) шляхом видачі корпоративної платіжної картки;г) немає вірної відповіді

<p>21. Бухгалтерський облік витрат на відрядження регулюється:</p> <p>а) П(С)БО 16; б) П(С)БО 21; в) П(С)БО 23; г) правильна відповідь а) і б)</p>
<p>22. В якому нормативному документі визначено максимальний розмір добових для працівників недержавних підприємств?</p> <p>а) ПКУ; б) Постанова КМУ «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів»; в) П(С)БО 16; г) Господарський кодекс України</p>
<p>23. В якому нормативному документі визначено максимальний розмір добових для працівників державних підприємств?</p> <p>а) ПКУ; б) Постанова КМУ «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів»; в) П(С)БО 16; г) Господарський кодекс України</p>
<p>24. Протягом скількох днів працівник повинен повернути виданий аванс, якщо він з поважних причин не виїхав у відрядження?</p> <p>а) 5; б) 6; в) 3; г) 10</p>
<p>25. Добові витрати – це</p> <p>а) витрати на харчування та фінансування інших особистих потреб відрядженого; б) витрати на оплату телефонних розмов (які не пов'язані з господарською діяльністю); в) витрати, понесені на виготовлення закордонних паспортів і віз; г) витрати, понесені на проживання, а також витрати на харчування чи побутові послуги</p>
<p>26. Рішення про продовження терміну відрядження у разі затримки з поважних причин приймає:</p> <p>а) відряджений працівник; б) бухгалтер; в) керівник підприємства; г) власник підприємства</p>

<p>27. Час перебування працівника у відрядженні в країні, з якою встановлено повний прикордонний контроль, визначається:</p> <p>а) за наказом керівника;</p> <p>б) за відмітками в закордонному паспорті;</p> <p>в) за відмітками в посвідченні про відрядження;</p> <p>г) за Звітом про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт</p>
<p>28. У випадку, коли за результатами перевірки Звіту про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, відряджений працівник повинен повернути надлишково видані йому кошти, такі кошти повертаються:</p> <p>а) у валюті, в якій було видано аванс;</p> <p>б) у національній валюті України;</p> <p>в) за домовленістю між працівником і керівником підприємства;</p> <p>г) такі кошти не повертаються</p>
<p>29. У випадку, коли за результатами перевірки Звіту про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, відрядженому працівнику слід відшкодувати кошти, які він витратив понад суму виданого авансу, такі кошти повертаються:</p> <p>а) у валюті, в якій було видано аванс;</p> <p>б) у національній валюті України;</p> <p>в) за домовленістю між працівником і керівником підприємства;</p> <p>г) такі кошти не повертаються</p>
<p>III. Питання третього рівня складності.</p>
<p>Тестові завдання відкритого типу: твердження з невідомою змінною</p> <p><i>Доповнити твердження, вписавши правильну відповідь у відповідному відмінку</i></p>
<p>1. При використанні корпоративної платіжної картки грошові кошти вважаються виданими під звіт у момент _____</p>
<p>2. Видачу авансу працівнику з каси готівкою слід оформити таким первинним документом, як _____</p>
<p>3. Не дозволяється відшкодувати витрати на _____</p>
<p>4. Після повернення з відрядження підзвітна особа зобов'язана протягом _____ днів подати в бухгалтерію авансовий звіт про витрачені у відрядженні кошти, до якого додаються посвідчення на відрядження з відмітками про вибуття і прибуття, а також в оригінали документи, що підтверджують вартість витрат (проїзні квитки, рахунки, чеки, квитанції тощо)</p>
<p>5. _____ - спеціальний платіжний засіб у вигляді емітованої в установленому законодавством порядку пластикової чи іншого виду картки, що використовується для здійснення платіжних операцій з рахунку підприємства-платника, а також інших операцій, встановлених договором</p>
<p>6. _____ – поїздка працівника за розпорядженням керівника підприємства, об'єднання, установи, організації на певний термін в іншу країну для виконання службового доручення поза місцем його постійної роботи</p>
<p>7. _____ – це витрати на харчування та фінансування інших особистих потреб фізичної особи, направленої у відрядження</p>

8. З метою звітування у певні строки підзвітна особа має подати до бухгалтерії	
9. Максимальний термін відрядження за кордон становить _____ - календарних днів	
10. _____ – працівник даного підприємства, який отримав грошові кошти в підзвіт для майбутніх витрат згідно з наказом (розпорядженням) керівника підприємства	
11. При використанні корпоративної платіжної картки грошові кошти вважаються виданими в підзвіт у момент	
12. Максимальний розмір добових за відрядженням за кордон, які дозволено віднести до складу податкових витрат, становить не більше _____	
13. При перерахуванні грошових коштів на особисту платіжну картку грошові кошти вважаються виданими в підзвіт у момент	
14. _____ – документ, що підставою для відрядження працівника, в якому зазначається мета виїзду, завдання та очікуваний результат, строк та умови перебування за кордоном	
15. Розмір добових витрат, що виплачуються працівникам, направленим у відрядження підприємствами усіх форм власності, не може бути нижчим ніж норми добових витрат, встановлених для	
IV. Питання четвертого рівня складності.	
Тестові завдання на відповідність	
<i>Встановіть відповідність у вигляді комбінації цифр і букв</i>	
1. <i>Встановіть відповідність між витратами, пов'язаними з відрядженням, та джерелами знаходження інформації.</i>	
Витрати	Джерела
1. Витрати на проїзд	А. За інформацією залізничних, автобусних, авіакас
2. Добові витрати	Б. За даними МВС України
3. Витрати на проживання	В. ПКУ та наказ про відрядження
4. Витрати на оформлення закордонного паспорта	Г. За інформацією з сайту, або прас-листа готелю очікуваного перебування
2. <i>Встановіть відповідність між термінами та їх визначенням.</i>	
Термін	Визначення
1. Добові витрати	А. Працівник даного підприємства, який отримав грошові суми в підзвіт для майбутніх витрат згідно з наказом керівника підприємства
2. Підзвітна особа	Б. Поїздка працівника за розпорядженням керівника підприємства, об'єднання, установи, організації на певний строк в інший населений пункт для виконання службового доручення поза місцем його постійної роботи
3. Службове відрядження	В. Витрати на харчування та фінансування інших особистих потреб працівника у відрядженні
4. Аванс на відрядження	Г. Грошова сума, що видається підзвітній особі перед відрядженням для забезпечення його витрат у ньому

Вправи для роботи в аудиторії та самостійної роботи студента¹⁵

У ВПРАВАХ 7.1-7.21 НЕОБХІДНО:

➤ *скласти кошторис-розрахунок щодо видачі авансу на закордонне відрядження;*

➤ *скласти журнал реєстрації господарських операцій з відображенням операцій на рахунках бухгалтерського обліку та зазначенням необхідних сум*

Вправа 7.1

ПАТ «Соняшник» відрядило головного агронома у відрядження до м. Варшава, Польща на 5 днів: з 01.06 по 05.06 ц.р.

29.05 ц.р. було придбано іноземну валюту і видано цього ж дня аванс готівкою у сумі 2300 євро.

Вправа 7.2

4 червня ц.р. було підписано наказ на відрядження начальника відділу збуту Бурлаченка М.М. до м. Любляна, Словенія, з метою участі в міжнародному семінарі з питань вдосконалення ведення бухгалтерського обліку на період з 05 по 10 червня ц.р.

З цією метою Бурлаченку М.М. 04 червня ц.р. було видано корпоративну пластикову карту, на рахунку якої знаходилось 15500 грн.

Вправа 7.3

10 травня ц.р. було підписано наказ на відрядження начальника технологічного відділу Швець А.П. до м. Вільнюс, Литва, з метою укладання контракту з іноземним постачальником на період з 15 по 18 травня ц.р.

З цією метою Швець А. П. 14 травня ц.р. було видано корпоративну пластикову карту, на рахунку якої знаходилось 1000 євро.

¹⁵ У вправах слід використовувати курси, зазначені в Додатку А.

Вправа 7.4

02.06. ц.р. менеджеру зі збуту ТОВ «Смішинка» Романович А.О. видано аванс на службове відрядження за кордон у розмірі 1200 дол. США. Місце відрядження – Нью-Йорк (США). Тривалість відрядження – 15 днів (виїзд з Києва – 05.06 ц.р., повернення до Києва – 19.06 ц.р.)

Після повернення з відрядження менеджер зі збуту ТОВ «Смішинка» Романович А.О. подав звіт із підтверджуючими документами, згідно з якими його фактичні витрати дорівнюють сумі виданого авансу, тобто 1200 дол. США.

Вправа 7.5

02 червня ц.р. було підписано наказ на відрядження начальника відділу збуту Бурлаченка М.М. до м. Любляна, Словенія, з метою участі в міжнародному семінарі з питань вдосконалення ведення бухгалтерського обліку на період з 05 по 10 червня ц.р.

02.06 ц.р. йому видали КПК з сумою на рахунку 50000 грн.

У Словенії він зняв готівку 03 червня на загальну суму 1200 дол. Комісія банку згідно виписки – 20 грн.

Вправа 7.6

10 травня ц.р. було підписано наказ на відрядження начальника технологічного відділу Швець А.П. до м. Вільнюс, Литва, з метою укладання контракту з іноземним постачальником на період з 15 по 18 травня ц.р. Йому видали КПК з сумою на рахунку 30000 грн.

У Литві він зняв готівку 12 травня на загальну суму 600 дол. Комісія банку згідно виписки – 20 грн.

Вправа 7.7

Начальник технологічного відділу Швець А.П. 11.05 ц.р. отримав аванс на відрядження в розмірі 1000 євро (відповідно до наказу відрядження заплановане на період з 12.05 по 15.05).

16 травня ц.р. працівник подав до бухгалтерії звіт, до якого були додані такі документи:

- копія закордонного паспорта з відмітками про проходження прикордонного контролю 12.05 і 14.05;
- 2 квитки вартістю 200 євро кожний;
- рахунок за проживання в готелі на суму 440 євро;

Вправа 7.8

5 березня ц.р. було підписано наказ про відрядження працівника адміністрації Гана А.В. до США з метою підписання експортного контракту. Йому видали КПК з сумою на рахунок 70000 грн.

У США 7 березня він зняв готівку на суму 2000 дол. Комісія банку згідно виписки – 30 грн.

Вправа 7.9

Строк відрядження маркетолога – з 19-го по 25-те серпня ц.р. Вартість квитків – 800 грн., орієнтовна вартість проживання – 550 євро.

Після повернення з відрядження поданий звіт, до якого додаються наступні документи:

- копія закордонного паспорту з відмітками митниці про перетин кордону 20-го серпня та 25-го серпня;
- квитки Житомир-Мюнхен – 800 грн., в тому числі ПДВ;
- квитки Мюнхен-Житомир – 200 євро;
- рахунок за проживання в готелі – 600 євро, з них: за наймання номера – 550 євро; за побутові послуги – 50 євро;
- квитки на проїзд за місцем відрядження – 92 євро;
- рахунок за телефон – 52 євро.

Розрахунки з працівником проведено у встановлені терміни.

Вправа 7.10

07.09.ц.р технолог ТзОВ «Амур» Недільській Т.В. видано аванс на службове відрядження за кордон у розмірі 1000 євро. Мета відрядження: переговори щодо експорту послуг на більш вигідних умовах в м. Париж (Франція)

Тривалість відрядження – 4 дні. Виїзд з м. Києва 09.09 ц.р, повернення до м Києва – 12.09 ц.р.

15.09 ц.р. Недільська Т.В. надала в бухгалтерію звіт, до якого були додані всі необхідні підтверджуючі документи.

- а) аванс витрачено частково - на суму 900 євро.
- б) аванс на відрядження використано повністю в сумі 1000 євро
- в) витрати на відрядження перевищили суму виданого авансу і склали 1020 євро.

Розрахунки з працівником у кожному випадку проведено у встановлені терміни.

Вправа 7.11

10 липня ц.р. підписано Наказ на відрядження менеджера відділу маркетингу до м. Дортмунд, Німеччина, з метою підписання контракту на збут продукції на період з 15 по 18 липня ц.р. Наказом передбачено відшкодування добових по Україні в розмірі 300 грн., за кордон – 1700 грн. Працівнику 14 липня видано аванс в готівковій формі в іноземній валюті – 3000 євро.

Після повернення з відрядження працівник до Звіту про витрачання коштів, виданих на відрядження або під звіт від 20 липня ц.р. додав наступні документи: копію сторінок закордонного паспорту з відмітками митниці про перетин кордону 16 та 18 липня ц.р.; квитки Житомир-Київ – 80 грн., Київ-Житомир – 80 грн.; авіаквитки Київ-Дортмунд-Київ – 500 євро; квитки на проїзд за місцем відрядження – 155 євро, рахунок за проживання в готелі – 1025 євро.

Розрахунки з працівником проведено у встановлені терміни.

Вправа 7.12

10 липня ц.р. підписано Наказ на відрядження головного бухгалтера до м. Відня з метою участі в переговорах на період з 15 по 20 липня ц.р. Наказом передбачено відшкодування добових по Україні в розмірі 200 грн., за кордон – 1800 грн.

Працівнику 13 липня видано аванс в іноземній валюті – 2500 євро.

Після повернення з відрядження підзвітною особою до Звіту про витрачання коштів, виданих на відрядження або під звіт від 23 липня ц.р. додано наступні документи: копію сторінок закордонного паспорту з відмітками митниці про перетин кордону 16 та 19 липня ц.р.; квитки Житомир-Львів-Житомир – 150 грн.; квитки Львів-Відень – 760 грн.; авіаквитки Відень-Львів – 550 євро; квитки на проїзд за місцем відрядження – 75 євро, рахунок за проживання в готелі – 2400 євро, в тому числі за телефонні розмови – 35 євро (пов'язані з виконанням службових завдань).

Розрахунки з працівником проведено у встановлені терміни.

Вправа 7.13

10 квітня ц.р. підписано Наказ на відрядження менеджера відділу маркетингу до м. Дортмунд, Німеччина, з метою підписання контракту на збут продукції на період з 15 по 18 квітня ц.р. Наказом передбачено відшкодування добових по Україні в розмірі 100 грн., за кордон – 700 грн. Працівнику 14 квітня видано аванс в готівковій формі в іноземній валюті – 1000 євро.

Після повернення з відрядження працівник до Звіту про витрачання коштів, виданих на відрядження або під звіт від 20 квітня ц.р. додав наступні документи: копію сторінок закордонного паспорту з відмітками митниці про перетин кордону 16 та 18 квітня ц.р.; квитки Житомир-Київ – 50 грн., Київ-Житомир – 50 грн.; авіаквитки Київ-Дортмунд-Київ – 400 євро; квитки на проїзд за місцем відрядження – 25 євро, рахунок за проживання в готелі – 125 євро.

Розрахунки з працівником проведено у встановлені терміни.

Вправа 7.14

5 травня ц.р. було підписано наказ про відрядження начальника відділу збуту Пінчука П.К. до Чехії з метою підписання експортного контракту. Йому видали КПК, рахунок в гривні на суму 50000 грн.

У Чехії він зняв готівку 6 травня на загальну суму 1000 євро. Комісія банку згідно виписки – 20 грн.

Вправа 7.15

Підприємство ПрАТ «Зоря» відрядило головного інженера до Іспанії в м. Мадрид на 6 днів з 12 по 17 квітня 2010 р.

09.04.ц.р. було придбано валюту і видано цього дня аванс в сумі 3300 євро. Добові працівнику виплачуватимуть в розмірі, передбаченому ПКУ. Під час відрядження працівник витратив гроші на:

- авіаквитки Київ – Мадрид – Київ - 250 євро;
- проживання в готелі: 5 днів по 500 євро;

Працівник вчасно повернувся з відрядження, звіт склав 20 квітня.

Розрахунки з працівником проведено у встановлені терміни.

Вправа 7.16

08.05 ц.р. менеджеру ТзОВ «Полісся» було видано аванс в сумі 2760 дол. США з урахуванням того, що Наказом керівника ТзОВ «Полісся» передбачено відшкодування добових по Україні в розмірі 100 грн., за кордон – 700 грн.

Виїхав менеджер з Києва 9-го травня, прибув до Києва 19-го травня. 21.05 ц.р. менеджер надав зі звітом про використання грошових коштів, наданих на відрядження або під звіт, наступні документи: квитки на проїзд вартістю 700 дол. США; рахунок за проживання в готелі – 1500 дол. США; копію сторінок закордонного паспорту з відмітками в закордонному паспорті – про перетин кордону з України в Польщу – 10-го травня, про перетин кордону з Польщі до України – 19-го травня.

Розрахунки з працівником проведено у встановлені терміни.

Вправа 7.17

7 травня ц.р. підписано Наказ на відрядження головного бухгалтера до м. Варшави з метою участі в переговорах на період з 9 по 19 травня ц.р. Наказом передбачено відшкодування добових по Україні в розмірі 100 грн., за кордон – 800 грн. Працівнику 8 травня видано аванс в іноземній валюті – 2000 дол. США.

Менеджер ТзОВ «Полісся» 19.05 ц.р. прибув з відрядження та 21.05 ц.р. надав зі звітом про використання грошових коштів, наданих на відрядження або під звіт, наступні документи: квитки на проїзд вартістю 700 дол. США; рахунок за проживання в готелі – 1500 дол. США.

Виїхав менеджер з Києва 9-го травня, прибув до Києва 19-го травня. Відмітки в закордонному паспорті – про перетин кордону з України в Польщу – 10-го травня, про перетин кордону з Польщі до України – 19-го травня.

Розрахунки з працівником проведено у встановлені терміни.

Вправа 7.18

7 травня ц.р. підписано Наказ на відрядження начальника виробничого цеху до м. Варшава з метою участі в міжнародній виставці на період з 9 по 19 травня ц.р. Наказом передбачено відшкодування добових по Україні в розмірі 50 грн., за кордон – 500 грн. Працівнику 8 травня видано аванс в іноземній валюті – 3000 дол. США.

Менеджер ТзОВ «Полісся» 19.05 ц.р. прибув з відрядження та

21.05 ц.р. надав зі звітом про використання грошових коштів, наданих на відрядження або під звіт, наступні документи: квитки на проїзд вартістю 700 дол. США; рахунок за проживання в готелі – 1500 дол. США.

Виїхав менеджер з Києва 9-го травня, прибув до Києва 19-го травня. Відмітки в закордонному паспорті – про перетин кордону з України в Польщу – 10-го травня, про перетин кордону з Польщі до України – 19-го травня.

Розрахунки з працівником проведено у встановлені терміни.

Вправа 7.19

02 вересня ц.р. було підписано наказ на відрядження начальника відділу збуту Криниці К.І. до м. Краків, Польща, з метою участі в міжнародній виставці на період з 10 по 15 вересня ц.р.

З цією метою Криниці К.І. 09 вересня ц.р. було видано корпоративну пластикову карту, на рахунку якої знаходилось 20000 грн.

Після повернення з відрядження Криниця К.І. разом зі звітом про витрачання коштів, виданих на відрядження або під звіт від 16 вересня ц.р., подав наступні документи:

– копію сторінок закордонного паспорта з відмітками про перетин кордону 11 та 15 вересня ц.р.;

– квитанцію банкомату про зняття коштів в сумі 1000 грн. від 09 вересня ц.р. (комісія відсутня);

– квитанцію банкомату про зняття коштів в сумі 100 євро від 11 вересня ц.р. (внутрішньосистемний курс обміну відповідає курсу ВРУ, комісія банку – 0, 1%);

– рахунок готелю з квитанцією про оплату через термінал на суму 720 євро від 11 вересня ц.р. (внутрішньосистемний курс обміну відповідає курсу ВРУ);

– квитки Житомир-Краків на 10 вересня ц.р. вартістю 500 грн. та Краків-Житомир вартістю 500 грн. на 14 вересня ц.р.

Розрахунки з працівником проведено у встановлені терміни.

Вправа 7.20

Строк відрядження директора – з 9-го по 15-те серпня ц.р. Вартість квитків – 1800 грн., орієнтовна вартість проживання – 750 євро. Кошти, видані під звіт, були придбані на ВРУ 05.08 ц.р. та видані готівкою в цей же день.

Після повернення з відрядження 17,08 ц.р. поданий звіт, до якого додані наступні документи:

- копія закордонного паспорту з відмітками митниці про перетин кордону 10-го серпня та 15-го серпня;
- квитки Житомир-Мюнхен – 1800 грн., в тому числі ПДВ;
- квитки Мюнхен-Житомир – 300 євро;
- рахунок за проживання в готелі – 700 євро, з них: за наймання номера – 680 євро; за побутові послуги – 20 євро;
- квитки на проїзд за місцем відрядження – 102 євро;
- рахунок за телефон – 52 євро.

Розрахунки з працівником проведено у встановлені терміни.

Вправа 7.21

Заповнити лист Касової книги за наступних умов.

Відповідно до записів в Касові книзі, відкритій для відображення операцій в іноземній валюті (євро) за 05 квітня ц.р., залишку коштів на початок дня немає.

Протягом 05 квітня ц.р. отримано готівку з банку для видачі авансу на закордонне відрядження – 1700 євро (ПКО № 1), видано аванс працівникам Петрову П.В. у сумі 1000 євро (ВКО № 1) та Іванову І.В. – у сумі 700 євро (ВКО № 2).

Того ж дня підзвітна особа – працівник Шпак Ш.К. разом з авансовим звітом повернув до каси невикористану у закордонному відрядженні суму виданого авансу – 30 євро (ПКО № 2).

Залишок валютної готівки здано до обслуговуючого банку в повному обсязі (ВКО № 3).

Додаток А

**Курси іноземних валют (долара США та євро) для виконання вправ,
представлених в завданнях підручника**

Місяць	Число	Курс долара США, грн./дол.			Курс євро, грн./євро		
		НБУ	ВРУ		НБУ	ВРУ	
			купівля	продаж		купівля	продаж
1	2	3	4	5	6	7	8
Січень	01	--	--	--	--	--	--
	02	--	--	--	--	--	--
	03	--	--	--	--	--	--
	04	--	--	--	--	--	--
	05	--	--	--	--	--	--
	06	15.779566	16.1100	16.3100	18.801353	19.1821	19.4186
	07	--	--	--	--	--	--
	08	15.755631	16.0300	16.2300	18.640487	18.9121	19.1465
	09	15.749587	16.1000	16.3000	18.534114	18.9674	19.2014
	10	--	--	--	--	--	--
	11	--	--	--	--	--	--
	12	15.757965	16.1800	16.4300	18.614884	19.1603	19.4531
	13	15.767906	16.1200	16.3700	18.612436	18.9732	19.2494
	14	15.771240	16.0300	16.2700	18.581675	18.9025	19.1839
	15	15.776095	16.1000	16.3500	18.576352	18.7339	19.0232
	16	15.797967	16.0800	16.3300	18.496260	18.5691	18.8562
	17	15.876430	--	--	18.397607	--	--
	18	--	--	--	--	--	--
	19	15.807737	16.2200	16.4200	18.318006	18.8557	19.0816
	20	15.772208	16.0100	16.2100	18.303647	18.5555	18.7873
	21	15.784755	16.0200	16.2200	18.277168	18.6472	18.8800
	22	15.767642	16.0700	16.2700	18.279427	18.4242	18.6535
	23	15.792050	16.1200	16.3200	18.347204	18.1253	18.3469
	24	--	--	--	--	--	--
	25	--	--	--	--	--	--
	26	15.810005	16.0900	16.2900	17.704044	18.1334	18.3539
	27	15.899591	16.1000	16.3000	17.877500	18.3137	18.5396
	28	15.869445	16.2000	16.4000	17.941995	18.3238	18.5451
	29	15.954336	16.2800	16.4800	18.098599	18.4533	18.6784
	30	16.157817	16.3800	16.5800	18.282570	18.5077	18.7337
	31	--	--	--	--	--	--
Лютий	01	--	--	--	--	--	--
	02	16.146996	16.4200	16.6200	18.254179	18.6169	18.8371
	03	16.241449	16.6000	16.8000	18.369079	18.9904	19.2158
	04	15.728929	16.9000	17.1000	19.030830	19.2778	19.5059
	05	17.999763	21.8000	22.2000	20.602529	24.9021	25.3524
	06	23.130580	24.4000	25.2000	26.391992	27.6720	28.5768
	07	--	--	--	--	--	--
	08	--	--	--	--	--	--
	09	24.956198	25.1000	25.9000	28.567360	28.4408	29.3395
	10	24.840495	25.4000	25.9000	28.007658	28.7401	29.2954
	11	25.558067	25.6000	26.2000	28.872948	28.9177	29.5929
	12	25.099142	26.1500	26.7000	28.397169	29.7717	30.3979

Продовження додатку А

1	2	3	4	5	6	7	8
Лютий	13	25.918523	25.8000	26.2500	29.360503	29.4274	29.9355
	14	--	--	--	--	--	--
	15	--	--	--	--	--	--
	16	26.049893	26.0000	26.6000	29.647383	29.6764	30.3532
	17	26.358713	26.6000	26.9000	30.070020	30.3240	30.6660
	18	26.799674	26.9000	27.3000	30.591828	30.5584	30.9827
	19	27.357992	26.9500	27.5000	31.111509	30.6691	31.2647
	20	27.858494	28.8000	29.7000	31.722467	32.5296	33.5431
	21	--	--	--	--	--	--
	22	--	--	--	--	--	--
	23	28.348066	30.5000	31.7000	32.027645	34.5565	35.8812
	24	28.291218	32.0000	33.5000	31.963418	36.2432	37.9354
	25	28.046032	22.0000	27.0000	31.770545	24.9612	30.6342
	26	30.010175	30.7000	32.4000	34.049545	34.4423	36.3495
27	27.763120	27.0000	28.5000	31.419523	30.2076	31.8801	
28	--	--	--	--	--	--	
Березень	01	--	--	--	--	--	--
	02	26.858114	26.5000	27.5000	30.188520	29.7277	30.8495
	03	24.820658	24.5000	25.0000	27.866153	27.4375	27.9900
	04	23.771263	21.9000	24.0000	26.577747	24.3032	26.6256
	05	23.090564	22.6000	23.3000	25.685943	24.9278	25.6905
	06	22.897045	22.5000	23.0000	25.344739	24.4417	24.9803
	07	--	--	--	--	--	--
	08	--	--	--	--	--	--
	09	--	--	--	--	--	--
	10	21.735710	21.4500	21.7000	23.604981	23.0802	23.3448
	11	21.552936	21.4700	21.5700	23.143543	22.7002	22.8016
	12	21.553929	21.5000	21.7000	22.799746	22.8975	23.0888
	13	21.616059	21.5400	21.6500	22.941123	22.7736	22.7736
	14	--	--	--	--	--	--
	15	--	--	--	--	--	--
	16	21.770381	21.6500	21.9500	23.015647	22.8732	23.1901
	17	22.246866	22.2500	22.5000	23.486016	23.6295	23.8927
	18	23.296786	23.4000	23.6000	24.776133	24.8203	25.0301
	19	23.394039	22.8000	23.3000	24.778966	24.2911	24.8238
	20	23.190613	22.7500	23.2500	24.760618	24.5063	25.0449
	21	--	--	--	--	--	--
	22	--	--	--	--	--	--
	23	23.149873	22.9000	23.1500	24.946303	25.0205	25.2867
	24	23.287844	23.5000	23.6500	25.411695	25.6331	25.8163
	25	23.557021	23.5000	23.7500	25.794938	25.7748	26.0466
	26	23.500799	23.4000	23.5500	25.815628	25.5504	25.7118
	27	23.513024	23.4500	23.6000	25.800841	25.5112	25.6650
	28	--	--	--	--	--	--
	29	--	--	--	--	--	--
	30	23.442625	23.4800	23.5500	25.449314	25.4429	25.5140
	31	--	23.4100	23.5200	--	25.1517	25.2651

Продовження додатку А

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>
Квітень	01	23.451383	23.4900	23.5700	25.231343	25.2376	25.3212
	02	23.481944	23.4300	23.5300	25.254831	25.4988	25.6053
	03	23.509492	22.9500	23.3500	25.460708	25.2427	25.6803
	04	--	--	--	--	--	--
	05	--	--	--	--	--	--
	06	23.304799	23.4700	23.5700	25.239097	25.8780	25.9812
	07	23.447515	23.5200	23.5900	25.393659	25.5662	25.6423
	08	23.506033	23.5000	23.5800	25.496994	25.5186	25.5843
	09	23.510335	23.3500	23.5000	25.536926	25.0475	25.2037
	10	23.435369	22.3500	22.8000	25.249267	23.7200	24.1930
	11	--	--	--	--	--	--
	12	--	--	--	--	--	--
	13	--	--	--	--	--	--
	14	22.882033	22.7500	22.9500	24.186309	24.2742	24.4876
	15	22.926551	21.3500	21.6500	24.219608	22.7142	23.0312
	16	21.783027	21.0000	21.4000	23.044264	22.5330	22.9600
	17	21.445856	20.9800	21.0700	22.970656	22.6017	22.6966
	18	--	--	--	--	--	--
	19	--	--	--	--	--	--
	20	21.057654	22.0500	22.5500	22.771747	23.6728	24.2096
	21	22.254387	22.3500	22.7500	23.863379	23.8876	24.3129
	22	22.276179	22.5000	22.8000	23.835512	24.1627	24.4849
	23	22.542193	22.2800	22.5200	24.217078	23.9554	24.2090
	24	22.531063	22.6000	22.9000	24.270461	24.4441	24.7686
	25	--	--	--	--	--	--
	26	--	--	--	--	--	--
	27	22.451630	22.9500	23.1200	24.301644	24.9030	25.0852
	28	22.898565	21.8000	22.1500	24.780827	23.8622	24.2409
	29	22.262406	20.7000	21.1000	24.326131	22.9252	23.3640
	30	21.046832	20.9500	21.1500	23.155725	23.3362	23.5399
Травень	01	--	--	--	--	--	--
	02	--	--	--	--	--	--
	03	--	--	--	--	--	--
	04	--	--	--	--	--	--
	05	21.132395	21.0000	21.1600	23.699981	23.4381	23.6166
	06	21.133059	20.9500	21.0700	23.493622	23.7573	23.8891
	07	21.025503	20.5000	20.6000	23.611640	23.1055	23.2182
	08	20.722460	20.4500	20.5500	23.426741	22.9837	23.0776
	09	--	--	--	--	--	--
	10	--	--	--	--	--	--
	11	--	--	--	--	--	--
	12	20.589862	20.6500	20.8500	23.103884	23.2353	23.4604
	13	20.637560	20.5000	20.6500	23.194554	23.2326	23.3985
	14	20.570787	20.4500	20.6000	23.082480	23.3150	23.4819
	15	20.569333	20.7000	20.9000	23.488121	23.5007	23.7235
	16	--	--	--	--	--	--
	17	--	--	--	--	--	--

Продовження додатку А

1	2	3	4	5	6	7	8
Травень	18	20.698242	22.0000	22.3500	23.446969	24.9480	25.3426
	19	22.118662	20.9000	21.2000	25.190944	23.3181	23.6507
	20	21.252580	20.5500	21.0500	23.760384	22.8166	23.3697
	21	20.812662	20.5500	20.7500	23.139518	22.8413	23.0574
	22	20.678827	20.8000	21.0000	23.021738	22.9340	23.1483
	23	--	--	--	--	--	--
	24	--	--	--	--	--	--
	25	20.836853	20.9000	21.3000	23.262263	22.9293	23.3682
	26	21.133675	20.9500	21.3000	23.200548	22.8732	23.2553
	27	21.423472	20.9500	21.2000	23.407286	22.7370	23.0041
	28	21.041285	20.9500	21.0500	22.857148	22.8124	22.9213
	29	21.048227	21.0700	21.1800	22.934148	23.1706	23.2916
	30	--	--	--	--	--	--
31	--	--	--	--	--	--	
Червень	01	--	--	--	--	--	--
	02	21.084888	21.0000	21.0800	23.130122	23.3604	23.4388
	03	21.070818	20.8500	21.0000	23.239005	23.3874	23.5410
	04	21.005961	20.9900	21.0400	23.388037	23.6662	23.7204
	05	21.013713	21.0000	21.0700	23.781219	23.2680	23.3223
	06	--	--	--	--	--	--
	07	--	--	--	--	--	--
	08	21.025806	21.1500	21.3000	23.586749	23.6985	23.8623
	09	21.102444	21.1500	21.2000	23.554548	23.7445	23.8415
	10	21.169299	21.0700	21.1500	23.813344	23.8449	23.9312
	11	21.153330	21.0000	21.0400	23.858841	23.5704	23.6110
	12	21.027495	21.0900	21.1600	23.618082	23.6882	23.7626
	13	--	--	--	--	--	--
	14	--	--	--	--	--	--
	15	21.058829	21.5000	21.6800	23.628006	24.1509	24.3509
	16	21.448810	21.8500	22.1000	24.061275	24.5725	24.8470
	17	22.147739	21.5000	21.6000	24.838689	24.2240	24.3324
	18	21.650235	21.2000	21.3200	24.419300	24.1786	24.3154
	19	21.329154	21.6500	21.8500	24.323767	24.5554	24.7757
	20	--	--	--	--	--	--
21	--	--	--	--	--	--	
22	21.635428	21.7000	21.8500	24.445870	24.6729	24.8390	
23	21.768700	21.5200	21.6700	24.696590	24.0184	24.1858	
24	21.525720	21.2000	21.3000	24.117417	23.7143	23.8197	
25	21.178020	21.0000	21.1000	23.746914	23.5221	23.6235	
26	21.196069	20.9900	21.0200	23.752315	23.4668	23.4898	
27	--	--	--	--	--	--	
28	--	--	--	--	--	--	
29	--	--	--	--	--	--	
30	21.015358	21.0000	21.0150	23.541404	23.5221	23.5325	

Продовження додатку А

1	2	3	4	5	6	7	8
Листопад	01	21.005219	20.9950	21.1000	23.502740	23.2435	23.2496
	02	21.006373	21.0000	21.0100	23.317074	23.2743	23.2853
	03	21.011609	20.9950	21.0300	23.251447	23.2981	23.3390
	04	--	--	--	--	--	--
	05	--	--	--	--	--	--
	06	21.018248	21.3000	21.4500	23.321848	23.5109	23.6700
	07	21.265897	21.6500	21.8000	23.409499	23.7024	23.8601
	08	21.700382	21.7000	21.9000	23.720688	23.9676	24.1841
	09	21.971761	22.0500	22.1700	24.221669	24.3850	24.5155
	10	21.848173	21.6500	21.8500	24.150970	24.2025	24.4217
	11	--	--	--	--	--	--
	12	--	--	--	--	--	--
	13	21.916483	21.9500	22.1000	24.513586	24.2569	24.4138
	14	21.963753	22.0300	22.1200	24.267751	24.3145	24.4138
	15	21.995345	22.0500	22.2000	24.263065	24.1645	24.3267
	16	22.107282	22.0000	22.1000	24.337907	23.9954	24.0978
	17	21.986687	22.0200	22.0800	23.892933	23.9027	23.9634
	18	--	--	--	--	--	--
	19	--	--	--	--	--	--
	20	22.014924	22.0000	22.1500	23.972051	23.8348	23.9906
	21	22.032134	22.0000	22.1000	23.909272	23.9778	24.0867
	22	22.021461	22.0500	22.0900	23.930722	24.0367	24.0736
	23	22.012094	22.0900	22.1300	23.997585	24.2702	24.3053
	24	22.015695	22.1000	22.2500	24.215063	24.1862	24.3481
	25	--	--	--	--	--	--
	26	--	--	--	--	--	--
	27	22.073520	22.1000	22.1700	24.146224	24.5044	24.5820
	28	22.062278	22.0500	22.1200	24.396467	24.3365	24.4138
	29	22.039591	22.0200	22.0700	24.298649	24.3012	24.3476
	30	22.073558	21.0500	21.2000	24.347134	23.0097	23.1716
	31	21.611775	22.1000	21.2500	23.675700	23.3956	23.5598
Серпень	01	--	--	--	--	--	--
	02	--	--	--	--	--	--
	03	21.126666	21.7000	21.85 00	23.169615	23.8244	23.9891
	04	21.717484	21.4000	21.6500	23.782817	23.4608	23.7305
	05	21.714134	21.8000	21.9300	23.826919	23.7729	23.9102
	06	21.565865	21.0000	21.3000	23.470131	22.9236	23.2510
	07	21.484096	21.1000	21.2000	23.385438	22.9462	23.0486
	08	--	--	--	--	--	--
	09	--	--	--	--	--	--
	10	21.089882	21.3000	21.5600	23.074440	23.3661	23.5263
	11	21.262951	21.5000	21.6500	23.304194	23.7876	23.9470
	12	21.371550	21.1500	21.3500	23.626249	23.6308	23.8522
	13	21.385392	21.5500	21.6500	23.855405	23.9528	24.0618
	14	21.396247	21.9500	22.1500	23.769091	24.4435	24.6662
	15	--	--	--	--	--	--
	16	--	--	--	--	--	--

Продовження додатку А

1	2	3	4	5	6	7	8
Серпень	17	21.757665	22.1500	22.3500	24.305488	24.5754	24.7928
	18	22.018809	22.0700	22.2000	24.440878	24.3696	24.5110
	19	22.087367	22.1800	22.2500	24.428628	24.4845	24.5595
	20	22.066773	21.9000	22.0700	24.363262	24.4666	24.6499
	21	22.030769	22.1400	22.2400	24.637009	25.0071	25.1178
	22	--	--	--	--	--	--
	23	--	--	--	--	--	--
	24	--	--	--	--	--	--
	25	22.095544	22.5500	22.6500	24.925983	25.8332	25.9455
	26	22.623411	21.4500	21.6500	26.030497	24.4272	24.6463
	27	21.425702	21.0000	21.2000	24.429585	23.6313	23.8521
	28	21.317065	21.2500	21.4000	24.054176	23.8871	24.0514
	29	--	--	--	--	--	--
	30	--	--	--	--	--	--
31	21.185441	21.8000	22.2000	23.871755	24.4770	24.9217	
Вересень	01	21.805419	21.7500	21.9000	24.454777	24.4796	24.6440
	02	21.798518	22.0000	22.1700	24.492815	24.7302	24.9190
	03	21.988664	22.0000	22.1000	24.748241	24.4860	24.5950
	04	22.015573	22.0000	22.1000	24.721287	24.4574	24.5641
	05	--	--	--	--	--	--
	06	--	--	--	--	--	--
	07	21.942791	22.0800	22.2300	24.439881	24.6390	24.7975
	08	22.117574	22.1500	22.4000	24.652248	24.7570	25.0320
	09	22.416926	22.0000	22.1500	25.021773	24.5234	24.6889
	10	22.968932	21.5000	21.6500	24.471193	24.1036	24.2696
	11	21.739039	21.7500	21.9000	24.315115	24.5535	24.7185
	12	--	--	--	--	--	--
	13	--	--	--	--	--	--
	14	21.698655	21.8500	22.0000	24.450044	24.7298	24.8974
	15	21.952695	21.9000	22.0300	24.817522	24.7689	24.9137
	16	21.998165	21.7500	21.8800	24.901923	24.5318	24.6718
	17	21.852599	21.5000	21.6500	24.502414	24.3337	24.5034
	18	21.598093	21.8500	22.0000	24.431763	24.9133	25.0778
	19	--	--	--	--	--	--
	20	--	--	--	--	--	--
	21	21.639391	21.6500	21.8000	24.710021	24.3562	24.5228
	22	21.855146	21.6500	21.8000	28.587039	24.1419	24.3004
	23	21.738564	21.4000	21.5500	24.249368	23.9273	24.0929
	24	21.575129	21.4000	21.5500	24.056269	24.1135	24.2825
	25	21.464469	21.7000	21.8500	24.128210	24.2497	24.4130
	26	--	--	--	--	--	--
	27	--	--	--	--	--	--
	28	21.615991	21.5000	21.6000	24.103992	24.0026	24.1120
	29	21.588351	21.4500	21.5300	24.114188	24.0840	24.1695
	30	21.527544	21.1500	21.2200	24.119460	23.6583	23.7702

Продовження додатку А

1	2	3	4	5	6	7	8
Жовтень	01	21.295636	21.0000	21.1000	23.857501	23.4948	23.6045
	02	21.153307	21.1000	21.1500	23.592283	23.8197	23.8741
	03	--	--	--	--	--	--
	04	--	--	--	--	--	--
	05	21.147443	21.1800	21.2500	23.600546	23.7406	23.8148
	06	21.215640	21.2500	21.3200	23.837893	23.8382	23.9146
	07	21.264049	21.2500	21.2900	23.866769	23.8807	23.9235
	08	21.270167	21.3000	21.3500	23.962970	23.9625	24.0102
	09	21.299291	21.6700	21.7700	23.970222	24.5932	24.7067
	10	--	--	--	--	--	--
	11	--	--	--	--	--	--
	12	21.496208	21.5500	21.7500	24.423992	24.5023	24.7297
	13	21.817734	21.6500	21.7500	24.813309	24.6268	24.7406
	14	--	--	--	--	--	--
	15	21.932784	21.6500	21.7500	24.946349	24.6225	24.7275
	16	21.690618	21.2700	21.3500	24.811898	24.2052	24.2941
	17	--	--	--	--	--	--
	18	--	--	--	--	--	--
	19	21.297699	21.5700	21.6700	24.194186	24.4237	24.5347
	20	21.617536	22.1500	22.2700	24.499154	25.1380	25.2742
	21	21.988927	22.3000	22.4500	25.008007	25.3015	25.4672
	22	22.609278	22.2000	22.4000	25.670574	24.7863	25.0096
	23	22.280585	22.8000	23.0500	25.206026	25.1370	25.4103
	24	--	--	--	--	--	--
	25	--	--	--	--	--	--
	26	22.544677	22.9000	23.0000	25.021772	25.2770	25.3851
	27	22.905896	22.8500	22.9500	25.221682	25.2401	25.3482
	28	22.863258	22.9000	22.9800	25.289050	25.3411	25.4273
	29	22.886491	22.9500	23.0000	25.369675	25.1669	25.2172
	30	22.903985	23.0000	23.1000	25.034056	25.4196	25.5301
	31	--	--	--	--	--	--
Листопад	01	--	--	--	--	--	--
	02	22.993727	23.0000	23.0500	25.332189	25.3805	25.4287
	03	23.015217	23.0400	23.1100	25.390387	25.2034	25.2800
	04	23.019410	23.0300	23.1000	25.266104	25.0842	25.1535
	05	23.081425	22.6500	22.8000	25.239538	24.6250	24.7858
	06	22.925434	22.7000	22.9000	24.949859	24.3729	24.5877
	07	--	--	--	--	--	--
	08	--	--	--	--	--	--
	09	22.648966	22.8000	22.9000	24.605837	24.4666	24.5739
	10	22.754934	22.6000	22.7500	24.520717	24.1458	24.3038
	11	22.761335	22.7700	22.8700	24.379666	24.4595	24.5646
	12	22.756907	22.9500	23.0500	24.386302	24.7446	24.8479
	13	22.917230	23.1000	23.2200	24.581021	24.8024	24.9289
	14	--	--	--	--	--	--
	15	--	--	--	--	--	--
	16	23.059785	23.2800	23.3500	24.821553	24.9212	24.9915

Продовження додатку А

1	2	3	4	5	6	7	8
Листопад	17	23.207025	23.7000	23.9000	24.884893	25.2879	25.4989
	18	23.771078	23.8500	24.0000	25.363740	25.4384	25.5984
	19	23.913585	23.8000	23.9000	25.506230	25.4779	25.5801
	20	23.839146	24.0000	24.0700	25.476895	25.6512	25.7236
	21	--	--	--	--	--	--
	22	--	--	--	--	--	--
	23	23.984576	23.9500	24.0500	25.634715	25.5067	25.6084
	24	24.063619	23.8000	23.9000	25.582033	25.3232	25.4296
	25	23.949241	23.7000	23.8000	25.508337	25.0674	25.1732
	26	23.771646	23.4500	23.6000	25.164664	24.9062	25.0608
	27	23.597302	23.8000	23.9000	25.041457	25.1804	25.2838
	28	--	--	--	--	--	--
	29	--	--	--	--	--	--
30	23.884656	23.9800	24.0800	25.269966	25.3684	25.4694	
Грудень	01	23.948086	23.9400	24.0400	25.334680	25.4051	25.5088
	02	23.841563	23.3000	23.4500	25.272057	24.6374	24.7960
	03	23.647700	23.0500	23.2000	25.094939	24.9424	25.1047
	04	23.088807	23.8000	23.9500	24.638066	26.0276	26.1869
	05	--	--	--	--	--	--
	06	--	--	--	--	--	--
	07	23.648624	23.1000	23.3000	25.781730	24.9918	25.2059
	08	23.450698	22.8500	23.0000	25.347859	24.8516	25.0148
	09	22.913187	22.9200	22.9900	24.918091	25.1524	25.2269
	10	22.894918	23.4500	23.5700	25.049330	25.6965	25.8256
	11	23.368319	23.7300	23.8500	25.571951	26.1314	26.2588
	12	--	--	--	--	--	--
	13	--	--	--	--	--	--
	14	23.860094	23.6000	23.8000	26.126803	25.9529	26.1681
	15	23.811620	23.5500	23.7500	26.152302	25.8060	26.0228
	16	23.451305	23.5500	23.7000	25.772984	25.7425	25.9041
	17	23.519276	23.4000	23.5000	25.713624	25.3913	25.4998
	18	23.487675	23.5000	23.6000	25.462988	25.4575	25.5658
	19	--	--	--	--	--	--
	20	--	--	--	--	--	--
	21	23.546414	23.2500	23.4000	25.514894	25.3332	25.4966
22	23.518152	22.8500	22.9500	25.564231	25.0504	25.1577	
23	23.146841	22.9000	23.0000	25.350420	24.9793	25.0861	
24	22.997289	22.8800	22.9500	25.103841	25.0719	25.1394	
25	22.964482	23.2000	23.3000	25.139218	25.4086	25.5065	
26	--	--	--	--	--	--	
27	--	--	--	--	--	--	
28	23.137486	23.8500	23.9800	25.328606	26.1896	26.3276	
29	23.807482	23.9500	24.1000	26.097762	26.1821	26.3413	
30	23.790721	24.0000	24.1500	26.055598	26.2080	26.3693	
31	24.000667	--	--	26.223129	--	--	

Додаток Б

**ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 21
«ВПЛИВ ЗМІН ВАЛЮТНИХ КУРСІВ»****Загальні положення**

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» (далі - Положення (стандарт) 21) визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про операції в іноземних валютах та відображення показників статей фінансової звітності господарських одиниць за межами України в грошовій одиниці України.

2. Норми Положення (стандарту) 21 застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (далі - підприємства) незалежно від форм власності (крім бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності).

3. Положення (стандарт) 21 не поширюється на:

- операції хеджування статей з іноземної валюти;
- відображення (перерахунок) показників статей фінансової звітності, наведених у валюті звітності, в іноземній валюті.

4. Терміни, що наведені в положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, мають таке значення:

Валюта звітності – грошова одиниця України.

Валютний курс – установлений Національним банком України курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни.

Господарська одиниця за межами України – дочірнє, асоційоване, спільне підприємство, філія, представництво або інший підрозділ підприємства, які перебувають або ведуть господарську діяльність за межами України.

Іноземна валюта – валюта інша, ніж валюта звітності.

Курсова різниця – різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах.

Монетарні статті – статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи й зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів.

Немонетарні статті – статті інші, ніж монетарні статті балансу.

Операція в іноземній валюті – господарська операція, вартість якої визначена в іноземній валюті або яка потребує розрахунків в іноземній валюті.

Операції в іноземній валюті

5. Операції в іноземній валюті під час первісного визнання відображаються у валюті звітності шляхом перерахунку суми в іноземній валюті із застосуванням валютного курсу на початок дня, дати здійснення операції (дати визнання активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів і витрат). Підприємство може операції з безготівкових розрахунків в іноземній валюті відобразити у валюті звітності у сумі, визначеній у документах банку, з урахуванням особливостей застосування банком валютного курсу на дату здійснення операції, у разі якщо це не суперечить вимогам податкового і митного законодавства в частині застосування валютного курсу.

6. Сума авансу (попередньої оплати) в іноземній валюті, надана іншим особам у рахунок платежів для придбання немонетарних активів (запасів, основних засобів, нематеріальних активів тощо) і отримання робіт і послуг, при включенні до вартості цих активів (робіт, послуг) перераховується у валюту звітності із застосуванням валютного курсу на початок дня дати сплати авансу. У разі здійснення авансових платежів в іноземній валюті постачальникові частинами та одержання частинами від постачальника немонетарних активів (робіт, послуг) вартість одержаних активів (робіт, послуг) визнається за сумою авансових платежів із застосуванням валютних курсів, виходячи з послідовності здійснення авансових платежів.

Сума авансу (попередньої оплати) в іноземній валюті, одержана від інших осіб у рахунок платежів для поставлення готової продукції, інших активів, виконання робіт і послуг, при включенні до складу доходу звітного періоду перераховується у валюту звітності із застосуванням валютного курсу на початок дня дати одержання авансу. У разі одержання від покупця авансових платежів в іноземній валюті частинами та відвантаження частинами покупцеві немонетарних активів (робіт, послуг) дохід від реалізації активів (робіт, послуг) визнається за сумою авансових платежів із застосуванням валютних курсів, виходячи з послідовності одержання авансових платежів.

Балансова вартість зазначених статей балансу надалі визначається (оцінюється) згідно з відповідними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

7. На кожну дату балансу:

а) монетарні статті в іноземній валюті відображаються з використанням валютного курсу на кінець дня дати балансу;

б) немонетарні статті, які відображені за історичною собівартістю і зарахування яких до балансу пов'язано з операцією в іноземній валюті,

відображаються за валютним курсом на початок дня дати здійснення операції;

в) немонетарні статті за справедливою вартістю в іноземній валюті відображаються за валютним курсом на початок дня дати визначення цієї справедливої вартості.

8. Визначення курсових різниць за монетарними статтями в іноземній валюті проводиться на дату балансу, а також на дату здійснення господарської операції в її межах або за всією статтею (відповідно до облікової політики). Для визначення курсових різниць на дату балансу застосовується валютний курс на кінець дня дати балансу. При визначенні курсових різниць на дату здійснення господарської операції застосовується валютний курс на початок дня дати здійснення операції. Підприємство може здійснити перерахунок залишків на кінець дня за монетарними статтями в іноземній валюті, за якими протягом дня здійснювались господарські операції із застосуванням валютного курсу, встановленого на кінець цього дня.

Курсові різниці від перерахунку грошових коштів в іноземній валюті та інших монетарних статей про операційну діяльність відображаються у складі інших операційних доходів (витрат).

Курсові різниці від перерахунку монетарних статей про інвестиційну і фінансову діяльність відображаються у складі інших доходів (витрат), за винятком курсових різниць, які відображаються згідно з пунктом 9 Положення (стандарту) 21.

Курсові різниці, які виникають внаслідок перерахунку зобов'язань засновників при формуванні статутного капіталу, відображаються у складі додаткового капіталу.

9. Курсові різниці, які виникають щодо дебіторської заборгованості або зобов'язань за розрахунками із господарською одиницею за межами України, погашення яких не плануються і не є ймовірними в найближчій перспективі, відображаються у складі іншого додаткового капіталу та відображаються в іншому сукупному доході.

Фінансова звітність в іноземних валютах

10. Показники статей фінансової звітності господарської одиниці за межами України включаються у валюті звітності до фінансової звітності підприємства в такому порядку:

10.1. Монетарні і немонетарні статті (крім статей власного капіталу) господарської одиниці за межами України підлягають перерахунку за валютним курсом на кінець дня дати балансу.

10.2. Статті доходів, витрат та руху грошових коштів підлягають перерахунку за валютним курсом на кінець дня дати здійснення операцій,

за винятком випадків, коли фінансова звітність господарської одиниці складена у валюті країни з гіперінфляційною економікою.

Для перерахунку доходів, витрат і руху грошових коштів за кожний місяць може застосовуватися середньозважений валютний курс за відповідний місяць.

Середньозважений валютний курс є результатом ділення суми добутків величин курсів Національного банку України та кількості днів їх дії у звітному місяці на кількість календарних днів у цьому місяці.

10.3. Показники статей власного капіталу (крім нерозподіленого прибутку або непокритого збитку) відображаються за валютним курсом на кінець дня дати визнання показника відповідної статті.

10.4. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) на кінець дня дати балансу визначається виходячи з нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) на початок року, чистого прибутку (збитку) за даними перерахованого звіту про фінансові результати за звітний період та суми розподіленого у звітному періоді прибутку (списаного збитку), перерахованої за валютним курсом на кінець дня дати розподілу прибутку (списання збитку).

Зазначений порядок застосовується лише до перерахунку фінансової звітності тих господарських одиниць за межами України, які відповідають усім наведеним нижче ознакам класифікації, кількісні характеристики яких визначаються власником (власниками) або уповноваженим органом (посадовою особою) підприємства відповідно до законодавства та установчих документів:

1) операції з підприємством становлять незначну частку в обсязі діяльності господарської одиниці;

2) основним джерелом фінансування діяльності господарської одиниці є доходи від власних операцій або місцеві позики;

3) витрати на заробітну плату, матеріали та інші елементи операційних витрат господарської одиниці сплачуються або відшкодовуються переважно в іноземній валюті;

4) оплата реалізованої господарською одиницею продукції (робіт, послуг) здійснюється переважно в іноземній валюті;

5) рух грошових коштів підприємства відокремлено від поточної діяльності господарської одиниці за межами України і не зазнає прямого впливу її господарської діяльності.

11. Фінансова звітність господарської одиниці за межами України, складена в грошовій одиниці країни з гіперінфляційною економікою, до застосування порядку, наведеного в пункті 10 Положення (стандарту) 21, попередньо коригується за вимогами Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 22 «Вплив змін цін та інфляції».

Якщо економіка країни діяльності господарської одиниці за межами України втрачає ознаки гіперінфляційної, а показники фінансової звітності господарської одиниці більше не коригуються за Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 22 «Вплив змін цін та інфляції», то оцінка статей фінансової звітності на дату її останнього подання визнається історичною собівартістю для перерахунку у валюту звітності.

12. Включення статей фінансової звітності господарської одиниці за межами України, перерахованих у валюту звітності, до консолідованої фінансової звітності здійснюється згідно з відповідним національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку.

13. Показники статей фінансової звітності господарської одиниці за межами України, яка не відповідає ознакам класифікації, наведеним у пункті 10 Положення (стандарту) 21, відображаються у валюті звітності відповідно до пунктів 6-9 Положення (стандарту) 21.

При змінах ознак класифікації діяльності господарської одиниці за межами України, наведених у пункті 10 Положення (стандарту) 21, застосування порядку перерахунку показників статей фінансової звітності господарської одиниці у валюту звітності починається з дати вказаних змін.

14. У разі продажу або ліквідації господарської одиниці за межами України накопичена сума курсових різниць, що відображена в складі іншого додаткового капіталу, включається до складу інших доходів (витрат) того звітного періоду, в якому визнається прибуток або збиток від продажу (ліквідації) господарської одиниці за межами України та відображається в іншому сукупному доході.

Розкриття інформації про вплив змін валютних курсів у примітках до фінансової звітності

15. У примітках до фінансової звітності наводиться така інформація:

15.1. Сума курсових різниць, що включена до складу доходів і витрат протягом звітного періоду.

15.2. Сума курсових різниць, що включена протягом звітного періоду до складу іншого додаткового капіталу, а також інформація, що пояснює взаємозв'язок між сумою таких курсових різниць на початок і на кінець звітного періоду.

16. У разі зміни ознак класифікації діяльності господарської одиниці за межами України також наводиться така інформація:

16.1. Характер та причини зміни.

16.2. Вплив зміни на власний капітал.

16.3. Вплив зміни на чистий прибуток (збиток) за попередній рік, якщо така зміна відбулася на початку попереднього року.

Додаток В

**КЛАСИФІКАТОР
іноземних валют та банківських металів**

1. Конвертовані валюти, які широко використовуються для здійснення платежів за міжнародними операціями, валюти країн - членів Європейського Союзу та банківські метали (1 група)*.

№ з/п	Найменування валюти	Код валюти	
		цифровий	літерний
1	австралійський долар	036	AUD
2	болгарський лев	975	BGN
3	вона	410	KRW
4	гонконгівський долар	344	HKD
5	данська крона	208	DKK
6	долар США	840	USD
7	злотий	985	PLN
8	євро	978	EUR
9	єна	392	JPY
10	канадський долар	124	CAD
11	куна	191	HRK
12	мексиканське песо	484	MXN
13	новозеландський долар	554	NZD
14	новий ізраїльський шекель	376	ILS
15	норвезька крона	578	NOK
16	сінгапурський долар	702	SGD
17	румунський лей	946	RON
18	форинт	348	HUF
19	фунт стерлінгів	826	GBP
20	чеська крона	203	CZK
21	шведська крона	752	SEK
22	швейцарський франк	756	CHF
23	юань Женьміньбі	156	CNY
24	СПЗ (спеціальні права запозичення)	960	XDR
25	золото	959	XAU
26	паладій	964	XPd
27	платина	962	XPT
28	срібло	961	XAG

* Валюти, що входять до 1 групи, визнаються конвертованими для цілей застосування законодавства України з питань здійснення іноземних інвестицій в Україну.

Продовження додатку В

2. Конвертовані валюти, які широко не використовуються для здійснення платежів за міжнародними операціями (2 група).

№ з/п	Найменування валюти	Код валюти	
		цифровий	літерний
1	2	3	4
1	азербайджанський манат	944	AZN
2	алжирський динар	012	DZD
3	аргентинське песо	032	ARS
4	арубський флорин	533	AWG
5	багамський долар	044	BSD
6	бальбоа	590	PAB
7	барбадосський долар	052	BBD
8	бат	764	THB
9	бахрейнський динар	048	BHD
10	белзький долар	084	BZD
11	білоруський рубль- ¹⁶	974	BYR
12	білоруський рубль- ¹⁷	933	BYN
13	болівар	937	VEF
14	болівіано	068	BOB
15	бразильський реал	986	BRL
16	брунейський долар	096	BND
17	вату	548	VUV
18	вірменський драм	051	AMD
19	ганське седи	936	GHS
20	гайанський долар	328	GYD
21	гвінейський франк	324	GNF
22	гуарані	600	PYG
23	гурд	332	HTG
24	даласі	270	GMD
25	денар	807	MKD
26	джибутійський франк	262	DJF
27	дирхам ОАЕ	784	AED
28	долар Соломонових Островів	090	SBD
29	долар Тринідаду і Тобаго	780	TTD
30	домініканське песо	214	DOP
31	донг	704	VND
32	ескудо Кабо-Верде	132	CVE
33	єгипетський фунт	818	EGP

¹⁶ До 30 червня 2016 року (включно)

¹⁷ 3 01 липня 2016 року

Продовження додатку В

1	2	3	4
34	єменський ріал	886	YER
35	замбійська квача	967	ZMW
36	зімбабвійський долар	932	ZWL
37	золота кордоба	558	NIO
38	індійська рупія	356	INR
39	іранський ріал	364	IRR
40	ісландська крона	352	ISK
41	йорданський динар	400	JOD
42	катарський ріал	634	QAR
43	кенійський шилінг	404	KES
44	кетсаль	320	GTQ
45	кіна	598	PGK
46	колумбійське песо	170	COP
47	коморський франк	174	KMF
48	конголезький франк	976	CDF
49	костариканський колон	188	CRC
50	кувейтський динар	414	KWD
51	ларі	981	GEL
52	лемпіра	340	HNL
53	леоне	694	SLL
54	ліванський фунт	422	LBP
55	лівійський динар	434	LYD
56	лілангені	748	SZL
57	лоті	426	LSL
58	маврикійська рупія	480	MUR
59	малавійська квача	454	MWK
60	малагасійський аріарі	969	MGA
61	малайзійський ринггіт	458	MYR
62	марокканський дирхам	504	MAD
63	молдовська лея	498	MDL
64	намібійський долар	516	NAD
65	непальська рупія	524	NPR
66	новий тайванський долар	901	TWD
67	паанга	776	TOP
68	пакистанська рупія	586	PKR
69	північнокорейська вона	408	KPW
70	пула	072	BWP
71	ренд	710	ZAR
72	ріал Оману	512	OMR

Продовження додатку В

1	2	3	4
73	ріел	116	KHR
74	руандійський франк	646	RWF
75	російський рубль	643	RUB
76	рупія	360	IDR
77	рупія Шрі-Ланки	144	LKR
78	сальвадорський колон	222	SVC
79	саудівський ріял	682	SAR
80	сейшельська рупія	690	SCR
81	сербський динар	941	RSD
82	соль	604	PEN
83	сом	417	KGS
84	сомоні	972	TJS
85	суданський фунт	938	SDG
86	сурінамський долар	968	SRD
87	східнокарибський долар	951	XCD
88	така	050	BDT
89	тала	882	WST
90	танзанійський шилінг	834	TZS
91	тугрик	496	MNT
92	туніський динар	788	TND
93	турецька ліра	949	TRY
94	теньге	398	KZT
95	угандійський шилінг	800	UGX
96	угія	478	MRO
97	узбецький сум	860	UZS
98	уругвайське песо	858	UYU
99	фіджійський долар	242	FJD
100	філіппінське песо	608	PHP
101	франк CFA- BCEAO- ¹⁸	952	XOF
102	франк CFA- BEAC ¹⁹	950	XAF
103	чилійське песо	152	CLP
104	ямайський долар	388	JMD

¹⁸ Франк CFA-ВСЕАО (західноафриканський франк); відповідальний орган - Центральний банк держав Західної Африки

¹⁹ Франк CFA-ВЕАС (центральноафриканський франк); відповідальний орган - Центральний банк держав Центральної Африки

Продовження додатку В

3. Неконвертовані валюти (3 група).

№ з/п	Найменування валюти	Код валюти	
		цифровий	літерний
1	афгані	971	AFN
2	бермудський долар	060	BMD
3	бурундійський франк	108	BIF
4	гібралтарський фунт	292	GIP
5	добра	678	STD
6	долар Кайманових Островів	136	KYD
7	ефіопський бир	230	ETB
8	іракський динар	368	IQD
9	кванза	973	AOA
10	кіп	418	LAK
11	конвертоване песо	931	CUC
12	конвертовна марка	977	BAM
13	кубинське песо	192	CUP
14	к'ят	104	MMK
15	лек	008	ALL
16	ліберійський долар	430	LRD
17	мозамбікський метикал	943	MZN
18	найра	566	NGN
19	накфа	232	ERN
20	нгултрум	064	BTN
21	нідерландський антильський гульден	532	ANG
22	патака	446	MOP
23	південносуданський фунт	728	SSP
24	руфія	462	MVR
25	сирійський фунт	760	SYP
26	сомалійський шилінг	706	SOS
27	туркменський новий манат	934	TMT
28	франк CFP	953	XPF
29	фунт Острова Святої Єлени	654	SHP
30	фунт Фолклендських Островів	238	FKP

Додаток Д

(найменування та місцезнаходження уповноваженого банку)

Заява на купівлю іноземної валюти або банківських металів

№ _____ від " ____ " _____ 20__ року

Найменування клієнта/прізвище, ім'я, по батькові _____

Місцезнаходження/місце проживання _____

№ тел./факсу _____

Прізвище, ім'я, по батькові працівника, який уповноважений вирішувати питання щодо продажу іноземної валюти або банківських металів, _____,

№ тел. _____.

(зразок підпису)

Підстава для купівлі іноземної валюти на МВРУ _____

Доручаємо купити іноземну валюту на умовах, що зазначені нижче.

Назва іноземної валюти що купується(словами), її код (цифрами)	Сума купівлі іноземної валюти (цифрами та словами або "на всю суму в гривнях")	Максимальний курс купівлі в грн.	Сума купівлі в грн. відповідно до курсу, що визначений у заяві

Зобов'язуємося перерахувати на рахунок _____ суму в гривнях
(зазначити номер)

у розмірі, що потрібний для купівлі іноземної валюти за курсом, зазначеним у заяві.

Під час здійснення операції за курсом, нижчим, ніж зазначений у заяві, або в разі неможливості виконання заяви просимо уповноважений банк перерахувати залишок коштів у гривнях на поточний рахунок № _____ у _____, код банку _____.
(найменування уповноваженого банку)

Надаємо право утримати комісійну винагороду у гривнях у розмірі _____%.

Доручаємо уповноваженому банку перерахувати придбану іноземну валюту на поточний рахунок в іноземній валюті № _____ у _____, код банку _____.
(найменування уповноваженого банку)

Якщо придбана на МВРУ іноземна згідно з цією заявою не буде перерахована нами за призначенням протягом п'яти робочих днів після дня зарахування на наш поточний рахунок, то доручаємо уповноваженому банку продати цю іноземну валюту на МВРУ.

Строк дії заяви до " ____ " _____ 20__ р.

Підписи: _____
(підпис)

М. П. _____

(підпис)

Додаток Е

(найменування та місцезнаходження уповноваженого банку)

Заява про продаж іноземної валюти або банківських металів

N ____ від " ____ " _____ 20__ року

Найменування клієнта/прізвище, ім'я, по батькові _____

Місцезнаходження/місце проживання _____

N тел./факсу _____

Прізвище, ім'я, по батькові працівника, який уповноважений вирішувати питання щодо продажу іноземної валюти або банківських металів, _____,

N тел. _____.

(зразок підпису)

Рахунок в іноземній валюті або банківських металах _____

(зазначити номер)

у _____, код банку _____.

(найменування уповноваженого банку)

Доручаємо продати іноземну валюту або банківські метали на умовах, що зазначені нижче.

Назва іноземної валюти або виду банківського металу, що продасться, її/його код	Сума продажу іноземної валюти або маса банківських металів	Курс продажу в грн.	Гривневий еквівалент іноземної валюти або банківських металів відповідно до курсу, що зазначений у заяві

Зобов'язуємося перерахувати на рахунок _____ суму іноземної

(зазначити номер)

валюти або масу банківських металів, що підлягає продажу.

Доручаємо уповноваженому банку перерахувати гривневий еквівалент проданої

іноземної валюти або масу банківських металів на поточний рахунок _____

(зазначити номер)

у _____, код банку _____.

(найменування уповноваженого банку)

Надаємо право на утримання комісійної винагороди в гривнях у розмірі _____ %.

У разі неможливості виконання заяви просимо уповноважений банк повернути іноземну валюту або банківські метали на рахунок _____.

(зазначити номер)

Підписи: _____

(підпис)

М. П.

(підпис)

² Заповнюється юридичними особами та підприємцями.

Правила ІНКОТЕРМС 2010

<i>Термін</i>	<i>Значення абрєвіатури</i>	<i>Значення терміну</i>
Категорія Е (відвантаження)		
EXW	EX Works (... named place)	Продавець здійснив поставку в момент, коли товар наданий у розпорядження покупця на площах підприємства продавця чи в іншому названому місці (наприклад, на заводі, фабриці, складі тощо)
Категорія F (основне перевезення не сплачене продавцем)		
FCA	Free Carrier (...named place)	Зобов'язання продавця передати товар для перевезення
FAS	Free Alongside Ship (... named port of shipment)	Зобов'язання продавця передати товар перевізнику, призначеному покупцем
FOB	Free On Board (... named port of shipment)	Зобов'язання продавця передати товар перевізнику, призначеному покупцем (розміщення товару на борту судна навалом або в упаковці)
Категорія С (основне перевезення сплачене продавцем)		
CFR	Cost and Freight (... named port of destination)	Зобов'язання продавця передати товар перевізнику, призначеному продавцем
CIF	Cost, Insurance and Freight (... named port of destination)	Зобов'язання продавця передати товар перевізнику, призначеному продавцем, разом із обов'язком страхування ризиків під час перевезення (розміщення товару на борту судна навалом або в упаковці)
CIP	Carriage and Insurance Paid To (... named place of destination)	Зобов'язання продавця передати товар перевізнику, призначеному продавцем, разом із обов'язком страхування ризиків під час перевезення
CPT	Carriage Paid To (... named place of destination)	Зобов'язання продавця передати товар перевізнику, призначеному продавцем
Категорія D (доставка)		
DAT	Delivered At Terminal (... named terminal of destination)	Товар переходить в розпорядження покупця після розвантаження з транспортного засобу, що прибув
DAP	Delivered At Point (... named point of destination)	Товар переходить в розпорядження покупця готовим до розвантаження з транспортного засобу, що прибув
DDP	Delivered Duty Paid (... named place of destination)	Зобов'язання продавця доставити товар у місце призначення

Правила ІНКОТЕРМС 2020 (проект)

<i>Термін</i>	<i>Значення абрєвіатури</i>	<i>Значення терміну</i>
Категорія F (основне перевезення не сплачене продавцем)		
FCA	Free Carrier (...named place)	Зобов'язання продавця передати товар для наземної доставки Зобов'язання продавця передати товар для морських контейнерних поставок
FOB	Free On Board (... named port of shipment)	Зобов'язання продавця передати товар перевізнику, призначеному покупцем (розміщення товару на борту судна навалом або в упаковці, а також транспортування контейнерів)
Категорія C (основне перевезення сплачене продавцем)		
CFR	Cost and Freight (... named port of destination)	Зобов'язання продавця передати товар перевізнику, призначеному продавцем
CIF	Cost, Insurance and Freight (... named port of destination)	Зобов'язання продавця передати товар перевізнику, призначеному продавцем, разом із обов'язком страхування ризиків під час перевезення (розміщення товару на борту судна навалом або в упаковці, а також транспортування контейнерів)
CIP	Carriage and Insurance Paid To (... named place of destination)	Зобов'язання продавця передати товар перевізнику, призначеному продавцем, разом із обов'язком страхування ризиків під час перевезення
CPT	Carriage Paid To (... named place of destination)	Зобов'язання продавця передати товар перевізнику, призначеному продавцем
CNI	Cost and Insurance (... named place of destination)	Продавець виконав поставку, коли застрахований товар розміщений в зазначеному порту відвантаження
Категорія D (доставка)		
DAT*	Delivered At Terminal (... named terminal of destination)	Товар переходить в розпорядження покупця після розвантаження з транспортного засобу, що прибув
DAP*	Delivered At Point (... named point of destination)	Товар переходить в розпорядження покупця готовим до розвантаження з транспортного засобу, що прибув
DTP	Delivered at Terminal Paid	Продавець несе відповідальність за будь-які транспортні витрати з оплатою митних зборів, і доставки товарів до терміналу (порт, аеропорт або логістичний центр) в країні призначення покупця
DPP	Delivered at Place Paid	Продавець несе відповідальність за будь-які транспортні витрати з оплатою митних зборів, і доставки товарів до будь-якого місця, що не є транспортним терміналом

Додаток Л
Форма № 2-ЗЕД

ВИТЯГ
з реєстру осіб, які здійснюють операції з товарами

Обліковий номер _____

Найменування або прізвище, ім'я та по батькові особи _____

Місцезнаходження (місце проживання) особи _____

Дата взяття на облік особи "___" _____ 20__ року.

Дата внесення останніх змін "___" _____ 20__ року.

Найменування митниці, що видала витяг _____

Дата та причина зняття з обліку і анулювання облікового номера "___" _____ 20__ р.

(вказати або зазначити «перебуває на обліку»)

Дата формування та видачі витягу "___" _____ 20__ року.

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

М. П.

INVOICE (OFFER)/ІНВОЙС (ОФЕРТА) №

Date and place:	Дата та місце:
Supplier:	Виконавець
Address	Адреса
Individual tax number	ПІН
Customer	Замовник
Address	Адреса
Represented by _____, who acts according to _____	Представлений в особі _____, який діє на підставі _____
Subject matter:	Предмет:
Currency:	Валюта:
Price (amount) of the goods/services:	Ціна (загальна вартість) товарів та послуг:
Terms of payments and acceptance:	Умови оплати та передачі:
<u>Customer Bank information</u>	<u>Supplier Bank information</u>
Beneficiary:	Beneficiary:
Account:	Account:
Beneficiary's bank: Bank Bank address	Beneficiary's bank: Bank Bank address
SWIFT code:	SWIFT code:
	<u>Correspondent bank #1:</u>
	Bank
	Address
	Account
	SWIFT code

№	Description/опис	Quantity/кількість	Price, USD/ціна	Amount, USD/сума
1				
2				
...				
Total to pay/Усього до сплати				

All charges of correspondent banks are at the Supplier's expenses./Усі комісії банків-кореспондентів сплачує виконавець.

This invoice is an offer to enter into the agreement. Payment according hereto shall be deemed as an acceptance of the offer to enter into the agreement on the terms and conditions set out herein. Payment according hereto may be made not later than _____./Оплата за цим Інвойсом є прийняттям пропозиції укласти договір на умовах, викладених в цьому Інвойсі. Оплата за цим Інвойсом може бути здійснена не пізніше _____.

Please note, that payment according hereto as the same time is the evidence of the work performance and the service delivery in full scope, acceptance thereof and the confirmation of final mutual installments between Parties./ Оплата згідно цього Інвойсу одночасно є свідченням виконання робіт та надання послуг в повному обсязі, їх прийняття, а також підтвердженням кінцевих розрахунків між Сторонами.

Payment according hereto shall be also the confirmation that Parties have no claims to each other and have no intention to submit any claims. The agreement shall not include penalty and fine clauses. /Оплата згідно цього Інвойсу є підтвердженням того, що Сторони не мають взаємних претензій та не мають наміру направляти рекламації. Договір не передбачає штрафних санкцій.

The Parties shall not be liable for non-performance or improper performance of the obligations under the agreement during the term of insuperable force circumstances. /Сторони звільняються від відповідальності за невиконання чи неналежне виконання зобов'язань за договором на час дії форс-мажорних обставин.

Any disputes arising out of the agreement between the Parties shall settled by the competent court at the location of a defendant. /Всі спори, що виникнуть між Сторонами по договору будуть розглядатися компетентним судом за місцем знаходження відповідача.

Supplier/Виконавець

Додаток Н

**Документи для митного оформлення, потребу в яких передбачено
нормативно-правовими актами України**

<i>№</i>	<i>Документ</i>	<i>Примітка</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>4</i>
Відомості про товар		
1	Декларація митної вартості	Декларацію митної вартості подають в усіх випадках митного оформлення товарів, крім винятків
2	Документи, що використовуються для визначення митної вартості товарів	Наприклад: прас-листи виробника (продавця), довідка про ціни на цей товар на провідних товарних біржах, калькуляція витрат на перевезення, договори перевезення, платіжні доручення, довідка-розрахунок митної вартості, експортна декларація
3	Документи, що визначають країну походження товарів	Це декларація про походження товару, сертифікат походження товарів
4	Декларація про встановлені виробником або імпортером максимальні роздрібні ціни на підакцизні товари	Складає виробник або імпортер на вироблені в Україні або імпортовані підакцизні товари, на які чинним законодавством встановлено ставки акцизного збору у відсотках до обороту з про-дажу (реалізації) товару (тютюнові вироби)
5	Документи, що містять відомості, необхідні для визначення коду товару згідно з УКТЗЕД	ЗЕД-договір, митна декларація країни відправлення, товаросупровідні документи (коносамент, ТТН). Може знадобитися й техніко-технологічна документація
Підгрунття для декларування		
6	Обов'язкова картка суб'єкта ЗЕД або її копія, завірена таким суб'єктом	Без неї суб'єкту ЗЕД не обійтися. Про те, що потрібно для отримання облікової картки суб'єкта ЗЕД (проходження акредитації)
7	Листи про погодження (подається підприємством, розміщеним поза зоною діяльності митного органу)	Подають у разі розмитнення поза зоною діяльності митниці акредитації.
8	Документ на право провадження митної брокерської діяльності	На сьогодні це ліцензії на здійснення посередницької діяльності митного брокера. Подають, якщо декларантом виступає митний брокер
9	Заява підприємства для здійснення митного оформлення товарів (у спрощеному порядку, для розміщення їх у митні режими, для подання тимчасової, неповної, періодичної митної декларації)	Її форма універсальна

Продовження додатку Н

1	2	4
Контроль, гарантування доставки товарів		
10	Документ контролю за доставкою товарів	Це попереднє повідомлення, попередня вантажна митна декларація, повідомлення про транзитне переміщення, зобов'язання про доставку чи про транзит транспортних засобів, книжка МДП, накладні ЦМ, УМВС, внутрішній транзитний документ
11	Документи про надання фінансових гарантій	Серед них, зокрема, гарантійний лист банку, свідоцтво про внесення застави, страховий поліс. Надання фін гарантій митним органам застосовують під час переміщення транзитом підакцизних товарів як альтернативу охороні та супроводженню товарів митними органами чи перевезенням на умовах Митної конвенції про міжнародні перевезення 1975 року (Конвенції МДП).
12	Ліцензія митного перевізника	При здійсненні перевезень між митними органами товарів, що перебувають під митним контролем, у разі обрання такого заходу гарантування доставки товарів
13	Свідоцтво про допущення транзитного засобу до перевезення товарів під митними печатками і пломбами	При перевезеннях, які здійснюються із застосуванням книжок МДП
Правові основи переміщення товарів, транспортних засобів		
14	Посередницький договір	Зокрема договір комісії, договори перевезення на бланках СМР, УМВС (СМГС), ЦМ (СІМ) включають елементи посередницьких угод
15	Документи, що підтверджують право розпорядження, володіння чи користування товаром та/або транспортним засобом	Як правило, документом, що підтверджує право власності (розпорядження) товаром, вважають ЗЕД-договір, якщо в ньому є положення, які обумовлюють перехід права власності, користування, розпорядження. Щодо авто-технічний паспорт, технічний талон, сервісна книжка, реєстраційні свідоцтва; договір прокату, доручення на розпорядження транспортним засобом

Додаток П

Кошти, що можуть бути зараховані (використані) на поточні рахунки юридичних осіб-резидентів в іноземній валюті

Зарахування коштів <i>через розподільні рахунки</i>	Списання (використання) коштів
у готівковій формі у випадках, визначених нормативно-правовими актами НБУ	оплата праці працівникам-нерезидентам, які згідно з укладеними трудовими договорами (контрактами) працюють в Україні
за платіжними документами, що надіслані з-за кордону на ім'я власника рахунку	перерахування на рахунок працівника коштів для забезпечення витрат на відрядження за кордон
за платіжними документами на ім'я власника рахунку, увезеними на територію України і задекларованими митному органу під час в'їзду в Україну	виплата готівкою або дорожніми чеками у випадках, визначених нормативно-правовими актами НБУ
перераховані з-за кордону нерезидентами за зовнішньоекономічними контрактами (договорами, угодами)	перерахування з рахунку резидента-посередника на поточні рахунки інших резидентів - суб'єктів господарювання, за дорученням яких на підставі договорів комісії, доручення, консигнації або агентських угод було здійснено продаж нерезиденту продукції, робіт, послуг;
перераховані з-за кордону нерезидентами за придбані в резидента облігації зовнішньої державної позики	перерахування на користь нерезидента за межі України за зовнішньоекономічними договорами (контрактами, угодами);
перераховані з-за кордону нерезидентами як повернення позик в іноземній валюті, отриманих від резидентів, а також, які були розміщені резидентами на вклади (депозити) за кордоном	обмін на іншу іноземну валюту відповідно до законодавства України
повернені з будь-яких причин нерезидентом, на користь якого були перераховані раніше	перерахування коштів, що надійшли як гуманітарна допомога, за кордон на рахунки юридичних осіб-нерезидентів в оплату за продукцію та послуги в межах потреб, визначених іноземним донором, та відповідно до вимог Порядку використання гуманітарної допомоги;

Продовження додатку II

1	2
перераховані з-за кордону нерезидентом на рахунок резидента, який виступає посередником, для подальшого перерахування іншим резидентам - суб'єктам господарювання, за дорученням яких на підставі договорів комісії, доручення, консигнації або агентських угод було здійснено продаж продукції, робіт, послуг	перерахування з рахунку отримувача гуманітарної допомоги на поточні рахунки набувачів гуманітарної допомоги
перераховані з рахунку резидента-посередника, яким за дорученням власника рахунку на підставі договорів комісії, доручення, консигнації або агентських угод здійснюється продаж продукції, робіт, послуг нерезиденту, у сумі валютної виручки від такого продажу, яка надійшла від нерезидента	перерахування за кордон на рахунок юридичної особи-нерезидента за видачу охоронних документів на використання об'єктів промислової власності і підтвердження їх чинності
перераховані з рахунків постійних представництв нерезидентів в Україні, якщо в призначенні платежу коштів, що надійшли з-за кордону, зазначено, що ці кошти згідно з договором (контрактом, угодою) належать цьому резиденту	перерахування за кордон на рахунок юридичної особи-нерезидента згідно з відповідними зобов'язаннями про сплату за використання творів зарубіжних авторів
перераховані юридичними особами-нерезидентами (у тому числі через їх представництва в Україні) згідно з міждержавними угодами та проектами технічної допомоги	перерахування за кордон за навчання, за участь у конференціях, виставках за умови наявності відповідних документів (запрошення, рахунка-фактури тощо), що підтверджують потребу здійснення зазначених перерахувань;
перераховані як благодійний внесок юридичними особами-нерезидентами (у тому числі через їх представництва в Україні) та фізичними особами-нерезидентами	перерахування за кордон на рахунок юридичної особи-нерезидента, адвоката або нотаріуса для відшкодування витрат судовим, арбітражним, нотаріальним та іншим правоохоронним органам іноземних держав, а також витрат на державне мито за справами, що розглядаються цими органами

Продовження додатку П

<i>1</i>	<i>2</i>
перераховані з-за кордону за видачу охоронних документів на використання об'єктів промислової власності і підтвердження їх чинності на території України (зараховуються на рахунок юридичних осіб-резидентів, які мають відповідні повноваження відповідно до законодавства України)	перерахування фізичним особам коштів, які отримані адвокатськими компаніями - резидентами України з-за кордону за дорученням фізичних осіб за справами, що перебувають у провадженні цих компаній згідно з їх статутною діяльністю;
перераховані з-за кордону за використання авторського права резидентів	перерахування на рахунок в іноземній валюті фізичним особам-резидентам за використання їх творів за кордоном
перераховані з-за кордону адвокатським та іншим компаніям-резидентам за справами, які перебувають у провадженні цих компаній згідно з їх статутною діяльністю та ліцензією на відповідну діяльність	перерахування за кордон на ім'я фізичних осіб, які тимчасово перебувають за межами України в довгостроковому відрядженні або навчаються, як оплата праці (або як стипендія);
перераховані з-за кордону згідно з контрактом (договором, угодою) юридичній особі-резиденту, яка є агентом юридичної особи-нерезидента згідно з Кодексом торговельного мореплавства України, для виплати капітану судна, що належить судновласнику-нерезиденту, на експлуатаційні потреби	продаж на міжбанківському валютному ринку України коштів, що надійшли як гуманітарна допомога, для зарахування на поточні рахунки в гривнях набувачів гуманітарної допомоги
перерахована з-за кордону нерезидентами гуманітарна допомога за наявності рішення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення про визнання цих коштів гуманітарною допомогою відповідно до законодавства України	перерахування на рахунок для ведення спільної інвестиційної діяльності за участю нерезидента-інвестора без створення юридичної особи, відкритий в уповноваженому банку України;
перераховані на підставі індивідуальної ліцензії Національного банку	перерахування за умови одержання індивідуальної ліцензії НБУ
перераховані з-за кордону нерезидентами у формі кредитів (позик, фінансової допомоги)	продаж валюти уповноваженим банком відповідно до законодавства України;
перераховані з рахунку умовного зберігання (ескроу) нерезидента-інвестора	перерахування для погашення заборгованості за отриманим кредитом в іноземній валюті (у тому числі проценти, комісійні, неустойка);

Продовження додатку П

1	2
<i>БЕЗПОСЕРЕДНЬО НА ПОТОЧНІ РАХУНКИ</i>	перерахування на власний вкладний (депозитний) рахунок;
куплені, обміняні уповноваженим банком України за дорученням власника рахунку за національну або іншу іноземну валюту	перерахування за сплату державного мита відповідно до законодавства України;
повернуті працівником на підставі відповідного звіту невикористані залишки іноземної валюти, отримані для забезпечення витрат на відрядження за кордон	перерахування на власний рахунок умовного зберігання (ескроу) в іноземній валюті з метою проведення розрахунків з нерезидентом-інвестором з урахуванням вимог нормативно-правових актів НБУ
перераховані як кредит, позика, фінансова допомога відповідно до договору	перерахування на власний поточний рахунок;
перераховані з власного вкладного рахунку в уповноваженому банку відповідно до договору банківського вкладу	перерахування нерезидентам для погашення заборгованості за кредитами, позиками в іноземній валюті (у тому числі проценти, комісійні, неустойка), повернення поворотної фінансової допомоги на підставі реєстраційних свідоцтв щодо залучення кредитів, позик в іноземній валюті, виданих Національним банком;
у сумі процентів, нарахованих за залишком коштів, що надійшли на рахунок як гуманітарна допомога	
перераховані з рахунку отримувача гуманітарної допомоги на рахунок набувача гуманітарної допомоги	
у сумі процентів, нарахованих за залишком коштів на власному поточному та вкладному (депозитному) рахунках	перерахування за межі України іноземної валюти для сплати вступних або членських внесків, що сплачуються як разові або періодичні внески для забезпечення поточної діяльності юридичних осіб-нерезидентів;
перераховані з власного поточного рахунку	
повернуті з власного рахунку умовного зберігання (ескроу)	
перераховані з рахунку для ведення спільної інвестиційної діяльності за участю нерезидента-інвестора без створення юридичної особи в разі припинення спільної діяльності	перерахування коштів для розміщення в банках України на умовах субординованого боргу з подальшим урахуванням цих коштів до капіталу банку;
повернені відповідно до договору, що були раніше розміщені в банках на умовах субординованого боргу	інші перерахування, що не суперечать законодавству України.

Додаток Р

Картка із зразками підписів та відбитком печатки		Головний бухгалтер <u>Костюк К.К.</u> чи його заступник <u>(підпис)</u> "20" січня ц.р.	
Власник рахунку: <u>Товариство з обмеженою відповідальністю "Полісся"</u> (повна назва)		Інші відмітки	
Адреса: <u>м. Житомир, вул. Київська, 51</u> Тел. <u>22-15-30</u>			
Назва вищої організації	Коди		
Назва установи банку <u>АКБ "Україна"</u>	311025		
Місцезнаходження установи банку: <u>м. Житомир, вул. Лятошинського, 10</u>			
Наводимо зразки підписів та печатки, які просимо вважати обов'язковими при здійсненні операцій за рахунком.			
Чеки та інші розпорядження за рахунком _____ просимо вважати дійсними в разі наявності на них одного першого і одного другого підписів.			
<u>Товариство з обмеженою відповідальністю "Полісся"</u>			
Посада	Прізвище, ім'я та по батькові	Зразок підпису	Зразок печатки
Перший підпис <u>Директор</u>	<u>Астахов А.В.</u>	<u>Астахов</u>	
Другий підпис <u>Головний бухгалтер</u>	<u>Костюк К.К.</u>	<u>Костюк</u>	
Місце для печатки вищестоящої організації, що засвідчила повноваження, та підписи	Строк повноважень і підписи службових осіб, які тимчасово користуються правом Керівник _____ першого чи другого підписів, Головний бухгалтер _____ засвідчуємо:		
Повноваження та підписи керівника та головного бухгалтера, які діють відповідно до Статуту (Положення), засвідчую _____ (посада і підпис керівника чи заступника керівника вищестоящої організації)			
Посвідчувальний напис нотаріуса (форма № 52) "23" січня ц.р. я, державний (приватний) нотаріус <u>Я.О. Якименко</u> , нотаріальної контори (нотаріального округу) № 12 <u>Корольовського району м. Житомира</u> засвідчую справжність підпису <u>Астахова Анатолія Володимировича</u> <u>Костюка Костянтина Кириловича</u> , які зроблені у моїй присутності.			
Особу представника встановлено, повноваження його перевірено. Зареєстровано в реєстрі за № <u>250-5</u> Стягнуто <u>10 грн.</u> (десять гривень) <u>Якименко</u> (підпис) <u>Печатка</u>			

Додаток С

ПЛАТІЖНЕ ДОРУЧЕННЯ		
Організація-платник (назва, адреса)	Українською <u>ТзОВ "Полісся"</u> <u>м. Житомир, вул. Київська, 51</u> Літерами латинського алфавіту <u>"Polissya"</u>	Рахунок № <u>260064301</u>
Просимо Житомирське центральне відділення АКБ "Україна" здійснити платіж з нашого у Вас рахунку за системою SWIFT або за іншою прийнятою в міжнародних розрахунках системою зв'язку		
Дата валютування <u>10.04 ц.р.</u>		Валюта платежу <u>USD</u>
Сума платежу цифрами <u>10000</u>	Сума платежу прописом <u>Десять тисяч</u>	
Отримувач платежу <u>Nipponexport</u> (назва та адреса, <u>20 Hakaruchō 2-chōme</u> місто, країна) <u>Naniwa-ku</u> <u>Osaka 530 / Japan</u> Літерами латинського алфавіту	Рахунок № <u>35758426</u>	
Банк – посередник – (назва та адреса, місто, країна, номер, BIC код, клірингова система) Літерами латинського алфавіту	Коррахунок №	
Банк отримувача <u>Mitsuro Bank</u> (назва та адреса, <u>P.O. Box 1202</u> місто, країна, номер) <u>Osaka 532 / Japan</u> Літерами латинського алфавіту		
Деталі платежу (контракт, рахунок, <u>Контракт № 12/Exi Invoice 12/03, за придбану сировину</u> призначення платежу)		
☐ Передплата		☒ Оплата за фактично отриманий товар
Інформація відправника отримувачу		
Комісії та видатки Житомирського центрального відділення АКБ "Україна" за рахунок Комісії та видатки банків-кореспондентів за рахунок	☒ Переказодавця ☐ Переказодавця	☐ Переказотримувача ☒ Переказотримувача
<u>10.04 ц.р.</u> дата	<u>22-15-30</u> телефон	
М.П. Керівник <u>Астахов</u>	Головний бухгалтер <u>Костюк</u>	

Додаток Т

Заява на відкриття акредитиву	
☐ помітьте, якщо застосовується лист 1 авіапоштою лист 2 копія принципалу Відкрити наступний документарний акредитив: ☐ безвідзвний ☐ перевідний ☒ відзвний	Банку <u>АКБ "Україна"</u>
В <u>Mitsuro Bank</u> <u>PO Box 12027</u> <u>Osaka 532/Japan</u>	☐ авіапоштою ☐ телеком ☒ авіапоштою ☐ телеграфним повідомленням
<u>50000,00 USD</u>	Бенефіціар <u>Nipponexport</u> <u>20 Nakaruchō 2-chōme</u> <u>Naniwaku</u> <u>Osaka 530 / Japan</u>
сума ☒ максимально _____ ☐ приблизно (+/- 10 %) _____	Дійсний до: <u>20</u> квітня ц.р. Використовується ☐ в країні бенефіціару ☒ у вас
☒ з підтвердженням вашим кореспондентом ☐ без підтвердження	Оплачується ☒ після пред'явлення ☐ через _____ днів від _____ ☐ дублікат залізничної накладної ☒ авіаційна накладна адресований <u>Mitsuro Bank</u> <u>P.O. Box 12027 Osaka 532 / Japan</u> ☐ розписка перевізника
Документи: ☒ рахунок-фактура <u>1</u> прим. ☐ повний комплект морських коносаментів ☐ наказу, з бланковим індоссо ☐ _____	
З поміткою ☐ "фрахт оплачено" ☐ "фрахт інкасувати" Повідомити: (адреса) <u>АТП - 276,</u> <u>м. Житомир, вул. Щорса, 25, 10025</u>	
☐ страховий поліс або сертифікат <u>ризиків включають війну і страйки</u> ☐ сертифікат походження _____ Покриваючий: _____ Умови поставки: <u>CIF</u> Страхування покрито ☒ нами ☐ бенефіціаром	
Відправка/відвантаження Від <u>Осаки до Житомира</u> <u>30 березня ц.р.</u>	Часткове відвантаження ☒ дозволене ☐ заборонене Перевантаження ☒ дозволене ☐ заборонене
Дебет рахунку № <u>260064301</u> Купівля іноземної валюти покривається: ☐ негайно ☒ при неогоціці ☐ Контракт на обмін валюти № 25 Збори та витрати: ☒ всі збори та/ або витрати несемо ми ☐ ваші збори та/ або витрати покриваються нами, витрати банка-кореспондента підлягають оплаті бенефіціаром	Дата <u>01.03. ц.р.</u> № <u>2</u> Підпис/ _____ компанії _____ _____ _____
	М.П.

Додаток У

Інкасове доручення № 25 на документарне інкасоБанк *АКБ "Україна"*Місце/дата *м. Житомир, 20.03 ц.р*

Посилатися на наш

Компанія-покупець **1** *ТзОВ "Полісся"*Банк покупця **2** *Banko de Sta. Cruz, Florida, 1000 Buenos Aires / Argentina*Кас: Поставки *27000 USD*Товар відправлений *15.03. ц.р.*безпосередньо покупцю вищевказаному банку **Ми додаємо наступну тратту (и) та/або документи на інкасо** Тратта від _____ строком _____ *6* Рахунок-фактура _____ Консульський/митний рахунок _____

накладної _____

 3 Коносамент № _____

лист/ваговий лист _____

 Страховий сертифікат/поліс _____ Поштова квитанція _____ *12* Авіаційна накладна _____ Розписка експедитора _____ Сертифікат походження Дублікат залізничної

Пакувальний

Митна декларація

Документи можуть бути видані платнику (зобов'язаному) проти платежу після пред'явлення (дата) (не пізніше) проти акцепту вищезазначеної тратти **4** з протестом у випадку неплатежу неакцепту**Банківські збори **5****Ваші витрати за інкасо в наш дебет вдебет зобов'язаного в наш дебет вЗбори інкасуючого банку в наш дебет в

дебет зобов'язаного

У випадку відхилення Ваших витрат відмова від вимоги витратУ випадку відхилення витрат відмова від вимоги витратінкасуючого банку не видавати документи*

*(З місяці/нашої згоди оплатити всі інші витрати/збори, такі як витрати на зберігання та т.п.)

ПокриттяВиручка за інкасо повинна бути переведена Вам авіапоштою телексомЧиста виручка повинна бути кредитована: на наш рахунок 260064301 в АКБ "Україна"**Інші інструкції** **6** **7** **8** **9** **10** **11** **12** **13** **14** **15** **16** **17** **18** **19** **20** **21** **22** **23** **24** **25** **26** **27** **28** **29** **30** **31** **32** **33** **34** **35** **36** **37** **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70** **71** **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90** **91** **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100** **7** **8** **9** **10** **11** **12** **13** **14** **15** **16** **17** **18** **19** **20** **21** **22** **23** **24** **25** **26** **27** **28** **29** **30** **31** **32** **33** **34** **35** **36** **37** **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70** **71** **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90** **91** **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100** **7** **8** **9** **10** **11** **12** **13** **14** **15** **16** **17** **18** **19** **20** **21** **22** **23** **24** **25** **26** **27** **28** **29** **30** **31** **32** **33** **34** **35** **36** **37** **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70** **71** **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90** **91** **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100** **7** **8** **9** **10** **11** **12** **13** **14** **15** **16** **17** **18** **19** **20** **21** **22** **23** **24** **25** **26** **27** **28** **29** **30** **31** **32** **33** **34** **35** **36** **37** **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70** **71** **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90** **91** **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100** **7** **8** **9** **10** **11** **12** **13** **14** **15** **16** **17** **18** **19** **20** **21** **22** **23** **24** **25** **26** **27** **28** **29** **30** **31** **32** **33** **34** **35** **36** **37** **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70** **71** **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90** **91** **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100** **7** **8** **9** **10** **11** **12** **13** **14** **15** **16** **17** **18** **19** **20** **21** **22** **23** **24** **25** **26** **27** **28** **29** **30** **31** **32** **33** **34** **35** **36** **37** **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70** **71** **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90** **91** **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100** *ТзОВ "Полісся"**Астахов**Печатка і підпис уповноваженої особи*

Додаток Ф

ПРОСТИЙ ВЕКСЕЛЬ

ГРН 5000,00

валюта

Сума

цифрами

«28» травня

«27» серпня

м. Київ

2019 р.

м. Житомир

2019 р.

місце
складання

дата складання

місце платежу

дата платежу

Я
КА
В
А
Л
І
С
ТЗ
А-----
«27» серпня 2019 р.заплатіть проти цього векселя
наказу

ПАТ «ДЖЕРЕЛО»

найменування того, кому або за наказом кого платіж повинен бути
здійснений

ГРН

П'ять тисяч 00 коп.

валюта

сума літерами

Підлягає сплаті в м. Житомирі

місце платежу

АКБ «ЛЬОНОК»
п/р 26005792578001

найменування банківської

МФО 321067

установи

ТзОВ «ГІЛЬДІЯ»

м. Київ, вул. Гетьмана

Мазепи, 17

підпис і точна адреса
векселедавця

Додаток X

ПЕРЕКАЗНИЙ ВКСЕЛЬ				
А	ГРН	12800,00		
К				
Ц	валюта	Сума		
Е		цифрами		
П		«12» листопада		«10» лютого
Т	м. Одеса	2018 р.	м. Тернопіль	2019 р.
О				
В	місце	дата складання	місце платежу	дата платежу
А	складання			
Н				
О				

	<u>«10» лютого</u>	2019 р.	заплатіть проти цього векселя наказу	
П			ПрАТ «ПАРУС»	
І			найменування того, кому або за наказом кого платіж повинен бути здійснений	
Д				
П				
И				
С	ГРН	Дванадцять тисяч вісімсот 00 коп.		
	валюта	сума літерами		
П	Платник	ТЗОВ «ГРОНО»		
Л	(трасат)	найменування		
А		м. Запоріжжя, вул. Сірка, 103		
Т		точна адреса		
Н				
И				
К				
А				
	Підлягає сплаті в м. <u>Тернополі</u>		ПАТ «РОМАШКА»	
	місце платежу		м. Полтава, вул. Панаса Мирного, 11	
	АКБ «ЗБРУЧ»			
	п/р 26003459234002			
	найменування банківської			
	МФО 326032			
	установи		підпис і точна адреса векселедавця	

Зразок дорожнього (туристичного) чека

Зразок сврочека

Додаток Ш

СУМИ

витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів, (доларів США)

<i>Назва держави</i>	<i>Сума добових витрат</i>	<i>Гранична сума витрат на найм житлового приміщення за добу</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Австралія	35	150
Австрія	45	105
Азербайджан	25	69
Албанія	33	100
Алжир	37	195
Ангола	44	195
Андорра	36	66
Антигуа і Барбуда	45	89
Аргентина	42	110
Афганістан	38	63
Багамські Острови	36	53
Бангладеш	33	63
Барбадос	37	53
Бахрейн	36	79
Беліз	34	53
Бельгія	50	200
Бенін	37	60
Бермудські Острови	34	55
Білорусь	25	69
Болгарія	34	80
Болівія	34	63
Боснія і Герцеговина	36	90
Ботсвана	32	74
Бразилія	38	132
Бруней	29	130
Буркіна-Фасо	40	56
Бурунді	37	63
Вануату	35	51
Великобританія	50	240
Венесуела	35	63
В'єтнам	32	90
Вірменія	25	69

Продовження додатку Ш

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Габон	40	90
Гаїті	35	63
Гайана	36	90
Гамбія	37	63
Гана	35	69
Гватемала	33	63
Гвінея	36	84
Гвінея-Бісау	44	50
Гібралтар	33	40
Гондурас	36	40
Гонконг	34	121
Гренада	44	63
Греція	44	133
Грузія	25	79
Данія	44	170
Джибуті	40	55
Домініканська Республіка	34	120
Еквадор	30	110
Екваторіальна Гвінея	38	35
Еритрея	36	40
Естонія	34	74
Ефіопія	40	63
Єгипет	36	120
Ємен	36	150
Замбія	34	78
Заморські території Франції	37	93
Зімбабве	35	63
Ізраїль	43	171
Індія	38	145
Індонезія	39	115
Ірак	39	80
Іран	32	105
Ірландія	37	160
Ісландія	39	160
Іспанія	39	135
Італія	50	200
Йорданія	34	95

Продовження додатку Щ

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Кабо-Верде	31	55
Казахстан	25	100
Кайманові Острови	36	90
Камбоджа	36	63
Камерун	39	60
Канада	45	130
Катар	34	111
Кенія	34	84
Киргизстан	25	69
Китай	50	140
Кіпр	38	140
Кірибаті	43	40
КНДР	35	111
Колумбія	34	120
Коморські Острови	37	55
Конго	40	100
Демократична Республіка Конго (Заір)	37	67
Коста-Ріка	33	63
Кот-д'Івуар	40	84
Куба	40	150
Кувейт	36	150
Лаос	36	63
Латвія	34	120
Лесото	33	40
Литва	34	100
Ліберія	36	40
Ліван	39	90
Лівія	39	200
Ліхтенштейн	39	63
Люксембург	44	190
Маврикій	30	69
Мавританія	38	60
Мадагаскар	37	69

Продовження додатку Ш

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Макао	31	65
Македонія	36	95
Малаві	35	63
Малайзія	33	115
Малі	40	90
Мальдіви	32	63
Мальта	33	63
Марокко	37	63
Мексика	33	130
Мозамбік	38	69
Молдова	25	95
Монако	36	120
Монголія	39	79
М'янма	33	75
Намібія	33	100
Науру	31	40
Непал	29	63
Нігер	37	90
Нігерія	42	250
Нідерланди	41	130
Нікарагуа	36	74
Німеччина	50	121
Нова Зеландія	26	80
Норвегія	46	160
Об'єднані Арабські Емірати	38	140
Оман	36	150
Пакистан	37	150
Палау	29	50
Панама	34	63
Папуа-Нова Гвінея	39	120
Парагвай	31	40
Перу	34	130
Південно-Африканська Республіка	36	140

Продовження додатку Щ

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Польща	38	120
Португалія	40	90
Пуерто-Ріко	32	63
Республіка Корея	44	190
Росія	37	150
Руанда	39	63
Румунія	37	110
Сальвадор	30	37
Самоа	27	36
Сан-Марино	29	74
Сан-Томе і Принсіпі	34	63
Саудівська Аравія	39	110
Свазіленд	31	63
Сейшельські Острови	40	130
Сенегал	40	70
Сент-Люсія	42	79
Сербія	37	125
Сінгапур	35	150
Сирія	39	131
Словаччина	34	95
Словенія	36	110
Соломонові Острови	33	60
Сомалі	33	35
Співдружність Домініки	40	63
Судан	42	137
Суринам	39	69
США	50	240
Сьєрра-Леоне	37	63
Таджикистан	25	69
Таїланд	37	110
Тайвань	34	74
Танзанія	34	63
Того	38	63
Тонга	30	35

Продовження додатку Ш

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Тринідад і Тобаго	37	79
Туніс	36	80
Туреччина	39	120
Туркменістан	25	69
Уганда	38	69
Угорщина	34	88
Узбекистан	25	69
Україна	60 гривень	600 гривень
Уругвай	32	75
Фіджі	29	40
Філіппіни	36	121
Фінляндія	41	170
Франція	50	170
Хорватія	37	90
Центральноафриканська Республіка	43	80
Чад	45	80
Чехія	34	135
Чилі	33	100
Чорногорія	37	100
Швейцарія	44	208
Швеція	44	101
Шрі-Ланка	34	63
Ямайка	38	90
Японія	50	250

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**Законодавчі та нормативні акти**

1. Державний класифікатор України «Класифікатор системи позначень одиниць вимірювання та обліку України ДК 011-96», затверджений і введений в дію наказом Держстандарту України 09.01.1997 р. № 8
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 996-XIV
3. Закон України «Про валюту і валютні операції» від 21 червня 2018 р. № 2473-VIII
4. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991 р. № 959-XII
5. Закон України «Про Митний тариф України» від 19 вересня 2013 р. № 584-VII
6. Закон України «Про Національний банк України» від 20 травня 1999 р. № 679-XIV
7. Закон України «Про обіг векселів в Україні» від 5 квітня 2001 року № 2374-II
8. Інкотермс. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати (редакція від 16.09.2010).
9. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291
10. Інструкція про порядок валютного нагляду банків за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 р. № 7
11. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затверджена постановою Правління Національного банку України 12 листопада 2003 р. № 492
12. Інструкція про службові відрядження в межах України і за кордон, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 13.03.98 р. № 59
13. Класифікатор іноземних валют та банківських металів, затверджений Постановою Правління Національного банку України від 04.02.1998 р. № 34
14. Кодекс законів про працю України, затверджений Законом № 322-VIII від 10.12.71 р.
15. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI
16. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI

17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 р. № 290

18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318

19. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів», затверджене наказом Міністерства фінансів України 10.08.2000 р. № 193

20. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. № 92

21. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18 жовтня 1999 р. № 242

22. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. № 246

23. Положення про встановлення офіційного курсу гривні до іноземних валют та курсу банківських металів і розрахунку довідкового значення курсу гривні до долара США, затверджене Постановою Правління Національного банку України 19.07.2018 р. № 80

24. Положення про здійснення операцій із валютними цінностями, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 р. № 2

25. Положення про порядок здійснення операцій з чеками в іноземній валюті на території України, затверджене постановою Правління Національного банку України від 29.12.2000 р. № 520

26. Положення про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 р. № 1

27. Положення про транскордонне переміщення валютних цінностей, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 р. № 3

28. Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів), затверджене наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України 06.09.01 р. № 201

29. Порядок обліку осіб, які здійснюють операції з товарами, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 15.06.2015 р. № 552

30. Порядок складання Звіту про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, затверджений наказом Міністерства фінансів України 28.09.2015 р. № 841

31. Постанова КМУ «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів» від 2 лютого 2011 р. № 98

32. Уніфіковані правила і звичаї для документарних акредитивів, розроблені Міжнародною торговою палатою від 01.07.2007 р. № 600

33. Уніфіковані правила по інкасо, розроблені Міжнародною торговою палатою від 01.01.79 р. № 322

Підручники, навчальні посібники

34. Карп'як Я.С., Воськало В.І. Облік зовнішньоекономічної діяльності. – Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 300 с.

35. Лучко, М.Р., Мельник, Н.Г., Сисюк, С.В. Облік зовнішньоекономічної діяльності. – Тернопіль:ТНЕУ, 2015. – 356 с.

36. Мазуренко В.І. Облік зовнішньоекономічної діяльності підприємств: підручник для студ. екон. спеціальностей / В.І. Мазуренко, р.Д. Стаканов; Ін-т міжнар. відносин, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ: ДКС центр, 2013. – 348 с.

37. Маслак, О. О., Жежеха В.Й. Облік, аналіз та аудит зовнішньоекономічної діяльності : навч. посібник. – К. : Каравела, 2011. – 400 с.

Наукові публікації

38. Гордополов В.Ю. Розвиток теорії та методології бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності підприємств: монографія / В.Ю. Гордополов. – Житомир: Вид. О.О. Євенок, 2019. – 392 .

39. Жиглей І.В. Бухгалтерський облік валютних операцій: порядок визнання та методи оцінки. Дис... канд. екон. наук: 08.06.04. – Житомир: Житомирський державний технологічний університет, 2003. – 216 с.

40. Жиглей І.В. Особливості обліку імпор-них операцій в світлі П(С)БО 21 “Вплив змін валютних курсів” // Економіка: проблеми теорії та практики. Між-вузівський збірник науко-вих праць. Випуск 71. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. – С. 73-77

41. Жиглей І.В. Формування вартості імпор-них товарів та їх документальне оформлення // Вісник ЖІТІ. Економічні науки. – 2000. - № 11 – С. 62-65

42. Жиглей І.В. Питання обліку експортно-імпортних операцій в різних літературних джерелах // Вісник ЖІТІ. Економічні науки. –2001. – № 14. – С. 111-123

43. Жиглей І.В. Вільні економічні зони: законодавство, аналіз, проблеми, особливості бухгалтерського обліку // Вісник ЖІТІ. Економічні науки. –2001. – № 15. – С. 73-81

44. Жиглей І.В. Методика оцінки активів та пасивів, виражених в іноземній валюті // Вісник ЖІТІ. Економічні науки. –2002. – № 20. – С. 78-88

45. Жиглей І.В. Облік валютних операцій в комп'ютеризованій системі обробки даних // Вісник ЖІТІ. Економічні науки. –2002. – № 21. – С. 94-101

46. Жиглей І.В. Сумові різниці: поняття, класифікація, відображення в бухгалтерському обліку // Вісник Технологічного університету Поділля. Економічні науки. – 2003. – № 5. – Частина 1. – Том 1. – С. 39-43

47. Жиглей І.В. Бухгалтерський облік експортно-імпортних операцій за контрактами, що містять валютно-цінові застереження: методичний аспект // Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Економічні науки: збірник наукових праць. Вип. 26. – Чернівці: БДФЕУ, 2014. – 492 с. – с. 338-344

48. Жиглей І.В. Бухгалтерский учет как информационная система принятия решений при осуществлении экспортных операций / И.В. Жиглей, М.В.Пинчук, Е.А.Солодчук // Современные проблемы методологии и организации бухгалтерского учета, экономического анализа и аудита в условиях перехода на МСФО и МСА/ V Международной научно-практической конференции студентов, молодых ученых и преподавателей// Сборник научных статей. – Ставрополь : СКФУ, 2013. – 608 с. – с. 165-169

49. Жиглей І.В. Теоретико-методичні основи обліку валютних операцій: історія / Бухгалтерський облік: історичний аспект. Результати дисертаційних досліджень Житомирської наукової бухгалтерської школи: Монографія. – Житомир: ЖДТУ, 2006. – 620 с. (с. 356-371)

50. Жиглей І.В. Курсовые и суммовые разницы: экономическая сущность и методика учета / Современный учет и контроль: подготовка кадров, проблемы теории и методики. Результаты научных исследований проблем бухгалтерского учета и контроля Житомирской бухгалтерской научной школы: Монография. – Житомир: ЖГТУ, 2006. – 396 с. (с. 254-286)

51. Жиглей І.В. Курсові різниці: теорія та практика // Економіка: проблеми теорії та практики. Міжвузівський збірник наукових праць. Випуск 20. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. – С. 83-88

52. Мазаракі А.А. Регуляторна політика у сфері зовнішньої торгівлі: Монографія /Міністерство освіти і науки України. -- К.: КНТЕУ, 2010. – 470 с.

53. Петрук О.М. Гармонізація національних систем бухгалтерського обліку: Монографія. – Житомир: ЖДТУ, 2005. – 420 с.

54. Романчук К.В. Бухгалтерський облік операцій в іноземній валюті: порядок визнання та методи оцінки. Дис... канд. екон. наук: 08.06.04. – Житомир: Житомирський державний технологічний університет, 2006. – 236 с.

Електронні інформаційні ресурси

55. <http://www.nbuv.gov.ua> – Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського

56. <http://www.zakon.rada.gov.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України

57. <http://sfs.gov.ua> – офіційний сайт Державної фіскальної служби України

58. <http://www.apu.com.ua> – офіційний сайт Аудиторської палати України

59. <http://www.balance.ua> - електронна версія газети «Баланс»

60. <http://www.bank.gov.ua> – офіційний сайт Національного банку України

61. <http://www.kmu.gov.ua> – Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України

62. <http://www.minfin.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства фінансів України

63. <http://www.minjust.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства юстиції України

64. <http://www.uacaa.org> – офіційний сайт асоціації бухгалтерів і аудиторів

65. <http://www.ukrstat.gov.ua> – офіційний сайт Державної служби статистики України

66. <http://www.vobu.com.ua> – електронна версія газети «Все про бухгалтерський облік»

67. <https://buhgalter911.com> - спеціалізований інформаційно-аналітичний ресурс для бухгалтерів, аудиторів

68. <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/> – електронна версія журналу «Податки та бухгалтерський облік»

69. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/a#Find> - всі документи бази даних «Законодавство України»

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Carnet TIR	123
Агент з митного оформлення	121
Агенти валютного нагляду	97
Адвалерне мито	129
Акцепт	75
Акцизний податок	183
Балансова вартість іноземної валюти	54
Валюта звітності	8
Валютне котирування	13
Валютний дериватив	47
Валютний курс	13
Валютний ринок України	47
Валютні застереження	85
Валютні операції	10
Валютні операції пов'язані з рухом капіталу	50
Валютні цінності	9
Ввізне мито	129
Вивізне мито	129
Вкладний (депозитний) рахунок	233
Декларант	121
Декларування	119
Договір поставки	76
Документарний акредитив	251
Експорт (експорт товарів)	115
Експорт капіталу	115
Зовнішньоекономічний договір (контракт)	71
Імпорт (випуск для вільного обігу)	178
Імпорт (імпорт товарів)	177
Інвестиційні рахунки	232
Індексні застереження	85
Інкотермс	79
Іноземна валюта	8
Історична (фактична) собівартість	17
Комбіноване мито	129

Комбіновані валютно-цінові застереження	85
Контрактна вартість	123
Купівля іноземної валюти	47
Курсова різниця	21
Митна вартість товарів	122, 179
Митна вартість товарів, що вивозяться за межі митної території	122
Митна декларація	125
Митна територія України	117
Митне оформлення	117
Митний брокер	121
Митний кордон України	117
Митний режим експорт	115
Митний тариф	182
Митні платежі	128
Мито	128
Міжнародний валютний ринок	47
Місце постачання послуг	142
Монетарні статті	16
Немонетарні статті	16
Непокритий акредитив	254
Нерезиденти	12
Обмін іноземної валюти	47
Операція в іноземній валюті	8
Органи валютного нагляду	96
Оферта	74
Офіційний валютний курс	13
Покритий акредитив	254
Попереднє повідомлення	181
Послуги	142
Постачання послуг	142
Поточний рахунок	231
Поточний рахунок в іноземній валюті	232
Поточні нетоварні операції	49
Поточні рахунки типу «Н»	232
Поточні рахунки типу «П»	232

Поточні торговельні операції	48
Принцип єдиного грошового вимірника	13
Продаж іноземної валюти	47
Рахунок умовного зберігання (ескроу)	231
Рахунок-фактура	123
Реєстр митних брокерів	121
Резиденти	12
Рекламація	92
Роботи	142
Розподільний рахунок	232
Розрахунки в міжнародній торгівлі	237
Сезонне мито	129
Службове відрядження	304
Специфікація	78
Спеціальне мито	129
Справедлива вартість	17
Уповноважена особа (представник)	121
Ф'ючерсний контракт	47
Фактурна вартість	123
Форвардний контракт	47
Цивільно-правовий договір	71

Навчальне видання

ЖИГЛЕЙ Ірина Вікторівна

**ОБЛІК
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

Навчальний посібник

Комп'ютерна верстка *В.Р. Очерedyкo*
Художник обкладинки *Д.М. Захаров*

Підписано до друку 31.05.2019 р. Папір офсетний. Формат 60x84 1/16.
Гарнітура “Таймс”. Друк офс. Ум. др. арк. 23,25.
Наклад 300 пр. Зам. № 873.

Державний університет «Житомирська політехніка»
вул. Чуднівська, 103, м. Житомир, 10005

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи ЖТ № 08 від 26.03.2004 р.

Друк та палітурні роботи ФОП О.О. Євенок
м. Житомир, вул. Мала Бердичівська, 17а
тел.: (0412) 422-106, e-mail: book_druk@i.ua

Свідоцтво серія ДК № 3544 від 05.08.2009 р.